

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

14'üncü Toplantı

18 Kasım 2016 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve trnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Kalkınma Bakanı Lütfi Elvan'ın 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

2.- Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci'nin 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

3.- Rekabet Kurumu Başkanı Prof. Dr. Ömer Torlak'ın 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Kalkınma Bakanlığı

b) Türkiye İstatistik Kurumu

- c) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- ç) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- d) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- e) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- f) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
- g) Rekabet Kurumu

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

14'üncü Toplantı

18 Kasım 2016 Cuma

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 10.10'da açılarak dört oturum yaptı.

Birinci bölümde yer alan bütçelerden:

Kalkınma Bakanı Lütfi Elvan tarafından, 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında bir sunum yapıldı.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Kalkınma Bakanlığının,

Türkiye İstatistik Kurumunun,

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,

Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,

Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının,

2017 yılı bütçeleri ile 2015 yılı kesin hesapları kabul edildi.

İkinci bölümde yer alan bütçelerden:

Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci,

Rekabet Kurumu Başkanı Prof. Dr. Ömer Torlak,

Tarafından, 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında bir sunum yapıldı.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Gümrük ve Ticaret Bakanlığının,

Rekabet Kurumunun,

2017 yılı bütçeleri ile 2015 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 22.33'te toplantıya son verildi.

18 Kasım 2016 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.10

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 14'üncü Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde Kalkınma Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçe, kesin hesapları ve Sayıştay raporları ile kalkınma ajansları genel denetimi raporları bulunmaktadır.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Kalkınma Bakanımız Sayın Lütfi Elvan'a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Elvan.

II.- SUNUMLAR

1.- Kalkınma Bakanı Lütfi Elvan'ın 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, değerli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyor ve bütçe görüşmelerinin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Kalkınma Bakanlığı ve Bakanlığımıza bağlı Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ve Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçelerinin görüşülmesi vesilesiyle söz almış bulunuyorum.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; müsaade ederseniz her ne kadar sizlere konuşma metnini dağıttık ama sunuş üzerinden gitmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, Kalkınma Bakanlığımız tüm bakanlıkları kesen, tüm sektörleri kesen bir yönüyle belki diğer bakanlıklarımızdan farklı bir konum arz etmektedir. Genel olarak kalkınma yaklaşımımıza baktığımızda, uzun vadeli perspektifle bütüncül ve dengeli bir kalkınma, ülkemizin gelişme hedeflerini gerçekleştirme, insan odaklılık, kapsayıcılık ve nesiller arası hakkaniyeti gözetme, kaynakları verimli bir şekilde kullanma, ekonomik ve sosyal potansiyelimizi mevcut ve gelecek nesillerin refahının ve yaşam kalitesinin sürekli iyileştirilmesi için kullanma yaklaşımımız olarak ortaya koymaktayız.

Kalkınma Bakanlığımızın görevlerine gelince; iktisadi, sosyal, kültürel politika ve hedeflerin belirlenmesinde Hükümetimize müşavirlik yapmak temel görevleri arasında yer almaktadır. Hükümetimizce belirlenen amaçlar doğrultusunda makroekonomik, sektörel ve bölgesel gelişme alanlarında beş yıllık kalkınma planları, uzun vadeli perspektif planlar, orta vadeli programlar, yıllık

programlar, yatırım programları, sektörel-bölgesel tematik stratejiler ve eylem planları hazırlamak, SODES, KÖYDES, SUKAP gibi özel programlar hayata geçirmek, uygulamayı etkin bir şekilde izlemek ve değerlendirmek olarak ifade edebiliriz.

Uzun vadeli perspektif ve planlama gündemimize baktığımızda, bildiğiniz gibi, Onuncu Kalkınma Planı'nın uygulamasına devam ediyoruz. 2018 yılında Onuncu Kalkınma Planı'nın süresi eriyor. 2023 vizyonumuzu 2035'e taşıyacak uzun vadeli bir strateji hazırlama çalışmalarına Kalkınma Bakanlığımız başlamış durumda. 2017 yılı başında başlayacağımız on birinci kalkınma planında da, inşallah, bu 2035 yılı çalışmaları da bir altlık oluşturacak ve bu 2035 yılı vizyonumuz çerçevesinde de tüm planlarımız, programlarımız hazırlanacak.

Onuncu Kalkınma Planı'na baktığımızda, bildiğiniz gibi, "Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum", "Yenilikçi Üretim, İstikrarlı Yüksek Büyüme", "Yaşanabilir Mekânlar, Sürdürülebilir Çevre" ve "Kalkınma İçin Uluslararası İş Birliği" şeklinde 4 ana eksen üzerine oturtulmuş idi. Bunların uygulama ayağı olarak ise öncelikli dönüşüm programlarını yine sizlerin bildiği gibi uygulamaya koyduk. 25 öncelikli dönüşüm programımız var. 35 kamu kurum ve kuruluşu bu öncelikli dönüşüm programlarında aktif olarak yer almaktadır. Genel koordinasyonu, izleme ve değerlendirmesi Bakanlığımız tarafından yürütülmektedir. 2016 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla toplam 286 eylem tamamlanmıştır. Öncelikli dönüşüm programlarımızı da hızla tamamlamayı hedefliyoruz.

Orta Vadeli Program'ımızın temel amaçları ise istikrarlı ve kapsayıcı büyüme, enflasyonun düşürülmesi, cari açığın azaltılması, rekabet gücünün artırılması, istihdam ve verimliliğin artırılması ve mali disiplinin sürdürülmesi olarak yer almaktadır. Yıllık politika, tedbir ve uygulamaları içeren yıllık programımız 19 Ekim 2016 tarihinde yayımlanmıştır. 2017 yılı yatırım programı hazırlık çalışmaları ise hâlen devam etmekte olup bütçenin onaylanmasına mütekip tamamlanacaktır. Her yıl Avrupa Komisyonuna sunulan ekonomik reform programı hazırlık çalışmaları devam etmekte olup 2017 yılı başında da bunu yayımlamayı planlıyoruz.

Dünya ekonomisindeki gelişmeleri aslında diğer bakanlarımız muhtemelen sizlere aktardı ama çok kısa da olsa değinmek istiyorum. Gelişmiş ekonomilerde 2016 yılında nispeten bir düşüş söz konusu. 1,6'lık bir büyüme beklentisi var. Yükselen ve gelişmekte olan ekonomilerde ise 4,2 oranında bir büyüme öngörüsü söz konusu. Ancak, Çin ve Hindistan'ı hariç tuttuğumuz takdirde, aşağı yukarı, bu büyümenin yarı yarıya düştüğünü görüyoruz, 2,1'lik bir büyüme söz konusu.

Küresel düzeyde, maalesef, ticaretsiz büyüme sürmektedir. İçeride kapanma, korumacılık politikalarının artması, küresel sermaye akışının yavaşlaması gibi temel faktörlerin neticesinde dünya son beş yıldır ticaretsiz büyüme trendine girmiştir. Normal trendinde büyüme oranlarının yaklaşık 2 katı kadar büyüyerek büyümeye katkı veren ticaret hacmi küresel kriz sonrasında ivme kaybetmiş ve 2015-2016 yıllarında keskin şekilde yavaşlamıştır. Kırılgan küresel büyüme ve düşük küresel ticaret birbirini olumsuz etkilemeye devam etmektedir. Küresel ekonomi üzerindeki risklere baktığımızda ise dünya ticaretinde korumacılığın artış eğilimi, terörün yaygınlaşması, jeopolitik gerginlikler artması, göçmen sorunu ve siyasi belirsizlikler, FED'in faiz artış sürecinin küresel likidite koşullarında yaratacağı daralma, Çin ekonomisinin yavaşlama ve yeniden dengeleme süreci ki biliyorsunuz Uzat Doğu'da üretilip Batı'da tüketilen bir yaklaşım söz konusu idi, artık Çin ekonomisi de, Çin de tüketim ağırlıklı bir politika izlemeye başladı. Gelişmekte olan ülkelerin potansiyel büyümelerinin yavaşlaması, dünya genelinde yapısal reform gündeminde yavaşlama, "Brexit" ve yeni ABD Başkanının küresel ekonomi ve dış politika ilişkileri açısından nasıl bir tutum sergileyeceği, Hollanda, İtalya ve Fransa gibi ülkelerde 2017 seçimlerinin AB'nin geleceğine yönelik oluşturduğu belirsizlik.

Türkiye ekonomisine baktığımızda, 2009 yılını çıkardığımızda, aslında, 54 çeyrektir Türkiye ekonomisinin büyüdüğünü görüyoruz. Son 27 çeyrektir -2009 sonrasında- Türkiye ekonomisi büyümeye devam ediyor. Ancak, Türkiye ekonomisi son dönemlerde yurt içinde yaşanan terör olaylarına, Rusya krizine, Suriyeli göçmen akımına, 15 Temmuz darbe girişimine, AB ülkelerinde yavaş seyreden büyümeye, turizm sektöründeki daralmaya ve FED'in faiz kararı sürecinin uluslararası piyasalarda yarattığı belirsizliğe ve zorlaşan dış likidite koşullarına rağmen büyümesini sürdürmektedir.

Burada özellikle şunu ifade etmek istiyorum: Tabii, Çin ve Hindistan'ı hariç tuttuğumuzda, aslında, Türkiye'nin gelişmekte olan ülkelere göre daha yüksek bir büyüme performansı gösterdiğini görüyoruz ancak Çin ve Hindistan'la birlikte değerlendirildiğinde gelişmekte olan ülkelerin altında bir büyüme performansına sahip.

Büyümeye katkıya baktığımızda, harcama yönüyle büyümede, özellikle, son dönemde yurt içi talep kaynaklı bir büyüme gözlenmektedir, yansıda da bu görülmektedir.

Küresel büyümedeki zayıflamaya bağlı olarak net ihracatın büyümeye katkısı maalesef 2016 yılında da negatiftir. Üretim yönünden ise yurt içi talebin bir yansıması olarak hizmetler sektörünün büyümedeki ağırlığı artmıştır. 2016 yılında kuraklığa bağlı olarak tarımsal üretimde de açıkçası azalma beklenmektedir.

2016 yılında büyümede yavaşlamanın iki önemli nedenine baktığımızda tarım sektörü ile turizm sektörünün ön plana çıktığını görüyoruz. Bildiğiniz gibi, geçen yılın başında orta vadeli programda 2016 büyümesini yüzde 4,5 olarak hedeflemiş idik ancak tarımsal üretimdeki kayıp nedeniyle bu sektörden gelecek katkı ortalama 0,3 iken sıfıra inmiştir 2016 yılında. Turizm sektörünün yaşadığı sorunlar ve bu sektörde ortaya çıkan tahmini 8,4 milyar dolar tutarındaki gelir kaybının, büyüme hızını yaklaşık 1 puan aşağı çekeceği beklenmektedir. Böylece, 2016 yılı büyüme hızı üzerinde toplamda yaklaşık 1,3 puanlık bir kayıp söz konusudur. 2017 yılı büyüme hızı yüzde 4,4 olarak hedef alınmıştır. Ekonominin bu büyümeyi gerçekleştirme potansiyeli vardır. Önemli olan, beklentilerdeki iyileşmedir, güven ortamının güçlenmesidir. 2017 yılında ise, evet, bu 4,4'lük büyüme için tarım sektöründe trend değerinde büyüme, sanayi sektöründe önemli ölçüde toparlanma öngörüyoruz. Sanayideki büyüme mevcut trendin yaklaşık 1 puan üzerinde olmak üzere 4,4 olarak tahmin edilmiştir. Hizmetlerde ise yurt içi talepteki canlanmanın göstergesi olarak mali aracılık, ticaret ve ulaştırma hizmetlerinin faaliyetlerinde artış yaşanacağı öngörülmektedir. Sektörel büyüme oranları mutedil ve uzun vadeli trendle uyumludur.

İstihdam piyasasına baktığımızda, özellikle 2010-2015 yıllarında yılda 1 milyona yakın ilave istihdam sağlandığını görüyoruz. 2016 yılında bu trendin bir miktar aşağı doğru indiğini görüyoruz. Özellikle turizm sektörünün bunda etkili olduğunu ifade edebilirim. Ancak, burada, iş gücüne katılım oranındaki artış sürekli olarak devam ediyor. Yansıda da görülecek olursa, özellikle 2012 yılına kadar iş gücüne katılım oranındaki artışa rağmen işsizlik oranında bir düşüş söz konusu olmuştur ancak 2012 yılından itibaren iş gücüne katılım oranındaki artışa paralel, işsizlik oranında da bir artış görülmektedir. Burada şunu özellikle ifade etmek istiyorum: İş gücüne katılım oranındaki 1 puanlık artış aşağı yukarı işsizlik oranında 1,8 puanlık bir artışa neden olmaktadır.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Bakanım, yansılardan bize de verecek mi?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Vereceğiz efendim, vereceğiz. Konuşmamın sonunda yansılarını dağıtacağız, istiyorsanız...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İstiyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bitmeden şey yapalım o zaman.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Evet, olabilir, dağıtabilirsiniz arkadaşlar.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bakarak daha rahat izliyoruz.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Açıkçası, konsantrasyonunuzu bozmasın düşüncesiyle...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Tam tersine; üstünde daha rahat çizip gidiyoruz, not alıyoruz.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Olabilir. Dağıtın arkadaşlar.

Avrupa Birliğine ihracatımıza baktığımızda, kilogram bazında ihracat artışının Avrupa Birliğine devam ettiğini görüyoruz. 2003-2012 yılları arasında Avrupa Birliğine yapmış olduğumuz ihracatta oransal olarak bir miktar düşüş, diğer ülkelere yapmış olduğumuz ihracattaki artış nedeniyle düşüş olduğunu görüyoruz ancak 2012 yılından itibaren Avrupa Birliğinin ihracatımızdan aldığı pay artmaya devam etmektedir. Avrupa Birliğinin ithalatında Türkiye'nin payı 2012 yılından itibaren artmaya başlamıştır. 2012 yılında Avrupa Birliği ithalatında Türkiye'nin payı yüzde 2,7'ye 2016 yılında, bu, 3,9'a kadar yükselmiştir. Aslında, burada, Türkiye ekonomisinin, Türkiye'deki ihracatçılarımızın ne kadar esnek bir yapıda hareket edebildiğinin de önemli bir göstergesidir. Avrupa Birliğinde bir pazar daralması söz konusu olduğunda, diğer ülkelere kayış oldukça hızlı olmaktadır ve bu anlamda da esnek bir yapı söz konusudur.

2016 yılında ihracatımızın 143,1 milyar dolar olacağını bekliyoruz ve bu hedefe de ulaşacağımızı düşünüyoruz. Rusya ve İran'la dış ticaret hacminin 2017 yılında artmasını bekliyoruz. Yine, bildiğiniz gibi, ihracatta Eximbank DFİF desteğini 1 milyar liradan 3 milyar liraya çıkardık 2017 yılı için. 2017 yılında dış ticaret hadlerinin kısmen lehimize seyretmesini öngörüyoruz. İhracat performansımızı artıracak politika tedbirleri 2017 yılı ihracat artışı için önemli varsayımlarımız arasında yer almaktadır.

İthalata baktığımızda ise 2016 yılı için 198 milyar dolarlık bir ithalat öngörüyoruz. İlk dokuz aylık gerçekleşme 146,3 milyar dolar olarak kaydedilmiştir. Buna göre, yılın kalan üç aylık dönemi için aylık ortalama ithalat beklentisi 17,2 milyar dolardır. Söz konusu tahminler gerçekleşebilir seviyededir. Program döneminde ise -2017-2019 dönemini kastediyorum- büyümeyle birlikte ithalatta da artış öngörülmektedir. Petrol varil fiyatı tahminlerine göre enerji ithalatı faturası kısmen yükselmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelim ve bu yöndeki yatırımların yanı sıra, ithalata olan bağımlılığın azaltılmasına yönelik çalışmalara da devam edilecektir.

Cari açığa gelince, cari açığın millî gelire oranı son dönemde azalma eğilimindedir. Büyümenin yavaş seyrinin yanı sıra, başta petrol olmak üzere emtia fiyatlarındaki düşme bu gelişmede etkili olmuştur.

Enflasyon beklentimiz 7,5 düzeyindedir ve bu hedefi gerçekleştireceğimiz görülmektedir.

Kamu kesimi genel dengesinin gayrisafi yurt içi hasıla oranına şimdi bakacağız ancak burada şunu ifade etmek istiyorum: Kalkınma Bakanlığı, merkezi yönetim bütçesine ve yatırım programına temel teşkil eden millî bütçenin tahminini, diğer bir deyişle ekonominin kaynaklar-harcamalar dengesini hazırlayan kurumdur. Kaynaklar-harcamalar dengesinin daha geniş tanımı ekonominin genel dengesidir. Kamu kesimi genel dengesi ve genel devlet dengesi de Bakanlığımız tarafından nihai hâle getirilmektedir. 2016 yılı kamu kesimi dengelerinde yaşanan bozulmada ilave bütçe yatırımları ile büyükşehir belediyeleri kaynaklı harcama artışı, savunma ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu'ndaki artış etkili olmuştur. Genel devlet dengesinde ise eksi 1,9'luk bir gayrisafi yurt içi hasılaya oran olarak açık söz konusudur. Program döneminde ise burada bir iyileşme bekliyoruz.

Merkezi yönetim bütçe dengesine baktığımızda, 2016 yılında başlangıçta yüzde 1,3 açık öngörülmüştü, yıl sonunda ise açığın yüzde 1,6 olması öngörülmektedir. Sermaye giderlerinin 6 milyar lira üzerinde gerçekleşeceği beklentisi ise bu gelişmede önemli bir rol oynamıştır. 2017 yılında ise bütçe açığının yüzde 1,9 olmasını öngörüyoruz. İradi olarak seçilen bu durum, 2017 yılında büyümeyi destekleyecek şekilde üretimi, yatırımı, ihracatı ve istihdamı artırmaya, bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmaya yönelik harcamalara ağırlık vermemizden kaynaklanmaktadır.

Mali disiplinden sapmıyoruz. AB tanımlı genel devlet borç stokumuzda da program döneminde düşüş devam edecektir.

Firmaların yabancı para borçluluğuna baktığımızda, şu anda yabancı para açısından borçsuz olan firmaların oranı yüzde 64 seviyesindedir. İhracat yapan firmalarımızın yabancı para borçluluk oranı ise yüzde 23'tür yani Türkiye'deki firmalarımızın yüzde 23'ü yabancı para cinsinden borçlu görülmektedir ancak bunlar ihracat yapan firmalarımızdır. İhracat yapmayan firmalarımız arasında ise yüzde 13 yabancı para cinsinden borç olduğu görülmektedir.

Son yıllarda hane halkı yükümlülüğünde bir artış gözlemlenmektedir ancak milli gelire oran olarak bakıldığında birçok gelişmiş ve yükselen ekonominin gerisinde olduğu da açıktır. euro bölgesinde yüzde 59; Portekiz'de yüzde 76,3; İspanya'da yüzde 66,4; Yunanistan'da yüzde 62; Fransa'da yüzde 56; İtalya'da yüzde 42; Polonya'da yüzde 36 hane halkı yükümlülüğü görülmektedir. Konut kredisi hariç tutulduğunda, hane halkı borç yükümlülüğünün milli gelire oranının yüzde 15'e gerilediği görülmektedir. Özellikle hane halkı yükümlülüklerinde konutun oranı oldukça yüksektir.

Büyümenin önünde temel sorun yurt içi kaynak yetersizliği, diğer bir deyişle, yurt içi tasarrufların yetersizliğidir. 2015 yılında tasarruflardaki azalmanın -0,9 puan- en önemli nedeni özel tüketimin milli gelire oranındaki artıştır. Diğer taraftan, yine milli gelire oran olarak stok kullanımındaki önemli miktardaki artış da genel denge formatında toplam tüketimi destekleyen, buna karşın, toplam yatırımları ve tasarrufları azaltan önemli bir unsur olmuştur. Özellikle 2016 yılında kamu tasarruflarında da bir miktar azalış -yansıda gördüğünüz gibi- söz konusudur.

Yatırım stratejisi açısından şunları ifade edebilirim: Hükümetimiz kamu ve özel kesim yatırımlarını bütüncül bir bakış açısıyla ele almaktadır. Kamu ve özel sektör yatırımları birbirini tamamlayacak alanlara yönlendirilmektedir. Kamu yatırımları özel sektör tarafından gerçekleştirilemeyecek altyapı alanlarına yoğunlaştırılmaktadır. Yatırımların finansmanında kamu-özel iş birliği yöntemlerinden azami ölçüde yararlanılmaya çalışılmaktadır.

Kamu yatırımlarındaki önceliklerimize geldiğimizde, makro alandaki önceliklerimiz yanında sektörel, bölgesel ve proje alanında önceliklerimiz söz konusudur.

Sektörel önceliklerimizde eğitim, sağlık, içme suyu ve kanalizasyon, bilim ve teknoloji, ulaştırma ve sulama sektörlerine öncelik verilmektedir.

Bölgesel önceliklerimize baktığımızda ise bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması, bölgesel potansiyelimizin değerlendirilmesi -ki, özellikle nispeten geri kalmış yörelerimizde bu potansiyel oldukça yüksek- GAP, DAP; KOP ve DOKAP eylem planları kapsamındaki yatırımlar yine öncelikli alanlarımız arasında yer almaktadır. Cazibe Merkezi Programı kapsamındaki illerimiz ve bu Cazibe Merkezi Programı'mız ise önceliklerimiz arasında bulunmaktadır.

Proje bazındaki önceliklerimize baktığımızda ise kısa sürede tamamlanacak projelere öncelik veriyoruz. Önemli fiziki gerçekleştirme sağlanmış projelere, başlatılmış bulunan diğer projelerle bağlantılı veya eş zamanlı olarak yürütülmesi gereken projelerimize yine öncelik veriyoruz. Mevcut

sermaye stokunun daha etkin kullanılmasına yönelik idame-yenileme, bakım-onarım, rehabilitasyon, modernizasyon projeleri, afet risklerinin azaltılmasına yönelik projeler, bilgi toplumu stratejisi ve Öncelikli Dönüşüm Programı'na yönelik projelerimize de yine yatırım programında öncelik veriyoruz.

Kamu-özel kesim sabit sermaye yatırımlarına baktığımızda ise 2016 yılında 104,5 milyar liralık bir kamu yatırımı gerçekleşmesi tahmin edilmektedir. Özel kesim tarafından ise 336 milyarlık bir yatırım söz konusudur. 2017 yılına baktığımızda, 2016 yılında gerçekleşmesi beklenen 441 milyar liralık sabit sermaye yatırımlarının 497 milyar liraya çıkması tahmin edilmektedir.

Kamu yatırımlarının ortalama tamamlanma sürelerindeki azalma devam etmektedir ki, bu, özellikle yatırımların verimliliği açısından, kaynakların etkin kullanımı açısından son derece önemlidir. Bu, 2016 yılında 3,7'ye düşmüştür. Hatırlanacağı gibi, 2002-2003 yıllarında tamamlama süresi ortalama sekiz yıl gibi bir süreyi ifade ediyordu.

Sektörlerin ortalama proje tamamlanma sürelerine baktığımızda, tarım sektörünün nispeten yüksek olduğunu görüyoruz. 6,9'luk bir tamamlanma süresi söz konusu. Burada, özellikle sulama yatırımlarının ağırlıklı olmasından kaynaklanan bir durum. Enerjide 2,4 yıl, ulaşırmada 5,6 yıl tamamlanma süresi olarak, eğitim, sağlıkta, nispeten iki yılın altında bir tamamlanma süresi söz konusu.

2016 yılındaki proje stokuna baktığımızda, 543 milyar liralık bir proje stokumuz söz konusu. Kümülatif harcamamız 239 milyar lira. Bu yıl yapılacak harcamaları da dikkate aldığımızda, proje tutarının yüzde 56'sı sene sonu itibarıyla harcanmış olacaktır.

Kamu-özel iş birliği projeleri konusunda da çok kısa bilgi sunmak istiyorum. Şu anda işletmede olan 178 kamu-özel kesim iş birliği projesi söz konusudur. Yapım aşamasında ise 33 projenin yapımına devam edilmektedir. Toplam kamu-özel birliği çerçevesindeki proje sayısıysa 211'dir.

Yatırım tutarlarına baktığımızda, 1986-2002 döneminde 11,1 milyar dolarlık bir yatırım söz konusu, 2003-2016 yılları arasında ise 42 milyar dolarlık bir yatırım yapılmıştır.

MUSA ÇAM (İzmir) – Şehir hastaneleri falan da dâhil mi buna?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Hepsi dâhil efendim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Dâhil değil çoğu onlar.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Tabii, onların önemli bir kısmı yeni başlıyor. Tamamlanma aşamasında olanlar var ama şu anda 2016 Kasım ayı itibarıyla en son rakam bu. Toplam 53,1 milyar dolarlık...

ERHAN USTA (Samsun) – Harcaması mı bu?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Bunlar harcama.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Yükümlülükler de var mı?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Toplam tutarımız.

Yükümlülüklere geleceğiz efendim.

ERHAN USTA (Samsun) – O başlanan şehir hastaneleri rakamı burada var mı yoksa, harcama olan, tamamlanan kısım mı var?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Var, tamamı.

Sözleşme tutarlarına baktığımızda, yapım aşamasında olan -evet, biraz önce sormuş olduğunuz soru- yaklaşık 75 milyar dolarlık bir sözleşme tutarı söz konusu, buna yatırım da dâhil. İşletme aşamasındaysa 47,4 milyar dolarlık bir sözleşme söz konusu. Toplam sözleşme tutarı ise 122,1 milyar dolar.

Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; sektörel stratejilerin belirlenmesi, Bakanlığımızın önemli görev alanlarından birisi. Dolayısıyla, burada, önemli gördüğümüz bazı sektörlerle yönelik yaklaşımımızı da ortaya koymak istiyoruz.

Tarımsal dönüşüm stratejimizde ise 6 temel eksenimiz söz konusudur. Tarımsal altyapının geliştirilmesi, gıda güvenliği ve güvenilirliğinin sağlanması, ürün fiyatları ve üretici gelirlerinde istikrarın sağlanması, tarım-sanayi iş birliğinin artırılması, hayvancılığın geliştirilmesi, tarım ve gıdada AR-GE ve inovasyonun geliştirilmesi 6 temel eksenimiz olarak yer almaktadır.

Tarımsal altyapının geliştirilmesinde en önemli alanlardan birisi, bildiğiniz gibi, toplulaştırma. Özellikle toplulaştırmada çok ciddi, önemli atılımlar gerçekleştirdiğimizi ifade edebilirim. 2002 yılında sadece 0,5 milyon hektar alanda toplulaştırma yapılmışken bugün toplulaştırılan alanın 6,2 milyon hektara ulaştığını görüyoruz. Toplulaştırma için ayırmış olduğumuz ödenekte de ciddi artışlar söz konusu. Özellikle 2017 yılında toplulaştırmaya ciddi bir kaynak ayırdık. Toplulaştırma için 805 milyon liralık bir kaynak harcanacak ki 2016 yılında toplulaştırma için harcamış olduğumuz para miktarı 366 milyon liradır yani 2 katından daha fazla bir artış söz konusudur.

Sulama, diğer önemli bir tarımsal altyapı alanı. Burada da, sulama yatırımlarında da ciddi bir artış söz konusudur. Gördüğünüz gibi, 2016 yılında sulama alanında 5,3 milyar liralık bir yatırım söz konusudur. 2017 yılını arkadaşlarımız koymamış ama bu miktarı daha da artırdık. Sulama yatırımları için normal verilmesi gereken ödeneğin üzerine 1 milyar lira ek bir ödenek koyduk 2017 yılı için.

Yine, 2002-2016 döneminde tarım ve gıda ürünleri ihracatında önemli bir atılım yaşandığını ifade etmek istiyorum. Artırılan yatırımlar ve yükselen üretimle birlikte tarım ürünlerinde ihracat 3 kat artmıştır. Gıda ürünlerindeki artış ise 5 kattan fazladır. Görüldüğü üzere, tarım ürünlerimizi daha çok işleyerek gıda sanayi ihracatımızda daha hızlı bir artış kaydedilmiştir.

İmalat sanayisindeki yaklaşımımızı sizlere kısaca özetlemek istiyorum. İmalat sanayisinde dönüşüm vizyonumuz çerçevesinde ise katma değeri yüksek ürünlerin imalatının daha da artırılması temel önceliklerimiz arasında yer almaktadır. Alt bileşen olarak yenilikçilik ve firma becerileri yine bizim önemseydiğimiz alanlardan bir tanesi. Özellikle ileri teknoloji ve katma değeri yüksek alanlara yönelmek ve bunu teşvik etmek en önemli politikalarımızdan biridir. Ancak, burada şunu da ifade etmeliyim: Büyük ölçekli firmalar ile küçük ölçekli firmalar arasındaki verimlilik farkına baktığımızda, büyük ölçekli firmaların verimliliği küçük ölçekli firmaların verimliliğinden 5,2 kat daha fazladır. Dolayısıyla, küçük ölçekli firmalara daha fazla yoğunlaşmamız gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Bir diğer eksenimiz ise bölgelerin üretime etkili katılımı. Özellikle, nispeten geri kalmış yörelerimizde potansiyelin yüksek olduğunu biraz önce ifade ettim. İşte, bu çerçevede de Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı'nı başlatıyoruz. Önümüzdeki günlerde Kalkınma Bankamız aracılığıyla teklifleri almaya başlayacağız.

Bir başka önemli alan sektörler arası entegrasyon. Son derece önemli bir konu. Sektörler arası entegrasyonu ne kadar güçlendirirsek özellikle katma değer ürünlerin ileri teknoloji ürünlere dönüşümü o kadar hızlı sağlanacaktır. Burada, tabii, sektörler içi de ileri geri bağlantıların önemli olduğunu ifade etmek istiyorum. Sektörler arası entegrasyonda, örnek olarak, işte, tıbbi cihaz üretimi ile elektronik sektörünün birbiriyle entegrasyonu, otomotiv ile yine elektronik sektörünün birbiriyle entegrasyonu gibi alanlardaki etkileşimi daha fazla artırmamız gerekiyor.

Bir diğer eksenimiz ise yeşil teknoloji ve üretimdir. Biliyorsunuz, yeşil teknoloji ve üretim, rekabet gücü unsuru olmaya başladı, dünyada son derece önem taşıyan alanlardan biri hâline gelmeye başladı. Bu alanda da çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Dış pazar çeşitliliği ise bir diğer eksenimiz.

İmalat sanayi ihracatı, ihracatımızın sürükleyici unsuru olma konumunu korumuştur. İmalat sanayi ihracatı, ihracatımızın yüzde 95'ini teşkil etmektedir.

Ülke çeşitlenmesine baktığımızda ise geçtiğimiz on dört yılda ihracatımızın ülke çeşitlenmesinde olumlu gelişmeler yaşandığını ifade etmek istiyorum ihracatımızda. 2002-2015 döneminde önemli oranda artan ihracatımız içinde, Afrika ve Orta Doğu başta olmak üzere, Bağımsız Devletler Topluluğu ve Asya ülkeleriyle olan ihracatımız daha hızlı artmıştır.

İmalat sanayisinin teknolojik yapısında kayda değer gelişmeler yaşanmıştır. Ülkemizde yapılan patent başvuru sayısı 2002-2015 döneminde 9 kat artmıştır. Bu başvurular içinde yerli patent başvuru sayısı ise 13 kat artış göstermiştir.

Geçtiğimiz on dört yılda imalat sanayisinin ihracatında düşük teknoloji sektörlerinden orta teknoloji sektörlerine doğru bir dönüşüm gerçekleşmiştir. İhracatımızda ileri teknoloji sektörlerinin payını artırmak için ilaç, tıbbi cihaz, elektronik ve hava taşıtları sektörlerinde atılım yapmamız gerekmektedir. Bu alanda çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Özellikle kamu alım garantisi verme gibi unsurları önümüzdeki günlerde devreye sokacağız.

İmalat sanayisinde dönüşüme bir örnek vermek istiyorum: Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı. Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı'nın koordinasyonu için Sağlık Endüstrileri Yönlendirme Komitesi kurulmuştur. Komite 25 toplantı gerçekleştirmiş bugüne kadar. Komite gündeminde ise yerli kan kaynağına dayalı plazma ürünlerinin yerli üretimi, kamu alımı yapılacak olan manyetik rezonans görüntüleme, bilgisayarlı tomografi, dijital röntgen, ultrasonografi cihazı, hasta başı monitörünün yerleştirilmesi hedeflenmektedir.

Küresel ilaç ve tıbbi cihaz şirketlerinin ülkemizde yapmayı planladıkları yatırımların koordinasyonu gibi konular yine komitenin gündeminde yer almaktadır. Komisyonunda ihale kararlarına baz teşkil edecek temel kararlar da alınacaktır. Özellikle firmaların bu konuda görüşleri alınmıştır. Bu çerçevede bir ihale şartnamesi hazırlanacak ve kamu alım garantisini de içerecek şekilde ileri teknoloji alanında Türkiye'de daha fazla yatırım yapılması sağlanacaktır.

Bir başka önemli alan lojistik. Yine, Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programı başlatıldı. Programın temel unsurlarına baktığımızda, stratejik ve kurumsal yapılanma, kent lojistiği, gümrüklerde etkinlik, büyük altyapı yatırımları, firmaların rekabet gücü ve yurt dışı yapılanması yer almaktadır.

Stratejik ve kurumsal yapılanma alanında ise Lojistik Master Planı, lojistik mevzuatı, Kıyı Yapıları Master Planı, liman yönetim modeli, demir yollarının rekabete açılması gibi hususlar yer almaktadır.

Kent lojistiği kapsamında ise yine kentlerde yapılabilecek lojistik alanlar ve imar planıyla uyumlu hâle getirilmesi; gümrüklerde tek pencere sisteminin daha etkin hâle getirilmesi...

Büyük altyapı yatırımları yine önemli bir alanımız ki burada özellikle büyük lojistik merkezlerinin kurulması, bu lojistik merkezlerinin özellikle ulaşım ağları açısından güçlendirilmesi öngörülmektedir. Türkiye'nin, bir anlamda, ulaşım haritası, lojistik haritası ortaya çıkarılmıştır. Bu lojistik haritası çerçevesinde nerelere ne tür yatırım yapılması gerektiği, organize sanayi bölgelerinin lojistik merkezlerle bağlantısı, limanlara yine bu lojistik merkezlerinin bağlantıları gibi hususlar kapsamlı olarak ele alınmaktadır.

Firmaların rekabet gücünün artırılması ise bir başka önemli alandır. Özellikle lojistik firmalarımızın biz daha güçlü hâle getirilmesini hedefliyoruz. Bu çerçevede lojistik firmalarımızın birleşmesi, birlikte hareket etmeleri için özendirici birtakım uygulamalara da inşallah geçilecektir.

Yurt dışı yapılanma çerçevesinde ise Türkiye ticaret merkezlerinin kurulması hedeflenmektedir.

Yük taşımacılığında hem kara yolu hem deniz yolu taşımacılığında artışlar yansıda görülmektedir. Bunların detayına girmek istemiyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Demir yolunun yok mu?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Demir yolunu koymamışlar ama verelim efendim sizlere. Demir yolunun nispeten daha düşük olabilir, net bir rakam yanımda yok ama arkadaşlarımız çıkarırlar, sizlere onu da sunalım.

Ulaştırma yatırımlarında önemli bir artış meydana gelmiştir. Yine ulaştırma yatırımlarımızın payı yüzde 30 civarındadır toplam kamu yatırımlarında.

Enerji alanındaki yaklaşımımız ise yine bunu da 5 temel eksende özetleyebiliriz: Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, enerji verimliliğinin artırılması, nükleer enerjinin, nükleer teknolojinin kullanılması, israf ve çevresel etkilerin azaltılması, enerji ticaretinde stratejik konumumuzun güçlendirilmesi. Bu belirlenen strateji çerçevesinde, yansıda da görülebileceği gibi yerli enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretiminin her yıl daha da arttığını görüyoruz. Diğer taraftan, özellikle kömür aramalarındaki ödeneğimizi her yıl artırıyoruz. 2017 yılında 645 milyon liralık kömür aramalarına yönelik bir yatırım öngörüyoruz ki 2016 yılında yaklaşık 471 milyon liralık bir harcama beklentisi söz konusu. Petrol aramalarında ise 2016 ve 2017 yıllarında bir miktar düşüş var. Bu özellikle petrol fiyatlarının düşük seyretmesinden kaynaklı bir durum. Yine yenilenebilir enerji kaynaklarının elektrik üretimindeki payının arttığını görüyoruz, yüzde 25'lerden yüzde 30'un üzerine çıktığını görüyoruz.

Bilim, teknoloji ve yenilik alanına da Bakanlık olarak özel bir önem veriyoruz. Özellikle, AR-GE harcamalarına tahsis etmiş olduğumuz ödeneklerde yıllar itibarıyla baktığımızda önemli artışlar söz konusu oldu. AR-GE harcamalarının gayrisafı yurt içi hasılaya oranı ise ilk kez 2014 yılında yüzde 1'i geçti. Özellikle özel kesim AR-GE harcamalarında da önemli bir artış görülmüştür 2002 yılından itibaren. 2002 yılında yüzde 28 civarında olan özel AR-GE harcamalarının toplam AR-GE harcamaları içindeki payı 2014 yılında yüzde 50'ye ulaşmıştır. Kamu yatırım programında AR-GE için ayırmış olduğumuz kaynakta da ciddi artışlar olduğunu ifade ettim. 2002 yılında sadece 241 milyon liralık bir AR-GE yatırımı söz konusu iken kamu tarafından, 2017 yılı kamu yatırım programında 2,8 milyar liralık bir AR-GE yatırımı öngörüyoruz. AR-GE yatırımlarına paralel olarak AR-GE personel sayısında da önemli artışlar olmuştur ancak hâlen istenen düzeyde değildir.

Bakanlığımızın özel önem verdiği konuların başında da araştırma altyapı yatırımları gelmektedir. Araştırma altyapı yatırımlarını iki grupta topluyoruz; bunlardan birincisi tematik araştırma laboratuvarları, diğerleri ise merkezî araştırma laboratuvarları. Bugüne kadar 124, tematik araştırma kapsamında 124 laboratuvar projesi desteklendi. Merkezî araştırma laboratuvarları kapsamında ise 55 laboratuvar kuruldu, 39'unun ise çalışmaları devam ediyor. Burada özellikle araştırma altyapıları için öncelik vermiş olduğumuz alanlar var, bunları size kısaca özetlemek istiyorum: Sağlık en önem verdiğimiz alanların başında geliyor. Burada ilaç, aşı, biyomedikal cihazı, klinik araştırmalar, kök hücre ve deney hayvanları bizim öncelikli olarak desteklediğimiz alanlar. Otomotiv sektörü yine bir başka önemli alan. Yerli otomobil, motor tasarımı, güç aktarma sistemleri, batarya teknolojileri yine destek vermiş olduğumuz projeler arasında yer alıyor. Enerji sektöründe ise nükleer enerji, enerji depolama teknolojilerinin geliştirilmesi, yenilenebilir enerji kaynakları, kömürden doğal gaz ürete teknolojilerinin ortaya konulması desteklediğimiz projeler arasında yer alıyor. Uzay bir başka önemli alan. Uydu geliştirme, uydu haberleşme teknolojileri, makine imalat alanı yine bir başka önemli alanımız. Gıda işleme teknolojileri, gıda analizleri kitlerinin oluşturulması yine desteklediğimiz alanlar

arasında yer alıyor. Bilgi ve iletişim teknolojileri alanında ise bulut bilişim, büyük veri, açık kaynak, yüksek başarımlı hesaplama, siber güvenlik gibi alanlara öncelik veriyoruz. Savunma alanı yine desteklediğimiz alanların başında geliyor. Burada özellikle şunu ifade etmek istiyorum: Biz bu alanlara yönelik çok sayıda projeye destek veriyoruz ki sadece bir örnek vermek istiyorum, 2002 yılında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, kırk beş dakikalık süre doldu, henüz daha 69’uncu slayttayız. Ne kadar süre velim size? On beş dakikada...

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – On beş dakikada toparlarım.

BAŞKAN – Buyurun.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Tabii, bu biliyorsunuz, özellikle araştırma altyapılarının geliştirilmesine yönelik bir yasal düzenleme Meclisimiz tarafından gerçekleştirildi, 6550 sayılı Kanun yürürlüğe girdi. Bu kanun çerçevesinde bu araştırma merkezlerine tüzel kişilik vereceğiz. Bundan kastımız şu: Üniversitelerde, bu kamu üniversiteleri olabilir, özel üniversiteler olabilir, herhangi bir özel kesime ait araştırma merkezi olabilir, buralara tüzel kişilik statüsü vereceğiz. Performansa göre bir bütçeleme sistemi öngörüyoruz. Profesyonel bir yönetim anlayışı olacak. Esnek istihdam altyapısı olacak, yurt dışından, yurt içinden istedikleri şekilde personel istihdam edebilecekler, şirket kurabilecekler. Dolayısıyla, biz şunu arzu ediyoruz, örneğin, ilaç alanında büyük bir araştırma merkezi kurulması ve bu araştırma merkezinin tüzel kişiliğe sahip olması ki akreditasyonu yine Bakanlığımız tarafından yapılacak. Ki, sadece şu örneği vermek istiyorum, 2006 yılında sadece ve sadece 54 milyon liralık destek verilmişken 2016 yılında üniversitelere araştırma altyapıları için 677 milyon liralık destek verdik ve 2017 yılında bu destek oranı daha da arttı.

Yine, Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülen bir başka önemli alan, bilgi toplumu stratejisinin hazırlanması. Bu strateji dokümanı hazırlanmıştır. Özellikle, kamu, özel kesim, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin yer aldığı danışma kurulu oluşturulacak ve bu alanda uygulamaya yönelik çalışmalar başlatılacaktır.

Verilere girmek istemiyorum, bunlar zaten sizlere dağıtıldı, buradan da görebilirsiniz.

Eğitim alanında ise 6 temel eksenimiz söz konusu eğitim vizyonumuz çerçevesinde: Fiziki altyapıdaki eksikliklerimizin tamamlanması, beşerî altyapının güçlendirilmesi, gelişen teknolojiye entegrasyon, müfredat kalitesinin artırılması, okul öncesi eğitimin desteklenmesi ve tam gün eğitime geçiş. Burada, şu grafikte özellikle, derslik başına düşen öğrenci sayısının ciddi şekilde düştüğünü görüyoruz, Türkiye geneli 36’dan 25’e düşmüş durumda. Özellikle, DAP ve GAP bölgelerindeki bu düşüşün oldukça yüksek olduğunu ifade etmek istiyorum. DAP bölgesinde Doğu Anadolu Projesi çerçevesinde yer alan illerde derslik başına düşen öğrenci sayısı 2002’de 35 iken bugün Türkiye ortalamasından daha iyi konuma gelmiştir, derslik başına düşen öğrenci sayısı 22’dir. GAP bölgesinde ise 53’ten 31’e düşmüştür.

Bunları geçiyorum.

Evet, mesleki eğitimin payı arttı.

Yükseköğretime daha fazla bütçe ayırıyoruz. Bu rakamları da geçiyorum.

Şu slayda biraz değinmek istiyorum. İş gücünün eğitim durumuna baktığımızda özellikle yükseköğretim mezunu olanların iş gücündeki oranının arttığını görüyoruz. 2004 yılında aşağı yukarı yüzde 11,5 seviyesinden 2015 yılında yüzde 20’nin üzerine çıkmış durumda; 21,2’ye yükselmiş durumda. Yine...

ERHAN USTA (Samsun) – İstihdam nasıl Sayın Bakan? İş gücü böyle olabilir de...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – İstihdama da bakalım. Burada sadece iş gücünü veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Eğitimcilerin yaklaşık beşte 1'i işsiz, biliyorsunuz.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – İşsizlik oranı gençlerde daha yüksek. Yani normal, eğitilmiş kısmını çıkaralım arkadaşlar, verelim Komisyon üyelerimize.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bu söylediklerinizin hiçbir tanesi kayıtlara girmiyor, sıkıntı orada.

ERHAN USTA (Samsun) – Zaten kayıtlar için konuşmuyoruz.

BAŞKAN – Ama tam tutanak var, kayıtlara girmesinde fayda var.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sağlık alanında ise hem nitelik hem de nicelik itibarıyla önemli bir gelişme sağlanmıştır. Özellikle nicelik itibarıyla gelişmeler yansıda yer almaktadır, bunlara teker teker değinmek istemiyorum. Çıktılarda ise önemli bir iyileşme sağlanmıştır. Anne ölüm oranlarındaki düşüş, bebek ölüm hızındaki düşüş, doğuşta beklenen yaşam süresindeki artış, kişi başı muayene sayısındaki artış yine yansıda görülmektedir.

Sigorta kapsamındaki nüfusta bir artış söz konusu. Kayıt dışı istihdamda ise bir azalma söz konusu.

Yoksulluğa ve gelir dağılımına baktığımızda ise kişi başı günlük 4,3 doların altındaki nüfusun payı 2002 yılında yüzde 30,3 iken 2015 yılında 1,5'e düşmüştür. Gini katsayısı ise 0,44'ten 0,39'a düşmüştür. 2014 yılında nispeten daha aşağıda idi; 0,38'di. Ancak, asgari ücret artışıyla birlikte 2016 yılında Gini katsayısında bir miktar daha düşüş bekliyoruz.

İnsani Gelişme Endeksi'ne baktığımızda ise Türkiye İnsani Gelişme Endeksi'nde 72'nci sırada yer almaktadır. Yüksek insani gelişmişlik kategorisinde yer alıyor Türkiye. İlk 50'ye girdiğimizde ise en yüksek insani gelişmişlik ülke aşamasına girmiş oluyoruz ki buradaki 0,76'lık endeksin 0,80'e çıkması hâlinde ilk 50 arasına girmiş olacağız, şu anda 72'nci sıradayız. İnsani Gelişmişlik Endeksi'nde eğitim, sağlık ve kişi başı gelir baz olarak alıyoruz.

Bakanlığımızın önemli çalışma alanlarından birisi de bölgesel gelişme alanı, yerel ve bölgesel kalkınma. Yansıda görüleceği üzere, Türkiye'deki gelir farklılıkları net olarak ortaya konulmuştur. Açık sarı renkli olan bölgelerimiz kişi başı gelir açısından, gayrisaf katma değer açısından Türkiye ortalamasının üzerinde olan bölgelerimiz; koyu sarı renkte olanlar ise Türkiye ortalamasının yüzde 75'i-yüzde 100'ü arasında olan bölgelerimiz; açık pembe renkli olan ise yüzde 50-yüzde 75 arasında olan iller; yüzde 50'nin altında olan bölgelerimiz ise yansıda görülmektedir.

Gayrisaf katma değer artışı itibarıyla ise aslında önemli bir artış yaşanmıştır. Özellikle bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasında da önemli bir ilerleme kaydedildiğini ifade etmek istiyorum.

Bölgesel gelişme stratejimize baktığımızda ise bölgelerin rekabet gücünü yükseltmek, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak, bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak, yerelde kurumsal kapasiteyi geliştirmek -ki son yıllarda özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde yerelde kurumsal kapasitede önemli gelişmeler olmuştur- refahın yurt sathına dengeli bir şekilde yayılmasını sağlamak.

Bölgesel gelişme alanında kurumsal ve stratejik çerçeveye baktığımızda ise Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu oluşturulmuştur. Yine, bunun altında Bölgesel Gelişme Komitesi yer almaktadır ulusal düzeyde. Yine, Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejimiz hazırlanmıştır. Bölge düzeyinde ise kalkınma ajanslarımız ve bölge kalkınma idarelerimiz uygulamaya yönelik faaliyetlerini yürütmektedirler. Bölge planları ve eylem planları çerçevesinde bölge düzeyinde bu kurumlarımız çalışmalarını sürdürüyor.

Yine, kalkınma ajanslarımız, bölge kalkınma idarelerimiz vasıtasıyla mali ve teknik destekler verilmektedir. Cazibe Merkezi Programı ve KÖYDES çerçevesinde de destekler vermekteyiz.

Bildiğiniz gibi, 4 adet bölge kalkınma idaremiz var; KOP, DAP, GAP ve DOKAP. Bölge Eylem Planı'nın odaklarına baktığımızda, GAP bölgesinde enerji, sulama, tarım, ekonomik çeşitlilik; DAP bölgesinde ise gıda ve tarımda verimlilik ve katma değer artırılması; Konya Ovası Projesi çerçevesinde yani KOP bölgesinde ise toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı -ki özellikle kuraklığın çok yaygın bir şekilde hissedildiği Konya Ovası'nda suyun etkin kullanımı son derece önemli- DOKAP'ta ise turizm ve çevresel sürdürülebilirlik ana odak noktaları olarak yer almaktadır.

Eylem planlarındaki toplam tahsisatlara baktığımızda, GAP'ın 26,7 milyar liralık bir proje stoku olduğunu görüyoruz; DAP'ta 21 milyar lira, DOKAP'ta 1,4 milyar lira; KOP'ta 9,9; toplamda ise 68 milyar liralık 2014-2018 yıllarını içerecek bir proje stoku söz konusu.

Güneydoğu Anadolu Projesi çerçevesinde, GAP yatırımlarında 2003-2015 döneminde 51 milyar liralık bir tahsisat gerçekleştirilmiştir. Bölge yatırımlarının merkezî bütçe içerisindeki payında bir artış söz konusudur; yüzde 10,5'lik bir paya sahiptir. Sulamaya açılan toplam alan 488.160 hektardır. 1.190 kilometre ana kanal inşaatı gerçekleştirilmiştir. En başarılı olduğumuz alanlardan bir tanesi toplulaştırma, bunu açıklıkla ifade etmek istiyorum. 2,4 milyon hektarlık alan toplulaştırılmıştır.

Enerji projelerindeki gerçekleşme oranı yüzde 73 seviyesinde zannederseniz; evet, yüzde 74 seviyesinde bir gerçekleşme söz konusu. Yani şu an itibarıyla 5.534 megavat işletmede, toplam ise hidroelektrik projelerinde 7.490 megavatlık bir -işletmede olanlar dâhil olmak üzere- proje stokumuz söz konusu. Sulama projelerine baktığımızda ise yüzde 46'lık bir gerçekleşme olduğunu görüyoruz. İnşaat aşamasında yüzde 12'lik bir pay var.

GAP Bölge Kalkınma İdaresinin 86 milyon liralık bir ödenek tahsisi söz konusu. Bazı desteklenen projeler yansıda yer alıyor. DAP Bölge Kalkınma İdaresinin 110 milyon liralık bir ödeneği söz konusu. Yine, küçük ölçekli tarımsal sulama programları başta olmak üzere, bazı önemli projelere destek verilmektedir. DOKAP projesinde Yeşil Yol Projesi başta olmak üzere, yine tanıtım, markalaşma gibi alanlarda destekler verilmektedir. KOP Bölge Kalkınma İdaresinin 116,2 milyon liralık 2016 yılı bütçesi söz konusu. Burada da bazı proje örnekleri yansıda verilmiştir.

Kalkınma ajanslarımız konusunda ise şunları ifade etmek istiyorum: Bildiğiniz gibi, 26 kalkınma ajansımız var. Bugüne kadar 3,1 milyar liralık bir kaynak aktarılmıştır. Merkezî bütçeden 2016 yılında ise 496 milyon liralık bir tahsisat gerçekleştirilmiştir.

Kalkınma ajanslarının proje ve faaliyetlerine baktığımızda, toplam proje başvurusunun 55 bini geçtiğini görüyoruz, ki sözleşme imzalanan proje sayısı 15.760'tır.

Cazibe merkezi illerinde kalkınma ajanslarımızın destekleri olmuştur, toplam 4.800 projeye destek verilmiştir. Bunu özellikle ifade etmek istiyorum çünkü özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde proje hazırlama altyapısı, insan altyapısı son derece zayıf idi, hatta kamu kurum ve kuruluşlarımızın bile proje hazırlama ve yatırım programına teklif etme altyapıları çok zayıf idi. Ancak kalkınma ajanslarımız gerçekten hem bu bölgelerde kamu kurum ve kuruluşlarına hem de özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarına çok ciddi bir destek verdi, proje hazırlama altyapısı ciddi şekilde güçlendi, ki bu bölgelerimizde yaklaşık 5 bine yakın projeye bugüne kadar destek verildi.

Yine, kalkınma ajanslarımız gerçekten başarılı çalışmalarını gerçekleştiriyorlar. Avrupa Birliği projelerinden de kaynak kullanarak, özellikle yerel düzeyde birçok çalışmaya imza atmış durumdadır. Samsun’da, Bingöl’de, Gümüşhane’de, Sivas’ta, Şanlıurfa’da ve birçok ilimizde kalkınma ajanslarımız bölgesel rekabet edebilirlik başta olmak üzere birçok alanda projeler yürütmektedir, Avrupa Birliği projeleri yürütmektedirler.

Önemli bir alan bölgesel rekabet edebilirlik, ki bu alanda Kalkınma Bakanlığımız yoğun bir şekilde çalışıyor. Özellikle, bölgelerin rekabet gücünün ortaya konulması, rekabetçi sektörlerin neler olduğunun tespiti, “Bölgesel anlamda yatırım ortamını bozucu ne tür faktörler var? Bunları nasıl ve ne şekilde giderebiliriz? Bölgesel anlamda hangi yenilikçi alanlara yönelmeliyiz? Kümelenmeyi nasıl ve ne şekilde sağlayabiliriz? Özellikle, yatırımın desteklenmesi ve tanıtım faaliyetlerini nasıl ve ne şekilde yürütebiliriz?” sorularına cevap verebilecek olan son derece kapsamlı bir çalışma. Şu an itibarıyla bölgelerin rekabet güçlerini sizlerle paylaşabilecek konumdayız, hangi bölgede hangi sektör rekabet gücüne sahip, hangi ilde, hangi alanlara, yatırım alanlarına yoğunlaşılmalıdır, nerelerde bir kümelenme ihtiyacı vardır; bunlar net bir şekilde Bakanlığımız tarafından ortaya konulmuştur.

Yine, Bakanlığımız tarafından yürütülen bir başka program, özel amaçlı bir program, Sosyal Destek Programı “SODES” dediğimiz, özellikle çocuklar, gençler, kadınlar, işsizler ve yoksullara yönelik uygulamış olduğumuz bir proje. Bugüne kadar 1,3 milyar tutarında bir kaynak harcadık yaklaşık 8 bin projeye.

SUKAP bir başka önemli programımız. Nüfusu 25 binden az olan belediyelere içme suyu ve kanalizasyon işleri için yüzde 50 oranında hibe sağlanmaktadır. 2017 yılında 676 milyon liralık bir ödenek öngördük ve bu ödenek her geçen yıl artmaktadır. Şu ana kadar 730 proje tamamlanmıştır, devam eden 384 projemiz söz konusu.

KÖYDES kapsamında ise bugüne kadar yaklaşık 10 milyar liralık bir destek verdik, 2017 yılında ise destek miktarını 2 katına çıkarıyoruz, 840 milyon liralık bir destek vereceğiz.

Cazibe Merkezi Programlarına çok kısa değinmek istiyorum. Biliyorsunuz, Sayın Başbakanımız Diyarbakır’da Cazibe Merkezi Programı’nı açıkladı. 5 bölgemizde uygulayacağız, 8 merkezimiz ve 23 ili kapsıyor. Bakanlığımız koordinasyonunda bu çalışma yürütülecek. Cazibe Merkezleri Programı kapsamındaki desteklerimiz, danışmanlık desteği, bedelsiz yatırım yeri tahsisi, anahtar teslimi fabrika binası yapımı, faizsiz yatırım kredisi desteği, faiz indirimli işletme kredisi desteği, üretim tesislerini taşıma desteği ve çağrı merkezlerine destek şeklinde yer alabilir.

Türkiye İstatistik Kurumuna da kısaca değinmek istiyorum. Türkiye İstatistik Kurumunun yaptığı en önemli çalışma ulusal hesaplarda revizyon, ESA-2010’a geçmeyi hedefliyoruz. Önümüzdeki ay çalışmalarımızı tamamlayacağız. Biliyorsunuz, Avrupa Birliği 2014 yılında ESA-2010’a geçti. Biz de inşallah bu yıl ESA-2010’a geçmeyi planlıyoruz. Ulusal hesapların revizyonu da hemen hemen tamamlanmak üzere.

Bir başka önemli husus, Türkiye İstatistik Kurumumuz hemen hemen her gün bir bülten yayımlamaktadır. Yılda yayımladığı bülten sayısı 346, üç yüz altmış beş günümüz var, 346 bülten yayımlıyor. Türkiye İstatistik Kurumumuzun EUROSTAT’la çok ciddi ilişkileri söz konusu. Avrupa Birliğine uyum açısından oldukça yüksek bir düzeye sahip ve birçok ülkeye de Türkiye İstatistik Kurumumuz teknik destek veriyor.

Vaktinizi biraz fazla aldığım için çok özür diliyorum.

Ben hepimize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, sunularınız için teşekkür ediyorum.

Bütçeler üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

Değerli hazırım, şimdi müzakerelere başlayacağız.

Sayın Bakanım, öncelikle bürokrat arkadaşlarımızın sırasıyla kendilerini Komisyonumuza tanıtılmalarını rica ediyoruz.

(Toplantıya katılanlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz bürokrat arkadaşlarımıza.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri

a) Kalkınma Bakanlığı

b) Türkiye İstatistik Kurumu

c) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

ç) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

d) Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

e) Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

BAŞKAN – Şimdi sırasıyla söz istemlerine göre söz vereceğim.

İlk söz Sayın Temizel’in.

Buyurunuz.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; bugün, siyasi ağırlığı olan bir konuşma olmayacak Kalkınma Bakanlığı üzerindeki görüşmem ve konuşmam çünkü günün ekonomi üzerinde acımasız eleştiriler günü olmadığını düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, eskiden beş yıllık planlar yapılırken bazı arkadaşlarımız veriler üzerinde veya sonuçlar üzerinde tartışmaya girdikleri zaman “Ya, kim öle kim kala, hele bir yazalım da ondan sonra bakarız ne olacak.” derlerdi. Şimdi, değerli arkadaşlarımızın on yıllık bir planın sonuna geldiklerini görüyorum, bu herkese nasip olacak bir olay değildir ama bunun da bazı sakıncaları var. On yıllık plana yazıyoruz çok net bir şekilde, diyoruz ki: “2018 yılında gayrisafı yurt içi hasılamız 1,3 trilyon dolara yükselecek, kişi başına gelir 16 bin dolara yükselecek, ihracatımız 277 milyar dolara gelecek, işsizlik oranı 7,2’ye düşecek.” Tabii, bunlar veya keşke bunların altında da “Yok canım, zaten ulaşıyoruz.” diyebilecek bir konumda olsaydık. Bunun içten bir temenni olduğu konusuna inanmanızı dilerim. Yalnız, değerli arkadaşlar, biz şu anda geldiğimiz konum itibarıyla geçtiğimiz yirmi otuz yıl içerisinde hangi ekonomik evrelerden geçtik? Niye gelip gelip bir yerlerde birdenbire tıkanmayla karşı karşıya kalıyoruz? Ve bunu aşmamız gerekiyorsa, farklı bir şeyler yapmamız gerekiyorsa bunu oturup da niye ayrıntısıyla tartışmıyoruz?

Türkiye’nin ekonomisindeki dönüm noktası -çok iyi biliyorsunuz- ithal ikamesine dayanan ekonomi uygulamalarından, politikalarından sonra liberal ekonomiye geçişin ilk sürecini oluşturan ihracata dönük ekonomi politikaları oldu ve bu süreç içerisinde, tasarruf yetersizliğini de göz önünde bulundurarak kamu, özellikle gevşek maliye politikası izlemek suretiyle bütçe açıklarından yararlanarak yatırımlarını desteklemeye çalıştı, hem kamu yatırımlarını hem özel yatırımlarını. Böylece kamu harcamalarının yüksek, vergi gelirlerinin düşük olduğu bir süreç yaşadık ama bu süreç içerisinde

kamu inanılmaz derecede borçlanmaya başladı. Bu konudaki dönüm ve kırılma noktası da 1989 yılındaki Hazinesin doğrudan doğruya ticari bankalardan borçlanmaya başlaması oldu. Artık ondan sonra devletin neredeyse temel amacı borçlanmak, para bulmak, borçlanmak, olay o idi. Bu kadar fazla talep ettiğiniz zaman, tabii kaçınılmaz olarak faizler de onun peşinden geliyor idi.

Bütçe açıklarıyla desteklenen harcamalar ister istemez enflasyonu artırıyor, enflasyon kurları artırıyor, bir kısır döngü içerisinde ekonomi büyüyor, büyüyor ama topluma maliyeti ağır olduğu gibi bir de belirli bir sınıra doğru gittiği anlaşılıyor. Yani ne kadar dayanabilirdi ekonomi buna? Bizim bütçe açığımız, gayrisafi hasılamıza göre, millî gelirimize göre yüzde kaç ulaşına kadar biz bu borçlanmayı sürdürebildik? Bunun bir sınırı vardı. Nitekim o sınır 2000 yılına geldiğimizde geldi, ciddi anlamda geldi. Dolayısıyla, 2000 yılına geldiğimiz zaman artık bu şekilde bir ekonomi politikasını sürdüremeyeceğimiz çok net olarak ortaya çıktı. Özellikle 1990'lı yılların son sürecinde yurt dışından sermaye getirilmesinin koşulunun, gelen dövizlere çıkarken hangi kur üzerinden çıkacağı konusunda bir garanti verme noktasına kadar geldi, bu çok önemli bir olaydı. Tünelde “serpent”, tünelde yılan diye bir şey tanımlaması yapıldı. Artı eksi yüzde 2,2'lik bir dalgalanma içerisinde “Siz getirin, yatırımınızı yapın, çıkarken istediğiniz anda size şu kurlar üzerinden bu dövizleri geri vereceğiz.” taahhüdünde bulundu devlet. İşte, tıkanma noktasından sonra bu olayı BDDK Başkanı olarak bizzat yaşamış bir insan olarak söylüyorum. Belirli bir süre sonra o taahhüt ettiğiniz kurlardan talep sizin karşılayacağınız miktarın üzerine çıkmaya başladığı andan itibaren kriz geldi.

Karşı karşıya kaldığımız olay şu: 7 milyar dolar civarında talep var Merkez Bankasına. Merkez Bankası o sırada serbest piyasadaki dolar kurları neyse o zamanki kurun yüzde 40 üzerinde oluşmaya başlamış, siz o yüzde 40 üzerinde oluşmuş kurlar orada dururken tünel içerisindeki dalgalanmış kurlar üzerinden döviz vermeye cesaret edemiyorsunuz, nitekim Merkez Bankası da onu yapamadı o gün.

Bir kur sisteminin değişikliği gündeme geldi. Zaten G20'lerin müsteşarlar toplantısı vardı o günlerde İstanbul'da, IMF de oradaydı her şeyiyle beraber. Herkesin söylediği olay “Siz bu ekonomi politikalarını, ekonomiyi bu sistemle yürütemezsiniz kardeşim, serbest kur sistemine geçin.” diyorlardı. Ama ekonomiyi yönetenlerin de yüreği güm güm diye atıyordu. Yani birdenbire kalkıp da kurların serbest bırakılması hâlinde nerede denge bulacağını bilemiyordunuz ki bilmeniz mümkün değildi. Allah kimseye böyle sıkıntılar yaşatmasın, gerçekten yaşatmasın, sıradan bir olay değil. Ekonomi bürokrasisi toplandı, Sayın Bahçeli Başbakan Yardımcısıydı ama yurt dışı seyahatindeydi, o nedenle o gün karar verilemedi. O gece dalgalı kura geçilmiyor diye faizler aldı başını gitti, binlerle ifade edilen rakamlarla olmaya başladı. Ertesi gün yeniden toplandı. Bu arada IMF “Siz dalgalı kur sistemine geçmiyorsanız biz artık sizinle beraber değiliz.” diye bavullarını topladı, İstanbul'dan Ankara'ya gelmişlerdi, çektiler gittiler. Öyle bir konuyla karşı karşıya kalındı. Uygun bir zamanda yani süreyle sınırlı olmadığım bir zamanda aslında oradaki hikâyenin tamamını Plan ve Bütçe Komisyonuna anlatırım ama süreli bir günde anlatmam, o randımanlı olmuyor.

Onun üzerine, değerli arkadaşlar, Türkiye farklı bir ekonomik sürece geçti. İthal ikamesine dönük ekonomiden liberal ekonomiye, ihracatın desteklenmesine dönük ekonomiye, oradan sonra da farklı bir sürece, güçlü ekonomiye geçiş programı çerçevesinde farklı bir ekonomik sisteme geçti.

Burada önemli bir ayrıntıyı hepinizin bilgisine sunmak istiyorum: Bu, Hazinesin “Kamu Borç Yönetimi Raporu.” Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin ekonomik olarak ciddi anlamda sıkıştığı, daha önceden uygulamaya çalıştığı, IMF tarafından verilmeyen, kendi programı olan ancak IMF'nin de “Hele bir uygulayın da bakalım.” dediği programın en temel eksikliği finansman ayağının olmamasıydı. Sadece kamu ve fon bankalarının günlük açıkları 4,5 milyar dolayındaydı. Yani her akşam bu bankalar Merkez Bankasının gecelik piyasalarına gidip 4,5 milyar dolar talep ediyorlardı. Bu durumda faizleri

düşürme olanağınız var mı sizin? 4,5 milyar dolarlık bir kaynak bile o anda o programın yürütülmesi ve Türkiye'nin çok daha büyük maliyetlere katlanmasının önüne geçebilirdi, rahatlıkla geçebilirdi, alınmadı ve hiç kimsenin bilmediği -ben burada belki bunu 3'üncü defa söylüyorum ama- değerli arkadaşlar, tam o sırada bizim devletimiz, hazinemiz, IMF'den falan borç almayı bırakın, IMF'ye borç ödüyordü ve IMF'den kullanımlarını sıfırlamıştı. IMF'den kredi kullanımının ta 1980'li yıllardan sonra ilk sıfırlandığı dönem rahmetli Erbakan'ın 1996'daki Hükümeti zamanında oldu. Ondan sonra bizler de ödemeye devam ettik. 1997 ve 1998 yıllarında, mesela 1997 yılında 27 milyon, 1998'de de 232 milyon dolar IMF'ye borç ödemişiz. Borç stokumuz da neredeyse sıfırlanma noktasına gelmiş. O faizler nedeniyle 300 küsur milyon dolarlık bir şeyimiz var. Yani, IMF'ye borç diye bir olay o sırada yok, IMF'nin bir desteği de yok işin garip kısmı. Sadece ölü soyucu tavrıyla işte son kuruşunu, faizlerini falan tahsil etmeye çalışıyor, olay o.

Programımız değişti. Değerli arkadaşlar, programımız ne oldu ondan sonra? Daha önceden büyüme için bütçede açık verdirerek, yatırımlarımızı finanse ederek büyüyor idik. İşte, 2000'li yıllardan itibaren bu olayı terk ettik. Bütçeye açık verdirmedik ama bu defa cari açık vererek büyümeye başladık, cari açık vererek büyüme dönemine girdik. Cari açığı verenler de yatırımları yapan özel sektördü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurunuz.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Sonuç olarak devlet ta 1986 yılından beri -Sayın Bakanın slaytında da görülüyor zaten- uyguladığı yatırımların finansmanına dönük kamu-özel ortaklığı şeklindeki finansman yöntemlerini çok yoğun olarak kullanmaya başladı. Ancak, cari açık ve yükümlülüklerin özel sektörde olmasına karşın, belirli bir süre sonra zaten o yükümlülüklerle yani tamamen özel sektörde bırakılan yükümlülüklerle bu işin yürüyemediği anlaşıldı. Büyük bir hızla önce hazine garantileri, sonra ilgili kuruluşların ve hazinenin alım garantileri, müşteri garantileri falan filan gibi kurumlarla bu geliştirilerek geldi.

Değerli arkadaşlar, şimdi şu konuya özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum: Şu anda Türkiye'nin son, ta 2003'ten beri o büyüme şeyleriniz var, sizin rakamlarınız bunların hepsi. Bu iki dönemde yani 1980'den 2000 yılına kadar, ta 1980'e kadar inmeyeyim, 1990 ile 2000 yılı, sonra 2000 yılından 2015 yılına kadarki büyüme rakamlarına şurada bir bakın: 1990'lı yıllarda bu süreç içerisindeki en büyük büyüme rakamı 1990 yılında; yüzde 9,3 büyümüş Türkiye. Ondan sonraki zamanlarda yüzde 6, yüzde 8. Tabii, bu arada 3 tane de kriz yaşadık; 1989 krizi, 1994 krizi ve 2000 krizi. 1994 krizinde birdenbire eksi 5,5'a kadar düşüyoruz, sonra 7; 7; 7,5; 3 diye sürekli olarak bir artış geliyor. Sonra 1999'da başlayan finansal kriz ve 2000 krizi geliyor, orada bir düşüş var. Sonra 9,4; 8,4; 6,9; 6,8 büyümeler var yani büyümüş Türkiye. Demek ki bütçe açığı vererek de büyümek mümkün. Daha sonra cari açık vererek yaptığı büyümelere de bakıyoruz, 2003 yılından itibaren 5,3; 9,4; 8,4; 9,6; 4,7; 0,7; sonra geliyoruz 2008'e, birdenbire 4,8'lik bir gerileme var, sonra 9; 8; 2; 4; 2,9'a kadar gidiyoruz.

Değerli arkadaşlar, bunu bir grafiğe dökün. Bazı arkadaşlar döktiler, gösterdiler de. Hem bütçe açığı vererek yapılan büyüme, hem cari açık vererek büyümenin neredeyse birbirine eşit olduğunu görüyorsunuz. Ama, her ikisi de gelip gelip tıkanıyor ve ortaya çıkan maliyet tahminlerinizin çok ötesinde bir maliyet.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu açıklamayı niye yaptım bu şey içerisinde? Geldiğimiz nokta: "Yok şöyle oldu, böyle oldu." falan tartışmalarına girmek istemiyorum, hiç de iç açıcı bir nokta değil. Yani, sonuç olarak cari açık vererek büyümeyle ilgili uygulamanın sonuna geldik, dayandık. Hani, herkesin bildiği bir anekdot vardır: "Savaşı niye kaybettik, bana üç tane neden söyle." diye komutana soruyorlar. "Birinci neden, mermimiz yoktu." diyor, geri nedene gerek kalmıyor. Sizin büyümek için kaynağınız

yoksa, tasarrufunuz yeterli değilse, hele dış konjonktürde eski finansman bolluğunu, istenildiği gibi aktıldığı, alındığı hem de üstelik oldukça düşük maliyetlerle alındığı dönemi yaşamıyor ise mermi yok anlamına geliyor burada. Amerika'daki bir seçim, örneğin dolarla ilgili bütün tahminlerin hepsini altüst edebilir, edecek demiyorum, edebilir diyorum. Hele birileri kalkıp da "Altyapı yatırımlarına gireceğim.", hele kalkıp biri de "Kamu-özel ortaklığıyla bunun finansmanını sağlamaya başlayacağım." derse Amerika'da, Amerika dışında hiçbir yerde kesin olarak bir kuruş dolar göremeyebiliriz. Bu büyük bir risktir, nitekim işaretlerini falan da veriyor ki böyle bir olay oluyor. Şimdi ne yapacağız? Daha önceden bir sistemi denedik, bedelini ödedik, şimdi bir sistemde tıkanık. Şimdi ikisinin karmasını mı yapacağız; birazcık bütçe açığı, birazcık cari açık. Yürümez değerli arkadaşlar, yürütmesi mümkün değil. O zaman işte karşımızdaki bu kadronun Türkiye'nin diğer kadrolarıyla beraber oturup Türkiye için burada ortaya çıkabilecek riskleri göz önüne alarak... Şimdilik büyük bir sıkıntımız yok gibi gözüyor ama bunun olduğunu hepimiz biliyoruz. Bunların hepsini dikkate alarak da şu programımızı yeniden yapmamız gerekiyor. Ne yapacağız? Sadece ve sadece transfer ödeneklerine bakıyorsunuz, Bakanlığınız bir transfer bütçesinden ibaret sanki. Şimdiye kadar 7 tane farklı farklı adları taşıyan ekonomiyle ilgili bakanlıkların bütçesini görüştük, ha babam para dağıtıyoruz. Bu iyi yani gerçekten çok iyidir, para dağıtacak olanaklarımız olsa keşke. Ama, bu olay bitiyor, deniz bitiyor. En basitini kurda görüyorsunuz, aldı başını gidiyor. Nerede duracak? Kimse cevap vermiyor. Ne yapılacak? Müdahale etmesi gereken kurumlar ne yapıyor? Hiçbir şey yapmıyor. Niye yapmıyor? Yapmamalarını bir noktada normal karşılamanız gerekir. Merkez Bankası neyi var ki neyiyle müdahale etsin. 117 milyar doların sadece net rezervi 34 milyar falan civarında bir şey, onun da neredeyse 17'si altın, hemen değiştiremezsiniz, kullanabilirsiniz uzun vadede ama altınla hemen anında ödemelere falan başlamanız çok çok zaman alır. E, peki, bu miktarla nasıl müdahale edeceksiniz? Aynen 1999'da olduğu gibi bir gece içerisinde 15 milyar, 20 milyarlık bir talep gelse, onunla karşı karşıya kalsanız ne yaparsınız? Bunlar oldu, bunların olma olasılığı da var. İkisini karıştırarak yapılacak olan karmakarışık bir sistemle, yeniden bütçe açıklarıyla... Zaten denemeye başladık, burada yasa değişiklikleri yapıp yapıp veriyoruz, Merkez Bankasının özel sektör senetleri üzerinden reeskonta girmesi, kredi vermesi konusunda ilgili yasal değişikliği yaptık. Bunu sürekli söylüyorum, bu film kötü bir film, bir daha seyretmeye gerek yok, yeni bir senaryo yazmak lazım. Bu yeni senaryoyu yazmadan bir yere ulaşamazsınız. Merkez Bankasına şu andaki rezervleri nedeniyle "Sen piyasaya niye müdahale etmiyorsun?" diyemezsiniz. Yarın faizleri artıran baskısı gelecek, bu filmi de çok gördünüz. Bunlar yapılı, "Faiz artır kardeşim." denir. Biz yüzde 300'lük faizleri falan da gördük 1990'lı yılların hemen başında. "O zaman krizi atlattık." diyorlar, zaten onun amacı da o. Bize o kriz döneminde, son günlerde ciddi anlamda hâlâ "Faizlerimizi ödeyin." diye bastıran Merkez Bankası, Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı uygulanmaya başladığı andan itibaren, değerli milletvekilleri, üst üste 2000 yılında 3,3 milyar dolar, 2001 yılında 10 milyar dolar, 2002 yılında da 6,8 milyar dolar kredi kullandırttı, 20 milyar dolar, hatta 21 milyar dolar. 21 milyar doları bu can suyuyla beraber oturup yeni bir ekonomik programda harcadık. Peki, ne yaptık ekonomik programda? Tamam, kamu-özel iş birliğiyle istediğimiz, hatta hiç kimsenin aklına gelmeyecek dünyanın "en"lerini yaptık, "en." Ben Kalkınma Bakanlığının bu "en"ler konusunda şimdiye kadar ağzını açıp bir şey söylediğini de duymadım. "En"leri yapıyoruz, "en"ler, maliyetleri, daha sonra da geri dönüşümleri, dönüp dönüp nasıl yeniden bu devletin üstüne geleceğini ve yurttaşın üstüne geleceğini bile bile yapıyoruz. 20 milyar doları veriyorlar, hatırlarsanız, "On beş günde 15 tane yasa yapacaksınız." diyorlar, oradan sonra da 70 milyar dolarlık Türkiye'nin cumhuriyet tarihinde biriktirdiği bütün kurumların hepsini sattırıyorlar savdırıyorlar, borçlarını tahsil ediyorlar. E, kalmadı, neyi satacağız bundan sonra?

Değerli arkadaşlar, son olarak söylediğim konu bu; bu olaylar siyaset dışıdır, Türkiye'nin ulusal politikası gereğidir. Ulusal politikası gereği yapmamız gereken şeyleri konuşmamız gerekiyor artık bizim buralarda, bunu çok önemsemek gerekiyor. Siyasi polemik için inanılmaz bir ortam bu. Yapmayalım, tam tersine, üstelik de Türkiye'nin şu sırada başka konulara da yoğunlaşmaması gerekiyor. Sistem değişiklikleri vesaire böyle bir ortam içerisinde yapılmaz. Bu zaten var olan riskinizi ikiye, üçe katlar. belki çözebileceğiniz sorunları çözememenizin nedeni olur. Herkesin bu çalışmanın içerisinde bütün varlığıyla olması gerekiyor. "Hele şurayı bir atlatalım."; nasıl atlatacağsak? Var yöntemleri tabii ki, var yani şimdiye kadar denenmemiş, sadece IMF'nin bilmem kaçınıcı derece uzmanlarının getirip getirip dayattığı iki çözümden ibaret değil dünyadaki ekonomik çözümler, başka çözümleri de var, bütün bunların hepsini değerlendirelim. Bu değerlendirmelerin sonucunda eğer buradan bir sonuç çıkarsa bu ülkede de, gelecek nesillere karşı da borcumuzu öderiz.

Ben işiniz zor ama size kolaylıklar diliyorum Sayın Bakan.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli kurul üyeleri, değerli bürokratlar, çok değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlarım.

Öncelikle, Siirt'in Şirvan ilçesinin Maden köyünde bir maden faciası oldu, 4 vatandaşımız hayatını kaybetti, 11 kişi de kayıp, ulaşılamıyor. Ben ölümlere Cenab-ı Allah'tan diliyor, inşallah kayıp olan vatandaşlarımıza da sağ salim kavuşurlar diye temenni ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, 2011 yılında Hükûmetiniz çok büyük bir yanlışlığa imza attı kanun hükmünde kararnemelerle. Bu yanlışlıklardan bir tanesi de Devlet Planlama Teşkilatının Kalkınma Bakanlığına dönüştürülmesiydi. Bunu uzun uzadıya konuşmayacağım, vaktimiz sınırlı. Bir de misafiriz, misafirlerin süresi daha da sınırlı. Yalnız şunu söyleyeyim: Türkiye'de resmin tamamını gören bir kuruma ihtiyaç var. Sunumunuzda "Kalkınma Bakanlığı diğer bakanlıklardan farklıdır." dediniz, ismi "bakanlık" olunca bu farklılığı bir süre sonra kimseye anlatamazsınız. Yani "Ben de bakanlığım, o da bakanlık." Tarım Bakanlığı yarın der: "Niye bizleri ha bire toplantıya çağırıyor, veri istiyor?" Bunlar Türkiye'nin önümüzde karşılaşacağı en büyük riskler, muhtemelen karşılaşıyorsunuzdur. Biz de Kalkınma Bakanlığında çalışırken son dönemlerimizde karşılaştık ama şimdi bireysel ilişkilerle bazı şeyler gidiyor, bir süre sonra bunlar gitmeyecek. Resmin tamamını gören, kamu kuruluşlarını koordine eden bir kuruluşa Türkiye'nin ihtiyacı var. İnşallah, bu yönde gayret gösterirsiniz diye düşünüyorum. Eski Planlamanın ihyası mı olur, daha farklı bir yöntem mi olur, onlar tartışılabilir ama böyle bir kurum ihtiyacı var.

Makroekonomide -buradan görüldüğünü söyleyeyim size, oradan nasıl görünüyor bilmiyorum ama- makroekonomik konularda zaten pek fazla bir politika üretildiği yok ama üretilen, konuşulan bir şey varsa da Kalkınma Bakanlığının da isminin geçmediğini size üzümlük ifade etmek isterim.

Şimdi, teknik konulara geçmeden bir iki parça parça konu ifade edeceğim. 15 Temmuzda ülkemiz hain bir darbe girişimiyle karşı karşıya kalmıştır. Bunu en şiddetli şekilde nefretle kınıyoruz, burada hiçbir sorun yok ve mücadelenin de en etkili şekilde, hiç gevşetilmeden, hiç savaşılmadan yürütülmesi gerektiği konusunda da Milliyetçi Hareket Partisinin görüşleri zaten biliniyor. Ancak, bunu yaparken çok dikkatli davranılması gerektiği, masum insanların canının yakılmaması gerektiği konusunda da hassasiyetimiz var. Bu şundandır: Eğer biz çok fazla mağdur yaratırsak, masum insanları

cezalandırırsek FETÖ'yle mücadelede bu ülke zarar görür ve bu, en fazla darbəcilerin işine yarar çünkü onların temel amacı bu ülkede karışıklık çıkarmaktı. Tabii ki sizin elinizdeki bilgiler bizim elimizde yok ancak ben de orada, yıllarca o kurumda çalışmış birisi olarak bu FETÖ kapsamında alınan, ihraç edilen arkadaşların hakikaten bu yapıyla ihracı gerektirecek şekilde bir alakaları var mıydı, bu konuda çok endişeliyim. Bu konudaki endişelerimi sizinle paylaşmak istiyorum.

Devletin bazı birimlerinde işlerin hemen hemen durma noktasında olduğu bilinen bir şey. Bu konuda daha dikkatli olunması gerektiğini ifade etmek isterim. Bundan şu anlaşılmasın... Yani, mücadelede hiçbir esneme, gevşeme olmasın ancak masum yere veya "Aman bize laf söz gelmesin." şeklinde birtakım kaygılarla –bu sizin şahsınızla ilgili değil- hareket edilmesi son derece yanlış olur, 1 kişi bile olsa gereksiz yere insanların canını yakmamalıyım.

Şimdi, diğer bir husus... Bu orta vadeli programın birazdan detaylarını konuşacağız. Bütün dünyada olan bir şey vardır, bir program yapılır, bir de yıl içerisinde bunun "update"i yapılır; "fiscal update", "macro update" falan derler. Şimdi, bizim ülkemizde bu maalesef yok Sayın Bakan. Şimdi, bu aslında kurguda var yani orta vadeli programın temel kurgusunda mayıs ayının sonunda orta vadeli programın çıkarılması vardı ama krizler girdi, şu oldu, bu oldu, bir şekilde orta vadeli program zamanında çıkarılmadı. Sonra mevzuat düzenlemesi yapıldı, eylül ayına alındı. Bunların yanlış olduğu çok net ortada. Şimdi, dolayısıyla, bunun artık tekrar kendi zamanlamasına çekilmesi lazım. Orta vadeli programla amaçlanan, daha doğrusu kamu mali yönetimiyle amaçlananlardan bir tanesi de bütçe sürecini öne çekmek ve bütçe sürecini yönlendirecek bir doküman üretmekti, orta vadeli program böyle bir doküman olmaktan artık çıkmıştır, orta vadeli mali plan da çıkmıştır. Yani, orta vadeli program ile bütçeyi aynı günde Meclise veriyorsunuz veya kamuoyuna açıklıyorsunuz. Bu, anlamsız bir şey. Ya bundan vazgeçin, bu orta vadeli programı artık hiç çıkarmayın ya da bunu zamanına çekip reformdan amaçlanan faydayı elde etmeye çalışalım. Yani, bu bir yıl değil, iki yıl değil; 2006'da ilki yapıldı –şu anda 12'ncisi mi yapıldı- 1 defa, 2 defa, 3 defa, başlangıçlarda zamanına yakın yapıldı, ondan sonra küresel kriz bahane edilerek bu hep erteleniyor. Sizin ağzınızdan, Hükümetin ağzından bir "update" ihtiyacı var yılın ortasında. Bu yok ülkede. Dolayısıyla, herkes, piyasalar kendi yapıyor. Hâlbuki, Hükümetin piyasaları yönlendirmesi açısından da bir güncelleme gereği var. Sadece bu değil tabii benim mayıs ayında çıkmasına ilişkin argümanım, esas bütçe sürecinin yönlendirilmesi ama güncellenme açısından da böyle bir husus var.

Bu TÜİK konusunda: TÜİK uzun süredir vekaletlerle gidiyor Sayın Bakanım. Yani, TÜİK özerk bir kuruluş. Özerk olmasının da belli bir önemi var. Biz, Kalkınma Bakanlığında, sizin Bakanlığınızda TÜİK'in o kanunu çıkarken bu konuda çok ciddi bir destek vermiştik TÜİK'in özerkleştirilmesi konusunda. Yani, vekâletlerle yürütülen bir kurum özerkliğini koruyamaz, sadece bu kadarını söyleyeyim. O anlamda, bir an evvel buradaki atamaların -kimi yaparsanız, tabii bunlar sizin takdiriniz- yapılması lazım.

Şimdi, Hükümetinizde bir moda var...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Toparlayabilir misiniz?

Ek süre veriyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – Daha başlamadık, kusura bakmayın.

BAŞKAN – Beş dakika doldu.

ERHAN USTA (Samsun) – Kaç dakika verdiniz?

BAŞKAN – Beş dakika.

ERHAN USTA (Samsun) – Herhâlde onu yapmayacaksınızdır.

BAŞKAN – Tamam, ek süre verdim zaten.

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani, beş dakikada burada selam verilmez.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Grup Başkan Vekili, Komisyonun eski bir üyesi olarak beş dakika süre verelim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Grup Başkan Vekiline, eski üyemize ek süre verelim.

ERHAN USTA (Samsun) – Bir yirmi dakikada toparlarım.

Hükûmetinizde bir moda var, bir şeyler kötüye gidiyorsa o dokümanlar kaldırılıyor, örtbas ediliyor, karartılıyor. Bu furyaya sizin Bakanlığımızın da bir katkısı oldu. Şu haftalık ekonomik gelişmeler güzel bir doküman, aydınlatıyor, herkesi aydınlatıyor fakat burada bir tablo vardı “dış denge faktörleri” diye. Bu tablo kaldırıldı Sayın Bakan, bundan bilginiz var mı bilmiyorum ama işte, o zaman bundan hesap sorulması lazım. Yani, böyle bir şey olmaz. Şimdi, bir şeyler kötüye gitmeye başlayınca hemen... On beş yıldır, on beş yıldır değil, bu 2003’te filan başladı yani on iki yıldır, on üç yıldır olan tabloyu, her hafta yapılan tabloyu bugün kaldırmanın bir gerekçesini lütfen bize söyleyin. Tabii, orada ben bunu anlayabiliyorum ama hele hele siyaseten sizin haberiniz yoksa bir bürokratin bunu yapma hakkının olmaması lazım.

Şimdi, orta vadeli programda geçen orta vadeli programa göre hemen hemen bütün göstergeler kötüleşiyor. Yani, vakit sınırlı olduğu için çok detaylarına girmeden söyleyeceğim, bir miktar detaya gireceğim ama başlangıç tespiti bu. Bütün göstergeler yani büyüme, istihdam, kur, cari açık, kamu maliyesi, hepsinde kötüleşme var. Şunu söyleyeyim: Tabii, orta vadeli programlar, planlar, politika dokümanları var fakat politikalarda ve söylemlerde ciddi bir belirsizlik var. Mesela, Sayın Başbakan diyor ki: “Tüketime dayalı bir büyüme yapısı bizim için uygun değil, bundan çıkmamız lazım.” Ama, öbür taraftan kredi kartlarıyla ilgili, kredilerin yaygınlaştırılmasıyla ilgili bir karar alıyorsunuz. Bunlar birbirine taban tabana zıt meseleler. “Teknoloji” diyorsunuz, inşaatla büyüme modeline devam ediyorsunuz. Birazdan soracaktım ama şimdi sorayım: Rant vergisi Hükûmetinizin çok iddialı olduğu, diğer siyasi partilerin, bütün siyasi partilerin iddialı olduğu ve “Mutlaka olması gerekir.” dediği bir politika tedbiri vardı, bu son orta vadeli programda bunu çıkarıyorsunuz. Yani, eğer biz ekonomide teknoloji... Çünkü, üretimin teknoloji seviyesi düşüyor Sayın Bakan. Yani, son verilere bakın –TÜİK Başkanı burada, arkadaşlar da zaten bilirlir, sosyal sektörler, iktisadi sektörler- teknoloji seviyesinde düşüş var, buraları tersine çevirmemiz lazım. Burada çok iddialı hedefler var ama söylemler ile uygulamalar arasında ciddi bir problem var. Bunlara bakmamız gerekiyor.

Şimdi gelelim orta vadeli programa: Genel olarak orta vadeli programın Türkiye’nin hedefleri açısından iddiasız olduğunu söylüyorum. Yani, Türkiye’nin ciddi hedefleri var ama bu hedefler açısından iddiasız ama gerçekleştiribilirlik açısından da aslında son derece yüksek rakamlar yani gerçekleşmesi de mümkün değil. Örneğin, 2017-2019 ortalama büyümesi 4,8 ama aynı dönem için IMF’nin Türkiye tahminleri 3,3 yani onun 1,5 puan üzerinde bir büyüme, ki IMF’nin teknik kapasitesini herkes bilir yani öyle çok fazla sapmaz. Ki bizim revize rakamlarımız en sonunda IMF’nin rakamlarına geliyor. Şimdi, bu anlamda gerçekçi değil ama 4,8 de hele hele geçmiş son beş yıldaki kayıpları dikkate alırsanız Türkiye açısından da uzun dönem hedefleri açısından yetersiz. Anlatabiliyor muyum? Yani, hem yetersiz, iddiasız hem de gerçekçi olmayan bir büyüme çerçevesi var.

İstihdam: 2019 için işsizlik oranı tahmininiz yüzde 9,8 Sayın Bakan. Bu teslim aldığınız işsizlik oranının hemen hemen üzerinde bir nokta. Yani, 2019 için hâlâ “Biz bu ülkede 9,8 işsizlik olacak.” diyoruz, ki bu da çok gerçekçi değil, birazdan 2016’yı konuşurken bakacağız çünkü bunun tabanındaki, bazındaki 2016 işsizlik oranı yüzde 10,5. Herhâlde, bugün hiç kimse “2016’yı 10,5’le yıllık ortalama olarak bitireceğiz.” diye iddia edemez.

Yurt içi tasarruflar 2019 için yüzde 16. Yani, yüzde 16 tasarruf, 2019 için, üç yıl sonrası için Türkiye’nin hedefi yüzde 16. Gerçi hedeflemesiniz daha iyi, hedefledikçe aşağı geliyor tasarruflar, o da ayrı bir konu ama. Yani, yüzde 16 tasarrufla bu ülkeyi nasıl kalkındıracağız? Makrocular, uzun vadeli arkadaşlar burada. Yani, yüzde 16 yatırımla, tasarrufla, yüzde 5 de cari açık yapsanız yüzde 21 yatırımla bu ülkenin hedeflerini nasıl gerçekleştireceksiniz? Emsal ülkeler yüzde 30’un üzerinde yatırım yapıyor, yüzde 30’un üzerinde tasarruf ediyor.

Kişi başı gelir 10.920, 2019 rakamları söylüyorum hep. Millî gelir 884 milyar dolar. Birazdan 10’uncu Plan çerçevesindeki değerlendirmelere geleceğim. Yine, 2019 için yatırım tahmininiz yüzde 20,8. Kamu yatırımı tahmininiz, hedefiniz 4,7. Bunlar geçmiş seviyelerin altındaki rakamlar. Yani, 2019 için olan bütün bu şeyleriniz son derece iddiasız, Türkiye için yetersiz ama gerçekleşebilme açısından da bugünkü trendlerle baktığımızda bunları bile yakalama imkânı da yok, onu da söyleyeyim.

Hemen bir soru soracağım: Bugün, kur 3,38. Tabii, kur bugün böyle gider, yarın aşağıya gelebilir, bunlar olabilir ama dünya konjonktürünü şöyle bir değerlendirdiğimizde -dünya konjonktürünü değerlendirmedim, orayı atladım, Türkiye daha fazla ağırlık vereyim diye ama- çok daha fazla yurt içerisinde olanlar, Hükümetin politikaları, Hükümetin yaklaşımlarını çerçevesinde baktığımızda bu kurun çok da fazla geriye gelme gibi bir imkânı yokmuş gibi gözüküyor. Bugün 3,38 olan kurda, sizin kullandığımız -“Kurda hedefimiz yok.” diyeceksiniz, hedef yok ama kur bir varsayımsal olarak kullanılır ve bütün makro dengeler ona göre yapılır- kur tahmini 3,18 2017 yılı ortalaması için. Bugün kur 3,38. “Bir revizyona gidecek misiniz?” diye sorup bırakayım.

Şimdi, bu enflasyon meselesi vardı. Ekonomi Bakanlığı “Enflasyon sepetini değiştireceğiz.” dedi. Buna ilişkin -belki kaçırılmış olabilirim ama- sizden bir açıklama gelmedi. Ben bunu televizyonlarda söyledim, enflasyon sepetinin değiştirilmesi konusu teknik bir konudur, özerk bir kurumu vardır, o kurumun konuşması lazım. Hadi, illa bir siyasetçi konuşacaksa Kalkınma Bakanı konuşmalı, o da olmadı dersiniz Başbakan konuşmalı ama Ekonomi Bakanının hiçbir şekilde bu işi değil. Bunu şunun için söylüyorum: Yani, bu tür konuşmalar piyasaya çok kötü sinyal veriyor, hiç kimseye bir faydası yok. Nihayetinde, yalanlandı. Yani, dolayısıyla, Hükümetin söylemlerinde çok dikkat etmesi lazım. Bugün Türkiye’yi niye kötü diyorsak, işte kötü olmasının arkasında bir kısım bu tür şeyler de var.

Şimdi, Çin ve Hindistan’ı dışarı alarak bir analiziniz var, bunları niye dışarı aldığımızı bir sormam lazım. Yani “Çin ve Hindistan iyi büyüyor, biz onlar gibi büyüyemeyiz. O zaman Çin ve Hindistan dışı bakalım mı?” diyorsunuz. Yani, Türkiye’ye yakıştıramıyor musunuz yüzde 6-7 büyümeleri? Onu bir söylemeniz lazım.

İkincisi, o zaman -yani, böyle bir şey olamaz zaten de- gelişmekte olan ülkelerin ortalamasına bakarız çünkü iyisi vardır, kötüsü vardır. E, Brezilya ve Rusya’yı çıkartın bir bakın. Eksi büyüyenleri işin içine katacaksın, yüksek büyüyenleri... “Outline”ları çıkartacaksan alttan da, üstten de çıkar; çıkarmayacaksan hepsini koy. Yani, hiç olmazsa teknik açıdan bu dürüstlüğü göstermek lazım. O zaman baktığımızda, Türkiye’nin gelişmekte olan ülkelerle arasındaki büyüme farkı açılıyor olumsuz, Türkiye aleyhine. O beğenmediğimiz 1990’lı yıllarda -ben haksızlık etmemek için on üç yıl alıyorum, AKP’li on üç yıl, AKP’siz on üç yıl- AKP’siz on üç yılda gelişmekte olan ülkelerle bizim büyüme farkımız -onların altındayız yine- 0,3; AKP’li on üç yılda 1,6 Sayın Bakanım. Ve daha kötüsünü söyleyeyim size:

Önümüzdeki beş yıl için, 2021'e kadar olan süreçte de 1,5'lük; 1,6'lık büyüme farkı devam edecek gelişmekte olan ülkelerle. Yani, hani, böyle siyaseten belki bunlar söylenebilir ama eğer analizi yanlış yaparsak yani kendi kendimizi kandırırsak bu çok daha vahim bir hata olur.

Şimdi, 2016 yılına çok kısaca bakacak olursak, 2016 yılına ilişkin, hatta diğer yıllara ilişkin olarak önceki, orijinal OVP'ye göre temel yaptığımız şey; büyümeyi düşürüyoruz, cari açığı artırıyoruz. Bunun anlamı nedir? Normal şartlarda, büyüme düştüğü zaman cari açığın düşmesi beklenir. Yani, beraber hareket ederler. Çünkü büyüme ithalat talebini azaltır, ithalat talebinin az olması da cari açığı da düşürmesi beklenir ama tam tersi, büyümeyi düşüren, cari açığı artıran bir makro çerçeve sunuyorsunuz bize. Bunun çok özet olarak anlamı şudur: Bu yapısal bir sorundur, Türkiye'nin yapısal sorunları artarak devam ediyor ama artarak devam ediyor. Yani, devam ediyor değil, artarak devam ediyor.

Şimdi, yurt içi tasarrufları 16,5 hedefledik, bugün 13,5 diye tahmin ediliyor. Zaten düşüktü bunlar yani yüzde 20'lerden geldi buralara. Daha vahimi, 2014 yılında yüzde 15. "Aman yurt için tasarrufları artırmamız lazım." diye söylenmeye başladı, söyledikçe düştü, 2015'te 14,3'e düştü, şimdi 13,5'a düşecek diye tahmininiz var. Yani, bu yurt dışı tasarruflarla bu işi sürdürme anlamı yok.

Bireysel emeklilik... Şimdi, böyle birisi bir şey söylüyor, koro hâlinde bütün Hükümet, bürokrat aynı şeyi söylüyor. "Efendim, cari açık düşüyor, biz Bireysel Emeklilik Yasası'nı çıkardık, bu cari açığı artıracamız." Ben buradan bas bas bağırdım bunun kanunu çıkarken. Buradaki bireysel emekliliğe yatırılacak paranın tamamı ilave tasarruf olsa dahi Sayın Bakanım -ilave tasarruf olmayabilir çünkü kaydırma olabilir, bir başka şeye, altına, dövizini vardır, oraya yatırır- bunun yurt içi tasarruflara katkısı 0,3 puan. Yani, 13'se 13,3'e çıkar. Ki, biz destekledik bireysel emeklilikle ilgili yapılan şeyleri ama yani böyle bir tane bir şey tutturulup herkes... Toplum da yanılıyor. Tabii, herkesin bu hesabı yapma imkânı yok. "A, iyi, Bireysel Emeklilik Yasası çıktı, yurt dışı tasarruflar artacak." Böyle bir şey yok. Yurt içi tasarrufları artıracamız deyip ondan sonra çıkıp kredi kartlarıyla ilgili 2012 yılında alınmış o kararları gevşetmenin hiçbir anlamı yok.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Çeyiz hesabı da var.

ERHAN USTA (Samsun) – Çeyiz hesabı... Yani, he, tasarruf açısından...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Arkadaşlardan çok özür diliyorum ama yani uzun süredir gelmediğimi düşünürseniz eski şeylerden dolayı biraz beni tolere edersiniz. Bir de en son genelinde geleceğim.

SALİH CORA (Trabzon) – Özledik, evet.

ERHAN USTA (Samsun) - Şimdi, büyümeye katkı açısından büyümenin niteliğine bir bakalım Sayın Bakanım. Yani, bunlar bilinmeyen şeyler değil ama toplumun bunu bilmesi lazım. Şimdi, 2016 için söylüyorum, orijinal hedefte diyorsunuz ki: "Net ihracatın büyümeye katkısı 0,2." Burası bir pozitive dönünce bütün bakanlar başlıyor "Efendim, büyümede dengelenme başladı, ekonomi dengeye geliyor, bilmem ne." diye. Şimdi diyorsunuz ki: "Eksi 1,1." Yani net ihracattan büyümeye 1,1 negatif katkı geliyor. Yatırımdan 1,2 pozitif katkı beklerken 0,2 negatif katkıya dönüştürdünüz. Tüketimden 3,1 pozitif katkı beklerken 4,5 pozitif katkı. Bakın, tüketim üzerinden büyümenin olmayacağını şu rakamlar net bir şekilde gösteriyor. Tüketimin büyümeye katkısını artırdığımız zaman hemen oradan net ihracatın büyümeye katkısı düşüyor, yatırımların büyümeye katkısı düşüyor. Yani, neticede, büyümeyi

artıramıyorsunuz ama büyümenin niteliğini bozuyorsunuz. Türkiye uzun süredir yatırım yapmıyor. Bakın, makine tesisat yatırımını arkadaşlar söylesinler, hep negatif gider. Yani, Türkiye'nin bırakın büyümesini, küçülmesini, büyüme potansiyeli düşüyor. Yani, bunları tersine çevirmemiz lazım.

Şimdi, şu yurt içi tasarrufları daha fazla uzatmayayım. Az önce şey sordu, ben anlayamadım. Yani "Tasarruflardaki düşüşün temel nedeni özel tüketimdeki artıştır." dediniz. Yani, bu bir özdeşlik zaten, tasarruf ama hakikaten bize bu tasarruflardaki düşüşün temel nedeninin ne olduğunu biraz daha belki -hani teknik arkadaşlar var- izah etmelerinde fayda olabilir.

Şimdi "Cari açık düşüyor mu?" Soru bu. Bir süredir hep şey hâlinde. Yani, ben bakıyorum Mecliste, hiç iktisatla alakası olmayan -tabii, konuşma hakkı var elbette- milletvekillerimiz bile bakanlardan duyuyor, "Cari açık düşüyor." diye herkes "Cari açık düşüyor." diyor. Cari açık düşüyor mu hakikaten?

Şimdi, manşet rakamlar: 2014 yılında cari açığın millî gelire oranı yüzde 5,4; 2015'te 4,5'e düşmüş, 0,9 düşüş var hakikaten; 2016'da 4,3'e düşecek diye bakıyorsunuz ama eğer "Biz bir tedbir aldık, Türkiye'nin dinamikleri iyiyeye gidiyor." gibi bir sonuca ulaşacaksak buradan bir bakmamız, bunu bir analiz etmemiz lazım. Bir defa altın ticareti var, tamamen ekonominin dinamiklerinden bağımsız gider. Sizin tahmini toplamınız da o, o yüzden altın ticareti hariç bakılır. Bir de enerji fiyatlarında bir gerileme var. Yani, bunları dışarı alarak cari açığın düşüp düşmediğine yani bizim politikalarımız çalışıyor mu diye bir bakmak lazım. Şimdi, böyle baktığımız zaman -çok uzatmayacağım, burada detaylar var elimde- 2014 için baz alarak söyleyelim yani 2014'te 5 olan cari açık, 2015 yılında 6,6'ya çıkıyor Sayın Bakanım. Dolayısıyla, cari açık düşmüyor. Yani, normalde 5,4'ten 4,5 dediğimiz cari açık, manşet rakamı olarak dediğimiz cari açık altın ticaretini ve enerjiyi 2014 fiyatları olarak alırsak yani 2015'e geçişte o fiyatı sabit tutarsak 6,6'ya çıkıyor. Aynı şeyi 2015'ten 2016'ya da yapabiliriz. Orada da 2015'i bu sefer 5 olarak tutalım çünkü altın hariç cari açık 5; 2016'da 6,3'e çıkıyor. 2014 fiyatlarına getirirsek, sadece iki yıl diye bakarsak altın ticareti hariç ve 2014 enerji fiyatlarıyla cari açık diye baktığımızda 2014 yılında 5 olan cari açık -bakın burası çok mühim- 2016 yılında yüzde 8,1'e çıkıyor. Cari açık bu ülkede düşmüyor, birbirimizi kandırmayalım. Eğer böyle düşüyormuş gibi davranırsak ondan sonra bunun vebalini, sıkıntısını bu ekonomi ağır ağır çeker.

Şimdi, istihdam meselesi... 2016 için hedefiniz 10,5. Son mevsimsel düzeltilmiş rakam ağustos ayında 11,4. Türkiye en zor zamanlarında bile istihdamı artırmayı başarmıştır ama son dört ayda -işsizlik zaten artıyor da- istihdam kayıpları da var. Bunu daha fazla uzatmayacağım ama şu 15-24 yaş arası gençlerin "Ne istihdamdayım ne de eğitimdeyim." diyenlerin oranı yüzde 27,7. İşte "Demografik fırsat penceresi." diyoruz, "Fırsat penceresi 2000'de açıldı, 2028'de kapanacak." diyoruz. Türkiye on beş-on altı yılını kaybetti, kaybetti veya geçti ama elimizde bir on-on iki yıl var. Dolayısıyla, buralarda bir şeyler yapabilirsek Türkiye'yi belli bir yere taşıyabiliriz. Onun haricinde, yoksa, Türkiye bütün fırsatları kaçırıyor.

Sadece soru olarak soracağım: Bu büyümeler 3,2 ama burada da hem geçen yılda hem bu yılda petrol fiyatlarının düşüşünün büyüme üzerinde olumlu bir etkisi var. Bunları analiz olarak şey yapmak istiyorum. Dolayısıyla, soru olarak, 2015 yılında ve 2016 yılında petrol fiyatlarının bizim büyümemiz üzerindeki etkisi ne olmuştur diye onu sormak isterim Sayın Bakanım.

Şimdi, Onuncu Plan hedefleri açısından baktığımızda -hızlı hızlı geçmeye çalışıyorum- 16 bin dolar hedeflemiştik. Şu anda OVP'niz diyor ki: "10 bin dolar", 2016 için, 16 bin dolar hedef, 10.164 dolar. 2019 için de 10.926 dolar. Yani 6 bin dolar sapma, 16 binden 10'a düşen bir şey var. GSYH 1,3 trilyon diye hedef koşmuşuz, dolayısıyla siz Kalkınma Bakanlığınız. Yani şunu soracağım: Planı revize edecek misiniz, plan ne oldu, plan tamamen rafa mı kaldırıldı? 16 bin dolar kişi başı geliri bugün

kendi dokümanlarımızla “10 bin dolar olacak.” diyorsunuz. 1,3 trilyon dolar diye hedeflediğiniz -daha üç yıl Sayın Bakanım, çok fazla bir zaman değil bunlar- toplam GSYH 815 milyar dolara düşüyor, 471 milyar dolar sapma var.

“Toplam faktörlerinin büyümeye katkısı plan döneminde 1,2 olacak.” diyordunuz, ben bunu sormak istiyorum, bunun büyümeye katkısında şu an için öngörünüz nedir, yani plan dönemi için, 2014-2018, toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısını lütfederseniz çok memnun olurum.

İşsizlik oranı planda 7,2 fakat orada istihdamdaki o seri düzeltmesi yok. Yeni seriye göre yudursak, kabaca ben geçmişte arkadaşlarıma da yaptırmıştım, oradan hatırladım, 6,5 civarında. Yani planda 6,5 işsizlik oranı tahmin ediyoruz, bugün kendi dokümanlarınızda –yani olup olmayacağı daha meçhul- 10,1; 6,5 işsizlik oranı hedefine karşılık 10,1. Dolayısıyla ihracat 277 milyar dolar planda, şu andaki tahmininiz –olup olmayacağı o da meçhul- 170 milyar dolar, yani 277 milyar dolarda 100 milyar dolar, 107 milyar dolar sapmanız var Sayın Bakanım. Dolayısıyla hâlâ “2023” diyor musunuz? Sayın Başbakan, Başbakan da demiyor da, çok şükür bakanlardan diyen kalmadı, çünkü biz bunları sürekli onlara hatırlatıyoruz ama Sayın Cumhurbaşkanı mesela bunları söylüyor. Ben bilerek mi söylüyor bilmeyerek mi söylüyor bilmiyorum ama bence planlama olarak bir yükümlülüğünüz var, bu 2023 hedeflerinin artık Türkiye için gerçekçi olmaktan çıktığını Sayın Cumhurbaşkanına da ifade etmenin ben faydalı olacağını düşünüyorum.

Temel yapısal sorunlar devam ediyor. Kayıt dışı, normal trendlere baktığımızda, Türkiye’nin zaten kendisinin bir kayıt dışı çalışması yok, Schneider’in çalışmasına dayalı olarak bir kayıt dışı rakamları var. Ama şunu iddia ediyorum, farklı bir şey söyleyen olursa tartışabiliriz. Göreceli olarak 31 diğer ülkeyle baktığımızda Türkiye’nin kayıt dışılık oranı artıyor, sadece bu kadar söyleyip ben geçmek istiyorum.

2023 açısından 25 bin dolar olan kişi başı gelir bugünkü trendlerle baktığımızda, yani son dört yıl kişi başı büyümesini, kişi başı gelir büyümesini Sayın Bakanım kendi tahminlerinizdeki, 2019 var ya elimizde, 2019’u 2023’e taşıdığımızda 12.800 dolar civarında, yani 12.500 dersek, 25 bin dolar hedef, 12.500 dolar şu andaki tahmin. 2 trilyon dolar hedef, 2023 hedefi, 1.050 aynı trendlerle. Sizin kendi tahminlerinizi ileriye taşıdığım zaman bulduğum rakam 1.050, gayrisafi yurt içi hasıla. Dolayısıyla 2023 hedefleri hâlâ geçerli mi değil mi bu konuda bize bir şey söylerseniz.

İş dünyasının açık pozisyonları -risklerin arttığı- dış borçlardaki artışlar bunlar çok ortada. Yalnız şunu soracağım: Şimdi, bakın, on üç yılda Adalet ve Kalkınma Partisinin Hükümette olduğu on üç yılda bu ülke 468 milyar dolar cari açık verdi, 468 milyar dolar, üst üste topladığımız zaman nominal dolarla, bu yılı da katarsak yaklaşık 500 milyar dolar. Bu 500 milyar dolarla Türkiye neler yaptı diye Sayın Bakan bir analiz yaptırmanızı isterim. Yani hakikaten bunu açıklamanıza gerek yok ama ne olup ne bittiğini görelim, 500 milyar dolar. Kendisinden önceki on üç yılda Türkiye 20 milyar dolar cari açık verdi, yani kendisinden önceki on üç yılda 20 milyar dolar cari açık vererek yaptığı yatırımların millî gelire oranı da AKP dönemindeki yatırımların millî gelire oranının 1,2 puan üzerinde. Hani, cari açık niye böyle? Tasarruf-yatırım farkıdır, yatırım yapmak için verirsiniz. Yani Türkiye çok yüksek cari açıklar verdi ama kendisinden önceki –yani AKP dönemi için söylüyorum- on üç yıllı mukayese ettiğimizde çok daha az, millî gelire oran olarak daha az yatırım yapıyor, bunun bir bakılması lazım, bunun bir çalışılması lazım. Yani Türkiye, bu ülke hepimizin ülkesi ve hepimiz ülkemizi çok seviyoruz ama meselelere biraz bu çerçevede bakmak lazım.

Ben artık bu kamu maliyesi kısmına çok fazla girmeyeceğim, onu Maliye Bakanıyla konuşuruz, yani tabii sizin konunuz ama konunuz olmadığı için demiyorum, vakit az, arkadaşların sabrını zorlamak istemiyorum. Ama tek kelimeyle şunu söyleyeyim, kamu maliyesi de bozuluyor.

Bakın, Türkiye'nin 2000 yılından beri yürüttüğü programların bir eserdir bugün. Çok iyi noktalara gelmiştir kamu maliyesi ama bunu bozacaksak tamam bilelim, iradi bozuyorsanız ama dikkatli olmak lazım, yani ikiz açığa doğru bu ülkeyi götürürsek kimse tutamaz zaten bu ülkeyi.

Şimdi, 2015 yılına göre –tek kelimeyle bir şey söyleyeceğim- 2016 yılında hangi göstergeyle bakarsanız bakın kamu maliyesinde millî gelirin yüzde 2'si kadar 2 puanlık bozulma var. Genel devlet olarak bakın, FDF olarak bakın, başka şekillerde bakın, kabaca. Kimisi 1,9 çıkar kimisi şey. Ama 2016 yılında, tekrarlıyorum, 2015 yılına göre 2 puanlık azalma var. Daha vahim şeyler var.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – 2017 için mi diyorsunuz?

ERHAN USTA (Samsun) – 2016 için diyorum, 2016'daki bozulmayı söylüyorum, 2017'de de devam ediyor bu bozulma, orada bir düzelme çok fazla yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkanım, bitiriyorum artık.

Şimdi, diğer bir husus, Türkiye'nin 2000 yılından itibaren sıkı bir maliye politikasını sürdürdüğünü söylemiştik. 2009 küresel krizinde karşılaştık bir şeyle, onun haricinde hiç karşılaşmamıştık. Türkiye 2000 yılından beri küresel krizdeki o 2009-2010'u dışarıya alırsak ilk kez 2016 yılında faiz dışı açık veriyor. Yani ta, yüzde 6 civarı, o zaman 6,5'taydık, yeni seviyeye göre yüzde 5 civarında faiz dışı fazlalardan bu ülke faiz dışı açığa geldi 2016 yılında.

BAŞKAN – Toparlayabilir miyiz Sayın Usta?

ERHAN USTA (Samsun) – Tamam, bitiriyorum.

2017 programında da faiz dışı açığın devam etmesini öngörüyorsunuz. Dolayısıyla Sayın Bakanım, planlama olduğu için bir şey daha söyleyeyim, bu bozulmanın temelinde de faiz dışı harcamalardaki artış var. Bakın, hiçbir ülke bir yılda 3 puanlık harcama artışını tolere edemez. “2016 yılında 38,2 olan faiz dışı genel devlet harcamaları 2017 yılında yüzde 41,2'ye çıkacak.” diyorsunuz. 3 puanlık bir artış tolere edilebilir bir artış değil. Vergi konusunda, diğer konularda...

Kamu yatırımlarının sadece düştüğü ifade edeyim, farklı bir şey söylerseniz tartışabiliriz. Dolayısıyla daha planlı, programlı ve daha reformist, artık reformlara dönmesi lazım Türkiye'nin. Reform yapmadığımız zaman kısa dönem işlerle veya işte böyle biraz da...

BAŞKAN – 2 konuşmacımız daha var 12.30'a kadar.

ERHAN USTA (Samsun) - ...sizin için söylemiyorum ama Hükümet için söylüyorum, hamasetle bu işi çözme imkânımız yok.

Ben sabrınız için çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum, bütçeniz hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın usta.

Buyurun Sayın Çam.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Cevheri, çok teşekkür ederim, kusura bakmayın, ben de hastaneye yetişeceğim.

Sayın Bakan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Kalkınma Bakanlığımızın çok değerli çalışanları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Ulaştırma Bakanlığından sonra Kalkınma Bakanı olmanız nedeniyle tebrik ediyorum, başarılar diliyorum. Aynı zamanda uzun yıllar görev yaptığınız bir kurumun başına gelmeniz ayrı bir şans ama o konuyla ilgili, Devlet Planlamayla ilgili eleştirilerimiz var.

AKP iktidarları Türkiye'ye birçok alanda büyük zararlar verdi. Bu zararlardan biri de Devlet Planlama Teşkilatını alıp Kalkınma Bakanlığına dönüştürmek olmuştur. Asıl görevi, bu dönüşümle birlikte, Devlet Planlama Teşkilatı, bir bakıma AKP'nin, propaganda bakanlığı hâline getirildi. Devlet Planlama Teşkilatının elli yıllık planlama birikimi bir anda yok edilerek AKP'nin propaganda makinesinin bir parçası hâline getirildi âdeta.

Bu eleştirilerimin temel dayanağını, kalkınma planları da dâhil bu Bakanlıktan son yıllarda çıkan bütün plan ve programların, AKP'nin uçuk kaçık seçim vaatleri ve plansız, programsız, makro hedeflerle uyuşmayan oy devşirmeye yönelik söylemlerinden yola çıkılarak hazırlanmış olmasıdır. Bu Bakanlık AKP'nin 2011 seçimlerinde kullandığı 2023 hedeflerini 2013 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen, sizin de Komisyon Başkanı olduğunuz Onuncu Kalkınma Planı'nın temel amaç ve ilkeleri arasına dâhil etti. Planda 2023 yılında millî gelirin 2 trilyon dolara, kişi başı gelirin 25 bin dolara yükseltilmesi, ihracatın 500 milyar dolara çıkarılması, işsizlik oranının da yüzde 5'e düşürülmesi temel amaç olarak gösterilmişti. 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nda planın son yılı olan 2018 yılında ise millî gelirin 1,3 trilyon dolar, kişi başına gelirin 16 bin dolar, ihracatın 277 milyar dolar, işsizliğin ise 7,2'ye indirilmesi hedef konulmuştu. Türkiye ekonomisinin plan döneminde yıllık ortalama yüzde 5,5 oranında büyümesi öngörülmüştü. Bir ay önce açıklanan Orta Vadeli Plan 2017-2019; 2018 yılı için tahmin edilen millî gelir 815 milyar dolar, kişi başına düşen gelir 10.164 dolar, ihracat 170 milyar dolar, işsizlik oranı ise 10,1 olarak tahmin edilmiştir. Millî gelir için üç yıl önce belirlenen hedef ile bugün yapılan tahmin arasında tam 500 milyar dolarlık yani yüzde 60'lık bir sapma söz konusu. Kişi başına düşen gelirden yaklaşık 6 bin dolarlık bir sapma var. İhracat hedefinde 107 milyar dolarlık bir yanılı söz konusu. Kaldı ki, orta vadeli planda 2018 yılı için yapılan tahminlerin de gerçekleşme olasılığı oldukça düşük. Bırakın 2014-2018 yılları arasında yıllık ortalama yüzde 5,5 bir büyüme oranı gerçekleştirmeyi, yüzde 4'ün bile üzerine çıkılamadı. 2003 yılında yüzde 3, 2015 yılında yüzde 4, eğer olursa 2016 yılında da yüzde 3,2 büyüme olacak. Yani üç yılın ortalaması yüzde 3,5 bile değil. Orta vadeli planda 2017, 2018 ve 2019 yılı için yapılan tahminler, sadece 2018 hedeflerini değil, 2023 hedeflerinin de nasıl hayal olduğunu açıkça ortaya koymaktadır, açık bir itiraftır.

Hiç kimse dünya ekonomisi krize girdi o yüzden böyle oldu demeye kalkışmasın. Dünya ekonomisi 2008 yılından itibaren krize girdi, kriz 2009 yılında derinleşti, hem 2023 hedefleri hem de Oncu Kalkınma Planı hazırlandığında dünya çoktan krize girmişti. Eğer bir planlama kuruluşu içinden geçilen krizin etkilerini hesap edememişse zaten bu işi yapmaması gerekir. Planlama için harcadığımız paralara yazık, zira Türkiye plansız, programsız da bu noktaya gelebilirdi.

Bu büyük sapmalara şaşırılmak gerekiyor. Zira hepimiz biliyoruz ki artık ne kalkınma planları ne orta vadeli planlar ne de yıllık programlar insani kalkınmayı sağlayarak Türk halkının refah ve mutluluğunu artıracak amaç ve ilkeleri belirlemek yerine, AKP'nin propaganda makinesine malzeme sağlayacak metinler olarak gündeme gelmektedir.

Devlet Planlama Teşkilatının bir kanun hükmündeki kararnameyle yok edilip AKP'nin propaganda bakanlığına dönüştürülmesinin en önemli sonuçlarından biri budur. AKP, DPT gibi bir planlama kuruluşunu ülkenin kendi potansiyeli ve ihtiyaçlarını dikkate alarak plan ve programlar yapmak yerine üç beş oy fazla alıp iktidarda kalmak için hazırladığı propandaya uygun bir senaryo yazan bir kuruluş hâline getirdi. Türkiye ekonomisi artık büyümeyi unutmuş ve yıllardır potansiyelinin altında bir büyüme oranlarına mahkûm olmuşsa bu plan ve programsızlık içerisinde debeleniyor olmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye ekonomisinin bugünkü fotoğrafına baktığımızda şunları görüyoruz: Büyüme oranı düşüyor, enflasyon yükseliyor ve işsizlik artıyor, dış dengeden kaynaklanan riskler ve kırılğanlıklar artarak devam ediyor. Hem politik hem de jeopolitik riskler her geçen gün Türkiye'yi

daha fazla tehdit ediyor. İçeride otoriter bir rejime geçiş hevesi arttıkça hem dışarıdaki hem de içerideki yatırımcıların Türkiye'ye yatırım hevesi azalıyor. Başkanlık isterisiyle birlikte Türkiye ekonomisi hızla bir ekonomik krize doğru sürükleniyor. Basın ve ifade özgürlüğüne, muhalefet partilerine dönük haksız ve hukuksuz icraatlar sadece demokrasiyi yok etmiyor, ekonomimize yönelik riskleri de daha da büyütüyor.

Türkiye hızla batıdan koparılarak bir Orta Doğu ülkesi hâline getiriliyor. Türk lirası ABD doları karşısında hızla değer kaybediyor ve nereye gideceği de meçhul. Böyle bir olumsuz görünüme rağmen iktidardakiler bu kötüye gidişi önlemeye yönelik tek bir icraat ortaya koyamıyor. Aksine, Türkiye'yi uçuruma doğru götürmekte kararlı gözüküyorlar. Paranın değeri bir ülkenin gücünü gösterir. Eğer ekonominiz, demokrasiniz, hukukunuz güçlüyse, iş gücünüz, üretiminiz kaliteliyse paranız da güç kazanır, tersi olursa da kaybeder.

Ülke güç kaybettikçe Türk lirası hızla değer kaybediyor. Başbakan, "Bize ne dolardan? Dolar olsa ne olur dolmasa ne olur?" diyerek âdeta "Alice Harikalar Diyarında" havasında geziyor. Onun tuzu kuru tabii, gemiler taşıma işini dolarla yapıyor. Köprüleri, otoyolları yaptırdığı yandaş müteahhitlere geçiş garantilerini dolarla, euroyla verdi, geçmeyen arabanın parasını da onlar dolar kuru üzerinden devletten yani vatandaştan alacak. Hazinesin riskinin artıyor olması Başbakanı yakından ve uzaktan ilgilendirmiyor. Dolar arttıkça vatandaşın cüzdanı boşalır yandaşın kasası doluyor, bu başarı da bu Hükümete yetiyor. Paramızın değeri düşüyor, saray danışmanları "Bu, Türkiye ekonomisinin sağlıklı olduğunu gösterir." diyerek vatandaşın aklıyla dalga geçiyor. Daha birkaç yıl önce Gezi direnişinde dolar kuru 1,82 liradan 1,90 liraya çıkınca Hükümetiniz "faiz lobisi, döviz lobisi bunlar" diyerek Berkin Elvan'ın, Ali İsmail Korkmaz'ın, Ahmet Atakan'ın, Ethem Sarısülük'ün, Mehmet Ayvalıtış'ın katledilmesini meşru göstermeye çalışanlar şimdi "Bize ne dolardan." türküsünü çığırıyorlar. Ne olacak bu doların hâli Sayın Bakan, bunları sizden duymak isteriz.

Türk lirasının bu kadar kısa sürede bu kadar büyük oranda değer kaybetmesi ekonomiyi daraltırken hem özel sektörün hem de kamu sektörünün birikmiş dış borç ödeme faturasını altından kalkılamayacak bir ölçüde ağırlaştırıyor. Ekonomideki daralma yüzünden istihdam azalıyor, işsizlik, yoksulluk, açlık ve gelir dağılımındaki adaletsizliği artırıyor. Enflasyona yol açarak sabit ve dar gelirli olanların kazancını bir anda eritiyor, vatandaşın cebi boşalırken yandaş müteahhitin kasası doluyor.

2016 yılındaki büyümenin OVP ile revize edildiği gibi yüzde 3,2'ye bile ulaşamayacağı anlaşılıyor. Öncü göstergeler bu yılın son iki çeyreğinde bırakın büyümeyi ekonominin küçülmüş olabileceğine ilişkin işaretler veriyor. İşsizlik oranı Ağustos ayında yüzde 11,3'le son beş yılın ağustos aylarının en yüksek oranına ulaştı. Resmî işsiz sayısı 3 milyon 493 bin kişiyle yine ağustos aylarının rekorunu kırdı. İş aramayan işsizleri kattığımızda gerçek işsiz sayısı 6 milyonu aştı. Eksik istihdamdakileri yani haftada zar zor birkaç saat çalışabilenleri de dikkate alırsak 7 milyonluk bir atıl iş gücüne ulaşıldı. Bu yılın üçüncü çeyreğinde yani Temmuz-Eylül döneminde Türkiye'nin sanayi üretimi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 3,2 azaldı. Aynı dönemde üretimdeki azalış imalat sanayisinde yüzde 4,5'i buldu. Yine aynı çeyrekte Türkiye'nin ihracatı yüzde 3 oranında azaldı. Temmuz-Eylül 2016 döneminde üretim, ihracat azalırken cari işlemler açığı yüzde 110'dan fazla arttı. 2015 yılının Temmuz-Eylül döneminde 2,6 milyar dolar olan cari işlemler açığı bu yıl aynı dönemde 5,7 milyar dolar oldu. Dolayısıyla Türkiye ekonomisi düşük büyüme dönemlerinde aradığı yeni bir küçülme dönemine girmiş bulunuyor. İçinde bulunduğumuz dördüncü çeyrekteki durumun da önceki çeyrekte daha iyi olmadığını hatta daha kötüye gittiğimizi izliyoruz. Bu düşük büyüme eğiliminin önümüzdeki yıl da sürme olasılığı oldukça yüksektir. İktidardakilerin ülkenin geleceğini hiçe sayarak Türkiye'nin risklerini artırmalarının ekonomik büyümenin de rüzgârını keseceği aşikârdır.

Bütün bu olumsuzlukların kısa vadeli gelişmelerden kaynaklanmadığını görüyoruz. Türkiye özellikle 2012 yılından bu yana âdeta yerlerde sürünmektedir. Türkiye'yi ayağa kaldıracak tek bir adım atılmamaktadır. Kalkınma Bakanlığının hazırladığı hatta bu Meclisten de geçen kalkınma planlarıyla birlikte yıllık programlar ve orta vadeli programlar kâğıt üzerinde kalmakta ve âdeta yasak savılmaktadır. Ne planlarda ne de programlarda yer verilen hiçbir makroekonomik hedef yakalanamamaktadır. Türkiye böylesine bir yoksullaşma ve üçüncü dünya ülkesi olma yolunda ilerlerken ülkenin enerjisi ve kaynakları ülkeyi bölünmeye götürecektir otoriter bir rejim arayışına doğru kanalizasyon edilmektedir.

2017-2019 dönemine ait açıklanan Orta Vadeli Program'ın hedefleri bile oldukça iyimser kalmaktadır. Hedefler ile gerçeklik arasında büyük uçurumlar bulunmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSA ÇAM (İzmir) – Toparlıyorum.

BAŞKAN – Toparlayın.

MUSA ÇAM (İzmir) - Ekonomideki olumsuzlukları aşmanın yolu sadece ekonomik önlemlerden değil, ülkedeki politik ve jeopolitik riskleri azaltmaktan, bu da gerilimlere yol açan antidemokratik iklimden uzaklaşmaktan geçmektedir. Dolayısıyla, herkesin ekonomik ve politik iklimi normalleştirme, demokratikleştirme gayreti içinde olmaları zorunludur.

Türkiye, Birleşmiş Milletlerin İnsani Gelişmişlik Raporu'nda 188 ülke arasında 72'nci sırada duruyor. Kafamızı kuma gömmeyelim, Türkiye'den daha yüksek insani gelişmeye sahip ülkeler arasında İran, Lübnan, Küba, Malezya, Bulgaristan, Kazakistan, Romanya, Rusya gibi ülkelerin bulunduğunu görelim. Demokrasi, hukuk, insan hakları olmaz ise, Türkiye planlı ve programlı büyümez ise insani kalkınmayı da sağlayamayız.

Kalkınma Bakanlığı aracılığıyla bazı bölgesel kalkınma programları yürütülüyor. Güneydoğu Anadolu Projesi, Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi, Konya Ovası Projesi gibi projelerin ne işe yaradığını, bu bölgelerin kalkınmasına katkı sağlayıp sağlamadığını, bu bölgeler ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkının hangi yönde değiştiğini hatta değişip değişmediğini bilmiyoruz. Çünkü Türkiye İstatistik Kurumu her ne hikmetse bölgeler arasındaki ekonomik farklılıkları ortaya koyacak güncel istatistikler ne yazık ki üretmiyor. Bu istatistikler üretilip kamuoyunun, araştırmacıların dikkatine sunulmaz ise buralara aktarılan kaynakların amaca hizmet edip etmediğini nereden bileceğiz. Yasal zorunluluk olmasına rağmen Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi kendi stratejik planını yapamıyor. Stratejik plan olmadığı için Sayıştay Türkiye Büyük Millet Meclisine performans raporu sunamıyor. Böyle bir idarenin kendisine verilen kamu kaynaklarını yerinde ve doğru kullanıp kullanmadığını bilmiyoruz.

Sayın Bakan, sunumunuzda konuyla ilgili söylemiş olduğunuz özellikle Sayıştayın Karayolları Genel Müdürlüğüyle ilgili raporundan anladığımız kadarıyla proje maliyeti 6,3 milyar dolar olan Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolu için 13,7 milyar dolar yani maliyetinin 2 katından çok, proje maliyeti 3,5 milyar dolar olan üçüncü köprü ve otoyollar için 5,7 milyar dolarlık talep garantisi verilmiş durumda. Devletin bu kadar cömert talep garantisi vermesine, “Yani sen iş yapamazsan bile parayı ben misliyle öderim.” demesine rağmen nedense bu projeleri yapan şirketler uluslararası finans kuruluşlarından kredi bulmakta zorlanmaktadırlar.

BAŞKAN – Sayın Çam, bir konuşmacımız daha var.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bitiriyorum.

Bu kadar talep garantisine rağmen bir de bu kuruluşların aldıkları borçlar için Hazinemiz, “Onlar ödeyemezse ben ödeyeceğim.” anlamına gelen borç üstlenim garantileri vermektedir. Toplam yatırım bedeli 10,2 milyar euro olan 20 şehir hastanesi için Sağlık Bakanlığının yani devletin yılda 2,3 milyar euro kira ödeyeceği söyleniyor. Devlet bu hastanelere -on yılda 23 milyar euro, yirmi beş yılda 57 milyar euro ödeyecek olması- on yılda kira olarak ödeyeceği parayla 40 tane şehir hastanesi kurabilir. Dolayısıyla bunun bu kadar tehlikeli olduğunu bir kez daha söylemek istiyorum ve Portekiz’le ilgili bir örnek verip bitiriyorum. Portekiz’in yol projelerinde yaşadığı acı deneyimi hatırlatmak istiyorum. 1997 yılında Portekiz Hükümeti kara yolu sektöründe şehir hastanelerine benzer bir model geliştirdi. “SCUT” olarak isimlendirilen bu modelde hizmet kullanım bedelini hükümet vergi gelirlerinden ödüyordu. “SCUT” terimi Portekizce “Halk için maliyet yok.” anlamına geliyor. Başlangıçta Hükümet için düşük finansal maliyetler içerdiği düşünülen bu yollar, uygulamada büyük finansal harcama kaynağı oldu. 2007 yılına gelindiğinde, yıllık 700 milyon euro tutarındaki ödeme, kamu finansmanı açısından sürdürülemez hâle geldi. Hükümet çaresizlikten, kullanıcılara bedava sağladığı SCUT -otoyollardan geçiş ücretlerinin bedava olması için- yollarını ücretli hâle getirdi. Bu defa da SCUT yollarında trafik yüzde 30 ile 60 arasında düştü. Anlaşıldı ki talep tahmini iyimser yapılmış ve buna bağlı olarak yol projeleri ihtiyaçtan çok daha büyük belirlenmişti. Şimdi, bu otoyollar yapılsın, hiç itirazımız yok; hastaneler yapılsın, hiçbir itirazımız yok ama ihtiyaçtan fazla yapılyorsa yarın bunun faturasını halkımız ödeyecek diyorum.

2017 yılı bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Hoşgörünüzden dolayı da Sayın Başkan size teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çam.

Buyurun Sayın Günal.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar, saygıdeğer basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Usta geniş bir analiz yaptığı için, daha doğrusu, tamamını bitiremedi ama ben hemen Sayın Çam’ın kaldığı yerden hızlıca birkaç konuyu aradan önce size hatırlatmak istedim. Açıkçası, hemen şehir hastaneleri demişken oradan devam edeyim, aklımda kalmışken. Maliyetini az önce Musa Bey söyledi, Cüneyt Bey hatırlayacaktır, burada bu kanun çıkarken kendisini davet edip sormuştuk, bir daha soracağım revize bir şey var mı diye. Bizim şu andaki yatak kapasitemiz ne demiştik, “10 binde 26.” demişti, orta-uzun vadeli hedefimiz ne demiştik, “10 binde 30.” demişti, bilmiyorum revize oldu mu? Önceki gün, geçen hafta içerisinde Sağlık Bakanlığımız geldi, baktık, 30 küsur bin yatak, şu anda biteceklerle 41 bine yakın bir yatak kapasitesi var ve elinizde bir YPK kararı var. Her ne kadar şimdi Kalkınma Bakanlığı olduysanız da hâlâ kısmen de olsa, göstermelik olarak da olsa bir YPK’mız var değil mi? Verdiğiniz YPK kararlarının tam 7 tanesinde siz diyorsunuz ki: “Yeni yatak kapasitesi yaratmadan.” Ben Sayın Bakana sordum, bir sürü bir şeyler söylüyor ama hâlâ söyleyemiyor. Diyorum ki: Üç yıldızdan dört yıldız çıkarmak için şimdi Sayın Çam’ın dediği gibi milyarlarca euroyu biz niye veriyoruz? Bir. Bir de güzel bir hesap yapmış, arkadaşlardan onu da rica edeceğim, kamu-özel ortaklığıyla ilgili sizde birim var, her ne kadar on senedir kanun taslağı elinizde kalmış, patlamış olsa da bizim burada bir sürü kadük kalan kanunlar gibi. Sizden başka herkes kamu-özel ortaklığı birimi kurup kafasına göre iş yapıyor olsa da... Bilkent için örnek yaptırmışlar, yapmışlar demeyelim çünkü bu analitik bir şey yani Sağlık Bakanlığının kendisinin yapmadığı şeyden belli oluyor ama öyle bir maliyet çıkarmış ki 1,5 küsura aynı maliyetle gideri koymuş. Peki, bunun müstemilatı var, aradaki rantı, getirdiğiniz geliri, otopark işletmesinden çamaşırhanesine kadar, bunları niye işin içine koymuyorsunuz? Yani “maliyet” dediğin, ne maliyeti? O gün çok vahim bir şey söylemiştim, mevcut Sağlık Bakanlığının

sizin yatırım programınızdaki, iki sene önceki yatırımların tamamının tamamlanmasıyla -ki “2015 sonunda bitecek.” diyordunuz, hadi 2016’da bitsin- 10 binde 30 hedefine ulaşıyorduk. Peki, şimdi, bu yeni şehir hastanelerindeki yataklara yüzde 70 -ya, az önce, hadi, yolu anladık da- hasta garantisi olur mu arkadaşlar? Bunu niye söylüyorum? Siz Kalkınma Bakanlığı mısınız? Göreviniz ne? DPT’yken neydi? Kaynak tahsisi, öncelikli sektörleri belirlemek, teşvik programını belirlemek ve kaynağı doğru kullanmak. Yahu, şimdi size sorarım, buradaki gelirleri gösterdim Sayın Bakana, Sağlık Bakanlığının bütçesi, 32 milyar bütçesi var, merkezî yönetim bütçesi, 31,7 milyar döner sermaye var. Ya, ne bütçesi, hangi bütçeden, hangi tahsisten bahsediyorsunuz? Bir o kadar da bütçe dışı bir şey var, böyle bir şey olur mu? Veya vermişiz, 2,4 milyar bütçe ödeneği, 4,8 harcamış, 2,3; 2,4 aktarmayla bir daha gitmiş. Biz önce bunları konuşalım. Bırakın, o rakamları anlatmayın bize, onların hepsini biliyoruz, zaten görüyoruz. Tutan, tutmayan, sürekli revize edip duruyoruz Sayın Bakanım. Önce çıkarın bir adam gibi Kamu-Özel Ortaklığı Kanunu var elimizde, o taslağın üzerinde çalışsın arkadaşlar, bir hafta içinde getirin, biz hemen MHP olarak destek olmaya hazırız. Mustafa Bey kayboldu, demin “öneri” diyordu da onun için söylüyorum. Getirin, hemen çözelim. Elinizde var zaten, siz söyleyemiyorsanız biz söyleyelim Hükûmete, fark etmiyor yani. Bir şeyler yapmak lazım, böyle olmaz Sayın Bakanım. Hâlâ bekliyor. Gerçekten, ben şaşırdım rakama bakınca, 32 milyar orada bütçe var, 32 milyar döner sermaye var. 2,4 veriyorum, 4,8 toplam yıl sonu harcamayla geliyor, 32 milyar da bütçe üstü ödeneğin var. Yani şimdi, nasıl olacak bu iş? Bunlara bakmadan bizim tek tek bunları konuşmamız mümkün değil arkadaşlar yani biraz, yeniden bakmamız lazım.

Şimdi, sizin burada verdiğiniz örneklerde de var. İçerisinde, sizin kitapçıkta da toplam diğer sözleşme tutarları 122 milyarlık var ama bunların hiçbiri bütçede yok yani geleceğe dair risk olarak da yok. Nasıl bakacağız biz buna? Nereden göreceğiz? Hazine garantisi var, hasta garantisi var. Yüzde 70 hasta garantisi... Ya, milleti hasta mı edeceğiz? Biz bir tarafta iyileşmeyi beklerken sağlık göstergelerinde... Öbür tarafta koymuşsunuz, sağlıkta memnuniyet, bilmem ne falan. E, doktora gitmek, ilaç yazdırmak memnuniyet artırıcı bir şey değil ki. Tam tersine, hiç gitmezsek oranımızın artması lazım. Hastaneye gidiş oranımızı düşürmemiz lazım bu şekliyle. Dolayısıyla, nitelik artıyor, şunu yapıyoruz, bunu yapıyoruz derken çok aşırı kaynak israfı yapıyoruz. Az önce kaliteyle ilgili, büyümenin kalitesini Erhan Bey söyledi. Bir taraftan, sürekli olarak... Altyapı tabii ki lazım ama öncelikli olarak diğer sektörlerde, henüz sosyal kalkınmamızı sağlamadan, öncelikli yerleri yapmazsak bu işi getirme şansımız yok.

Araştırma merkezleriyle ilgili söylediniz -zamanı çok kullanmamak adına- onu da önemiştir, Yılmaz Bey burada. Yani, daha önce de, Cevdet Bey Bakanken konuşmuştuk arkadaşlarla hep beraber Sanayi Komisyonunda da, ben bizatihi katıldım. Sağ olsunlar, arkadaşlarımız hızlandırdılar. Eksik de olsa -ki eksikleri de var, o ayrı ama- bir şey çıktı. E, şimdi, burada çıkan şeye göre bakıyorum, yine, o gün de söylemişim, merkez laboratuvarlar, tematik laboratuvarlar; arkada bakıyorum, sizin öncelik verdiğiniz sektörler ile laboratuvarlara, araştırma altyapıları öncelik alanları, otomotiv, enerji, uzay, bilişim, savunma. Bana söyler misiniz, kurulmuş, destek verdiğiniz merkez laboratuvarı ve tematik laboratuvarlar neyle ilgili?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Hepsini var.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Hayır, “Hepsi var.” derken... Şunu söylemeye çalışıyorum Sayın Bakanım: Markayla ilgili bir şey tartıştık geçen gün, baktık, 70 küsur tane şeye destek vermişiz. Ya, 3-4 tane sağlam sektöre bir şey yapalım diyorum. Yani “merkez laboratuvarı” deyip herkesin kullanacağı... Evet, o da olsun ama önceliğimiz o olmasın. 4-5 ana alanda, hatta, Ankara’daki bütün üniversitelerin kullanacağı çok büyük bir merkeze bir destek verin. Yani önemli araştırmalar var, o zaman da örnek

verdim. Örnek söyleyeyim, burada Yılmaz Bey size ayrıntısını sonra söyler. Hızlandırıcı merkezi var, birkaç üniversitenin olduğu ve “Turkish CERN” diyebileceğimiz, İsviçre’deki şeyin buradaki minyatürü diyelim, anlatabilmek için, zaman kaybetmeyeyim diye söylüyorum.

BAŞKAN – 12.30’da ara vereceğim.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bitiriyorum, ben zamanında bitireceğim hiç merak etmeyin, hiç fazla kullanmayacağım. Başlık olarak iki tane daha şey söyleyip kapatacağım.

Yani çok vermektan ziyade, bir yere yoğunlaştırmamız lazım Sayın Bakanım. Ana hedef, stratejik hedefiniz belli, öncelikli sektörlerimiz, planda da yazdık, dönüşüm programlarında da yazdık, gerçi hâlâ program olarak duruyor ama. Yani bunları yaptığımız zaman kaynağımızı daha etkin kullanırız. Bir sürü yere para gömüp, yükümlülüğe girip şuraya şunu yaparken “Buraya kanal açtık, buraya...” Ya, ulaşım altyapısı tabii ki lazım ama gerekli olanları önce yapmak lazım, ekstradan yapacaklarımızı biraz zamana yaymak lazım. Hani, “Eve lazım olan mescide haram.” diye halk arasında bir söylem var, önce bir temel ihtiyacı karşılayıp sonrasında işin nafîle kısmına geçmek lazım diye söylüyorum. Yani, bu kapsamda yapmazsak olmaz.

Son olarak bir somut örnek, yine Sayın Savaş “öneri” diye Erhan Bey’e söylüyordu, sizin de burada cazibe merkezleriyle ilgili söyledikleriniz, kalkınma ajanslarını konuşurken kalkınma programıyla ilgili söylenmişti. Biz Hükümetin o teşvik paketiyle beraber açıkladığı program çerçevesinin arkasından Milliyetçi Hareket Partisi olarak Sayın Genel Başkanımız Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ni kalkındırma programını açıkladı. Daha kapsamlı bir şekilde, diğer unsurları da dikkate alan bir kalkındırma programı. Bunun altında da tabii... Niye öyle söylüyoruz? Sadece teşvik paketi gibi görürsek bunu yapamayız. Burada o illeri temsil eden arkadaşlarımız var. Biz bunun altında üç tane alt program önerdik. Önce, terörle mücadele programı -yani belli bir konsept olmadan, sadece teşvikle onu çözmeye şansımız yok- sonra, cazibe merkezleri programı içerisinde de kırsal kalkınma merkezleri, daha il kalkındırması değil bakın, ta geçmişten bugüne gelen merkez köyler projesi -Kalkınma Bakanlığının arşivinde var onlar, envanterinde var, biliyoruz- oralardan bakarak gelen bir... Bununla beraber de katılımcı, kapsayıcı bir ekonomik büyüme anlayışı gelecek, sonra da bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesiyle ilgili alt programları olan topyekûn bir öneri getirdik. Aslında nasıl ki bugün birtakım çalışmalar yapılıyorsa yeniden bir iktidar muhalefet diyalogu içerisinde bu konuların da bir an önce çözülmesi gerekir. Gündelik kısır çekişmelerin ötesine geçip, az önce söylediğim AR-GE’yle ilgili diğer konularda olduğu gibi, bu bölgesel kalkınmayla ilgili konuda da cazibe merkezleriyle ilgili hususlarda da Milliyetçi Hareket Partisi olarak katkıda bulunmaya hazırız. İnşallah, bu ayrıntılara boğulmadan daha merkezi şekilde önceliklerimize yoğunlaşım, sürekli olarak “program program” diye açıklamak yerine bir an önce eyleme geçmeyi Allah bize nasip eder, 2018 bütçesini görüşürken de bunları konuşmak zorunda kalmayız diyorum.

Bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Günal, özellikle süre içinde kaldığımız için.

Saat 14.00’e kadar birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 12.31

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.05

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 14'üncü Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.
Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Sayın Cevheri, ilk söz sizin, buyurun.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, ülkemizin en büyük eserlerinden biri olan GAP üzerinde konuşma yapmak istiyorum bir Şanlıurfalı olarak. Güneydoğu Anadolu Projesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin sahip olduğu kaynakları değerlendirerek bu yörede yaşayan insanların gelir düzeyini ve yaşam kalitesini yükseltmeyi, bölgeler arası farkları gidermeyi ve uluslararası düzeyde ekonomik gelişme ve sosyal istikrar hedeflerine katkıda bulunmayı amaçlayan ve ülkemizi uluslararası alanda markalaştıran bir bölgesel kalkınma projesidir.

Çok sektörlü, sürdürülebilir insani gelişmeye dayalı, bölgenin serbest gücünü artırmayı, ekonomik ve sosyal bütünlüşmeyi güçlendirmeyi hedefleyen, entegre bir bölgesel kalkınma projesi olarak uygulanmakta olan GAP, hazırlandığı dönem dikkate alındığında, bütün ağırlıklı olarak vurgulanan yenilikçi yaklaşımı da içeren vizyoner bir bakış açısıyla planlanmıştır. Proje, Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak olmak üzere 9 ilin yer aldığı, alan ve nüfus açısından ülkemizin yaklaşık yüzde 10'luk bölümünü oluşturan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde uygulanmaktadır.

GAP Master Planı 1989'da yapılmış, bölgede 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ile sulama şebekelerinin yapımı tamamlanmıştır. GAP'ın tamamlanmasıyla 1,8 milyon hektar alanın sulamaya açılması, yılda 27 milyar kilovatsaat hidroelektrik enerjisi üretimiyle ülke enerji ihtiyacının büyük bir bölümünün karşılanması öngörülmüştür. Tarım, sanayi, enerji, ulaştırma, eğitim, sağlık, kırsal ve kentsel altyapı yatırımlarıyla bölgenin ekonomik ve sosyal göstergelerinin ülke ortalamasına getirilmesi, bölge halkının yaşam kalitesi ve refah düzeyinin yükseltilmesi hedeflenmiştir.

GAP Master Planı'nın yapımından sonra dünyada ekonomik kalkınma ve bölgesel gelişme alanında yeni yaklaşımlar benimsenmiş, çevre konularına duyarlılık artmış, “insani gelişme”, “katılımcılık”, “eşitlik ve adalet ilkeleri”, “kalkınmanın sürdürülebilirliği”, “cinsiyet dengeli kalkınma” gibi kavramlar ön plana çıkmıştır. GAP İdaresi bu çağdaş kalkınma kavramlarını ve yeni kalkınma yaklaşımını yansıtan bir anlayışla, 2002 yılında GAP Bölge Kalkınma Planı'nı hazırlamıştır. Dolayısıyla, Güneydoğu Anadolu Projesi uygulamalarının kapsamı ve maliyeti de artmıştır.

2008 yılında GAP kapsamındaki bütün gelişmeler gözden geçirilmiş, Master Plan ve Bölge Kalkınma Planı hedefleri dikkate alınarak GAP'ın beş yıllık süre içerisinde -2008-2012 dönemini kapsayan- başta sulama yatırımları olmak üzere temel altyapı yatırımlarının tamamlanması amacıyla GAP Eylem Planı

hazırlanmıştır. Eylem Planı kapsamında, altyapı yatırımlarıyla birlikte bölgenin teknolojik ilerleyişinde ve sosyoekonomik yapısında önemli gelişmeler sağlayacak proje ve programlara öncelik verilmiş, Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı, SODES gibi yeni uygulamalar yer almıştır.

2014-2018 döneminde sürdürülecek olan GAP Eylem Planı'nın ikinci aşaması ise ilk beş yılda güçlendirilen temellerin üzerine inşa edilmeye çalışılmaktadır. Kentleşme, kültür turizmi, organik tarım, yenilenebilir enerji, lojistik, inovasyon ve rekreasyon, sosyal, kurumsal gelişme ve özellikle beşerî kaynaklarımızı yeni dönemin önemli unsurları olarak görmekteyiz.

Eylem planlarıyla birlikte GAP bölgesinde gerçekleştirilen yatırımlarla bölge göstergeleri iyileştirilmiştir. Önemli göstergelere değinecek olursak, son yıllarda GAP bölgesinde yapılan ihracat düzeyinde dikkate değer bir artma olmuş, 2007 yılında 3,3 milyar dolar olan ihracat tutarı 2015 yılında 8,8 milyar dolara ulaşmış, bölgeden yapılan ihracatın ülke içindeki payı 3,1'den 6,1'e çıkmıştır. Ancak, maalesef, ilim olan Şanlıurfa bu alanda gerekli performansı yeteri kadar gösterememiştir. Şanlıurfa'nın bölge ihracatındaki payı yüzde 3'ler civarındadır. İş gücüne katılım oranı yine bu süreçte ciddi manada artmıştır. 2008'de 35,8 olan oran 2012'de 35,2 olmuş, 2015 yılında ise 42,2'ye çıkmıştır. Şanlıurfa ise 2015 yılında bölge ortalamasının üzerine çıkmış, 43,7'ye yaklaşmıştır.

GAP bölgesindeki işsizlik oranına baktığımızda ise 2008'de 15,8 olan oran 12,4'e düşmüş ama 2015 yılında bölgede yaşanan süreçten ötürü 15,5'e çıkmıştır. Şanlıurfa bu süreçte ciddi manada, 2012 yılında 6,9 gibi bir orana düşmüş ve iyileşmiş olmakla beraber, 2015 yılında 17,5'e çıkmıştır. Bu da bölgemizde yaşayan 500 binin üzerindeki Suriyeli kardeşimizin istihdama katılmasından kaynaklanmıştır. GAP bölgesindeki istihdam oranına baktığımızda ise 2008'de 30,1 olan oran 2015 yılında 35,8'e çıkmıştır. Görüldüğü gibi GAP hem iş gücüne katılma oranında hem de istihdam oranında bölgede ciddi manada bir gelişmişlik meydana getirmiştir.

GAP bölgesine verilen teşviklere baktığımızda, 2002 yılında verilen teşvik belgesi 155 iken, 2012'nin birinci yarısında 185, ikinci yarısında 307 olmuştur. 2013 yılında 700, 2014 yılında 531, 2015 yılında 596 adet teşvik belgesi verilmiştir. Eğer bölgede huzur ve istikrar olmuş olsaydı inanıyorum ki bu rakam binleri geçmiş olacaktır.

GAP bölgesindeki ve Şanlıurfa'daki bitkisel üretim değerine baktığımızda ise 2002 yılında 3 trilyon 314 milyon 652 bin TL olan rakam bugün 2015 yılında 13 trilyon 664 milyon 343 bin TL'ye yükselmiştir. Şanlıurfa ise bu noktada tek başına 33,8 gibi bir orana sahiptir. Şanlıurfa'nın bu dönemde oransal olarak belki çok da yüksek olması gerekirdi ama diğer bölgelerimizin de sulu tarıma geçmesiyle diğer bölgelerde de bir hasıla artışı meydana gelmiş, bundan dolayı Şanlıurfa bu oranda kalmıştır.

GAP kapsamında bugüne kadar 13 hidroelektrik santrali, Karakaya, Atatürk, Kralkızı, Dicle, Batman, Birecik, Karkamış, Şanlıurfa, Çağçağ, Erkenek, Sırımtaş, Garzan ve Bulam tamamlanmıştır. GAP kapsamında bitirilen 13 HES'in işletmeye alınışından 2015 yılı sonuna kadar 416,2 milyar kilovatsaat elektrik enerjisi üretilmiş olup üretilen bu enerjinin parasal değeri 25 milyar doları aşmıştır.

Ülke genelinde üretilen hidroelektrik enerjinin yaklaşık yarısı GAP'tan sağlanmaktadır. GAP enerji yatırımlarında yüzde 74 düzeyinde olan fiziki gerçekleştirme İlisu Barajı'nın bitirilmesiyle yüzde 90'a ulaşacaktır.

Eylem planları çerçevesinde belli başlı gelişmelere bakacak olursak toplam 1.032,6 kilometre ana kanal inşa edilmiştir. Bunun 8,2 kilometresi eylem planı döneminde 2008'den sonra yapılmıştır. Ana kanal inşaatlarıyla birlikte ikinci sulama şebekelerinin proje ve inşaat çalışmalarına hız verilmiştir. 2002 yılında sulamaya açılan alan 198.854 hektarken bugün bu rakam, Sayın Bakanımın da ifade ettiği

gibi, 488.160 hektara ulaşmıştır. Şanlıurfa ilinde ise tek başına 345.675 hektar alan sulamaya açılmıştır. 2014-2018 yılı sonuna kadar 170.051 hektar alanın sulamaya açılması planlanmaktadır. Master Plan hedefi ise 1,8 milyon hektara göre sulama projelerinin yüzde 26,4'ü işletmeye açılmıştır.

Sayın Bakanım, bu arada Şanlıurfa'nın kuzey kesiminde yer alan ve üç ilçeyi kapsayan asıl ismi Siverek Hilvan Projesi olan ama Siverek, Hilvan ve Viranşehir'i kapsayan pompa sulama projesinden bahsetmek istiyorum. Master Plan'a göre projenin büyüklüğü 154 bin hektar olup ancak bunun 20 bin hektarı GAP Eylem Planı içerisinde yer almakta ve projelendirme aşamasındadır. Geri kalan 134 bin hektarın da etüt edilerek GAP Eylem Planı'na dâhil edilmesini ve projelendirilip programa alınmasını özellikle talep etmekteyiz. Bununla beraber yine ...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Cevheri, lütfen toparlar mısınız.

Buyurun.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, biraz zaman rica ediyorum.

Bozova Tatarhöyük Projesi'nin devamı olan, Akziyaret bölgesini kapsayan ve bu bölgede geniş manada fıstık bahçelerinin yer aldığı bölgenin de sulanması ciddi manada önemlidir. Bu 2016 yılı içerisinde ciddi manada bölgede bir kuraklık yaşandı. Dönüm başında özellikle fıstık bahçelerinde 100-120 kilo verim almırken bu yıl 20 kilolar civarında kaldı, 30 kiloları aşmadı, badem ağaçları kurumaya başladı. O bölge çiftçisi de ciddi manada bilinçli olup bahçecilik üzerine yoğunlaşmıştır. Eğer bu P3 -DSİ'de bu P3 diye vasıflandırılıyor- bu bölgede sulandırılırsa özellikle hem fıstık alanında hem de badem alanında ciddi manada bir katkı sağlanacaktır.

Tabii, bu arada GAP kapsamındaki tamamlanan projeler, atıl duran veya yeterince değerlendirilmeyen kaynakların değerlendirilmesiyle çok ciddi bir hasıla artışı meydana getirmiş, insanımızın refah seviyesi yükselmiş ve geliri artmıştır. Projelerin bitimiyle ciddi manada bir istihdam ortamı sağlanacak, işsizlik problemi ortadan kalkacak, mevsimlik tarım işçiliği Şanlıurfa ve bölge açısından sorun olmaktan çıkacak, terör için önemli bir bataklık olan ortam kuruyacaktır.

Evet, GAP'ın kilit yapılarından biri olan 235 bin hektar alanı sulayacak Silvan Projesi'nin inşaatına ve sulama projelerine başlanması bölge açısından güzel bir gelişmedir. Koçalı, Çetintepe, Doğanpınar, Ardıl, Musabeyli, Ambar, Kuruçay, Başlar, Pamukçay, Ergani ve Diyarbakır Kale Barajlarının inşaatlarına Eylem Planı döneminde başlanması güzel bir gelişmedir. Sulama projeleri, eş zamanlı üretilen arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme projeleriyle 2 milyon 430 bin hektar alanda çalışmalar tamamlanmış, bu çalışma dünyanın bir seferde yapılan en büyük toplulaştırmasıdır. Ana kanal, yedek kanal ve diğer yedek kanalların geçtiği arazilerde devlet tarafından kamulaştırma maliyeti ödenmediğinden dolayı 2,5 milyar tasarruf edilmesi kamu menfaati açısından önemli olmuştur.

Bölgenin diğer bölgelerle, illerle, limanlarla ve komşu ülkelerle erişimini sağlayan ulaştırma altyapısında önemli gelişmeler kaydedilmiş, 2015 yılı itibarıyla kara yolu ağı 6.350 kilometreye, otoyol ağı 294 kilometreye, bölünmüş yol ağı ise 2.183 kilometreye ulaşmıştır. 8 havaalanıyla tüm illerin hava ulaşımı sağlanmıştır. Bu güzel gelişmelerle birlikte Hilvan-Siverek arası duble yolun bitirilmesini de özellikle Bakanlığımızdan arz ediyoruz.

Sanayi altyapısı geliştirilmiş, girişimciye uygun yatırım ortamları hazırlanmış, bölgedeki organize sanayi bölgesi sayısı 17'ye, sanayi sitesi 36'ya yükselmiştir. Çevrede yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen organize sanayi bölgelerinin hemen hemen tamamı dolmuş, yeni ve tevsi organize sanayi bölgeleri çalışmalarına başlanmıştır. Bu arada Şanlıurfa Birinci Organize Sanayi Bölgesi yüzde 92, İkinci Organize Sanayi Bölgesi ise yüzde 82 doluluk oranına ulaşmıştır.

Bu arada da ben özellikle devletime çok teşekkür ediyorum. Türkiye'nin en büyük besi organize sanayisi Şanlıurfa'da kurulmakta, 8.600 dekar arazi üzerinde 534 işletme, her işletmenin büyüklüğü 5 dekar alan. En az 106.800 hayvan orada beslenecek ve Şanlıurfa hayvancılıkta da inanıyorum ki Türkiye'nin en önemli merkezlerinden biri hâline gelecektir.

Sayın Bakanım, Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi'nin birtakım sorunları bulunmaktadır. Bunlar, bölgemizden geçecek olan Mürşitpınar Organize Sanayi Bölgesi 37 kilometre demir yolu hattının projeleri hazırlanmıştır. Bu projenin bir an önce ihaleye çıkarılması gerekmektedir. Eğer şahsınız Devlet Demiryollarıyla görüşülüp bu hususta yardımcı olurlarsa özellikle bölge açısından önem kazanır.

Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgemiz kent merkezine 16 kilometre mesafede olup günlük çok yoğun bir trafik yaşanmaktadır. Dolayısıyla binlerce insanın her gün oraya taşınması ciddi manada bir trafik yoğunluğu meydana getirmektedir, bundan dolayı kazalar meydana gelmektedir. Bu olumsuz nedenlerden dolayı sanayi bölgemize yakın bir mesafede uydu kent yapımı meydana gelirse hem trafik ulaşımı rahatlayacaktır hem de oradaki çalışan insanlarımız başlarını sokacak bir yuvaya kavuşacaklardır. Şu an itibarıyla, Şanlıurfa Organize Sanayi Bölgesi'nde trafo merkezinde bulunan 100 megavatlık trafoda herhangi bir arıza ve patlama meydana gelirse, dolayısıyla, bölge sanayisi, iş sanayisi ciddi manada sıkıntıya ulaşacaktır. Özellikle burada da, enerji noktasında da desteklerinizi arz ediyoruz.

GAP Eylem Planı'yla birlikte, ilk olarak GAP illerinde Sosyal Destek Programı (SODES) uygulamaya başlanmıştır. SODES kapsamında 3.412 proje desteklenmiş, 414,4 milyon TL kaynak aktarılmış, 1,6 milyon kişiye ulaşılmıştır.

Yine eylem planıyla birlikte, ilk olarak uygulamaya konulan Cazibe Merkezleri Destekleme Programı Diyarbakır, Şanlıurfa ve Gaziantep'te devam etmektedir.

Sayın Bakanım, bundan sonraki konuşmamı özellikle bölge üzerinde yaşadığım süreçleri anlatarak ifade edeceğim. Yıl 1971, 1972, 1973. Bölgede öyle muazzam bir kuraklık vardı ki ciddi manada bizlerin değil gübre bulmak, tohum ekecek imkânımız yoktu. İnsanlar “nana muhtaç.” dedikleri noktaya gelmişlerdi. Bu süreçleri bizzat ben, şahsım yaşadım. Öyle bir kuraklıktı ki hiçbir zaman hayatımızda unutmadık. Ama tarih 3 Nisan 1977'ye geldiğinde, dolayısıyla, “Yedi Küpeli Gelin ile Fırat buluşturulacak.” denildi. O kadar muazzam bir hayaldi ki, biz o gün sevinçten hepimiz, bütün Urfa sokaklardaydık ve Karaköprü tepesinde, 3 Nisan 1977'de. Dolayısıyla, âdeta Ferhat ile Şirin'in kavuşması gibi, dağlar değil, çağlar delindi ve o gün, gözyaşlarıyla, Urfa'ya su akması için temel atıldı. O bir hayaldi. O gün temel atan insanların ben ağladığımı gördüm, hepimiz o gün ağlamıştık. 1995 yılına geldiğinde, Urfa'ya, o baypas tünele temel atıldığında, yine bizler ağlayarak Harran Ovası'na suyun akıtılışını gördük. Daha önceden, özellikle bizler yürüdüğümüzde, o kuraklıktan çatlayan topraklara ayaklarımızın batmaması için ciddi manada önümüze bakar yürürdük. Bizzat ben yaşadım, ayaklarımı o batan çukurlardan çıkarmak için epey de uğraştığımı ben çok iyi hatırlıyorum. Biçerdöverin arkasında kızlarımız ve kadınlarımızın sadece ürün için değil, sap için kavga ettiklerini bu gözlerimle ben gördüm. O bölgelere gittiğimizde, içecek suyumuz yoktu, sarnıçlardan gelen suda kurtlar boğazımıza gitmesin diye üzerine tülbindimizi örterek, başımıza örttüğümüz tülbendi örterek su içmeye çalışıyorduk. Ama bugün o bölgeye gittiğimizde -inşallah sizinle de beraber gideceğiz- ve helikopterle beraber ovayı seyrettiğimizde yemyeşil bir ova görmekteyiz. Bu noktada ben devletimle gurur duyuyorum, ülkemle gurur duyuyorum. O kadar muazzam bir eser meydana getirdiler ki, dolayısıyla GAP bölgenin sigortası oldu. Eğer bugün GAP projesi olmamış olsaydı, ben inanıyorum ki, bölgede yaşayacağımız sıkıntılar çok daha büyük olacaktı. Eğer bugün Şanlıurfa siyaseten ve iktisadi olarak çok farklı bir noktadaysa bunda GAP'ın çok büyük bir etkisi vardır. Bundan dolayı bizim diğer projelere de çok

hızlı bir şekilde el atmamız gerekiyor. Eğer biz bölgede huzur istiyorsak, istikrar istiyorsak, eğer... Ben GAP'a aynı zamanda "millî kardeşlik projesi" diyorum, "birlik ve beraberlik projesi" diyorum. Evet, GAP'la birlikte insanlarımız gelir seviyesi yükseldikçe, refah seviyesi arttıkça, varsıllaştıkça, bu sahip oldukları varlıkları kaybetmemek adına, dolayısıyla, ülkesinin yanında millî birlik ve bütünlük içerisinde yer almaya çalışmaktadırlar. GAP'la beraber diğer bütün projelerin de, özellikle DAP gibi, yine Orta Anadolu projeleri gibi muhakkak devreye girmesi gerekiyor çünkü bunlar, aynı zamanda ülkemize ciddi manada...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Cevheri, lütfen son cümlelerinizi alayım.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) - ...hem bir millî hasıla artışı meydana getirirken, insanlarımızı varsıllatırken, ne yapıyor; insanlarımızı da aynı zamanda "Kardeşlik Projesi" içinde muhafaza ediyor.

Ben bunları, özellikle duygularımı ifade etmek istedim.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlığımızın çok değerli bürokratları, değerli basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2017 Kalkınma Bakanlığı bütçemizin başarılı olmasını diliyorum.

Kalkınma Bakanlığı, özellikle ülkemiz için, bölgeler arası iklim, kültürel

farklılıklarına sahip iller için önemli bakanlıklardan biridir. Kalkınma, taşradaki kentlerin en önemli beklentisidir. Bakanlık olarak tabii ki görevleriniz var; müşavirlik göreviniz var, Hükûmete müşavirlik yapıyorsunuz, bölgesel veya sektörel bazda gelişme programları hazırlamak ve onları koordine etmek de yine görevleriniz arasında.

Sayın Bakanım, "Tarımı modern teknolojiyle dönüştüremeyen, hayvancılıktan, teknolojik gelişmeden, toplumsal ve kültürel gelişmeden uzak, sanayileşemeyen bir ekonominin gerçek anlamda kalkınması mümkün değildir. "Biz tarım sektörünü stratejik bir sektör olarak görüyoruz. Çeşitlenen ihtiyaçlar, talep koşulları dikkate alındığında, tarım eskisinden daha verimli bir duruma gelmiştir." diyoruz. Bu sözler size aittir Sayın Bakanım.

Bu sözlerin gereği ne zaman yapılacak? Tarımda, hayvancılıkta ülkemizin durumu ortada. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde en geri ülkelerden bile birinciyiz. Daha dün, tecavüzcüleri aklamaya çalışan, tecavüzcüsüyle evlenmeyi yasalaştıran bir önerge Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemindeydi. Gün geçtikçe geriye giden uygulamalar, laik cumhuriyetin değerlerini koruyamayan, evrensel hukuk normlarından yönetme erkiyle hızla uzaklaşan bir yönetim anlayışıyla nasıl kalkınacağız, çok merak etmekteyim.

Çiftçinin ürettiği ürünle emeğini alamıyorken, köylünün 1 liraya sattığını biz pazardan 5 liraya alıyorken bu durumda ne üreten çiftçi ne de biz tüketiciler nasıl yaşamımızı devam ettireceğiz? Bu sorunları çözmeden ülkemizin kalkınmadaki yerini değerlendiremezsiniz. En önemli konulardan biri, ovalarımızı sulayan akarsuların kirlenmesini önleyecek, sanayi bölgeleri, şehirler ve köylerin kesin artıma sistemlerini denetim ve kontrollü olarak çağdaş bir norma kazandırmak durumundayız.

Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; biliyorsunuz ki 2015'te Birleşmiş Milletler ve üye ülkeler "2030 Gündemi" adı altında, sürdürülebilir kalkınma amacıyla, 17 hedef ve onun altında, 169 alt hedeften oluşan yeni "Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri"ni kabul ettik. Türkiye bu 17 hedefi hayata geçirmeyi taahhüt eden ülkelerden biri. Kalkınma Bakanlığı olarak, bu süreçte, yine, koordinatör bakanlık ve bazı çalışmalar yürütüldüğünü genel anlamıyla biliyoruz.

Sayın Bakanım, bu 17 hedefi bütünüyle uygulamaya koyacağınıza dair bir açıklamanız da oldu. Ancak burada daha kapsamlı bir şekilde bilgi vermenizi istiyoruz. Türkiye olarak 17 hedef ve 169 alt hedefi için nasıl bir yol haritası geliştirdiniz? Kamu dışında paydaşların sürece etkin bir şekilde; yani, sadece danışma ve bilgi alma verme değil, etkin bir şekilde katılımı için nasıl bir mekanizma kuracaksınız? Sivil toplum örgütleri, özel sektör ve üniversiteler bu sürecin neresinde olacak? Bu 17 küresel hedeften bazıları Hükümetinizin politikalarıyla taban tabana zıt. Örneğin, "Hedef 13" iklim değişikliğiyle mücadeleyi hedeflerken, Hükümet, bunun tam tersi bir biçimde, kömüre dayalı termik santralleri destekleyeceğini açıklıyor. Ve henüz Paris İklim Anlaşması'na taraf olamamışken, Hedef 15, doğal açıdan hassas alanların -ormanlar, sulak alanlar gibi- korunmasını önemle hedeflerken, Hükümet akan her dereye bir HES yapmaya veya millî parkları yapılaşmaya açmaya yönelik projelere önem veriyor. Böyle bir zıtlık açıkça ortadayken, koordinatör bakanlık olarak bu süreçte diğer bakanların rant merkezlerine bakışlarına rağmen neler yapacaksınız? Küresel hedeflere ulaşmak için gerekli revizyonları yapacak mısınız? Yoksa her konuda olduğu gibi burada da Türk tipi bir sürdürülebilir kalkınma modeli mi geliştireceksiniz?

Onbirinci Kalkınma Planı'nın bu küresel hedeflerle uyumlu olması için nasıl bir çalışma yapıyorsunuz? Biliyoruz ki, 2017 yılı itibarıyla yeni bir beş yıllık planınız ve hazırlıkları başlayacak. Bu küresel hedef yeni plana nasıl bir entegreyle uyumlanacak?

Onuncu Kalkınma Planı'na ek olarak 25 tane Öncelikli Dönüşüm Programı var ve bu programda 1.248 tane eylem yer alıyor. Bakanlığınızın koordinatör rolü göz önünde bulundurulduğunda bu 25 Öncelikli Dönüşüm Programı'ndan bugüne kadar kaç tane eylem yerine getirilmiştir? Ne tür bir izleme ve değerlendirme yöntemi uyguluyorsunuz? Başarı göstergeleriniz neler ve bugüne kadar yüzde kaç oranında bu 25 program için başarıyı yakaladık?

KOBİ'lere yeniden öncelik verilmelidir, kaynakları artırılmalıdır. Ülkemizde bir kaynak aktarma karmaşası da var. Bakanlığınızın herkesten ve diğer bakanlıklardan bir adım önde olmasına rağmen... Hükümet eliyle birçok bakanlık ve kuruluş destekler veriyor. Ülkemizde destek karmaşasının disipline edilmesi gerekiyor. Bu konudaki çalışmalarınızı önemsiyoruz, tabanda da böyle bir beklenti var.

Bölgesel kalkınma ajanslarının etkinliğinin izleme ve değerlendirmesini nasıl yapıyorsunuz? Bu ajansların stratejik planlarında öngördüğü hedefler ve harcadığı bütçe ile elde edilen çıktılar karşılaştırarak bir performans değerlendirmesi yapıyor musunuz? Bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması konusunda; örneğin, bu ajansların nasıl bir katkısı oldu? Bölgesel gelişmişlik farkları neleri değiştirdi?

Ajanslara çok ciddi denetim yapılması gereklidir. İnsan, çevre ve doğaya dost, kentleri geliştirecek projeler öncelik almalıdır. Belediyeler asli işlerinde dahi bu kaynakları kullanarak bu projelerin amaç dışı bütçe kullanımına neden olmaktadır. Bunun bir çerçevesinin, denetim mekanizmasının olmamasından kaynaklıdır diyorum.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; Tokat en çok göç veren kentlerden biri. Gençlerimiz işsiz, esnafımız zararda, köylü ürettiği ürünü yok pahasına satmak durumunda, dünya markası niteliğindeki cevizimiz, yaprağımız, domatesimiz, kirazımız, şeftalimiz var; yazmacılık gibi önemli sanatlarımız var

ama arzu edilen noktada değiliz, yatırımlar zayıf. Kentin değerleri belirlenip kalkınma planlanmasında bu değerlere öncelik verilmeli, bu eksen de yatırımlar, kalkınma planları hazırlanmalıdır. Ürün bazlı teşviklerin mutlak Anadolu'ya yansıtılması gerekiyor.

Bölgemizde çok önemli bir turizm potansiyeli varken, turizmi de geliştiremiyoruz. Oysa bu potansiyel devlet desteğiyle büyük getiriler oluşturabilir. Çorum, Tokat, Amasya, Yozgat gibi küçük eylem planları, gelen turistlerin bir mekânda değil, birkaç ilde bu değerlerle buluşması sağlanıp yöreye artı değerler bu ajanslar aracılığıyla sağlanabilir.

Tarımın, hayvancılığın, sanayinin, turizmin gelişmediği bir kentin bu kadar çok göç vermesi kaçınılmaz oluyor maalesef.

Büyük şehirlere sürekli yatırımlar yapılıyor. Ama bizim gibi Anadolu kentleri kendi kaderine terk ediliyor. Metropollere yapılan her yatırım daha pahalı ama Anadolu'ya yapılan yatırım daha az maliyetlidir.

Kalkınma Bakanlığımızın şehirlerdeki ticaret sanayi odaları, ziraat odaları, TESOB, ticaret borsaları ve diğer sivil toplum örgütleriyle iletişiminin biraz daha sık olmasında yarar var diyorum.

Kalkınmanın bir diğer ayağı ise sanayi biliyorsunuz. Tokat ilinde faal nüfusun ancak yüzde 5'i imalat sanayisinde çalışıyor. 10 ve daha fazla işçi çalıştıran iş yeri sayısı sadece 100. Tütün, gıda, taş ve toprağa dayalı sanayi ve kimya sanayisi dalı iş yerlerinin mühim kısmını teşkil eder. Yine havasından RES ve suyundan HES gelir elde eden kuruluşlar doğayı tahrip ederek kazanmaya devam ediyor. Ancak bölgemizde bulunan yaklaşık bin kişinin çalıştığı, günde 2.550 ton şeker pancarı işleyen 78 bin çiftçinin göz bebeği Turhal Şeker Fabrikası da -bildiğiniz gibi- özelleştirme kapsamındadır. Bura da özelleştiğinde, sigara fabrikasından sonra şeker fabrikası da gittiğinde on yılda 400 bin göç veren Tokat, muhtemeldir yeni göçleri de beraberinde bekleme durumundadır.

Sayın Bakanım, Kalkınma Bakanlığına bağlı faaliyet gösteren SODES (Sosyal Destek Programı) bütün verileri uymasına rağmen 2008 yılından itibaren ülke çapında proje faaliyetleri göstermektedir. Sosyal Destek Programı (SODES) dezavantajlı bölgelerimizin beşeri sermayesini güçlendirmek ve toplumsal bütünleşme sürecine destek olmak amacıyla bu bölgelerdeki göç, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunların ve değişen sosyal yapının ortaya çıkardığı ihtiyaçlara kısa sürede karşılık vermeyi, sosyal bütünleşme ve gelişmeyi sağlayan insan odaklı bir projedir.

Türkiye'nin en çok göç veren kentlerinden biri olan Tokat, defalarca yapılan başvurulara rağmen hâlâ SODES programı kapsamına alınmamıştır. Bölgenin kalkınması, göç eden halkımızın yeniden Tokat'a dönmesi, gençlerimizin işsiz kalmaması, Tokat'ın üretmesi için SODES gibi programların uygulanmasına önemle ihtiyaç vardır. Her yıl göç vermeye devam eden Tokat'ın ciddi proje destek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakikanızı rica edeyim Sayın Durmaz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Göçü önlemek ve işsizliğe çözüm bulmak için Kazova, Erbaa, Niksar, Zile, Artova, Sulusaray, Yeşilyurt ovaları ile buna bağlı tarım, turizm ve sanayi potansiyelini güçlendirecek destekler olmazsa olmazımızdır. Bu ovalarda yaşayan, uygulanan tarımsal üretim ve taban fiyatsızlık insanları göç ettiriyor.

SODES'in kapsadığı nüfus kesimleri, özellikle yoksulluk ve sosyal imkânlarla erişimde sıkıntı yaşayan çocuklar, gençler, kadınlar, işsizler, yoksullar, göç etmişler ve kentlerin gecekondu bölgelerinde yaşayan bireyler ve gruplardır. Tokat SODES kapsamına girdiği takdirde Tokat halkı toplumsal hayata etkin bir şekilde katılacak, göç sebebiyle ayrılmış olan yurttaşlarımızın geri dönmesi, üretmesi için de son derece önemlidir.

Birçok ekonomik ve sosyal sorunla karşı karşıya olan, Türkiye'nin en çok göç veren kentlerinden Tokat'ın SODES kapsamında yer almamasının nedeni nedir bunu da merak ediyoruz ve Tokat'ı ne zaman bu proje kapsamına almayı düşünüyorsunuz? Tokat Valiliğinin birkaç kez başvurusuna rağmen bu kapsama giremedik. Yine, Tokat, kalkınmada öncelikli iller listesinde de değil.

Sayın Bakanım, sürekli göç veren, kan kaybeden, boşalan Anadolu'ya taze kan vermek bu ajansların olmazsa olmaz görevidir biliyorum. Sosyal Destek Programı kapsamına girmemiz ve kalkınmada öncelikli iller arasında olmamız beklenmektedir. Tokatlılar bu konuda sizden müjdeli haberi bekliyor. Ayrıca yıllardır mücadelesini verdiğimiz konulardan biriydi DOKAP. Bu konuda şahsınızda, Bakanlığınızın tüm bürokratlarına -Tokat'ın bu proje kapsamına alındığı müjdesini kıvançla paylaştık-teşekkür ediyoruz.

Son yıllarda Kalkınma Ajansları bazılarının sihirli sonuçlar beklediği kurumlarımız arasında ilk sıraya tırandınız. Aşırı beklenti yaratmamak için Kalkınma Ajanslarının envanter eksikliği, plan ve strateji eksikliği, uzman eksikliği, kaynak yetersizliği, üniversite ve STK'larla ilişkileri, üretimde iş bölümü ve kümelenme sorunları, gözetim ve denetim mekanizmaları ve yönetim özerkliği gibi kimi sorunları artık tartışmaya açılmalıdır. Uygulamada belediye ve valiliklerin "mega projeler" deyip OKA, DOKAP kaynaklarını kullandıklarını görüyoruz. Bunun için rantabl olan, üretime dayanan, geri dönüşümü olan, sıkı denetimli, yöreye hızlı getirisi olan projelerin hayata geçirilmesine ancak izin verilmez.

Bir ülkede maddi ve kültürel zenginlik üretimini hızlandırabilmenin gerçek şartı net bilgi sahibi, etkin koordinasyon ve odaklanmaktır. Kalkınma Ajansları sorumluluk taşıdıkları yörenin yer altı ve yer üstü kaynaklarını, insan eliyle oluşturulan fiziki sermaye stokunu, insan kaynağının nicelik ve niteliğini, ulaşılan teknolojik düzeyi ne kadar net bilirse görevlerinde de o kadar etkin ve verimli olurlar. Bu etkinliği yaracak olan da dinamik bir envantere dayalı değerlendirme yapmaktır. Dinamik ve işlevsel bir döküm, bir dizi kamu kuruluş ve kurumunun yanında sivil toplum örgütlerinin de katılımıyla, yurttaşların güveniyle hayata taşınabilir. Envanter konusu seferberlik anlayışıyla ele alınması gereken çok önemli kalkınma sorunlarımızdan da biridir. Yıllardır ihtiyaç ortaya konduğu hâlde üstüne maalesef gidilemiyor.

Ülke genelinde ihtiyaçların öncelik sıralamasına ilişkin net bilgimiz yoksa üretim alanını doğru seçemez, uygun ölçekler belirleyemez, rekabet edebilir teknolojik donanımın neler olduğunu netleştiremez ve doğru yönetimle rekabet edebilir zenginlikte üretemeyiz. Biz Tokat'ta oluşturulacak her proje için envanter sağlamaya, tüm kurumlarımızla, STK'larla seferber olmaya hazırız.

Yerel projelerin başarılı olabilmesi için yurt içi ve yurt dışı pazarın ihtiyaçlarını temel alan bir piyasa değerlendirmesine ve etkin yönlendirmeye de ihtiyaç var. Bu açıdan, her ülke kendi özgül koşullarına göre önceliklerini belirler, kaynaklarını bu önceliklere göre yönlendirir, rakiplerine göre bir adım önde gidebilmenin yol ve yöntemlerini öngörür, yapılar oluşturur, içine hayat doldurur.

Ülkemizde planlama, sosyalist ülkelerde merkezî plan uygulamaları ile kaynak planlamasını birbirine karıştıranların kurbanı olmuştur. DPT gibi büyük umutlarla kurulan ve yarım yüzyıllık birikimi olan bir kurum giderek işlevsiz hâle dönüştürülmüştür. Oysa, DPT'nin hazırladığı planlar hayata geçirilmiş olsaydı ülkenin rekabet edebilir üretim alanları tanımlanabilir, kalkınma ajansları önlere gelen her projeye değil, bu ülkenin özellikle üretim merkezli tercih ettiklerinin önünü açardı.

Ülke ölçeğinde üretimdeki gelişmeyi sürükleyecek alan keşifleri konusunda bir ortak anlayış ve ortak dil netleşseydi, kurumlar izleyecekleri yolları el yordamıyla, siyasilere yönlendirmesiyle değil, bilimsel verilerle sonuç odaklı yaparlardı.

En son 2014 Şubat ayı KOBİ'lere yönelik çağrıya çıktı OKA, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. 1 kere KOBİ'lere imkân sunuyorsa 3 kere kurumlara sunmakta. Hangi projeye destek vereceği daha çağrı açıklanmadan kararlaştırılabiliyor, listeler çıkıyor; valilerin, belediye başkanlarının tercihlerine göre proje kullanımı olmaktadır. Bunlar bağımsız bir şekilde değerlendirilmeli. Kurumlar proje yazmaya zorlanmakta ama resmî kurum, kuruluşlarda yeteri kadar üretecek donanımlı insanların olmadığı da Anadolu'da gözlenmektedir. Zaten proje değerlendirilirken destek alan kurumların projeleri destek almayanlara göre puanlamada eksi olarak değerlendirmeye girmektedir.

Sayın Bakanımız, yine, hayvancılıkta canlı hayvan hibe desteğinin Tokat'ta olmadığını biliyorsunuz ama Tokat, yaylasıyla, ovasıyla, yem bitkileriyle bunu hak eden bir ildir.

Yine, Tokat'ta dünya markası olan asma yaprağına destek verilmesi için kalkınma programlarına alınması gereklidir.

Yine, yörede özel aromasıyla cevize destek verilmesi sağlanmalıdır.

Desteklemelerde KDV muafiyetinin mutlak bu bölgelerde hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Çiftçilere yapılan desteklerin genelde paraya ihtiyacı olmayanlara yaradığı söyleniyor. Bu konuda daha hassas incelemenin yapılmasını istiyoruz.

Parası olan, bir bölümünün yatırımını yapamayan çiftçi, o kurumlara girip kırsal kalkınma ajanslarına, tekrar kendini dışarı atmaktadır.

BAŞKAN – Sayın Durmaz, toparlayabilir miyiz artık, lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Hemen toparlıyorum Sayın Başkanım.

Yatırım teşvik alanında Tokat sadece organize sanayi bölgesinde 6'ncı, diğer alanda 5'inci grupta. Bunun da 6'ncı bölgeye alınmasını istiyoruz.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu 42 il içerisinde Tokat'ta var. Bunu olumlu buluyoruz, şahsınıza teşekkür ediyoruz.

Tekrar, 2017 yılı bütçesinin şahsınızda, emek veren tüm arkadaşlarla hedefine ulaşmış, bizden gelen olumlu eleştirilerin de dikkate alınabilir bir bütçe olmasını diliyorum.

Hayırlı uğurlu olsun. Tebrik ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önce, Siirt'in Şirvan ilçesi Maden köyünde meydana gelen Park Elektrik Üretim Madencilik Sanayi ve Ticaret AŞ'nin işlettiği bakır madenindeki kazada 4 cenaze şimdiye kadar çıkarıldı, 12 işçinin toprak altında olduğu sanılıyor. Bütün haberler “İyi kurtarıyoruz.” tarzında maalesef, Sayın

Bakanım. Ceset çıkarma... Firma aşırı yağışları suçladı. Böyle değil Sayın Bakanım. Büyük kazalar oluyor, biz iş cinayetleri diyoruz çoğuna, ondan sonra biraz konuşuyoruz, ediyoruz; sonra geçiyor, denetlemiyoruz Sayın Bakanım, kesinlikle denetlemiyoruz. Siz konuşmanızda insan öncelikli kalkınmadan söz ettiniz, gelecek kuşaklara nesiller arası hakkaniyetten söz ettiniz ama maalesef, bu olaylar hiç de böyle hakkaniyetli davranmadığımızı, çalışanları pek gözetmediğimizi, burada gerekli tedbirleri almadığımızı ortaya koyuyor.

Şimdi, 2010 itibarıyla Türkiye ekonomisinde ciddi bir daralma oldu, açık çok kesin bir şekilde görülüyor. Bunu herkes biliyor, konuşuyor. Siz de zaten Hükümet olarak iki senedir aldığımız tedbirlerle bu duraklamayı durdurmak için, yavaşlatmak için gayret ediyorsunuz. Aslında, bu duraklamanın sebebi, sizin ekonomik modelinizdir, sizin kalkınma modelinizdir Sayın Bakanım. Siz inşaata, rantı dayalı bir ekonomiye çevirdiniz, bol da para vardı, o ortama çevirdiniz, buraya kadar geldi. Ama, ekonominin ciddi yapısal tedbirlerini almadığımızdan dolayı sıkıntı ortaya çıktı. Şimdi, bir sıçramaya aslında ihtiyaç var. Oturup zamanında yapmadığımızı yeniden yapma zamanı. Ama, siz öyle değil, birtakım palyatif tedbirlerle bu şeyi durdurmaya çalışıyorsunuz ama bütün işaretler -maalesef, üzümler ifade ediyorum- bu söylemiş olduğunuz hedeflerin çok da gerçekleşeceğini... 2017'de yüzde 4,4'lük büyüme, enflasyonun 7,5'tan 2017'de 6,5'a düşmesi; bunların gerçekleşmeyeceğini gösteren çok sayıda işaret var Sayın Bakanım.

Aslında, siz sunumunuzda diğerlerinden daha fazla olarak olumsuz rakamları da verdiniz. Diğerleri hep görmek istemediklerimizi örttüler, siz öyle yapmadınız, olumsuz rakamları da verdiniz. Sizin verdiğiniz rakamlara da baktığımızda problem var.

“Tarım ve turizm sektöründeki daralma” dediniz, “tarım, kuraklık” dediniz. Turizm ne oldu? Bir de “Siyaset sektöründeki problem” demeniz gerekiyordu. Yani, turizmde ortaya çıkan şeyler, Türkiye'nin izlemiş olduğu yanlış iç ve dış politikalarından ortaya çıktı. Türkiye'nin, maalesef, o insan hakları, özgürlükler, demokrasi, hukuk devleti rüzgârları yükselişi durdu. Dışarıda da işlenen yanlışlar, yapılan yanlışlar ortada.

Şimdi, görünen o ki Sayın Bakanım, ekonomide büyüme yavaşlıyor sizin bütün iddialarınıza rağmen, rakamlar ortada. İşsizlik artıyor, yine rakamlar ortada. Kredi genişlemesi durmak üzere. Bununla ilgili çok ciddi problemler var. Konut fiyatları filan, birtakım tedbirler aldınız ama orada da en azından o artış hızı düştü. Bütçe açığıyla ilgili siz rakamlar verdiniz, sorunlar var. Cari açıkta, evet, düzleme var, bir yere kadar iyi gitti ama şimdi ciddi bir duraklama olacak gibi görünüyor. Sermaye hareketleri çıkış yönünde Sayın Bakanım. İçte belirsizlikler artıyor yani gerçekten, işte, referandum ne olacak, OHAL, hukuk devleti ne oluyor; çok ciddi belirsizlikler var, sıkıntılar var, iç barışla ilgili problemler var. Yani, iç barışın olmadığı yerde bütün ekonomik veriler olumlu işaret etse bile gerçekten yatırımcı zorlanıyor.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının net rezervleriyle ilgili problem var. Şu anda 35 milyar dolar civarında ama bu miktar 2008 krizindeki seviyenin çok altında. Dolayısıyla, önümüzdeki dönemde dolardaki bu artış devam ederse ne olacağı konusunda ciddi sorular duruyor. Başka bir şey ekledi şimdi, bir Trump yükü geldi. Zaten FED'le ilgili tehdit devam ederken Trump dedi ki: “Ben Amerikan ekonomisini çamurdan çıkaracağım.” Nasıl? İşte “Altyapıyı yeniden yapacağım; köprüleri, yolları, tünelleri...” derken faizin yükseleceği artık çok kesin, ne kadar nasıl yükselecek belli. Dolayısıyla, Türkiye'ye nasıl para gelecek ve bu paranın maliyeti ne olacak? Bu sorular ortada duruyor.

Sayın Bakanım, bütün bunlar gösteriyor ki aslında önümüzdeki dönemde bu hedeflerin gerçekleşmesi konusunda çok ciddi sıkıntılar var. Alınan tedbirlerle bunların düzeleceği tartışılabilir ama her şeyden önemlisi, güvenle ilgili bir problem var. Bakın, teşvikle ilgili bu kadar tedbir getirdiniz,

araştırıyoruz, bakıyoruz yani reel sektöre nasıl yansıdı? Ne kadar insan yatırım yapıyor, ne kadar insan krediye başvuruyor? “Kredi arzı var, talep yok.” diyorlar. Nasıl oluyor? Daha evvel “Para yok.” diyordunuz. Bakalım, görelim. Yani, güvenle ilgili çok ciddi bir problem var. Yani, iktidarıyla muhalefetiyle Türkiye bu güveni, siyasal iklimi, bu şeyi gidermesi gerekiyor. Bunları gidermezse alacağınız ekonomik tedbirlerin, yapılacak fedakârlıkların hepsi boşa gidecek gibi.

Sayın Bakanım, ben Sayın Cevheri gibi, DOKAP’la ilgili aslında bir hazırlık yapmıştım. DOKAP’ı konuşacaktım, gene DOKAP’ı konuşacağım. Bakıyorum, bizim Rize milletvekilleri orada yok. Haber verin Osman’a, gelsin arkadaşlar, Rize’yi konuşacağım çünkü. DOKAP’la ilgili konuşacaktım, bir hazırlık yaptım, notlar alıyordum epey zamandan beri.

BAŞKAN – Şimdi Sayın Bak aradı Rize’deymiş efendim, çalışıyormuş, sahadaymış, mesaj gelmiş.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evet.

Yalnız, en son elime geçen DOKAP’la ilgili Sayıştay raporlarını okuyunca benim hazırlıklar boşa gitti çünkü Sayıştay benden evvel her şeyi tespit etmiş Sayın Bakanım ve yazmış. Şimdi, Sayıştay raporu üzerinden biraz DOKAP’ı konuşmak istiyorum.

DOKAP, biliyorsunuz, büyük ümitlerle kuruldu. İddialı da bir başkan geldi. Burada mı bilemiyorum. Bütçesini sunmuyor mu? Yardımcısı mı burada? Ekrem Bey burada mı? Merhaba. Ekrem Bey burada. Büyük ümitlerle gelindi. Ama, şimdi Sayıştaydan bakıyorum -hani ben muhalefetim ya ters şeyler söylerim filan- Sayıştay ne demiş, bakın. Diyor ki: “Denetim görüşünü etkilemeyen tespitler.” Denetim görüşünü etkilememiş, üstelik bir de kıyak çekmiş size. “DOKAP tarafından kuruluş kanunda -ki kanun hükmünde kararname biliyorsunuz- bulunmamasına rağmen araştırma ve etüt projeleri dışında yatırım projeleri uygulamaları bulunması bu kanunda yok.” diyor. Bu problemleri bir şey. Hadi, kanunda olmamasına rağmen yatırım projelerinde bulunmuş, eyvallah, Karadenizli olarak bunu kabul ettim. Ama, devam ediyor. “DOKAP projesi Bölge kalkınma İdaresi Başkanlığının kuruluşundaki temel amaç olan koordinasyon sağlama görevini mevcut düzenlemelerin yetersizliğinden dolayı gereği gibi yerine getiremiyor.” Koordinasyon yapacaktı ama Sayıştay bakıyor, inceliyor, bunları yerine getiremediğini tespit ediyor, getirmediğini tespit ediyor ve mevcut düzenlemelere bağlıyor. Devam ediyor, “Eylem planı kapsamında tüm kurum ve kuruluşlara ait verilerin teminindeki güçlükler nedeniyle izleme ve değerlendirme görevlerini yeterince yürütememesi...” diyor. Yani, bir şey yapamıyor, “Veriler ne oluyor?” filan diye de izleyemiyor. Yani, bölgede ne oluyor kalkınma konusunda ne var, ne yok; verileri toplayamadığından dolayı bunu da yapamıyor. “DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile Kalkınma Ajansları arasında yetki ve sorumluluğun mevzuatta açık bir şekilde düzenlenmemiş olması.” Böyle bir problem de var yani. Daha sizin Ankara’da yapacağınız işler. “DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığına verilen görevler hizmet alımı ihalesi kapsamında çalıştırılan personelle giderilmiş.” Sayın Başkanım, hizmetli alınmış. Yani kadro varken niye? Buna bir açıklık getirilmesi gerekiyor. Hizmetlilerle mi yapıldı bu uzmanlık gerektiren bu kadar iş? 41 tane kadroda insan var, 35 tane de hizmet alım yoluyla 2015’te şey yapılmış. Bunlar “hizmetli” denilmiş, asgari ücretin bilmem neyi kadar para verilmiş. 8 bilişim ve veri hazırlama işlerinde çalıştırılmış. Nasıl oluyorsa bunlar? Bunlar nedir? Bu konuyla ilgili bir açıklama getirmeniz gerekiyor. Zaten Sayıştay da size sormuş.

“Doğu Karadeniz Bölgesi Kalkınma İdaresi -DOKAP- Başkanlığınca 5018 sayılı Kanun’a göre hazırlanması gereken stratejik plan ve performans programlarının hazırlanmamış olması.” DOKAP’ın bir stratejik plan ve performans programı yok Sayın Başkanım. Stratejik planı olmayan bir kuruluş bölgede ne yapıyor? Bilemiyorum yani. Toplantılar yapıp fotoğraf mı çektiyor, açıklamalar mı yapıyor? Ne yapıyor, bilemiyoruz. Performans değerlendirmesine kalkmış. “2015 yılına ait stratejik

planın bulunmadığı, idare faaliyet raporunun ise henüz yayınlanmadığı görülmüştür. Sonuç olarak 5018 sayılı Kanun'dan doğan söz konusu yükümlülükler kurum tarafından yerine getirilmediğinden 6058 sayılı Sayıştay Kanunu gereğince kurum hakkında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, lütfen toparlayın.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – ...performans denetimi yapma ve Türkiye Büyük Millet Meclisine performans raporu sunma imkânı bulunmadığı..” deniliyor. DOKAP’la ilgili daha konuşmaya gerek var mı bilmiyorum yani. Yani, DOKAP, gerçekten, bu örnek, aslında diğerlerinde de diğer şeylerde de, bir defa, hükümetler, bu Sayıştay denetimleriyle, tespit edilen eksikliklerle 5018’e göre problemlerle, bunlarla ilgilenmiyor yani “Biz yaptık, oldu, bu kadar.” filan diyor yani netice itibarıyla böyle olmaz. Böyle olursa ülkede, gerçekten, yatırım ortamı, barış ortamı, demokrasi, hukuk devleti falan gelişmez. Yatırımlar dahi olmaz. Siz ne yaparsanız yapın, yatırımlar da olmaz Sayın Bakanım.

Kalkınma ajanslarıyla ilgili de aynı problem var, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı da bunların içinde. Orada da kalkınma ajanslarının önemli bir kısmının stratejik planı olmaması. Değerli arkadaşlar, değerli milletvekili arkadaşlarımız, yani orada bir kuruma dünya kadar bütçe ayırmışız, stratejik planları yok. Nasıl bir şey bu ya? Niye kuruyoruz, niye sormuyoruz Sayın Bakanım? Kim denetleniyor bunları? Sayıştay denetlemiş, görevini yapmış. Ondan sonra kim yapacak? Yani, ödemelerde, kalkınma ajanslarının personel ödemelerinde mevzuatta belirtilen üst limitler aşılmış, vesair vesair.

Neyse ben Rize’ye geleyim biraz.

BAŞKAN – Erken geldiniz Rize’ye.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evet, erken geldim.

Bu Rize şöyle bir talihsizlikle... 1983’ten beri bakanlar, başbakanlar, cumhurbaşkanları filan var. Bütün seçim çalışmalarında, efendim, “Başbakanımıza hediye edeceğiz.”, “Başbakanımızı Cumhurbaşkanlığı yapacağız, Başkan yapacağız.” Helal olsun, her şeyi yapın, Rize’ye yakıştır. Fakat, ben bir şey söyleyeyim bir Rizeli olarak: Yirmi sene Mesut Yılmaz’ın bu şeyini çektik, Allah selamet versin; on beş yıldan beri de Sayın Erdoğan’la ilgili. Bütün politikacılar bunlara yaslanıyorlar. Bakın, Rize, değerli arkadaşlarım, öyle sanılıyor ki Cumhurbaşkanının memleketi, hiçbir problem yok, havaalanı da yapılıyor, işsizlik yok, her şey güzel. Hayır, öyle değil. Maalesef, başbakanlar, cumhurbaşkanları Rize için bir talihsizlik hâline gelmiştir. Rize köy, köy. Keşke köy olarak kalsaydı. Köyleri de bozdunuz. Rize bir köy görünümünde. Daha Rize’nin ortasında lağım dereleri akıyor Sayın Bakanım. Cumhurbaşkanlığı geliyor, gidiyor köyde oturuyor, bu siyasetçiler gidiyorlar -bugün burada yoklar- her şey yolunda. “Ne istiyorsun?” “Ovit Tüneli” tamam, “Havalananı da yapacağız.” tamam. Öyle değil işler yani onlardan ibaret değil.

Rize’de bildirilen işsizlik oranı, yüzde 6, 7 diye bir rakam bildiriliyor. Burada TÜİK’in de şeylerini konuşacağız. Ya, bu rakamlara kimse inanmıyor, bunlar doğru değil Sayın Bakanım. Rize’de iş yok ki, kimse Rize’de iş aramıyor ki. 1 Rize nüfusuna karşılık 2 ya da 3 nüfus Rize’nin dışında. Niye? Çünkü, Rize’de karnı doymuyor. Artık, çay doyumuyor, başka da hiçbir şey yok. Okul yapıldı, birtakım binalar yapıldı, işte, on senedir yılan hikâyesine döndü güney çevre yolu, devam ediyor. Ee, havaalanı yapılacak, inşallah yapılacak. Ovit güzel, teşekkür ederiz. Lojistik merkezden falan söz ediliyor, nedir, kim taşıyacak, neyi taşıyacak? Niye Ovit Tüneli’nde yok, hiçbir planlamada yok, demir yolu yok, neyle taşıyacak? Bunları da hiç kimse bilmiyor Sayın Bakanım.

Bütün bu çalışmalarda, araştırmalarda “Rize ve Doğu Karadeniz’le ilgili alternatif ne yapılabilir?” diye bakıyorlar, ediyorlar turizm bulunuyor. Rize’ye ilişkin özellikle turizm. Rize çayla doymuyor. Çaydaki yanlış politikaları filan bıraktım. Çayın yüzde 50’sini özel sektör alıyor, çayın parasını zamanında vermiyor, ödemeleri yapmıyor, düşük şey alıyor; onları bıraktım. Zaten çok yüksek para verseler bile sadece çayla Rize’deki insanları orada tutmak mümkün değil çünkü arazi küçük, kardeşler arasında bölündü, ciddi problem var.

“Turizm” diyoruz şimdi, herkes “turizm” diyor, DOKAP da demiş, diğerleri de demiş. Ne yapılıyor turizmle ilgili? Tek somut bir şey var -o da eğer varsa turizmin potansiyeli yok edecek bir şey- yeşil yol. Bu yeşil yol, değerli milletvekilleri, müthiş bir kandırmacadır. Böyle bir yola ihtiyaç yok, turizm için yok, başka bir amacı varsa bilmiyorum, Rize’de birtakım madenlerin bulunduğu, bunların çıkarılması, oradan İspir’e falan bazı şeyler var ama turizm için böyle bir ihtiyaç yok. Yok yani Samsun’dan girip Batum’a kadar yaylalardan yaylalara gitmek için turizm olmaz. Rize ve Doğu Karadeniz’deki bütün yaylaların hemen hemen hepsinin yolu var, böyle bir ihtiyaç yok ve bu yol nasıl yapılıyor? Bu yolda ÇED’e ihtiyaç var mı, yok mu? Mahkeme bozdu, tekrar mahkemeye gidildi, uygulanmadı, arkadan dolandı. Ya, “Orman kesmiyoruz.” falan diyorlar ama bırakın orman kesmeyi, belki bir süre sonra orman gelirdi, dağları yıkıp yıkıp gidiyorlar. Nedir bu yol? Kimin işine yarayacak, nasıl olacak bilmiyoruz. Evet, iddia ediyorum, böyle bir yola ihtiyaç yok. Zaten Rize’nin ve Doğu Karadeniz’in bütün yaylalarının yolu var, hepsi ilçelerine bağlı. Daha iyileştirin, genişletin filan. Yani, bu yol niye yapılıyor, nasıl yapılıyor, buradaki amaç nedir bilmiyoruz. Turizmle ilgili eğer bir altyapı yapılacaksa bu hiçbir şekilde yeşil yol değil. Eğer turizmle ilgili bir şey yapacaksınız oturun, turizm potansiyelini tespit edin. Biz neyi pazarlayacağız Rize’de? “Satma” kelimesi filan biraz şey de. Yani, içeriden ya da dışarıdan turist neye gelecek? Denize gelmeyecek herhâlde arkadaşlar. Neye gelecek? Tarihi yerler falan çok fazla değil. Doğaya gelecek, tabiata gelecek. Peki, yaptığımız şeyler, şu Artvin’e yapılan maden saldırısı, Cengiz İnşaat saldırısı, Cerattepe; HES’lerle vadilere yaptığımız saldırı, bir vadiden bir vadiye suları taşımamız; 30 kilometrelik bir vadinin üzerine 9 tane HES kondurmamız... Niye gelecek?

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, tekrar Rize’ye gelip bitirelim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum.

Yani, bütün bunları yaparak bu Rize örneğinden, Doğu Karadeniz örneğinden gerçekten koordine etmediğimizi, bir stratejik planımızın olmadığını, neyin ne olacağını bilmediğimizi gösteriyor Sayın Bakanım. Böyle değil yani. Bu insanların orada yaşaması gerekiyor. Evet, 1 Rizeliye karşılık 3 Rizeli dışarıda ama artık, İstanbul’un taşı toprağı altın filan değil. Altın orada. Dolayısıyla, o altına sarılalım. O altın da çevredir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Eğer gelecek kuşakları koruyarak, sizin dediğiniz gibi kuşaklar arası, nesiller arası hakkaniyeti gözetiyorsak bu saldırıyı yapmayın Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz, sağ olunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Ben teşekkür ediyorum Başkanım. Birkaç dakikam daha vardı ama Urfa’ya göre, hadi Urfa...

BAŞKAN - Pazarlık...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Yalnız unutmayın, Rize’yi ütülerseniz Urfa’dan daha büyüktür, ama ütölemek kaydıyla.

BAŞKAN - Evet, ütöleyin efendim siz, buyurun.

Sayın Yedekci, buyurun.

Süreniz bir dakika.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, görevinizin hayırlı olmasını diliyorum, bütçenizin de hayırlı olmasını diliyorum. Kafamda onlarca soru işaretiyle kalkınma yaklaşımınızın gerçekten bütüncül ve dengeli, kapsayıcı ve sürdürülebilir, insan odaklı ve katılımcı olmasını ve yaşamı, insanı, doğayı önceleyen bir anlayışla olmasını dileyerek başlamak istiyorum.

Sunumunuzun, kitapçığının 113'üncü sayfasında Sosyal Destek Programı'yla ilgili bir açıklama yapmışsınız. Burada hedef kitle olarak çocukları, gençleri, kadınları, işsizleri belirlemişsiniz ve toplumun dezavantajlı kesimlerinin ekonomik ve sosyal hayata aktif katılımını sağlayacağınızı, istihdamın artırılmak istenmesini; yoksulluktan, göçten ve kentleşmeden kaynaklı sorunları çözmek istediğinizi ve toplumsal dayanışma ve bütünleşmenin güçlendirilmesiyle ilgili bir madde koymuşsunuz ve bunun için de 7.977 adet proje ve 1,3 milyar lira tutarında bir bedel belirlemişsiniz.

Ben bir insan olarak, bir kadın olarak, bir anne olarak, milletvekili kimliğimin dışında, sizden de Bakan kimliğinizle, bir insan kimliğinizle, bir baba kimliğinizle bir ricada bulunmaya geldim buraya. Dün gece geç saatlerde bir önerge verildi ve AKP'li 165 milletvekilinin oylarıyla kabul edildi. Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim bütün direnişimize rağmen önerge geçti. Maddenin oylaması salı gününe kaldı. İstismara uğrayan çocukların istismarcılarıyla evlenmeleri durumunda hiçbir şekilde ceza almayacaklarıyla ilgili bir önerge. Bunu, bu çalışmalarını yapıp milyarlarca dolar harcayan bir Bakanlık olarak, sadece bu yönde bir duyarlılık sergileyerek, toplumun ahlaki değerlerine vereceğiniz önemli bir katkı olarak sizden ehemmiyetle rica ediyorum: Bir insan, vicdan sahibi bir insan olarak bu konuda lütfen Adalet Bakanını durdurunuz.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Yedekci.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) - Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'deki sosyal, siyasi gelişmeler ekonomiyi unutturdu. Oysa ekonomi önemli riskler barındırıyor. Türkiye ekonomisi tasarruf açığı, yatırımlardaki ve üretimlerdeki yetersizlik, yetersiz büyüme oranı, borçlanma, cari açık, azaltılmayan işsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve hâlâ nüfusun yüzde 16'sının yoksulluk riskiyle karşı karşıya olduğu bir kısır döngü içerisinde.

Onuncu Kalkınma Planı'nın -siz de ifade ettiniz- dört ana, temel beklentisi var. Bunlar: Nitelikli insan, güçlü toplum, yenilikçi üretim, istikrarlı büyüme; yaşanabilir mekânlar, sürdürülebilir çevre; kalkınma için uluslararası iş birliği.

Nitelikli istihdam, insan gücü için eğitim sistemine bakmak lazım. Eğitim sistemi altüst olmuş, her gelen bakanın kendisine göre yeni bir politika belirlediği bir sistem var. Eğitim-istihdam ilişkisi kurulamamış. Bir yanda, her yerde kurulan, 200'ü bulan üniversite var ama nicelik olarak artsa da nitelik olarak başarılı olmayan bir yapıda; bir yanda, nitelikli eleman bulunamadığı için iş arayanlar var ama diğer tarafta on binlerce ziraat mühendisi, gıda mühendisi, makine mühendisi, iktisadi ve idari bilimler fakültesi mezunları işsiz geziyor. Genç işsizlik oranları yüzde 20'lerde. İş aramayıp iş bulduğunda çalışacak durumda olanlar dâhil edildiğinde 6 milyon 7 bin işsiz var son açıklanan rakamlara göre.

Hâlâ okula gidemeyen kız çocukları var. Bir de istihdam verilerine bakıldığında veya iş gücü verilerine bakıldığında, nitelikli iş gücüne olan iltifatın da yüksek olmadığını görüyoruz. Sizin sunumunuzda iş gücünün eğitim durumu var. Burada, örneğin, mesleki ve teknik eğitilmiş iş gücüne bakıldığında bunun hep stabil, aşağı yukarı aynı oranda gittiğini görüyoruz. Yine, istihdam verilerine baktığımızda da, mesela bu ağustosta TÜİK'in yayınladığı istihdam verilerine göre mesleki ve teknik lise mezunlarının istihdam oranı 2015'e göre düşmüş; 1,1 puan, işsizlik oranları artmış. Yükseköğretimlilerin de istihdam oranları 69,2'den 68'e düşmüş, işsizlik oranları da artmış. Yani, o zaman, burada ifade edilen niteliği artırmanın bir faydası da olmamış, istihdam açısından bakıldığı zaman böylesi bir çarpık durum ortaya çıkmış.

Yenilikçi üretim açısından baktığımızda, yüksek teknoloji ürünlerin ihracatımız içerisindeki payına bakmak lazım. Bu da, yüzde 6,5 seviyelerinden şu anda 3,9 görülüyor; 3,5 seviyelerinde seyrediyor. Biz eğer 2023 hedeflerine ulaşmak istiyorsak, 21'inci yüzyılda Türkiye'yi küresel güç, lider ülke yapmak istiyorsak mutlaka hem ihracatımızı artırmamız hem de ihracat içerisindeki yüksek teknoloji ürünlerin payının da artması lazım.

"İstikrarlı büyüme" deniyor ancak 2016'da büyümeyi düşürdüğünü ifade ettiğiniz turizm ve tarım verilerinin 2017'de de bundan daha iyi olacağı yönünde hiçbir işaret yok. Turizm bütçesini dün gördük; orada da, işte, 2016 yılında yüzde 30-32 azalma var, gelirden yüzde 40 civarında azalma var. Şimdiden yapılan rezervasyonlara bakıldığında, acente bilgilerine bakıldığında 2017'de de bunun devam edeceği anlaşılıyor.

Şimdi, yaşanabilir mekânlar, sürdürülebilir çevre konusu var. Kentlerde dikey büyüme devam ediyor. Kentli kültürü oluşturulamamış. Kentsel dönüşüm afet öncelikli olmaktan çıkmış, âdeta rant odaklı hâle gelmiş. Kalkınma-çevre koruma ikilemi her yaptığımız işte devam ediyor, tartışılıyor. Türkiye bu tartışmayı bitirebilecek bir yetkinlikte olmalı 21'inci yüzyılda. Kentsel planlama yok, kentlerde oluşturulan uydu kentler âdeta toplumsal ayrışmanın mekânsal iz düşümü hâline gelmiş.

Kalkınma için uluslararası iş birliği meselesi var. Bu da tamamen, Türkiye'nin uluslararası düzeydeki sadece ekonomik değil siyasi, sosyal kredibilitesiyle ilgili olan bir husus; burada da ciddi geri gidiler var. Özellikle 15 Temmuz hain darbe girişiminden sonra hız verilen, Türkiye aleyhine oluşturulan diaspora çalışmalarının mutlaka önüne geçilmesi gerekir. Burada da Türkiye'nin kendini anlatabilmesi sadece yine ekonomik açıdan değil, yatırımcı çekmek amacıyla değil, eş zamanlı olarak siyasi, sosyal tanıtım faaliyetlerine de bu anlamda ağırlık verilmesi gerekir.

Türkiye 2000'lere kadar kamu harcamalarının yüksek, vergi gelirlerinin düşük olduğu, bütçe açıklarının yüksek kamu borçlanması yoluyla finansmanına dayalı bir maliye politikası izledi. 2001 sonrasında maliye politikasını sıkılaştırarak bütçe gelirlerini artırdı, bu yolla bütçe açıklarını ve kamu borçlanması ihtiyacını düşürdü.

2002'den itibaren ise özel kesimin dış borçlanması ve harcama yapmasının önü açılarak özel kesim öncülüğünde büyüme modeli uyguladı. Bu yeni model, bütçe açığının düşmesine, buna karşılık cari açığın büyümesine yol açtı. Cari açık vererek borçlanmaya dayalı büyüme, istihdamda büyümeden beklenen artışı sağlayamadı. Bu yöntemle 2012'ye kadar gelindi ama daha sonra daha fazla bunun sürdürülemez olduğu düşünülerek cari açık azaltılma yoluna gidildi. Ne var ki bu önlemlerin sonucunda da bu kez büyüme, potansiyel büyüme hızının altına düştü. Geldiğimiz durumda uygulamalardan anlaşıldığı kadarıyla, yeniden cari açığın artmasına izin verilecek, göze alınarak kredi genişlemesi yoluyla ekonomi canlandırılma yoluna gidilecek ya da bütçe açığının artmasına izin vermek suretiyle, kamu harcamalarını artırıp vergiler düşürülerek genişletici bir maliye politikası uygulanacak ya da her ikisi birden yapılacak. Bu Komisyonumuzdan da geçen birtakım düzenlemelerden bunların işaretini

alıyoruz. Türkiye, ekonomideki yapısal tedbirleri zamanında ve doğru şekilde yapabildiği, alabildiği takdirde bu açıkları vermeden büyüyebilecektir. Ancak, 2016 büyüme rakamlarını düşüren -az önce de ifade ettim- tarım, turizm verilerinin 2017 için de bundan daha iyi olmayacağı anlaşılıyor.

Şimdi, vergi gelirlerinin millî gelir içerisindeki oranının 0,4 puanlık bir artışı hedeflenmekte. Ülkemizde vergi yükünün yüksekliği dikkate alındığında, harcamalarda tasarruf yapılmasından ziyade, artan vergi yüküyle finanse edilmesi doğru değil. 2017 yılında, özelleştirme gelirlerinin de içinde olduğu yaklaşık 15 milyar sermaye geliri hedefleniyor. Söz konusu ekonomik ortamda bu denli yüksek bir sermaye gelirin sağlanamayacağı görülüyor. Bu durum, bütçe açığı hedefinin aslında beklenenin üzerinde olabileceğine yönelik de bir işaret veriyor. Mal ve hizmet alım giderlerinin nominal olarak 2016 yılının gerisinde kalacağı görülüyor. Kamuda çok ciddi bir tasarruf olmadığı dikkate alındığında bunun da gerçekçi bir hedef olmadığı ortada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Aksu, bir dakika daha; buyurunuz.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Toparlıyorum.

Cari transferlerin millî gelire oranında bir gerileme öngörülmemekte. Sosyal amaçlı transferlerin gözden geçirilmesi ve verimsizliklerin azaltılması noktasındaki çalışmaların sınırlı kaldığı düşünülmektedir. Bu konuda daha önce defaatle ortaya konulan politikalar hayata geçirilememiştir. Özellikle sosyal yardımlar ile istihdam bağının kurulması şarttır. Bunun net bir biçimde kurularak hayata geçirilmemesi hâlinde, sosyal yardımlar istihdamın önünde engel, kayıt dışılık için ise bir teşvik unsuru olmaya devam edecektir. Devlet olarak, çalışanları ve alınının teriyle gelir üretenleri bu mekanizmayla cezalandırırken, çalışmayan ya da sosyal yardım kesilmesin diye kayıt dışı çalışıp vergi vermeyenleri ödüllendirmemiz doğru olmayacaktır.

Şimdi, kamu-özel iş birliği kapsamındaki yatırımlardan bahsettiniz fakat Maliye Bakanlığı bütçesi görüşülürken Sayın Maliye Bakanına taahhütlerin bedelini sorduğumda 38 milyar dolar olarak ifade etmişti ama siz yatırımları 53, toplam taahhütleri ise çok daha yüksek söylediniz. Burada her iki bakanlık arasında kayıt farklılığı mı var, neden kaynaklandı bilemiyorum. Sizden evvel ki Sayın Kalkınma Bakanı bir konuşmasında, son yıllarda tüm büyük projelerin finansmanında kullanılan kamu-özel ortaklığına ilişkin olarak yapılan projelerde uzun vadeli fon sıkıntısı yaşanabileceğini, bu nedenle kamunun yükümlülüklerinin iyi analiz edilmesi gerektiği uyarısında bulunmuştu. Ben de onun üzerine bir soru sormuştum kendisine. Tam soruya cevap olmamıştı ama cevapta şöyle bir cümle var: “Kamu-özel iş birliği projeleri içinde eskisi kadar olumlu koşullarda kredi temin etmenin zorlaşması ihtimali değerlendirilmiştir bu konuşmamda.” demişti.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Bizdeki şöyle yani sözünüzü kestim ama 2016 yılı fiyatlarıyla biz sabit fiyat aldık, onlar muhtemelen cari fiyat olarak size vermiş olabilirler.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Evet, olabilir.

Siz nasıl değerlendiriyorsunuz? Yani, bu kamu-özel iş birliğindeki kredi koşullarına ilişkin risk devam ediyor mu? Devam ediyorsa niye hızla bunu yapmaya devam ediyoruz? Bu riskin uzun vadede altından nasıl kalkacağız? Bu, bugünü kurtarmak adına ülkenin geleceğini ipotek altına sokmak anlamına gelmiyor mu?

Bir de, bütçe açığının millî gelire oranı yüzde 1,9 olarak belirtilmiş ama yine ifade edilen, ülkemizin içinde bulunduğu şartlarda bütçe açığının millî gelire oranının yüzde 2'nin üzerine çıkma riski bulunuyor. Bu da ödeme güçlüğüne ve faiz oranlarımızı, kredi notumuzu ve dolayısıyla sermaye girişleri ve yatırımlarımızı olumsuz etkileyecektir.

Şimdi, Türkiye'nin sıkışıp kaldığı bu durumdan çıkması için acilen yeni bir hikâyeye ihtiyacı var. Makroreformlarla birlikte siyasi, hukuki, sektörel, kurumsal reformların bir bütünsellik dâhilinde yapılmadan verimli bir sonuç alınamayacağı açık. Şu ana kadar “reform” diye açıklanan birtakım şeyler var ama bunlar kısa dönemli, daha çok teşvike yönelik düzenlemeler. Türkiye, reform denilebilecek, bugüne kadar, yakın tarihimizde bir mali disiplin ve bankacılık reformlarını yaptı. Bunlar da 2000’li yıllarda, 2001 ve 2002 yılında yapılan reformlardır. Adalet sisteminde; mutlaka bir hukuk reformu; sosyal sektörlerle ilgili eğitim, sağlık, kamu yönetimi gibi reformları süratle tamamlaması lazım. TÜİK’in, Merkez Bankasının bağımsızlıklarının mutlaka sağlanması lazım. Özellikle TÜİK’in verileriyle ilgili ciddi bir tartışma var yani bir güvensizlik var. Bu belki zaman zaman yaptığı revizyonlarla ilgili olabilir ama mutlaka kamusal verilerin güvenilirliğinin sağlanması, tüm toplum vicdanında da buna inanılıp güvenilmesinin sağlandığı bir ortamın oluşturulması lazım.

Bir de Sayın Günal da bahsetti ama kısaca ifade etmek istiyorum: Bu “sektörel cazibe merkezi” diye Sayın Başbakanın Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’yle ilgili olarak yaptığı açıklamayı biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak destekledik, destekliyoruz. Bununla beraber, bu çalışmanın, bu projenin bir fırsata dönüştürülebilmesi için birazcık daha şumulünün genişletilmesini, artırılmasını istiyoruz. O kapsamda da bir önerimiz oldu, 29 Eylül 2016 tarihinde Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli’nin bir basın toplantısıyla açıkladığı bir projemiz var. Bunun ana amacı, ekonomik büyümeyi, sosyal gelişmeyi, toplumsal uzlaşmayı sağlayarak millî birlik ve bütünleşmenin tesisine de katkı sunmak. Bu amaçla 4 tane alt projemiz var: Terörle mücadele programı, kırsal kalkınma merkezleri programı, katılımcı ve kapsayıcı ekonomik büyüme programı, bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesi programı. Çok ayrıntılı olarak yapılmış bir çalışma. Bundan da istifade edilirse memnun olacağımızı ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Toparlayabilir miyiz lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Tabii, bitiriyorum.

Şimdi, Sayıştay raporları var. Sayın Bekaroğlu değindi ama bu KOP’ta, DOKAP’ta, hepsinde aynı şeyler var; esasen, 2 tane şey dikkat çekiyor. Bir: Mevzuat eksikliği. Burada bir yetki çatışması, görev-yetki tedahül söz konusu anladığım kadarıyla ajanslar ile bu kuruluşlar arasında. Bunlara ilişkin bir çalışmanın yapılması gerekiyor. Bir de: Mevzuatta yeri olmadığı hâlde ya da kadro bulunduğu hâlde hizmet satın alma suretiyle daha eğitimsiz, yetkisiz kişilere asli işlerin yaptırıldığı anlaşılıyor. Bunlara da dikkat çekmek istedim.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kavcıoğlu...

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, çok değerli bürokratlar ve sayın basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, öncelikle, şu ana kadar yapılan konuşmaları dinledikten sonra ben de 2002’den bu tarafa Türkiye’deki yakalanmış olan siyasi istikrarın bu dönem içerisinde Türkiye’ye kazandırdıklarını kısa olarak belirtmek istiyorum. Özellikle, 2002 yılıyla kıyasladığımızda Türkiye’nin o dönemdeki enflasyonunun yüzde 29,8’lerden bugün yüzde 8,2’lere geldiğini, yine çift haneli faiz oranlarının yüzde 63,9’dan yüzde 7,5 dolaylarına geldiğini görüyoruz. Büyüme rakamlarına baktığımızda Türkiye, bu süreç içerisinde ortalama yüzde 5 büyüme gerçekleştiren, bu süreç içerisinde Brezilya, Rusya, Hindistan, Güney Afrika’dan daha yukarılarda bir büyüme gerçekleştiren ülkedir.

Yine, bu dönemde gayrisafi millî hasılamız dolar bazında 4 kat artmıştır, 230 milyar dolarlardan 720 milyar dolarlara yükselmiştir. Kişi başına millî gelirimiz yine, 3.400 dolarlardan 10 bin dolarlara yükselmiştir. Bu süreç içerisinde -biraz önce bahsedildi- Merkez Bankası rezervlerine baktığımızda, Merkez Bankası rezervlerinin de o yıllarda yaklaşık 26 milyar dolarlardan bugün 120 milyar dolarlara çıktığını görüyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Net rezerv, net rezerv.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Döviz rezervlerinin içeriğine baktığımızda da öyle sizin söylediğiniz gibi de değil, bugün sıkıntı gözüküyor yani 120 milyar dolar brüt rezervlerin içerisinde yaklaşık 32 milyar doları net rezervlerdir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – 35 milyar net, evet, onu söyledik zaten.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – O diğerleri de bankaların Merkez Bankasında tuttuğu paralar olduğu için, bankacılık sektöründe de bu anlamda bir sıkıntı olmadığı için, dolayısıyla Türkiye'nin bu anlamda, döviz rezervleri anlamında bir sıkıntısı olmadığını görüyoruz.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Peki, 2002'de Merkez Bankasının net rezervi ne kadardı, 2002'de?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Net rezerv 5 milyar dolar civarında.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Evet, onu söylesin o zaman.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Yani rakamlar kıyaslanmıyor bile. Şöyle, ben izah edeyim, şeye gerek yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İnşallah bir risk yoktur diyoruz; yarışmaya girmiyoruz, inşallah bir risk olmaz diyoruz.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – İnşallah olmayacak zaten.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Şöyle, riskin...

Mehmet Bey, bir müsaade edin, ben anlatayım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İnşallah ama duayla olmayacak, temenniyle olmayacak; tedbirlerle olacak.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Şöyle, şu an döviz rezervleri anlamında bir sıkıntı olmadığını ifade ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

Sayın Kavcıoğlu, çok güzel konuşuyorsunuz, siz devam edin.

Buyurun.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Teşekkür ederim Başkanım.

Döviz rezervlerini biraz önce ifade ettim, tekrar anlamında söyleyeyim: 120 milyar dolar, altın rezervleri de içerisinde ki bunun tutarı da yaklaşık 20 milyar dolar civarındadır; 32 milyar dolar net rezervimiz vardır, ki bunun 5-6 milyar doları da altın rezervlerimizdir. Şimdi, bu anlamda aradaki brüt, net rezervi de belki bilmeyen kişiler için söyleyeyim, biraz önce de ifade ettim, bankaların Merkez Bankası nezdinde tuttuğu dövizler olduğu için sonuçta o da ülkemizin kullanabileceği ve Merkez Bankasının müdahale etmesi anlamında sıkıntı çekmeyeceği kaynaklardır.

Tabii, doların yükselmesiyle müdahale edilebilir mi? Şimdi, dünyaya baktığımız zaman Türkiye yaşadığı konjonktürle tabii ki durumdan etkileniyor ama bu dolardaki yükseliş sadece Türkiye'de yaşanıyor gibi bir izlenim vermek de doğru değil. Bugün, bunun, dünyadaki gelişmelerle beraber, özellikle Amerika'daki seçimleri Trump'ın kazanmasıyla Amerikan tahvil faizlerinin yükselmesi

doların gelişmekte olan ülkeler karşısındaki değer yükselişi Brezilya’da, Meksika’da, Güney Afrika’da yani Türkiye dışındaki ülkelerde de aynı oranda cereyan etmeye devam etmektedir. Dolayısıyla, bunu sadece Türkiye’de yaşanan bir durummuş gibi göstermek doğru değil. Türkiye bugün itibarıyla da bu yaşanan durumun üstesinden gelebilecek bir ekonomik duruma, sağlamlığa sahiptir.

Yine, istihdam rakamlarına baktığımız zaman, 2008 yılından bu yana Türkiye, OECD ülkeleri içerisinde, özellikle Çek Cumhuriyeti, Rusya, Polonya, Güney Afrika, Brezilya’dan -gelişmekte olan ülkeler içerisinde- daha fazla istihdam, yaklaşık 7 milyon istihdam yaratmış bir ülke. Bunların hepsi bu ekonomik gelişmeler içerisinde Türkiye’nin ulaştığı rakamlardır.

Şimdi, tabii, şöyle duruma bir baktığımızda, bunun yanında, bu gelişmelerin yanında ülkemizde cari açık problemi bütün dünyada, gelişmekte olan ülkelerde yaşanırken Türkiye’de de cari açık problemimiz devam etmektedir. Bunun, özellikle, ithalat ikamesi anlamında, ithalat girdisi anlamında en çok petrol, doğal gaz, enerjiye dayalı ithalatımız bu cari açığımızın oluşmasında önemli bir etken durumundadır. Bizim cari açığımızı azaltma anlamında, ülke olarak temel bir sorun olarak bunu gidermek için, cari açığımızı gidermek için ürün ve üretim desenimizi değiştirmemiz ve Türkiye’de cari açığın finansmanı sağlayacak ithalat yaptığımız ürünlerin Türkiye’de üretimi noktasında yıllardır uygulanan teşviklerimiz var. Bunlar, özellikle, 1985-1986 yıllarında nakit destekli teşvikler, daha sonra 1995 yılında, en son da Hükümetimiz zamanında 2009-2012 döneminde hem bölgesel hem ürün bazında destekler söz konusuydu. Şimdi, bunlar, özellikle ilk teşvik sisteminde nakde dayalı, daha sonra da şehirlere göre kalkınma teşvikleri çok önemli sonuç vermemiştir. Yine, Hükümetimiz zamanında 2009 ve 2012’de bölgesel teşviklerle, özellikle 2009’da 4 bölge, daha sonra 2012’de de 6 bölgeye çıkarılan teşviklerle bir ivme kazandırılmaya çalışılmıştır. Ama orada da ben, -Sayın Bakanımız ve bürokrat arkadaşlar buradayken- bu teşviklerin hem bölgesel hem ürün bazında verilmesi önemli ama sonuçlarına baktığımız zaman, uygulanış şekli bakımından bazı eksikliklerinin giderilmesi anlamında bu yeni yapılan düzenlemelerin de dikkate almamız gereken konular olduğunu düşünüyorum; onu da paylaşmak istiyorum.

Özellikle, 2009’daki 4 bölgenin 2012’de 6 bölgeye çıkarılması durumunda baz alınan kriterlere baktığımızda, yatırım teşvikine ilişkin 6 bölge oluşturulurken o dönemde illerin bölge ayrımında Sosyoekonomik Gelişme Endeksi baz alınarak yani “SEGE 2011” adını taşıyan endeksten faydalanılarak bir ayırım yapılmıştı. Buna baktığımız zaman, bu ayırmda, bölgelerin, bu ayırım içerisinde baz aldıkları şeyler mesela demografik göstergeler, istihdam göstergeleri, eğitim göstergeleri, sağlık; rekabetçi, yenilikçi göstergeler; mali göstergeler, bunun gibi 61 alt değişkenle birlikte istatistiki bir çalışma yapılarak ulaşılan bir endeks. Bu sıralamaya göre -biraz önce Mehmet Bey “Rize’ye” dedi, ben de Bayburt’a doğru geleyim- bu sıralamayı baz aldığımızda, bu endekse göre Bayburt eksi 0,59 endeks değeriyle 81 il arasında 64’üncü ve 5’inci teşvik bölgesinde yer alıyor. Aynı grup içerisinde, baktığımız zaman, Erzurum, Ordu, Tokat, Giresun, Kahramanmaraş gibi illerimizin yer aldığını görüyoruz. Çıkan endekslere göre 6’ncı grupta ise Diyarbakır, Şanlıurfa, Iğdır, Kars gibi toplam 15 il yer almaktadır. Şimdi, bu endekse, tabii, istatistiki bilgiler baz alınarak varıldığı noktaya baktığımızda, aslında temel mantık olarak bu bölge ayrımının, bölgesel ayırımın doğru yapılması ama bölgesel ayırım yapılırken baz alınan istatistiki verilerle, sadece rakamlarla bu illerin ayrıştırılmasının doğru olmadığını düşünüyorum. Bir de istatistik şöyle bir şeydir: Hani hangi rakamı verirseniz veya hangi sonucu almak istiyorsanız ona göre rakamları verirsiniz. Dolayısıyla burada şimdi, baktığım zaman...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Başkanım, birazcık müsaade ederseniz...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – İstatistik gerçekten öyle bir şey mi? Öyle mi yapıyor Hükümet?

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Nasıl?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Böyle bir şey mi istatistik gerçekten?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kavcıoğlu.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – İstatistik öyle bir şeydir, evet yani alacağınız sonuca göre de rakamlarla oynayabilirsiniz. Bu vardır her yerde.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum: Yani sadece istatistiki rakamlarla Türkiye'deki gelişmişlik veya bölgesel ayrımı tespit etmenin doğru olmadığını, uygulama olarak bölgesel ve şehir bazında yapılırken işte, 4'üncü, 5'inci, 6'ncı illeri kıyasladığımızda ve sonucuna baktığımızda da bu söylediğim doğru olduğu ortaya çıkıyor. Yani bu 2012'de çıkan teşvikle, daha önce de ifade etmiştim, 1'inci grup 5'inci, 6'ncı gruptan 6 kat yatırım alıyorsa bu istatistiki rakamların tekrar gözden geçirilmesinin önemli olduğunu düşünüyorum. Yani 5'inci bölgede işte, biraz önce söyledim yani Bayburt'u Ordu'yla, Kahramanmaraş'la, Yozgat'la aynı yerde tutuyorsunuz; insanlar niye gelip Bayburt'a yatırım yapsın o zaman? Hem ulaşım hem... Zaten baktığınız zaman da aşağı yukarı 1985'ten beri hem nakit hem şehir bazında, ürün bazında, bölgesel bazda verilen teşviklerin hiçbirinden Bayburt yararlanamamış. Dolayısıyla, burada Bayburt ve Bayburt gibi iller yani ben Bayburt özelinde konuşuyorum ama Bayburt'la beraber diğer birçok ilin de hiç yatırım almadığı... Bu yatırımların alınmasının şöyle bir önemi var: Buralar bir millî servet yani İstanbul'a, Kocaeli'ye bunları yığmanın... Mesela Bayburt en küçük il diye geçiyor; Sayın Bakanım, Bayburt Kocaeli'den, Düzce'den daha büyük bir il yani Mehmet Bey'in söylediği gibi, bizi ütülemeye gerek yok, hâlihazırdaki durumuyla Kocaeli'den, Düzce'den daha büyük, Yalova'nın 5 katı bir şehir. Buralar bir millî servet. Dolayısıyla, buradaki bu potansiyelden faydalanmak için bu teşvikleri bu anlamda tekrar bu yönüyle gözden geçirmemiz lazım.

Birkaç noktayı yine ifade etmek istiyorum. Şöyle, elimde kısa notlar var, baktığımda, mesela diyelim gelir vergisi stopajı veya sigorta primi işçi hissesi desteği sadece 6'ncı bölgeye yani zaten Bayburt'ta yok ki yani burada Bayburt'a sağlansanız ne bütçeden bir kayıp var ne sosyal anlamda bu tür destekleri buralarda tamamen sıfırlayarak... Hatta üzerine teşvik vererek yatırımları buraya getirmemiz lazım.

Yine, enerji meselesi. Bunların hepsini yapsanız da Bayburt şu an doğal gazı en pahalı kullanan şehir. Teşvik verirken bunları da göz ardı etmemiz lazım. Şimdi, doğal gazın hesaplanması işte, kullanım oranıyla alakalı; bir de 2-3 il bir arada tutuluyor. Bayburt merkez Gümüşhane'den daha fazla doğal gaz kullanıyor, Gümüşhane'nin ilçeleri daha fazla, ilçelere doğal gaz gitmediği için, nüfusa göre bu hesaplama yapılıyor. Dolayısıyla, Gümüşhane'de kullanım oranı düşük olduğu için, hesaplamada Gümüşhane, Bayburt bir arada yapıldığı için Bayburt yüzde 90 kullanım oranı olmasına rağmen, Gümüşhane, Bayburt bir arada düşünüldüğü için en az doğal gaz kullanım oranıyla en yüksek ücreti ödüyor. Şimdi, Bayburt'a siz teşvik de verseniz bir insan geldiğinde yatırım yaptığında en yüksek enerjiyi kullanan bir şehirde yatırım yapmaktan imtina ediyor. Dolayısıyla, oralardaki bu teşviklerin sonuç alınacak noktaya gelmeleri için bu tür yani komple entegre düşünmek gerekir diye belirtmek istiyorum.

Yine, bir başka noktayı da kısa olarak ifade edeyim, ithalat. Yani bunu hep konuşuyoruz da buralarda, bizim oralarda özellikle, Bayburt ve Bayburt benzeri illerde bu yatırımların dikkate alınması çok önemli. Yani bugün ithalat yapılan ürünlere baktığımızda Türkiye'de -atıyorum- 150 kuruşa ürün bazında üretiliyorsa, bunu Çin'den 100-110 kuruşa ithal ediyorsa, adam direkt oradan ithal ediyor.

Şimdi, bunu 0,80-0,90 kuruşa Bayburt'ta üretelim yani devlet bundan alacağı her şeyden vazgeçsin. Hem cari açığı azaltmış olacağız hem buradaki üretime, istihdama daha büyük katkısı olacak hem de bu şehirlerdeki göçü durdurmuş olacağız. Bayburt'un muhtemelen bu şeylerde düşük çıkmasının nedeni de göç. Göçü durduramadığımız sürece de bu istatistik bilgiler doğru sonuç vermeyecektir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bir şey daha ifade edeyim Başkanım teşekkür etmeden.

Bu son yatırım teşvik belgesi dışında Doğu ve Güneydoğu Anadolu paketi içerisinde 23 ilin oluşturulması gerçekten şu ana kadar söylediğim şeylerin hepsinin çok üzerinde; Türkiye adına yeni hikâye yazılabilecek bir durum. Bunun, bu mevcut teşvik paketinin eksik taraflarının düzeltilerek, üzerine konularak bu 23 ilde gerçekten bu Doğu ve Güneydoğu Anadolu paketinin bu illerin gelişimi için çok önemli bir paket olduğunu düşünüyorum. Bunu daha önceki toplantılarımızda da söyledim yani bürokrasiye boğdurmadan, bugüne kadar uygulanan teşviklerin dezavantajlarını, eksiklerini net bir şekilde ortaya koyarak, bu 23 ilin bu anlamdaki kalkınmasına önemli bir destek vererek buraların kaderini Sayın Bakanım, değiştirebiliriz. Bu anlamdaki desteklerinize teşekkür ediyorum.

2017 yılı bütçesinin de hem bölgemize hem ülkemize hem de Bakanlığımıza hayırlı uğurlu olmasını diliyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, şu an itibarıyla 10 civarında milletvekili arkadaşımızın söz talebi var, bu artabilir diye de düşünüyorum. Yani oldukça müsamahakâr davrandım ama bir turumuz daha var öğleden sonra biliyorsunuz, çok geç vakte kadar da görüşmeler sürecektir. Lütfen sürelere azami gayret gösterelim, ben kesmek istemiyorum.

Sayın Karabıyık, buyurun.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler.

Öncelikle, Siirt'te bakır madeninde hayatını kaybeden emekçilerimize Allah'tan rahmet diliyorum ve diğer emekçilerimizden de umuyorum iyi haberler gelir.

Yine, kadınlara seçme ve seçilme hakkı veren Gazi Meclisten kızlara tecavüzçüsüyle evlenme seçeneğini getiren yasa tasarısının Meclise getirildiği şu dönemde duyduğum üzüntüyü dile getirmek istiyorum. Bir kadın olarak dün gece Meclisten geçirilen önergeyi kınıyorum. Umarım salı gününe kadar bu hatadan dönülür. Bu konu kamuoyunun vicdanını yaralamıştır. Sizleri tarihî bir hatadan dönmeye davet ediyorum.

Sayın Bakan, ekonomi yangın yerine dönmüşken hâlâ “Sorun yok.” denmesini yanlış buluyorum. Sayın Cumhurbaşkanının danışmanı “Türk lirası bu dönemde en büyük kaybedenler arasında değil, paniğe kapılmayın.” demişti, bunu da son derece yanlış buluyorum; keşke öyle olsaydı. 2003'ten bu yana bol para döneminde borcumuz 3-4 kat artmış, aynı dönemde vatandaşın da borcu 50 kat artmış durumda, 50 kat eklenmiş durumda. Bir taraftan ara malı ithalatında zirvedeyiz; enflasyon, büyüme, faiz, döviz kuru gibi makro hedefleri tam olarak hangi yıl tutturduk ben bilemiyorum ve finansçiyim, sürekli de takip ediyorum. Tüketerek de büyüyoruz aynı zamanda.

Şimdi, kur açısından şunu söyleyeyim: Türk lirası dolar karşısında sadece son bir ayda 6,4 değer kaybetti. Gelişmekte Olan Piyasalar Endeksi değer kaybı yaşadı ama yarı yarıya yani deniliyor ki: “Sadece bu ülkede, bizde değil, dünyada bütün ülkelerde böyle bir şey var ve Gelişmekte Olan Piyasalar Endeksi de değer kaybediyor dolar karşısında.” Ama yarı yarıya, bunu biliyoruz.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – O öyle değil, yılbaşından bu tarafa...

LALE KARABIYIK (Bursa) – Evet, ağustostan bu yana alalım...

Lütfen kesmeyin sürem gidiyor çünkü.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Anlık olarak olmaz ama. Şöyle: Yanlış bilgilendirmeyelim.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Siz kendi sürenizde konuşun lütfen, kesmeyin.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Yılbaşından bu tarafa.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Evet, ağustos ayından bu yana baktığımızda yüzde 14'lük bir değer kaybı var ama Gelişmekte Olan Piyasalar Endeksi'nde yüzde 7. Bu ayrışmayı lütfen kabul edelim yani konjonktürel ve küresel etkilere bağlamak doğru değil.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Benim dediğime geliyor, istatistik oranlarını siz alırsanız öyledir, yani net koymak lazım.

LALE KARABIYIK (Bursa) – İsterseniz siz kendi açıklamanızı daha sonra yapın. Lütfen benim süremi eklerseniz Başkanım, rica ediyorum.

BAŞKAN – Ben dinlemiyorum ki, sizden de tavsiyem odur.

Buyurun.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Evet, ben de öyle yapacağım.

Teşekkürler.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Vallahi, dinleyen vardır, yanlış dinlemezler, doğrusunu dinlerler.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Dinliyoruz biz ya.

BAŞKAN – Duymuyorum diyelim o zaman.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Bakın, ben de finansçıyım ve ekonomiyi okumayı biliyorum. Lütfen bölmeyin, biz sizin konuşmanızı bölmedik çünkü.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ben yanlış bir şey ifade etmedim de onun için yani.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Siz açıklama yaparsınız, lütfen...

Şimdi, sanayi sektörüne bakıyorum, yarıdan fazlası ithal malı kullanıyor üretimde. Kur artışı, sanayi üretiminin maliyetini tabii ki artırır, bunu biliyoruz. Toplam talep düşük olduğu için şu anda sanayici bu fiyat artışını yani kurdan kaynaklanan fiyat artışını çok fazla fiyatlara yansıtamıyor çünkü ekonomik aktivitede bir azalma söz konusu ama o zaman da bir kısmını sırtında taşımak zorunda kalıyor. Bu da bir gerçeğimiz.

Diğer taraftan, tabii, her şeyden önce, kurlar bir artış meydana getiriyor ve bir iki ay gecikmeyle de olsa biz bunun enflasyona yansıtacağını biliyoruz. Maliyet arttığı veya sektör bunu fiyatlara yansıtmaya başladığı zaman enflasyon daha da yükselebilir ve vatandaşa daha çok yansıtacaktır. Dünyadaki petrol fiyatları aynı kalsa diye düşünüyoruz. Aynı kalsa bile kur sebebiyle yine akaryakıt, doğal gaz fiyatları artacak ve döviz borcu yüksek olanlar için de bu tabii ki bir risk demek.

Şimdi, özel sektörün ve bankaların borcuna bakıyorum, özel sektör ve bankaların bir yıl içinde ödemesi gereken dış borç miktarı 160 milyar dolar. Bunun çevrilebilmesi önemli. Şimdi, hem özel sektör bu kur artışıyla borçlarını ödemekte zorlanacak hem de aynı zamanda yeni borç alımında da birtakım sıkıntılar yaşayacak.

Türkiye'nin sağlam bankacılık sistemi tanımının da risk altında olduğunu düşünmekte yarar var diye düşünüyorum bu arada. Şimdi, şöyle düşünelim: Güçlü bankacılık sistemi, kur artışı, varlık değerlerinin düşmesi, ekonomik aktivitenin azalışı, vergi gelirinin ve vergi dışı gelirleri azalması, bütün bu etkiler mali istikrarı da tehdit etmiyor mu? Bana göre ediyor.

Tabii, burada, Avrupa Birliği çıpasını da unutmayalım çünkü başkanlık sistemi ve demokrasi tartışmaları bu ilişkilerin koparılması aşamasına getirdi ve bunun etkilerini de burada ifade etmekte yarar var. Burada “boş vercilik” mevcut durumu daha da tehlikeye sokabilir Sayın Bakan.

Tüm bu sıkıntılar içerisinde, kur dengesini sağlamak gerçekten güç ve hayalcilik olur diye düşünüyorum. Burada en büyük riskin siyasi gerilim olduğunun da altını bir kez daha çiziyorum.

Cari açığa baktığım zaman, yaklaşık beklenen cari açık 30-35 milyar dolar aralığında ve her ay 1,5 milyar dolar ilave ediyor. Bir ara dengeye gelmişti, evet, kabul ediyorum ama turizm, terör, Rusya nedeniyle meydana gelen kayıp 15 milyar dolar yaklaşık olarak ve bu farkın 2017 yılında kapatılması da biraz güç gibi görünüyor aslında. Yani, işte, millî hasılanın yüzde 5'lerine yaklaşıp bir rakama gelebilir. Tabii, büyümeden de burada bahsetmekte yarar var. Hani, büyümenin ne kadar olacağını bilmiyoruz ama buna göre de bu cari açık ifadesi değişebilir.

Tabii, dış ticaret açığında denge tekrar tersine döndü çünkü turizm gelirleri, açığı artırdı. İlk dokuz ayda turizm gelirlerindeki kayıp üçte 1 oranında Sayın Bakan bildiğiniz gibi. Rusya ve bavul ticareti, tabii, burada etkili oldu; küresel petrol ve enerji fiyatlarının yeniden artmaya başlaması ve döviz kuru etkileri tabii ki sebep oldu.

Yine, geçen yılın ilk dokuz ayında net 9,7 milyar dolar olan uzun vadeli doğrudan yatırım girişleri tam yarıya düşmüş; 4,9 milyar dolara gelmiş. Tabii, yine, banka dışı özel sektörün net borçlanması, aslında, cari açığın finansmanında yine önemli bir paya sahip.

Bu arada, ben, işsizlik konusunda son derece tedirginim. Bakın, 2009 krizinden sonra en kötü veri ağustos verisi, zaten elimizdeki son verinin ağustos verisi olması doğal. 11,3 ağustos verisi. Şimdi, Sayın Bakan, nüfusumuzun 15-29 arası gençlerden oluşan kısmı 17,9 milyon. Bakın, bu 17,9 milyon gencin 4,7 milyonu eğitimde, eğitim görüyor; 5,7 milyonu eğitim görmüyor ama çalışıyor; 2,1 milyonu ise hem eğitim görüyor hem de işte çalışıyor; 5,5 milyonu ise ne eğitimde ne işte, boşta geziyor. İşte, en önemli kısım da burası. Yani, bunlar sizin verileriniz. Kalkınma planı, öncelikle bu gençleri ele almalı. Bununla ilgili olacak etkili reformlar planlanmalı. Ayrıca, kadınlarda işsizlik ve eğitime devam edemeyenlerin oranı çok fazla. Daha vahimi, Sayın Bakan, 225 bin genç okuma yazma bilmiyor, 15-24 yaş aralığından bahsediyorum ve bu okuma yazma bilmeyen 225 bin gencin 136 bini kadın. Çok vahim. Lise mezunlarında hele hele -ben meslek lisesini alayım- bakın, ne eğitimde ne işte çalışanların oranı yüzde 30. Peki, biz meslek lisesi mezunlarını sanayinin istediği ölçülerde donatamıyor muyuz, yoksa sanayi istihdam mı sağlayamıyor? Bence her ikisi de söz konusudur diye düşünüyorum. Yine, 15-24 yaş grubunda olan 1,3 milyon üniversite mezunu var Sayın Bakan ve 485 bini işsiz, tabii kadınlar daha fazla olmak üzere. Yani, her 100 gençten 38'i işsiz durumda.

Millî hasıla içerisinde ve bütçe içerisinde “eğitime ayrılan pay artıyor.” demiştiniz sunumunuzda; evet, doğrudur. Ancak bu pay personel gelirleri, cari ödemeler gibi maddeler için. Yani, eğitim yatırımlarına ayrılan pay artmıyor Sayın Bakan, küsurat olarak artış var, hatta gerileme var. Zaten bunu ben söylemiyorum, rakamlar da gösteriyor. OECD raporlarında da zaten bu konu eleştirilmiş durumda.

Diğer taraftan, Türkiye’de iş yapmak ne kadar kolay diye düşünüyoruz. Bunu, yine, biz söylemiyoruz, Dünya Bankası “Herkes İçin Fırsat Eşitliği” başlıklı bir rapor yayımlıyor ve iş yapma kolaylığını bu raporda ifade ediyor. 190 ülke arasında geçiyor. Tabii, Yeni Zelanda, Singapur, Danimarka en rahat iş yapılabilen ülkeler arasında. Türkiye de burada 69’uncu sırada ama en iş yapması zor ülke de bildiğiniz gibi Somali, Libya olarak sıralanmış durumda.

Şimdi, peki, bizi hangi maddeler veya hangi öncelikler bu sıralara getiriyor? Bakın, burada üzerinde durulan değerler iş yapmayı düzenleyici süreçlerin karmaşıklığı ve maliyeti ama özellikle de sendikal özgürlükler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karabiyik, lütfen toparlar mısınız.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Peki.

Sendikal özgürlüklerin olup olmamasından tutun da insan hakları ihlalinin durumunda idari veya adli yardımın olup olmamasına kadar bir sürü faktör bizi aslında bu sıralara itiyor. Yani, iş yapma kolaylığı aslında hukukla son derece ilişkili. Bunların da göz ardı edilmemesini diliyorum.

Peki, daha sonra sorularımda da bir soru yönelteceğim.

Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Arslan...

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli Bakanlık bürokratları, değerli basın mensupları; ben de konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Siirt’in Şirvan ilçesinde, Maden köyünde meydana gelen heyelanda göçük altında kalan işçilerimize Allah’tan rahmet diliyorum. Onlar, gerçekten, evlerine helal lokma götürme mücadelesi yaparken vefat etmişlerdir, onlar şehit hükmündedir. Kederli ailelerine başsağlığı diliyoruz.

Yine, konuşmama başlamadan önce, Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum sunumlarından dolayı. Tabii, sunum çok teferruatlı, detaylı. Sayın Bakanımıza ayrıca Kırşehir’i ve Kırıkkale’yi KOP kapsamına almasından dolayı da ayrıca teşekkür ediyoruz.

Ben, Bakanlığın çok önemli olduğunu biliyorum. Bu konuda, Bakanlığın bir koordinasyon görevi olduğunu da biliyoruz. Sayın Usta gibi düşünüyorum, Bakanlığın, gerçekten, koordinatör olarak çalışması, diğer bakanlıklara yol göstermesi konusunda, planlama yapması konusunda önemini kaybetmemesi gerektiğini burada tekrar ifade ediyorum.

Kalkınma Bakanlığı aynı zamanda AR-GE gibi çalışıyor. Türkiye’nin, gerçekten, çok önemli bilgileri, bakanlıkların çok önemli bilgileri Kalkınma Bakanlığının arşivlerinde mevcut. Uzmanlar son derece bilgili ve konuya vâkıf arkadaşlar. Kendilerine de yine buradan teşekkür ediyoruz.

Bunu ispatlayan bazı unsurlar var. Mesela, Devlet Su İşleri sulu tarımla ilgili toplulaştırma yapmak istiyor, Tarım Bakanlığı da toplulaştırma yapmak istiyor, bunu kimin ve nasıl yapacağı; Kültür Bakanlığının sporla ilgili faaliyetleri veyahut da Spor Bakanlığının kültürle ilgili faaliyetleri, Eğitim Bakanlığının kültür ve sporla ilgili faaliyetleri; Çevre Bakanlığının sanayi ve sağlıkla olan ilişkileri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak geçiyor ama Çevre Bakanlığının sağlıkla ve sanayiyle ilişkilendirilmesi konusunda yapılması gereken koordinasyonlar; ağaçlandırma faaliyetlerinde Tarım Bakanlığının mera alanlarına ağaçların dikilmesi veyahut da ağaçlandırılmış ama fidanları dikilmemiş

alanların mera alanına tahsis edilmesiyle ilgili koordinasyonlar gibi birçok husus burada karşımıza çıkıyor. Tabii, burada, Kalkınma Bakanlığımızın bilgi ve tecrübesi ışığında da bu konulara bir yorum getirilmesinin çok faydalı olacağını düşünüyoruz.

Faaliyet kitapçığımızda da sunumunuzda da bahsedilen lojistik planlama son derece önemli. Karayolları daha önce Bayındırlık ve İskân Bakanlığına bağlıydı; sonra Bayındırlık ve İskan Bakanlığından alındı, Ulaştırma Bakanlığına bağlandı. Ulaştırma Bakanlığına bağlandıktan sonra kara, deniz ve hava sektörlerinin koordinasyonu ve entegrasyonu konusunda çok büyük bir aşama kat edildi. Ondan sonra lojistik meselesi gündeme geldi. Gerçekten kara, deniz ve hava ulaşımının hatta demir yolu ulaşımının, lastik tekerli araçlarla beraber düşünüldüğü zaman belli bir noktada buluşması bir lojistik meselesini gündeme getiriyor ve dünyada lojistik merkezleri ve lojistik şehirleri var. Türkiye’de çok geç kalınmış bir konu ama süratle tamamlanmalı ve süratle bununla ilgili yatırımlar yapılmalıdır, lojistik merkezleri ulaştırılmalıdır.

Ben Ulaştırma Bakanlığının bütçesinde de bununla ilgili bahsettim. Delice-Keskin hattının Ankara için bir lojistik merkezi olarak düşünülmesini istiyoruz çünkü bunun sebebi hem otoyol kesişim noktası hem kara yolu kesişim noktası hem aynı bölgede hızlı tren Samsun-Mersin hattı ve doğu-kuzey-güney bağlantılarının kesim noktası olmasından dolayı buranın bir lojistik merkezi olarak şimdiden şekillendirilmesinin faydalı olacağını ifade ediyoruz.

Aynı zamanda, burada küçük çaplı bir havalimanı yapılmalı. Küçük çaplı havalimanları sadece şehirlere değil, bütün şehirlerde şimdiden planlanmalıdır. Yani belki büyük uçaklar için değil ama küçük küçük uçaklar için küçük havalimanları planlanmalıdır çünkü arazileri son derece pahalı hâle geliyor. Veyahut de havalimanı yapılması gereken yerlere binaların yapılmasından dolayı, yatırımlar yapılmasından dolayı inşaatın yapılması mümkün olmuyor. En azından planlara bunlar muhakkak işlenmelidir ve planlama için Kalkınma Bakanlığımız bununla ilgili kendisi bir koordinatörlük görevi yapmalıdır diye düşünürüz.

Aynı zamanda, AR-GE çalışmalarıyla ilgili bir bölüm vardı, AR-GE çalışmalarıyla ilgili bir iki konu söylemek istiyorum. Şimdi, AR-GE destekleri maalesef para kazanmanın adresi olmamalıdır. Para kazanmanın sanki adresi olmuş gibi her yıl bir AR-GE projesi yapılarak AR-GE destekleri alınıyor. Bunların takip edilmesi lazım. AR-GE aslında desteklenmez, sipariş edilir. Yani üretim yapılacak, sanayi üretimi yapılacak ve ihtiyaç duyulan malzemelere AR-GE desteği verilmeli ve ürün hâline getirilmelidir. Bunun takip edilmesi gerekiyor. Ben şahsen merak ediyorum, bu AR-GE desteklerinden ne kadar ürün elde edilmiş, piyasaya ne kadar ürün sunulmuş. Mesela Millî Savunma Bakanlığı Savunma Sanayii Müsteşarlığının AR-GE destekleri aslında bir model olarak incelenmesi gereken bir çalışmadır. Diğer AR-GE desteklerinin de buna benzer hâle getirilmesi gerekir. AR-GE desteklerinin yerine ulaştırılabilmesi için muhakkak millî tren, millî uçak, millî tank projelerinin geliştirilmesi lazım. Mesela uçak sanayisinde binlerce yedek parça üretilmesi gerekiyor. Bu yedek parçaların şimdiden siparişlerinin verilmesi, AR-GE çalışmalarının yapılması gerekiyor. Bu işi yapacak kişilere de AR-GE desteklerinin şimdiden verilmesi gerekiyor ki bunlar belli bir zamanda bir araya gelsin ve uçak sanayisi oluşabilin. Aynı şekilde, millî tren için de aynı şey söz konusudur. Şimdi vagonumuzu kendimiz yapabiliyoruz. Bursa’da bazı şirketler kendi vagonumuzu yapabiliyor, Ulaşım AŞ vagon yapabiliyor. Bunun o kadar çok parçaları var ki ama bunların bir kısmı dışarıdan geliyor. Bunlar Türkiye’de yapılabilir. AR-GE desteklerinin yani üretilenlere, ürüne yönelecek şekilde dizayn edilmesi lazım.

Altyapı laboratuvarlarına destek veriliyor. Ben kendi ilimden biliyorum, bir laboratuvar desteği verilmiş ama hiç kullanılmıyor. “Destek veriliyor, biz de bir laboratuvar kuralım.” gibi bir yaklaşımla değil de gerçekten kullanılacak bir şekilde, laboratuvar kurulacak şekilde desteklerin verilmesi gerekir.

Cazibe merkezleriyle ilgili ise yine bir yaklaşımda bulunmak istiyoruz. Tabii, bu, 5 bölgede, 8 merkezde, 23 ilde destek veriliyor ama bizim düşüncemiz şehirlerin kümelenendirilerek incelenmesi lazım. Yani bizim, Türkiye’de sağlık şehirleri, kültür şehirleri, turizm şehirleri, sanayi şehirleri, hatta fuar şehirleri kurmamız lazım. Yani şehirlerin kendine göre tanımları yapılarak ve burada yapılacak yatırımlardan hangisi rasyonel ise ona özel destekler verilmesi gerekiyor. Yani bir destek modeli açılıyor ama bunlar yerine oturmuyacak. Daha önceki desteklerde de bunlar yerine oturmadı. Çünkü sanayici veyahut da yatırımcı bir fizibilite yapıyor. Fizibilitesinde “Benim yatırıma ne kadar yapmam lazım, ne kadar bir süre sonra bunun tekrar karşılığını alabilirim; bu fizibil mi, değil mi?” diye bir inceleme yapıyor. Şayet fizibil ise yatırım yapıyor, fizibil değilse yatırım yapmaz. Dolayısıyla sanayici yatırımın gerçekleriyle yüzleşmek zorundadır ve her şehrin kendine göre rantabl, fizibil olan işleri var, konuları var. Bunlar belki Ankara’da çok gözüküyor ama yerelde bunlar biliniyor ve tanımlanabiliyor. Yani hangi şehirde hangi yatırımın yapılması ve nasıl gelişmesi gerektiğine dair incelemeler yapılırsa bunlar gözükebilir.

Mesela illerde büyük olan ama Ankara’da küçük gözüküyor işler var. Yani Ankara için sıradan olan, başkentimiz için sıradan olan işler illerde çok büyük meseleler olarak gözüküyor. Çok küçük müdahalelerle çok büyük başarılar sağlanabilir; çok gerçekçi yatırımlarla, az bütçelerle çok büyük başarılar sağlanabilir. Bunun için yerelle yani iller ile Ankara’nın bağlantısının sağlanması lazım. Şimdi, burada birçok milletvekili arkadaşın kendi iliyle ilgili bazı talepleri var. Yani bunu her sektörde değil ama bir sektörde vermek lazım. Mesela Nevşehir turizmle ilgili desteklenmeli. Oraya gelen turistlerin daha iyi ortamda ağırlanabileceği ve daha iyi bir gezi yapabileceği alanlar yapılması lazım. Şu anda son derece yetersiz, örnek olarak söylüyorum. Ama bunların proje olarak takdim edilmesi gerekiyor. Mesela hayvancılık desteği verilebilecek bölgelerimiz var, bunların ona göre tanımlanması, tarif edilmesi gerekiyor. Yani sanayileşmemiş bir şehre sanayi desteği vermek başarısızlıkla neticelenebilecek bir girişimdir. Dolayısıyla, şehirleri birbiriyle tanımlamak lazım. Mesela Nevşehir turizm şehriyse Kırşehir onunla ne kadar ilişkilendirilebilir? Örnek olarak söylüyorum Sayın Bakanım. Mesela Kırşehir Kapadokya Havalimanı’na şu anda 85 kilometrede ulaşabiliyoruz ve son derece kötü ve konforu düşük bir yol ama kestirme bir yolla 53 kilometrede ulaşabiliyorsunuz. Havaalanına kısa yoldan ulaştığımız zaman yatırımcı için bu cazip oluyor. Bölge havaalanına da dönüşme imkânı elde edilebiliyor. Çok az bir yatırımla aslında çok büyük bir koordinasyonu sağlayabiliyorsunuz. O yüzden Kalkınma Bakanlığımızın bu tür cazip konulara da el atması ve bununla ilgili tasarruf yetkisini kullanabilmesinin önemli olduğunu şahsen ifade etmek istiyorum burada.

Ayrıca, bazı teknoloji kullanımıyla ilgili de Kalkınma Bakanlığının teknolojiyi en üst düzeyde kullanmasının faydalı olacağını burada ifade etmek istiyorum. Mesela bilgisayar yazılımları ve teknolojiye Kalkınma Bakanlığının en üst düzeyde olması gerekir. Bütün bilgilerin sizde toparlanmasının çok büyük faydası var çünkü karar verirken bu bilgilere ihtiyaç var, bunları artık standart, arşivdeki dosyalarla takip etmek son derece zor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Vekili Mehmet Şükrü Erdiç geçti)

BAŞKAN - Sayın Arslan, buyurun.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Toparlayacağım, teşekkür ediyorum.

Mesela Orman ve Su İşleri Bakanlığımız teknolojiyi son derece iyi kullanıyor. Tapu Kadastro ekinde birçok veri var. Yani hangi bölgede ne yapıldığını burada görmek lazım. Bunu şundan dolayı söylüyorum: Kendi bölgemde mesela sağlık ocağı birbirine yakın. Eskiden sağlık ocağı olarak ifade ediliyordu, 5 köyde yapılmış ama daha uzak yerlerde hiç sağlık ocağı yoktu ve Kalkınma Bakanlığı

bunlara karar veriyordu o zaman Devlet Planlama Teşkilatıydı. Bu veriler sizde olmadığı için doğru karar verme imkânınız da olmuyor ama bu veriler sizde depolanmış olsa veyahut da bilgisayar ortamında bunları izlemiş olsanız daha doğru karar verme imkânı da hasıl olmuş olacak. Dolayısıyla, bu konuda da Kalkınma Bakanlığının kendisine de bu konuda bir bütçe ayırması ve bununla ilgili çalışmalar yapılmasının faydalı olacağını ifade ediyorum.

Ben hem Kalkınma Bakanlığımızın hem de Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının GAP, DAP ve DOKAP bütçelerinin hayırlı olmasını şimdiden temenni ediyor, teşekkürlerimi arz ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Arslan.

Sayın Kalaycı, buyurun.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlık ve kurumlarımızın değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Makro değerlendirmeler genelde arkadaşlar tarafından yapıldı, ben girmeyeceğim. Ben, özellikle bölgesel kalkınma, bölgesel gelişmeyle ilgili, özellikle de bölgeyle ilgili bazı konuları gündeme getireceğim.

Sayın Bakanım, Kalkınma Bakanlığının önemli görevlerinden biri de bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılması için politikalar geliştirmek; strateji, eylem planları hazırlamak, bunları takip etmek, koordine etmek diye sayabiliriz.

Sunumunuzda da şöyle bir ifadeniz var: “Bölgesel gelişme politikalarındaki vizyonumuz daha dengeli ve topyekûn kalkınmadır.” Gerçekten, bugün baktığımız zaman öyle mi? On dört yılın sonunda şunu söyleyebilirim: Yani, daha dengeli ve topyekûn kalkınmanın dozajını biraz fazla kaçırmışsınız herhâlde ki yüksek gelire, refaha kavuşan insanlarımız yerini yurdunu terk ediyor, şehirlere göçüyor. Yani şu anki tablo bu.

Kentleşmeyle ilgili de çok güzel bir formül buldunuz. İçlerinde Konya'nın da yer aldığı büyükşehirlerde kentleşmeyi yüzde 100'e çıkardınız. Konyalılar bir sabah kalktı baktı ki hepsi kentli olmuş. Ne köy kalmış ne mezra ne oba ne yayla, hepsi şehirli olmuş.

Sayın Bakanım, gerçeklere baktığımız zaman köylerimizin, beldelerimizin, ilçelerimizin durumunun içler acısı olduğunu, insanımızın göç etmek zorunda kaldığını... Ki bu bütün iller için de geçerlidir. Zaten bu göçün etkisiyle de şehirlerin konut ve altyapı ihtiyacı yüksek oranda arttı. Neticede de, zaten ekonomide kıt olan kaynaklar üretken olmayan alanlara, betona yatırıldı; inşaat sektörüne, arazi rantına dayalı bir ekonomik yapı oluştu.

Şimdi, ben istatistikleri de aldım yanıma. Sayın Bakan, Konya'nın adrese dayalı nüfus sayımının yapıldığı 2007 yılından bu tarafa nüfusundaki gelişmeleri kısaca burada arz edeceğim. Türkiye'nin toplam nüfusu 2007'den 2015'e kadar, sekiz yılda yüzde 11,5 artmış. Konya'nınkine bakıyorum yüzde 8 artmış. Zaten Konya daha önce en büyük 4'üncü ilimiz iken 7'nciliğe kadar geriledi. İlçelerimiz bazında baktığımız zaman durum çok vahim. Bizim Konya merkez dışında 28 ilçemiz var. Nüfuslarına bakıyorum, yüzde 25, yüzde 30, yüzde 24; sekiz yılda azalma var. Sırasıyla hemen birkaç ilçeyi söyleyeyim: Ahırılı, Bozkır, Derebucak, Derbent, Doğanhisar, Hadim, Taşkent, Yunak; yüzde 20'nin üzerinde düşüş var buralarda. “Son yıllarda bunda iyileşme var mı?” diye bakınca, sadece 2005 yılına bakıyorum, yine aynı yani yüzde 3, yüzde 4, hatta Derebucak'ta yüzde 6,39 nüfusta düşme var. Aynı bölgenin insanı olmamız hasebiyle hem de KOP bölgesinde yer alan Karaman'inkini de aldım Sayın Bakan. Yani Karaman'da da tablo maalesef aynı. Bakıyorum, Ayrancı'da yüzde 19 düşüş var, Başyayla'da yüzde 32, Sarıveliler'de yüzde 18, Ermenek'te yüzde 5 düşüş var nüfusta. İnsanımız

göçüyor Sayın Bakanım. Yani bölge iki evladını Bakan ve Başbakan yaptı ama, maalesef, sonuç değişmedi. Yani Torosların evladı diye propagandalar da yapıldı ama bu kötüye gidiş, Toroslardaki kötüye gidiş maalesef düzeltilemedi. Demek ki bölgesel kalkınma anlayışımızda bir sakatlık var yani bölgesel gelişme politikalarımızda yanlışlık var ki bölgesel gelişmenin en önemli araçlarından biri teşvik politikaları. Teşvik politikalarının yanlış olduğu bugün görünüyor ki Şahap Bey de, Mikail Bey de bu konularda değerlendirmeler yaptı, arkadaşlarıma da aynen katılıyorum. Ki 2012 yılında iyi hatırlıyorum, yeni teşvik sistemi çıktığı zaman “Sağlanacak faydalardan biri de bu bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesi.” denmişti ama sonuç itibarıyla baktığımız zaman bunu göremiyoruz. Ben de ayrı örneği vereceğim. Yani, şimdi, benim büyük ilçelerim var; Ereğli, Akşehir, Beyşehir gibi. E, şimdi, komşu ilde 3’üncü, 4’üncü, 5’inci teşvik bölgesinde yer alan iller varken yani bir yatırımcı gelip buraya yatırım yapar mı Sayın Bakanım? Yani bu ilçelerimiz kan kaybediyor. Harita koymuşsunuz “bölgesel gelir farklılıkları”, burada da Konya’nın olduğu bölgeye “orta yüksek” demişsiniz ama neticede ulusal ortalamanın altında ve de ilçe bazlı olmadığı için yanılıyor. Yani Konya merkezde, evet, orada bir sıkıntı yok gelir anlamında ama ilçelerine baktığımız zaman çok feci bir durum var. Ben şunu iddia ediyorum Sayın Bakanım: Türkiye’nin en geri kalmış bölgesi Toroslar. Bunu, her alanda, isteyenle, resmî verilerle ortaya koyarım, tartışırım. En geri kalmış bölgesi ama hiçbir zaman da devletine karşı laf etmez, devletine bağlıdır bizim insanımız yani asla hainlik yapmaz, vatani için gerekirse canını verir. Ki Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün meşhur sözü var: “Gidip Toros Dağlarına bakınız, eğer orada bir tek Yörük çadırı görürseniz ve o çadırda bir duman tutuyorsa şunu çok iyi bilin ki bu dünyada hiçbir güç ve kuvvet asla bizi yenemez.” Ama uyguladığınız politikalarla Toroslarda korkarım ki çadır da kalmayacak, duman da kalmayacak Sayın Bakanım. Yani bu konuda mutlaka, uyguladığımız politikalarda değişiklik yapmamız, teşvik politikasında değişiklik yapmamız lazım.

Biliyorsunuz 2008 ve 2009 yıllarında çıkarılan kanunlarla işsizlik sigortası fonundan ve özelleştirme gelirlerinden ayrılan kaynakların münhasıran ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik yatırımlara tahsisi öngörüldü ve hemen 2008-2012 için GAP Eylem Planı kabul edildi. Siz de hatırlarsınız Komisyon Başkanı olarak, burada her yıl kavgasını verdik, gerek bölge illeri gerekse de Konya ve özellikle ilçeler için KOP Eylem Planı hayati önemdi. Bunu Genel Kurulda olsun, burada olsun sürekli ifade etmeme, gündeme getirmeme rağmen, yıllarca geciktirildi. Hep “Hazırlanıyor, çıkarılacak.” dendi, nihayetinde sekiz yıl geçtikten sonra geçen yıl KOP Eylem Planı açıklandı. Aynı açıklamayla birlikte 2’nci GAP Eylem Planı, DAP Eylem Planı, DOKAP Eylem Planı çıkarıldı. Şimdi, tahsis edilen kaynaklara bakıyorum: 1’inci GAP Eylem Planı’nda 26,7 milyar, 2’nci GAP Eylem Planı’nda 26,7 milyar, DAP Eylem Planı’nda 21 milyar, DOKAP Eylem Planı’nda 10 milyar, KOP Eylem Planı’nda 9,9 milyar. Biliyorsunuz, KOP’un bu yıl kapsamı da genişledi, 4 vilayet daha KOP bölgesine alındı. Gerçekten yani niye en düşük pay KOP için öngörüldü Sayın Bakanım? Yani 28 ilçe -sadece Konya için söylüyorum ki diğer KOP bölgesi illerde de durum pek farklı değil- çok geri kalmış durumda, kan kaybediyor yani bir şeyler yapmak lazım. Sadece barajlar, tarımsal sulama değil sorun, geri kalmışlık var yani...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, buyurun, ek süre veriyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - ...insanımız gerçekten göç etmek zorunda kalıyor.

Bir de yani çok ilginç bir durumla karşılaştık. Biliyorsunuz 30 Nisan 2015 tarihinde açıklandı eylem planı ama 2014-2018... Yani geriye dönük plan yapan herhâlde dünyada tek ülke bizizdir, tek Hükümet de sizsinizdir. Yani bir yıl dört ay geçmiş “2014-2018” diye plan çıkardınız.

Ben, bizim programımızdan da biraz bahsedecektim ama çok fazla zaman almayayım.

Sayın Bakanım, Hükümetin son açıkladığı bu Cazibe Merkezleri Programı, Yatırım ve Destek Hamlesi’ni biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak olumlu görüyoruz, buna olumlu yaklaşıyoruz. Zaten biz de Milliyetçi Hareket Partisi olarak “Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkındırma Programı ve Kırsal Kalkınma Merkezleri Modeli” adı altında bu konudaki yapılması gereken politikalar ve uygulamalarla ilgili önerilerimizi burada ifade ettik. Özü de, geçmişte sizler de bilirsiniz, “merkez köyler” denilen “köy kent” denilenler bir esasa dayanıyor. Yani onu güncelleyerek hazırladık. Tarım kentleri aslında bunların ilk başlangıcı. Rahmetli Başbuğ’umuzun dile getirdiği ki Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinin programını aldığı, bu tarım kentlerinin bugüne uyarlanmış şeklini hazırladık. Bizim programımızda teşvik daha dar bölge yani sizdeki gibi, hani beş altı ili bir cazibe merkezi gibi gösterme değil de daha küçük birimlere yönelik, aynen merkez köylerde olduğu gibi projelendirme şeklinde olmuştur. Biz onun daha da isabetli olduğunu düşünüyoruz. Bizim programdan da yararlanılacağına inanıyoruz.

Ben, Bakanlığımızın, bağlı ve ilgili kuruluşlarımızın bütçelerinin hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kalaycı.

Sayın Çamak, buyurun.

Süreniz beş dakika.

HÜSEYİN ÇAMAK (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, sayın hazırun; öncelikle, Bakanlığın 2017 yılı bütçesinin ülkemize ve bölgemize hayırlı olmasını diler, saygılar sunarım.

Ayrıca, Şirvan’da göçük altında kalıp yaşamlarını yitiren vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet, sevenlerine başsağlığı diliyorum.

Sayın Bakanım, seçim bölgemle ilgili birkaç şey sormak istiyorum. Sunumunuzun 52’nci slaytıyla tarım ve gıda ürünlerinin 2016 yılı tahmini de olsa ihracat rakamını vermediniz. Oysa bölgemiz için biliyorsunuz özellikle 2016 yılı bir kayıp yıl olarak söz konusudur. Üreticimiz oldukça çok büyük sıkıntıda. Bölgemiz olan Mersin’de yaş sebze ve meyve üreticisi bu yıl çok büyük sıkıntıda; ürünler ya satılmadı, dalında kaldı veyahut da yok pahasına satıldı. Önümüzdeki yılların kaybı olmaması için yeni pazar arayışları var mıdır? Uzak Doğu ülkelerine açılmamız ve kargo taşımacılığı açısından önemli olan Çukurova havaalanı ihalesi yapıldı ama duyularımıza göre itirazlar oldu. Bu itirazların sonucu ne oldu? İşletmeye ne zaman açılabilir? Zaman verebilir misiniz?

Mersin Limanı Türkiye’nin ikinci büyük limanı ama yetersiz, ihtiyaca cevap vermiyor. Genişletilmesi için bir çalışma var mı? Yine, Mersin’in –ki bu sorunları aslında benden çok çok daha iyi biliyorsunuz- lojistik merkeze ihtiyacı var. Bir yer tespiti oldu mu?

Dünyada otomotiv sanayisinde büyük gelişmeler var. Gelişmiş bütün ülkeler dizel motordan uzaklaşıyor, hatta bazı kentlere –örneğin, Yeni Delhi, Brüksel- dizel araçların girmesi yasaklanmış durumda. Dizel araçların yerine geçecek hibrit teknolojide geç kalmıyor mu ülkemiz? Bu konuda bir çalışma var mı? Hibrit otomotiv sektörü yatırımı için dünyaya açılması yönünde en uygun yer olarak Mersin düşünüyorum, siz de aynı kanaatte misiniz? Mersin için böyle bir şey düşünüyor musunuz?

Bir de, biliyorsunuz, Mersin Serbest Bölgesi’nde bir yer sıkıntısı var, yatırımcı arayış içinde ama yer bulamıyor. Bu konuda bir çalışmanız var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çamak.

Sayın Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan ve değerli katılımcılar; ben de saygıyla selamlıyorum. Bütçede özellikle önemli gördüğüm konuları sizlerle paylaşacağım ama öncesinde, dün gece Genel Kurulda bulunan bir kadın milletvekili olarak ben de sizinle görüşlerimi paylaşmak istiyorum.

Dün gece Sayın Bakan, Hükümetinizin Adalet Bakanının son dakika, aceleyle hazırlanmış bir önergeyle hepimiz için çok önemli, çok hassas olan, çocuklarımızla ilgili ve özellikle çocuk istismarının yolunu açacak ve getirilen önerinin sonuçları hepimizi kaygılandıran bir düzenlemeyi Genel Kurula getirmesini ve aceleyle gecenin bir yarısında hızla geçirmeye çalışmasını kınıyorum. Evet, dün gece bir de şöyle bir sonuç doğurdu: Sizlerin burada yapmış oldukları sunuşlar, hükümetlerin, bakanlığın yapmış olduğu uygulamalar konusunda toplumun biz kadınların, gençlerin, çocukların sorunlarını nasıl çözdüğü, nasıl yaklaştığı konusunda da gerçekten Hükümetin samimiyetini, inandırıcılığını, buradaki çalışmaların anlamını tekrar değerlendirmemiz noktasında bir ders oldu bizim için de.

Sunuşunuzla ilgili söyleyeceklerim ise... Evet, gerçekten kötü bir dönemden geçiyoruz. İşte, işsizlik, genç işsizlik, döviz kurlarındaki durum, enflasyon, dış borç -değerli milletvekilllerimiz gündeme getirdi- sanayi üretimindeki düşüş, bütçe açığı, büyüme hızı, düşük istihdam, yoksulluk, geçim sıkıntısı; bir istikrarsızlık ve belirsizlik süreci var. Ama burada bir gelenek hâline geldi ve bütün bunların sorumlusu küresel dış dinamikler, küresel istikrarsızlık. Ancak Sayın Bakan, sizin de görev yaptığımız ve uzun yıllar, yaklaşık on dört yıldır bu ülkeyi yöneten hükümetlerinizin biz sorumluluğunu burada sorgulamak istiyoruz. Gerçekten, ülkeyi belirsiz bir ortama sürüklemek, işte, komşusu olduğumuz bütün ülkelerin iç politikalarına müdahil olup öngörüsüz, başarısız bir dış politikayla isimlerinin harflerinin içeriklerini dahi bilemediğimiz, terör örgütlerinin hedefi olduk. Bir savaş ortamı ve belirsizlikle birçok stratejik sektörümüz geriliyor. Ancak burada iç dinamikleri de sorgulamamız gerektiğini düşünüyorum. İşte, AB'yle geline süreç ki bizim ticaretimizin yüzde 45'ine yakını Avrupa Birliği ülkeleriyle oluyor ve ulusal stratejik hedefimiz çok büyük zarar görüyor.

Diğer önemli konu: Evet, niceliksel büyüme -siz de sunumunuzda özellikle bununla ilgili çok cümleler kullanmışsınız- niceliksel artışlar. İşte, gayrisafi yurt içi hasıla artışı, Adalet ve Kalkınma Partili vekiller de dile getirdiler bir başarı hikâyesi olarak. Ancak, evet, sayısal veriler, niceliksel artışlar önemli ama sizin Bakanlığınızın asıl alanı niteliksel kalkınma çünkü sadece sayısal veriler değil toplumsal, siyasi, kültürel, ekolojik bütün faktörleri bütüncül olarak ele alan bir bakanlık ama biz baktığımız zaman işte bu bütüncül ya da bu saydığım etmenlerle ilgili gelir adaletsizliği, sağlıksız yaşam koşulları ve bu hizmetlere erişim, ekolojik tahribat, eğitim, nitelikli insan kaynağı yaratma; hukuk, adalet gibi demokratik işleyen kurumsal yapıların tesis edilmesi ve güçlendirilmesi, kadın-erkek eşitsizliği, etnik ayrımcılık, kutuplaşma noktasında gerçekten bu saydığım bütün etmenlerde ülkemiz açısından ciddi kaygılar ve sıkıntılar var ve bunlar daha da artma noktasında.

Gini katsayısı yani gelir adaletsizliğiyle ilgili bir iyileşmeden bahsettiniz. Ben TÜİK'in verilerini size sunuyorum: En yüksek gelire sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay Sayın Bakan artıyor ve yüzde 46,5'a ulaşmış. En düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay ise azalarak yüzde 6,1'e ulaşmış yani yaklaşık 7,5 bir fark var. En zengin yüzde 10 ile en yoksul yüzde 10 arasında fark ise 12,5 kat ve biz OECD ülkelerinde adaletsizlik noktasında 5'inci sıradayız. Buna dikkatinizi çekmek istedim.

Yine TÜİK'in verisi: Nüfusun yüzde 21,9'u yoksul. Şimdi, burada TÜİK'le de ilgili belki ufak bir parantez açayım. Bunu, mesela, fert medyan gelirin yüzde 50'sini dikkate aldığı zaman, bu veriyi hesapladığı zaman bu veri yüzde 14,7'ye düşüyor, yüzde 60 medyanı aldığı zaman bu veri yükseliyor. Yani burada TÜİK'in rakamlarla oynaması ve bazı gerçekleri gizlemesi noktasında da bir başarısı var açıkçası.

Okuryazar olmayanların neredeyse yüzde 30'u, yükseköğretim mezunlarının neredeyse yüzde 2'si yoksul.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Çok affedersiniz ama bu kullandığınız ifade beni rahatsız eden bir ifade. Lütfen, eğer böyle bir şey söz konusuysa -ki ben bugüne kadar Bakan olarak hiçbir şekilde Türkiye İstatistik Kurumunun en ufak bir şeyine karışmadım, sadece siz ne gün bilgiyi alıyorsanız aynı saatte ben de o bilgiyi aldım- eğer elinizde somut bir şey varsa lütfen bana verin, ben de gereğini yapayım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Bakanım, şunu ifade etmek istiyorum. Kendi verisinden okuyorum: “Fert medyan gelirinin yüzde 50'si dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre yüzde 14,7; yüzde 60'ı dikkate aldığı zaman da yüzde 21.” Ama dışarıya yansıyan rakam yüzde 14 oluyor. Ben bir yanıltma, verileri gizleme...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Eurostat'ın standardıymış, o nedenle...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tabii, tabii, onu söyleyeceğim zaten. TÜİK biliyorsunuz bir yapılanma içerisine girdi.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Yoksa bu çok ağır bir itham, açıkçası ben kendime yapılmış hissediyorum. En ufak, TÜİK'le ilgili -çok samimi olarak söylüyorum- bir şeyiniz varsa lütfen ortaya koyun, ben de bunun gereğini yapayım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Yanlış ifade etmek istemiyorum. TÜİK iyi bir yapılanma içerisine girdi, özellikle sizin de söylediğiniz gibi Avrupa Birliği uyum kriterleri çerçevesinde, çünkü bizim en sıkıntılı noktamız veri teminiydi. Yanlış ifade kullanmak istemiyorum. Sadece hesaplamaları farklı yaparak -bu gayrisafi millî hasıla hesaplamalarında da yapılıyor- ama bize yansıyan... Biz şimdi uluslararası rakamlara da bakarak ya da daha ince ayrıntılı... Ama sokaktaki bir vatandaş bu kadar bu ince ayrıntıyı bilmiyor Sayın Bakanım. Onu anlatmak istedim. Başka bir ifade olmasın, yanlış anlaşılmasın.

Taksit ödemeleri, mesela, yine TÜİK verisi, vatandaşlarımızın yüzde 70'i konut alımı, konut masrafları dışında sadece taksit ödemeleri ve borçlarla boğuşuyor. Maddi yoksunluk oranı artmış ki maddi yoksunluk oranında ilginç veriler var, mesela evden uzakta bir haftalık tatili karşılayamayanların oranı yüzde 70. İki günde bir et, tavuk, balık içeren yemek masraflarını karşılayamayanların oranı yüzde 35. Vatandaşın yüzde 32'si herhangi bir beklenmedik harcamayla karşılaşarsa bunu karşılayamıyor. Yani “kalkınma” diyorsak bu tür toplumsal verileri öncelememiz lazım. Asıl bunlara bakmamız gerekiyor sayısal, niceliksel verilerden ziyade.

İnsani Gelişme Endeksi yine verilerinizin içinde vardı. O endekste, o raporda, Sayın Bakanım, Türkiye gerçekten en eşitsiz ülke, yani en yüksek düzeyde ülke olarak tanımlanmış ve eğitimle ilgili de önemli bir tespit var. Eğitime devam edilen süre konusunda oldukça gerideyiz. Yani orada 88'den 72'ye sanki bir düşüş var gibi ama asıl gerçekçi rakamlarda bir gerileme kaydediyoruz.

Tabii ki genç ve kadın işsizliği ya da istihdamı noktasına dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu konuya özel önem vermenizi sizden istirham ediyorum çünkü bu konuda, kadın istihdamında, nüfusun yüzde 50'sini oluşturan kadınların istihdama katılım oranında bir ilerleme kaydedilemedi. Hâlâ yüzde 25-27

bandındayız ve Avrupa Birliği ülkelerinin -nispeten belki biraz daha yüksek görülebilir- gerisindeyiz. 30 yaş altı nüfusta Avrupa'da 1'inciyiz ama bu potansiyeli maalesef yansıtamıyoruz. Nüfusumuzun yüzde 70'i 15-64 yaş yani faal nüfus. Bu faal nüfusu da yine entegre edemiyoruz.

Bir de kalkınma stratejisiyle ilgili benim özel olarak söylemek istediğim bir şey var. Benim doktora tezim, Sayın Bakan, kalkınma stratejileri üzerineydi ve Güney Kore örneği ve Doğu Asya ülkeleri gerçekten bu anlamda belki bize çok önemli örnek teşkil edecek. Sevindirici bir şey, geçen, Ekonomi Bakanı sunumunda bununla ilgili çalışmalar yapıldığı konusunda bilgi verdi bize. Gerçekten Güney Kore muazzam bir başarı hikâyesi yakaladı ve burada temelinde kamu destekli, özellikle devlet destekli, eğitimi önceleyen, eğitimi temel alan ve stratejik sektörler belirleyen özel, çok önemli bir program ve bir strateji belirledi. 1980'den itibaren bizdeki sıkıntıları çok uzun anlatmak gerekir ama burada eğitimin önemini çok dikkate almamız gerekiyor.

Kamu destekli eğitim, stratejik, milli bir politika olarak, nasıl söyleyeyim, siyasal araç olarak kullanılmayacak bir sektör ama biz eğitim sunuşunu dinlerken -bütçe sunuşunu- eğitimin neredeyse tamamen kısa vadede özel sektöre teslim edileceğini duyduk. Özel sektör kâr amaçlıdır, bir stratejisi yoktur kâr dışında. Bu nedenle, sizin, Kalkınma Bakanı olarak, eğitimle ilgili çalışmalardan bahsettiniz, eğitim noktasında daha entegre, daha bütüncül politikalar uygulanmasına, nitelikli insan kaynağı yetiştirme, hep söylüyorum, teknolojiye sahip değil, üreten, kullanan, inovasyona dönüştüren, katma değer yaratan sektörlerle dönüşen, çok önemli bir eğitim politikasına dönüşme...

Stratejik sektörler: Tarım, siz kendiniz söylediniz, tarımın katma değeri sıfıra dönüşüyor.

Turizm bizim için stratejik sektör.

BAŞKAN – Sayın Özdemir, ek süre de bitmek üzere. Bakın, on dakika oluyor.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Öyle mi? Çok özür diliyorum o zaman.

BAŞKAN – Size pozitif ayrımcılık yaptım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Affedersiniz, özür diliyorum.

BAŞKAN – Buyurun, devam edin. Son cümlelerinizi alayım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Stratejik sektörlerimizi dahi elimizden kaybediyoruz. Bunu söylemeye çalışıyorum. Bu konuya özel önem vermenizi...

Son cümle de: Kalkınma ajanslarındaki çalışmalarını bölgelerdeki özellikle kadınlara, gençlere cazip hâle getirmek, tanıtmak noktasına biraz daha ağırlık vermenizi... Çünkü biz bir bölge çalışması yapmıştık; Kars, Ardahan, Iğdır; orada kadınların şikâyeti özellikle bu olmuştu. Bürokratik engellerin azaltılması, kadınlara ve gençlere ulaşımı noktasında özel önem vermenizi diliyorum.

Özür diliyorum süremi aştığım için.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Çakırözer, buyurun.

Süreniz on dakika.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlığımızın ve diğer kamu kuruluşlarının kıymetli bürokratları, değerli basın mensubu meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ben, tabii, doğal olarak, bir taraftan burada hem sizi dinlerken hem diğer milletvekili arkadaşlarımızı dinlerken hepimizin gözü bir yandan da -ya da aralarda vesaire- ekonomide; ne oluyor diye muhtemelen siz de -arada telefonlarla olsun, vesaire- aynı şekilde aynı şeyi düşünüyorsunuz. Tabii,

yükselecek, alçalacak ama acaba siz planlarınızı revize edecek misiniz, etmeyi düşünüyor musunuz? Orta vadeli programda 2019 yılı için öngörülen rakam bugün iniyor, çıkıyor. Acaba bunun etkisi nasıl olacak, nasıl bir revizeye ihtiyaç var diye bir düşünce içine girecek misiniz? Çünkü şöyle baktığımızda, aslında sadece biz bugünü konuşuyoruz ama son bir ay içinde Türk lirasının değeri, Amerikan doları karşısında yaklaşık yüzde 10'u geçen bir şekilde değer kaybetti. Bu, tabii, aynı zamanda, dışarıda yaşanan gelişmeler, bir taraftan Amerika'da yapılan seçimlerin sonucu, bir taraftan bölgemizdeki istikrarsızlık, işte, savaş, çatışma hâlleri ama sadece bununla da sınırlı değil; bir taraftan da içeride, geleceğe dönük, işte, dışarıdan bakan için de, içeriden bakan için de rejim mi değişecek; on binlerce insan bir şekilde işlerinden mi oldu, kimi cezaevinde, kimi iş-aş derdinde, aileleri perişan. Tabii, bunun genel yarattığı şey, risk priminin son dönemde, bir ay içinde yüzde 15 artması, doğal olarak bunun dolara yansması. Büyüme hedefinin tutmadığını görüyoruz. Şirketlerin yine art arda iflas eteleme kararları var. Bu yüzden belki yeniden çok ciddi anlamda bir revizeye ihtiyaç var. "Kriz yaklaştı." vesaire denirken sanırım krizin ortasında gözüküyoruz. Ekonominin çarkları nasıl dönecek, hepimiz merak ediyoruz.

Bu noktada bugüne kadar diğer bütçelerde de ele alındı, ben bir kere daha vurgu yapmak istiyorum: Bu kamu özel ortaklıklarının, hele dolardaki bu yükseliş dikkate alındığında, geleceğimizi nasıl etkileyeceği konusunda da bir çalışmaya ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Başka ülkelerde, özellikle İngiltere'deki aynı bizim gibi şehir hastanelerine benzeyen hastaneler konusundaki ama diğer alanlara da yayılan çalışmaların bu kamu özel ortaklıklarının hüsrarla sonuçlandığını hepimiz biliyoruz. Bu konuda bence bir an önce -yanlıştan ne kadar çabuk dönersek iyidir- bir çalışma yapılmasına ihtiyaç var. Artan doların, dolar kurunun burada gelecek kuşakların omuzlarına bırakacağımız borç maliyetini yeniden kapsamlı olarak bir incelememiz gerekir diye düşünüyorum.

Az önce değerli mevkidaşım da bahsetti, daha önce de bahsedildi; kalkınma sadece ekonomik büyüme değildir, yaşamımızın her alanında standartlarımızın yükselmesidir, ürettiğimiz kaynaklarımızın toplumsal ve sosyal gelişmeyi bir şekilde ileriye götürmesidir. Sadece ekonomik büyüme değil ama ülkemizde baktığımızda güven ve güvenlik noktasında yaşadığımız önemli sorunlar hayatımızın her alanını etkiliyor. Doğal olarak da sizin burada ekrana döktüğünüz, kâğıtlara döktüğünüz rakamları da yaşanmakta olan sorunlar etkiliyor. Kalkınmayı demokrasimizin kalitesi, güvenli bir hukuk sistemi, insanların güvenebileceği bir adalet sistemi, insan haklarına saygı, iyi, nitelikli bir eğitim sistemi, yine sadece niceliğe değil, niteliğe dayalı bir sağlık sistemi çok etkiliyor ve Bu alanlardaki göstergeler, örneğin eğitimde -Sayın Bülent Kuşoğlu her fırsatta bunu vurgular, ben de bir kere daha vurgulayacağım- PISA sonuçlarını yıllardır değiştirememiş olmamız bence en önemli eksiklerimizden biridir. Sizin de yansılarınızda eğitimin ne kadar önemli olduğunu bu planların hayata geçmesinde gördük ama sanırım bunlara daha odaklanan projelerle üzerine gitmemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Çok kritik bir dönemden geçiyoruz. Az önce söyledim: İçeride olsun, dışarıda olsun, gerçekten hukuk devletimizi, demokrasimizi geliştirecek yönde hepimizin iktidarıyla, muhalefetiyle, toplumsal güçleriyle hareket etmemiz lazım. İşte, milletvekillerimizin cezaevlerinde olmaması lazım; aydınlarımızın, gazetecilerimizin, yazarlarımızın cezaevinde olmaması lazım. Diyebilirsiniz ki: "Bunun ne anlamı var ya da bunun yeri mi?" Ancak, az önce grafiklerde... Siz de önemsiyorsunuz, bütün analistler de son dönemde önemsiyor; Avrupa Birliği bizim ekonomimizde çok önemli bir paya sahip, hem ihracatımızda hem ithalatımızda en büyük ticareti biz Avrupa'yla yapıyoruz. O yüzden, Avrupa'yla ilişkilerimizde "Evet, biz işte bu yolu kapatıyoruz, biz vazgeçiyoruz." diyemeyiz, hem ülkemizin geleceğini hem gelecek kuşaklarımızın geleceğini düşünerek diyemeyiz. O yüzden, sizin de bir Kabine üyesi olarak, Hükümetin yöneliminin Avrupa Birliği'yle ilişkileri kesmekten yana değil, geliştirmekten yana olmasında katkı sağlamanızı ben de bekliyorum. Bu da, işte az önce saydığım eğitimde olsun,

sağlıkta olsun ama onlardan daha acil olduğunu düşündüğümüz hukuk devleti, demokrasi gibi konularda ülkemizin evrensel standartları yakalamasına aracılık edecek kararları, politikaları hayata koymamız gerektiği kanaatindeyim. Az önce size vurguladığım risk priminin artışında, özellikle son günlerde artışında tahminim Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle ilişkilerinin bitebileceği noktasındaki yorumlar, haberler, konuşmaların etkili olduğu kanaatindeyim. Bunlardan kaçınmak lazım. Tabii ki sorunlar yaşayabiliriz biz müttefiklerimizle, dostlarımızla, diğer ülkelerle ama bunu mutlak surette ulusal çıkarlarımızı koruyacak şekilde çözmeye uğraşmamız gerekir diye düşünüyorum.

Bu arada, ben de Sayıştay raporlarına bakma fırsatı buldum. Kalkınma ajansları konusunda orada yapılan uyarıların -geçen yıl da bütçede gündeme gelmişti, sizden önceki Sayın Bakana aktarmıştık- yine dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum. Ama, aynı zamanda, seçim bölgemizden yani oradaki kalkınma ajanslarından BEBKA'dan -Eskişehir BEBKA içinde yer alıyor- önemli bilgiler, doneler geldi. Son çıkarılan KHK'lardan birinde kalkınma ajanslarının kurullarının feshedildiği, genel sekreterlik görevinin vali yardımcılara verildiği -ki, zaten yönetim kurulu başkanları vali biliyorsunuz- böylece kamunun kamuyu fonlaması gibi bir noktaya geldiği ve özel sektörün biraz daha bu konuda ağırlığının giderek azaldığı şeklindeki eleştiriye belki kulak verilmesi lazım. Odaların, sanayi odası, ticaret odası ve borsanın kalıcı üye olması -dönüşümlü olarak yanılmıyorsam başkanlık yapıyorlar, yer alıyorlar- noktasında bir talep var.

Geçtiğimiz bütçede tartışmıştık, Sayın Bakan da söylemişti sosyoekonomik gelişmişlik endeksi meselesini çünkü bu illerimizin... Az önce Kadim Bey söylemişti yanılmıyorsam: "Biz 5'te değil, 6'da yer alalım." Yani, aslında her şehrin ilk, birinci gelişmişlik seviyesinde olmasını istemesi arzu edilir ama ben, mesela Eskişehirliler olarak, böyle olduğunda ya da Sayın Başkanım Süreyya Bey -şimdi burada değil ama- Ispartalı olarak geçtiğimiz bütçede konuşuyordu, bir alt seviyede olmayı arzu ediyoruz çünkü baktığımızda, Eskişehir'in bir ilçesine gittiğimizde, hiç de öyle birinci derecede gelişmişlik seviyesi olmuyor ve doğal olarak teşviklerden yararlanma konusunda mağduriyet yaşıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bu konuda acaba kriterler yeniden mi gözden geçirilir ya da bu endeks sonuçları nasıl bir şey şehirler anlamında ortaya çıkaracak bilemiyorum -birçok milletvekili, birçok şehir bundan muzdarip- ya da buna yeni bir model mi bulmamız lazım? Çünkü, işte Kütahya'da, Afyon'da birçok yatırım yapılabilirken oranın gelişmişlik seviyesi biraz daha düşük olduğu için, Eskişehir'in birçok bölgesi aynı imkânlardan belki daha düşük gelişmişlik seviyesinde olmalarına rağmen faydalanamıyor. İlçe bazlı belki bunu bir yönlendirmemizde fayda olduğu kanaatindeyim.

TÜİK'le ilgili geçtiğimiz günlerde bir açıklama, tartışma vardı, siz sununuzda çok kısa geçtiniz; bu millî gelirin tekrar Avrupa'yla hesaplanmasının yeniden yapılması. Doğal olarak hep bu yeniden hesaplamalarda ya da yeni sisteme geçişlerde hiçbir zaman azalma olmaz biliyorsunuz, millî gelirimiz artacak yakında. Bizim beklentimiz, herkesin beklentisi burada, sadece yeni bu yılın millî geliri açıklanırken serinin de açıklanması geçmişe dönük olarak. Zaten böyle olması gerekir. Yani, bir anda bir artış olacağını tahmin ediyorum açıklandığı anda ama onun bir seriyle açıklanarak artışın ne kadar reel olduğunu hepimizin görmesinde fayda var diye düşünüyorum.

Sözlerimi Eskişehir'e ilişkin birkaç görüşümü aktararak bitirmek istiyorum. Eskişehir'in geleceğinde, raylı sistemlerin, havacılığın, teknolojinin yani katma değeri yüksek teknolojilerin üretiminin yatacağına inanıyoruz; zaten şehrin gelişimi de o yönde. Kalkınma programlarında buna öncelik veren yatırımların yapılması sağlanabilirse tüm Eskişehirliler memnun olacaktır.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çakırözer.

Sayın Aydemir, süreniz beş dakika.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Peki, olsun, canınız sağ olsun Başkanım.

Sayın Başkanım, ismi dahi heyecan uyandıran bir Bakanlığın bütçesini görüşüyoruz; Bakanlık da öyle, Bakanımız da öyle çünkü Bakanımız daha önce burada Komisyonumuzda Başkanlık yapmış birisi, dolayısıyla bizim nezdimizde hususi bir pozisyonu var. Ama Bakan Yardımcımız da öyle Değerli Bakanım, benim hemşehrim, Bingöllü; Erzurum, Bingöl ayırmıyoruz biz; aynı zamanda da yol arkadaşımız. Hoş geldiniz diyorum. Sizin şahsınızda buradaki heyeti saygıyla selamlıyorum.

Efendim, Kalkınma Bakanlığı tabii ki kalkınmayı tedai ettiriyor, çağırıştırıyor ama bizim için, özellikle Doğu Anadolu Bölgesi mukimleri için, sakinleri için aynı zamanda çok efsunkâr, çok özel bir kavramı da çağırıştırıyor: DAP, Doğu Anadolu Kalkınma Projesi. Geçtiğimiz dönem de ben bu mevzuyla ilgili söz almıştım Sevgili Bakanım, orada da bu neviden notlar düşmüştüm. Hakikaten çok özel anlamlar içeriyor bizim için. Zira, gazetecilik yaptığım, daha doğrusu -şimdi Utku Bey’in yanında gazetecilik dedim, biraz ayıp da kaçıyor ama- yerel ölçekte bu işi takip ettiğim zamanlarda bir özel yerel gazetemiz bu işin fitilini ateşlemişti Değerli Bakanım. Ankara’dan yayımlanan “Dadaşa Merhaba” isimli bir gazetede 12 Mart 1991 tarihinde “Doğuya DAP projesi” diye ilk defa o zaman dillendirilmişti ve bizde de müthiş bir heyecan uyandırmıştı, bütün bir Doğu Anadolu Bölgesi sathında bu olmuştu. Dolayısıyla, Bakanlığınızın bizim nezdimizde çok hususi bir yeri var.

Tabii, GAP’ta da şu anda vazife yapan bir dadaş var, GAP İdaresi Başkanı. GAP’tan mülhem bu işler dile getirilmişti Değerli Bakanım, elhamdülillah. Gerçi, çok uzun yıllar, siyasetçiler için sadece siyaset zeminlerinde kullanılan bir enstrüman yani bir bakıma istismar enstrümanı olarak kullanıldı, ta ki AK dava iktidar buluncaya kadar, iktidar oluncaya kadar. 2011 yılında Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, öncülüğünde DAP İdaresi ihdas olundu. O günden bugüne çok samimi, sahici, güzel işler yapılıyor. Bu dönem özel bir gelişme de oldu, Sivas ilimiz de DAP bünyesi içerisine alındı. Dolayısıyla, 15 tane il DAP bünyesinde ve 2019’a kadar da idarenin yönetim süresi -2019, 31 Aralık, öyle değil mi Sayın Bakanım, öyle hatırlıyorum ben- uzatıldı. Dolayısıyla, ciddi bir memnuniyetimiz var bölgede, bunları kayda geçiyorum.

Sizin bir ifadeniz vardı, onu da çok önemsedik biz, çok değerli bulduk DAP kapsamında 2017’den itibaren sosyal ağırlıklı projelere ağırlık verileceği ve gençlerin istihdamına yoğunlaşılacağı yönündeki tespitinizi, kaydınızı. İş çevrelerinde, özellikle bulunduğum her muhitte bir memnuniyeti gözlemladim. 3 dönem Doğu Anadolu Sanayici İş Adamları Derneği Başkanlığı yaptım, dolayısıyla o muhitlerle yakın münasebetim var.

Ben, tabii, Kalkınma Bakanlığımızın sadece DAP bağlamında konuşulmaması gerektiğini biliyorum. Son gelişme, son özel ve güzel gelişme tabii ki bu cazibe merkezleriyle ilgili. 23 ili bu kapsama aldınız ama ben şunu da biliyorum ki bütün ülke sathı için, bütün ülkenin her köşesinin kalkınması için Bakanlığımız gereken çalışmaları yapıyor. Bu cazibe merkezlerine ilişkin ilk açıklama Diyarbakır’da yapıldı, o zaman hakikaten müthiş bir inşirah duyduk, içimiz ferahladı ama Sayın Başbakanımızın bunu açıklarken kayda geçtiği notlar vardı, çok hoşuma gitti, onu özellikle burada harfiyen ifade etmek istiyorum, kayda geçmek istiyorum. Sayın Başbakanımız diyor ki: “Her defa söylüyorum, benim en fazla hoşuma giden kelime “yatırım”dır. Çünkü yatırım üretim demektir, yatırım iş demektir, yatırım zenginlik demektir, yatırım kalkınma demektir, yatırım ekonomik ve sosyal anlamda vatandaşın daha güçlü hâle gelmesi demektir.” ve devam ediyor: “Teröre karşı en güzel cevap

dur durak bilmeden yatırıma devam etmektir, teröre karşı en güzel cevap omuz omuza, kardeşçe ay yıldızlı bayrağı dalgalandırmaktır.” Eminim, burada bulunan herkes her harfine, her kelimesine, her cümlesine katılmıştır. Yani bu düşünceye karşı çıkacak kimse olacağına ihtimal vermiyorum, izah çok net. Dolayısıyla, hayırlı bir girişim, akıbeti de Allah’ın izniyle hayırlı olacaktır.

Bununla ilgili bir son gelişmeyi aktarayım, paylaşayım. Sayın Bakan Yardımcımız oradaydılar, beraberdik. Maliye Bakanımız, Sağlık Bakanımız, Kalkınma Bakan Yardımcımız, bölge milletvekilleri yaklaşık on gün önce Erzurum’da Cazibe Merkezinin merkezini açtık, inşallah yatırımcıları temrin edecek, aydınlatacak bir merkez olacak. Sıkıntısız bir süreç, teşvikleri teşvik eden bir süreç Allah’ın izniyle geçireceğiz. Çok uzun yıllar önce Erzurum’un en önemli simalarından biri sanayici olarak buraya gelmişti, Sayın Kuşoğlu’yla da tanıştırdım, gerçi evveliyatı var, tanışıklıkları vardı, onun ifadesi şuydu: “1969’dan bu yana ilk defa bu neviden müspet bir yaklaşım sergilendi bu bölgeye, bu kadar şümüllü, tefarruatlı bir yaklaşım.” Dolayısıyla, bundan dolayı da sevgili Bakanımıza, Bakanlık çalışanlarına, tabii, Hükümetimize kalbi muhabbetimizi ifade edelim, teşekkürümüzü ifade edelim.

Şimdi, tabii, bunu söylerken eski hâle de bir vurgu yapmak lazım yani mevcut hâl gayet güzel ama eskiyle de kıyas yaptığımızda çok daha somut, çok daha böyle müşahhas resim çıkıyor. Eskiden bu neviden çalışmalar yapılırken –Mustafa Başkanım da çok iyi bilir bunu, kendi uzmanlık alanıdır teşvikler, bu işler- Erzurum’la, Erzincan’la, Bingöl’le, efendim, Muş’la İstanbul’u bir tutan anlayış cariydi, geçerliydi. Bayburt, Ağrı, Elâzığ, Kocaeli’yle müsavi tutulurdu, öyleydi yani eskiden. Hatta şimdi de o alışkanlık var ki mesela bu neviden bir yönelme olduğunda, iyileştirme gayreti olduğunda hemen, anında Kocaeli’den bile “Biz de isteriz.” gibi bir ses çıkıyor ve bu şunu yaptı: Özel sektörün kabiliyetlerini köreltti uzun yıllar, şimdi inşallah bu noktadan uzağız.

Tabii, bunu izah ederken bir başka ak iktisadi anlayışı ifade eden kurumdan daha bahsetmek lazım. KUDAKA, kalkınma ajansları, bunlar da hakikaten bizim dönemimizde vücut buldu, özel sektöre kalkınma enerjisi taşıyan kurumlar oldu. Buralardan da çok ciddi bir biçimde –şimdi, yeni ifadesiyle “sinerji” deniyor, biz kültürümüzde bunu “bereket” kavramıyla dillendiriyoruz- çok bereketli bir hava esiyor. Sayın Bakanımız bununla ilgili bir not düşmüştü KUDAKA özelinde, çok hoşuma gitmişti ama ben bunu TKDK için de söylüyorum, DAP için de söylüyorum. DAP’ta da işte bizim Başkanımız burada, gayet güzel çalışmalar yapılıyor ama Sayın Bakanımızın şu tespiti çok çok önemli, diyor ki Lütfi Bey: “Eskiden bazı bölgelerden -bu işin en yetkin ismi Sayın Bakanımız, uzun yıllarını, ömrünü vermiş bu işe- proje gelmiyordu, proje oluşturma kapasitesi yoktu. Ajanslar sayesinde görevli olarak geri kalmış iller başta olmak üzere ciddi proje altyapısının oluştuğunu görüyoruz.” Hakikat bu Sayın Bakanım, biz de buna iştirak ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – On dakika bitti Sayın Aydemir, son bir dakikada toparlayın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bitiriyorum yani arada bir küçük pozitif enerji...

O zaman çok daha fazla ayrıntıya girmeden birkaç tane -öneri belki haddimiz değil ama- tespitimizi aktarma fırsatı verin değerli Başkanım.

BAŞKAN – Bir dakikada toparlayalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani ben sıralayayım o zaman.

Bölgenin kalkınma önceliğinde ufuk oluşturan sektör tarımdır, biz bunu öteden beri söylüyoruz, tarım ve hayvancılık. Bölge yalnızca tarımsal saniyeye ham madde olan ürünleri yetiştirmekle kalmamalı, organize tarımsal sanayi bölgeleri kurularak tarımsal sanayi dönemi başlatılmalıdır. Sayın

Bakanım, özellikle Bayburt için açıklanan tarım külliyesivari bir çalışma var ya, bunun Erzurum'da o KUDAKA bölgesinde Erzincan ve Erzurum'u da içine alacak şekilde düşünülmesi hakikaten çok iyi olur.

Bunun dışında, DAP kapsamında aile işletmelerine özel destekler verilmeli. Bu manada Erzurum'da hipodrom kurulması için at yetiştiriciliği konusunda özel bir planlama yapılmalı, bu tarımsal yatırım projelendirilerek hayata geçirilmelidir. Bunu biz çok uzun yıllar önce DOSİAD olarak da teklif etmiştik, bir kabul de görmüştü ama sonra inkıtaya uğradı, bunu bir daha kayda geçiyorum efendim.

İşte, demin söylediğim, o KUDAKA bağlamındaki tarım kampüsü Erzurum ve Erzincan için de düşünülmesi ama burada hayati bir şeyi daha not düşeceğim Sayın Bakanım, çok çok önemli, ben Erzurum özelinden biliyorum, KUDAKA'yla ilgili. KUDAKA hakikaten çok hayati kurum, çok teşekkür ediyoruz ihdas edenlere ancak KUDAKA'yı 15 Temmuz'a kadar, özellikle 17-25 Aralık'a kadar çok hoyratça kullanan bir FETÖ'cü bir yaklaşım vardı. Bunları çok ciddi bir merceğe altına almak lazım öncesıyla, buralara aktarılan kaynakları hakikaten çok ayrıntılı bir biçimde incelemek lazım. Varsa bu neviden aktarımlar, faullü aktarımlar, bunların mutlaka -hukuki altyapısı nasıl olur bilmiyorum ama- geri alınması lazım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Peki, efendim, ben teşekkür ediyorum.

Hazırına saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çünkü, bir bakanlığımız daha var, o açıdan biraz acele etmeye çalışıyoruz.

Sayın Çaturoğlu, buyurun.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Bakan Yardımcım, Müsteşarım, müsteşar yardımcılarım, genel müdürlerimiz, bölgesel kalkınma idarelerinin değerli başkanları, çok kıymetli Bakanlık çalışanları, kıymetli vekil arkadaşlarımız; hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Sayın Bakanımıza yeni görevinin başarılar getirmesini Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum.

Bir soruyla başlayayım Sayın Bakanım: Bu muzlar Mersin muzunu mu, yoksa Amerika muzunu mu?

BAŞKAN – Anamur, Anamur.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Teşekkür ederim.

Anamur muzunu da dışarıdan ithal ettiğimiz muzlara benzemiş biraz, evrim geçirmiş. Benim bildiğim yerli muzlar biraz daha böyle hoş aromalı, daha lezzetliydi ama yine de teşekkür ederiz muz için, centilmenliğiniz için.

Sayın Bakanım, ben özellikle bölgesel kalkınma idareleri hakkında biraz konuşmak istiyorum. Hepimizin bildiği gibi, bölgesel kalkınma idareleri, bölgeler arasındaki gelişmişlik ve sosyoekonomik farklılıkları gidermek için bu amaca matuf şekilde kurulmuş idareler. Güneydoğu Anadolu Projesi için GAP, Doğu Karadeniz Projesi için DOKAP, Doğu Anadolu Projesi için DAP ve Konya Ovası Projesi için de KOP var. Tabii, burada belli çalışmalar yapılıyor ama biz geçen yıl da sizden önceki bakanımıza söyledik; GAP, DAP, DOKAP, KOP var da BAKAP yok yani Batı Karadeniz kalkınma projesi. TR81 ve TR82 bölgesinin içerisine yani kalkınma ajanslarının bölgesi içerisine Düzce ve Bolu'yu da alarak bir kalkınma idaresi kurulmasını arzu ediyoruz. Bu amaçla çalışmalar yapıldı aslında, talimat da verildi bununla ilgili kalkınma ajanslarına ama tabii, geçmiş bir buçuk yıl içerisinde olağanüstü zamanlar yaşadığımız için -3 tane hükümet gördük, 2 tane seçim gördük, 1 darbe teşebbüsü gördük- tabii bazı

şeyler ister istemez kaldırılmadı ama ötelendi. Bunun tekrar gündeme alınmasını istiyoruz çünkü bizim bölgemizde de sorunlar var. Yani, şimdi, bölgesel baktığımız zaman olayları tam çözmemiz de mümkün değil. Mesela, ben kendi ilimden örnek vereyim. Zonguldak'a baktığımız zaman, Erdemiri ve TTK'yı çıkardığımızda ki TTK her yıl 1 milyar zarar ediyor, benim memleketimde hiçbir şey yok, doğunun bir ilinden farksız. Mesela, Zonguldak'ın Gökçebey ilçesinin doğudaki bir ilçeden hiçbir farkı yok kalkınmışlık açısından; ne bir çalışacak iş yeri ne başka bir şey var, bütün özellikleri aynı. Şimdi, biz il bazında ya da bölgeler bazında bunlara baktığımız zaman bu farklılıkları göremiyoruz yani bunları, bölgesel veya il bazında değil de aslında mikroölçekte ilçeler bazında düzenlemek lazım bu tür işleri.

Kalkınma şeyi de öyle yani 1'den 6'ya kadar sıralandırıyoruz kalkınmada öncelikli yörelerimizi. Bununla ilgili Ekonomi Bakanlığımızın bütçesi üzerinde de konuşma yaptık. Her türlü teşvik vermemize rağmen 6'ncı bölgeye yapılan yatırımların genel yatırımlar içerisindeki payı yüzde 2, yüzde 3'ü geçmiyor yani teşvik belgeli yatırımların payı. Ama, 1'inci bölgede yani İstanbul gibi kalkınmış bölgede hiçbir teşvik olmamasına karşılık yatırımların yüzde 30'u da buralara yapılıyor. Demek ki burada bir sıkıntı var yani bu sistemimizi ters düz etmemiz lazım. Belki bölgeler, iller bazında değil, ilçeler bazında, hatta ürünler bazında teşvik sistemini ortaya koymamız lazım. Her bölgenin kendine göre öncelikli veya işte öne çıkabilecek ürünleri var veya hizmet sektörü var. Şimdi, mukayeseli üstünlükler teorisi var dış ticarete. Buna göre her ilin, her ilçenin de kendine göre birtakım öne çıkarabileceği ürünler var, üretimler var. Bunları bu şekilde planlayıp yani bölgelerin, ilçelerin, illerin avantajlı yönleri nelerdir, dezavantajlı yönleri nelerdir, bir SWOT analizi yapmak suretiyle tespit edip ona göre bunları ortaya koymak lazım. Örnek vermek gerekirse, mesela fındık. Fındıkta çok büyük sıkıntımız var bizim yani konumuz değil ama önemli bir ihracat ürünümüz, önemli bir tarımsal ürünümüz ama fiyatta bir türlü istikrar sağlayamıyoruz; bol olduğu zaman da fiyat düşüyor, az olduğu zaman da fiyat düşüyor. Mesela, bu sene rekor az, yine fiyatlarda bir sıkıntı var yani buralarda farklı şeyler var. Yani, bir malı üretmek de yetmiyor, eğer biz o mala katma değer yükleyemiyorsak, o malı pazarlayamıyorsak onu bizim üretmemiz bir şey ifade etmiyor. Fındıkta biz yüzde 70 söz sahibiyiz dünyada üretim açısından ama pazarlama açısından yüzde 90-95 oranında Avrupalı şirketlere bağımlıyız yani o şirketlerin isimlerini vermeye gerek yok. Biz nasıl otomotivde özel teşvikler verdik, belli bir aşamaya geldik; nasıl tekstilde özel teşvikler verdik, belli bir aşamaya geldik; nasıl ki inşaat sektörünü destekledik, bir aşamaya geldik, hâlâ desteklemeye devam ediyoruz, bizim o gibi bu fındığı da mesela özelde -bütün Karadeniz Bölgesi'nin mahsulü bu- bunları destekleyip çok büyük firmalar ortaya koymamız lazım, özel destekler bunlara verip böyle büyük firmaları ortaya çıkarmamız lazım ve bizim hem üretimde hem de katma değerli ürünlerde ve pazarlamada, dünya çapında, aynen turizmde olduğu gibi, inşaatda olduğu gibi, otomotivde olduğu gibi, tekstilde olduğumuz gibi sözümüz geçsin. Yani, ufak tefek birtakım teşvikler falan vermekle biz ekonomik bir stratejik sıçramayı yapamıyoruz; anlatmak istediğim, arz etmek istediğim şey bu.

Şimdi, bir de bu bölgeler arasındaki derecelendirmeleri yaparken sadece sosyoekonomik gelişmişlik endekslerine bakarak da bu işi çözemiyoruz çünkü yatırımcı öncelikle bir güvenlik, emniyet istiyor yani yatırım yapacağı yere bir emniyet istiyor. İkincisi: Yatırım yapacağı yer, ulaşım, altyapı, ham maddeye yakınlığı, insan kaynaklarına ulaşılabilirliği, o nitelikli insan kaynağını o bölgede tutabilecek kültürel ve sosyal altyapı var mı, bütün bunları bir bütün hâlinde değerlendirip ona göre yatırım yapıyor. Bizim de bu noktada bu kararları alırken, bölgeler arasındaki farklılıkları giderme kararı alırken bunları da dikkate almamız lazım diye düşünüyorum.

Bir diğer konu, hep beraber şimdi bekliyoruz, gözümüzü diktik, dolar ne olacak, FED Başkanı ne açıklayacak, bunun ağzından ne çıkacak diye ekonomi buna endekslenmiş vaziyette. Bizim, artık yabancı paralara, yabancı yatırımlara endeksli, dış borçlara endeksli kalkınma ve yatırım stratejimizden

hızla sıyrılmamız lazım, yeni enstrümanlar bulmamız lazım, borsamızı derinleştirmemiz lazım, başka türev araçlara gitmemiz lazım, kendi imkânlarımızı biraz öne çıkarıp yabancı kaynakları bir miktar geri planda bırakmamız lazım çünkü dışarıya büyük oranda bağlı olduğumuz zaman, bağlı olduğumuz o yabancı paralardaki artışlar bizim iç durumumuzu çok değişik bir şekilde, çok kuvvetli bir şekilde etkiliyor. Bu da hem siyasi hem de ekonomik istikrar açısından çok önemli bir risk diye düşünüyorum Sayın Bakanım.

Bir diğer konu, tabii, bu bölgesel farklılıkları giderirken eğitim durumları, kültür, hepsi gözetiliyor. Zonguldak'tan bir örnek vereyim: Bizim Ereğli ve Alaplı ilçemiz var, 2 ilçe. Buradaki okullaşmadan kaynaklanan sıkıntılardan dolayı biz ikili eğitime geçememiş durumdayız ama Diyarbakır'da böyle bir sorun kalmamış. Oradaki bu okullaşma oranındaki düşüklüğü gidermek için hızlı bir kalkınma hamlesi yapmamız gerekiyor o anlamda. Bu konuda da size gelecek önerileri desteklemenizi bekliyoruz.

En son, tabii Sayın Bakanım buna cevap verecektir ama ben yine de ufak bir değinmek istiyorum. Sayın Çakırözer "Gazetecilerin, aydınların, milletvekillerinin içeride oluması sıkıntı." dedi. Ama, tabii bir şeyi gözden kaçırmamak lazım. Bu insanlar acaba gazetecilik yaptığı için mi içerideler ya da akademisyenlik yaptığı için mi içerideler veya milletin vekilliği vazifesini yapmakta iken mi içeri düşmüşler? Bunlara baktığımızda, içeride bulunan gazetecilerin hiçbirinin gazetecilik faaliyeti için içeride olmadıklarını görüyoruz.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Suçları ispat edilmiş mi?

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – Bunlar teröre yardım ve yataklık kapsamında tutuklanmış durumdadır. Yine aynı şekilde, aydın diye -ne çektiysek zaten bu aydın kavramından çekmişiz-görünenler de maalesef, terör örgütlerini ve bu terör örgütlerine destek verenleri destekler durumda oldukları için şu anda devletin makamlarına hesap verir durumdadır. Ya, bu hesapların verilmesi lazım. Eğer bu hesaplar verilmezse ülkemizin ne hâle geleceğini ben hesap edemiyorum. Yani, bir bakanımız dedi ya "Burası Dingo'nun ahır değil." Tabii ki burası Dingo'nun ahır değil. Eğer siz terörü, terör örgütlerini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çaturoğlu, lütfen, son cümlelerinizi alayım.

Buyurun.

FARUK ÇATUROĞLU (Zonguldak) – En son cümlelerim: Birliğini, bütünlüğünü bozmaya çalışanları destekliyorsanız, onlara açıktan silah temin ediyorsanız, halkı kin ve nefretle sokağa döküp 50-60 kişinin, 100 kişinin ölümüne sebep oluyorsanız. Bunların hesabı verilecek.

Bir de, dokunulmazlıkları hep beraber kaldırdık sayın vekil arkadaşlarım. Bunun içerisinde her partiden milletvekilleri var. Herkes gitti, kendi ifadesini verdi adli mercilere. "Ama biz vermeyiz. Bizi zorla götürün." diye devlete meydan okuyan da bir kesim var. Devlet de bu resti görmek mecburiyetinde, yoksa devlet olma vasfı ortadan kalkar. E, varsa bu suçları, suçunu herkes çekecek bütün vatandaşların ve milletvekilinin olduğu gibi, yoksa da bunlar tekrar aramıza dönecekler diyorum.

Ben bu duygu ve düşünceler içerisinde 2017 yılı Kalkınma Bakanlığı bütçemizin hem Bakanlığımıza hem ülkemize hayırlar getirmesini Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum, Allah yâr ve yardımcımız olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Çaturoğlu.

Sayın Kavaklıoğlu...

ALPASLAN KAVAKLIOĞLU (Niğde) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle Siirt'te maden kazasında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, değerli bürokratlar, basın mensubu arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben çok uzun tutmak istemiyorum, kısaltarak konuşmamı tamamlamak istiyorum. Daha çok seçim bölgem Niğde üzerine, Sayın Bakanım, birkaç hususu belirtmek istiyorum.

Niğdeli hemşehrilerimizin bir beklentisi oldu havaalanı konusunda. 2016 yılı bütçe görüşmelerinde o zamanki Başbakanımız Sayın Ahmet Davutoğlu havalimanı yapılacağına ve milletimizin hizmetine sunulacağına müjdesini vermişti. Sayın Bakanımızın ilimize havalimanı yapımına destek vereceğine inancımız tamdır. Bunu burada bir not olarak belirtmek istiyorum.

Diğer taraftan, Niğde'mizde Akkaya Barajı'ndaki kirlilik nedeniyle ciddi bir çevre sorunu yaşanmakta. Orman ve Su İşleri Bakanlığımız 2017 programına Niğde'ye bir atık su tesisi yapılmasını teklif etti. Aciliyet arz eden bu çevre sorununu çözecek atık su arıtma tesisinin yatırım programına alınmasını arz ediyoruz Sayın Bakanım.

Yine, Orman ve Su İşleri Bakanlığımız Ulukışla ilçemize içme suyu sorununun çözümü için hazırlanan projeyi teklif etti. Bu konu da Ulukışla ilçemiz için hayati önem arz ediyor.

Ulukışla ilçemizde bulunan Bolkar Dağlarına kayak tesisi yapılması projesi hazırlandı. Yap-İşlet-devretle yapılması için onay alınmak üzere Bakanlığımıza arz edildi. Olumlu şekilde değerlendirilmesini arz ediyoruz efendim.

İl özel idareemiz özellikle köylerimizin içme suyu hatlarının yenilenmesi, kanalizasyon, yol yapımı ve üst yapı çalışmaları için Kalkınma Bakanlığımızdan çok küçük meblağ ödenek talep etmekte. Bu konuda desteğinizi arz ediyoruz.

Son olarak da, KOP projesi hakkında birtakım şeyler söylemek istiyorum. Bilindiği gibi KOP İdaresi, 2011 yılında, Aksaray, Karaman, Konya ve Niğde illerini kapsayan şekilde gittikçe kuraklık tehdidi altına giren KOP bölgesini kalkındırmak amacıyla kurulmuştu. 2016 yılında 4 ilimiz daha KOP projesine eklendi. Bunlar Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Yozgat. Bunlar eklenince bizde bir endişe oluştu, yani bizim ödeneğimiz azalacak, payımız azalacak vesaire diye. Bütün hemşehrilerimiz de bu şekilde. Belki öbür illerde aynı şekilde yani Konya da öyledir, Karaman da öyledir, Aksaray da öyledir. Bir de, daha önce bir eylem planı yapılmıştı KOP projesiyle ilgili. Bu eylem planına uygun olarak da bir proje portföyü oluşturduk, bir proje havuzu var ve yerel bir planlama düşündük ve yerel siyaset oluşturduk. Şimdi bunları tekrar gözden geçirmek gerekiyor mu? Bizim mevcut eylem planındaki haklarımız baki kalmak kaydıyla KOP eylem planının yeniden revize edilmesinde fayda var diye düşünüyorum.

Ben çok uzatmak istemiyorum.

Bir de, KÖSİP var biliyorsunuz, Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı. Bu programdan en fazla istifade eden il Niğde. Çünkü bizim coğrafyamız bu işlere daha çok uygun yani küçük su işlerine daha çok uygun bir coğrafyamız var. Çok proje üretiyoruz. Gerçekten bu projeler de çok başarılı, verimli oluyor. Kalkınmaya da önemli katkılar sağlıyor. Bu konuda daha fazla kaynak arzu ediyoruz. Daha fazla proje sunuyoruz zaten projemiz var.

Ben teşekkür ediyorum.

Kalkınma Bakanlığımızın 2017 yılı bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Kavaklıoğlu.

Sayın Çakırözer, sataşmadan mı?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun, bir dakikada lütfen...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tabii, çok kısa.

Mevkidaşım Sayın Çaturoğlu ismini zikrederek de söyledi. Bizim orada söylediğimiz net, benim de partimizin de. Tabii ki hepimiz yargılanabiliriz, kimse yarıdan başışık değil. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararları olduğu sürece, bir gelenek olduğu sürece bu milletvekillerinin tutuksuz yargılanması esastır. Tabii ki gidip savcıya ifade vermelerini... Daha önce Sayın Zekeriya Temizel de dedi, diğer partiler verdiler, bizim partimizden milletvekili arkadaşlarımız da verdi, onlar da verebilirdi. Ama, vermedikten sonra, gözaltına alınmalarının ardından tutuklanmalarına biz karşıyız. Yoksa, eğer bir suç varsa tabii ki hepimiz, herkes işlediği bir suç varsa cezasını çekmelidir.

Aydınlar, gazeteciler konusunda da: Eline silah almamış bir insanın... Burada, sanırım önceki geceydi, Sayın Kültür Bakanı birlikte paylaştı bizimle yani eli kanlı bir teröristle ya da eli kanlı bir darbeciyle yazarların, gazetecilerin, mesela Cumhuriyet'in karikatüristi Musa Kart'ın içeride tutulmasını izah edemeyiz ya da Aslı Erdoğan'ın. Bakın, dördüncü ayına giriyor içerideki süresi, sadece danışma kurulu üyeliği ve yazdığı 4 yazı nedeniyle içeride. Özgürlüğünden mahrum bırakılmasına sadece bizim değil hepimizin karşı durması lazım. Tutuksuz yargılanabilirler. Düşündüğü için, yazdığı için, çizdiği için yargılanmaması lazım insanların ama illa yargılanacaksa tutuksuz yargılanabilirler. Onu söylemek istedim.

Mesela Necmiye Alpay'ı tanıyor musunuz bilmiyorum. Keşke konuşabilseydik. Ben cezaevinde konuştum. İnşallah, özgür kaldığında konuşun. Bu insanı gördüğünüzde terörist demeyeceğinize inanıyorum ben sizi tanıyan biri olarak.

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Tamamız değil mi?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim, sağ olunuz.

Sayın Taşcı, sizin var mı söz talebiniz? Ben giderken yoktu.

Buyurun.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli Plan Bütçe Komisyonumuzun üyeleri ve bürokrat arkadaşlarım; hepimize hayırlı günler diliyorum.

Kalkınma Bakanlığımızın, gerçekten son on beş yıllık, on dört yıllık AK PARTİ hükümetlerinin yapmış olduğu büyük hamlelerdeki en büyük pay sahibi olanlardan olan bu kurumumuzun öncelikle yapmış olduğu makro anlamdaki katkılarını özetleyerek sözüme devam etmek istiyorum.

Eski adıyla “DPT”, yeni adıyla “Kalkınma Bakanlığı” Hükümete müşavirlik hizmeti yapan bir nevi, nitelik itibarıyla, kurumsal yapısı itibarıyla güçlü bir kuruluşumuz. En büyük payı, tabii ki Hükümetin tüm alanlardaki hizmetlerindeki katkısıyla ödüyor. Yine, bölgesel gelişme faaliyetleri konusundaki ciddi eylem planlarının hazırlanmasında ve yürürlüğe konmasındaki katkısını vurgulamak gerekir.

Kalkınma Bakanlığının görev alanı itibarıyla yatırımlara ödenek tahsisi noktasındaki gerçekten “kaynakların verimlilik” ilkesi konusundaki hassasiyeti ve reel rakamlarla bu ödeneklerin ayrılması ve yürütülmesi noktasındaki katkısı için teşekkür ediyoruz.

Makro ekonomide yapmış olduğu planlama faaliyeti ve sektörel planlamalar birlikte değerlendirildiğinde, ülkemizin âdeta tüm kamu kurumlarının haritasını ortaya çıkaran ve bu anlamda müşavirlik hizmeti yapan kuruluşumuz... Tabii, İSEDAK için ayrıca bir teşekkürümüzü ifade etmek isteriz Bakanımıza ve çok kıymetli çalışanlarına.

Ben sözümü de fazla uzatmak istemiyorum ancak özellikle birkaç konuda Kalkınma Bakanlığımızın bundan sonraki süreçte yatırımlar belirlenirken, müzakereler sürerken altını çizeceğimiz şu hususların kayıtlara geçmesinde, Bakanlığımızla paylaşılmasında fayda olduğunu düşünüyorum. Başkanımızı da çok fazla kızdırmak istiyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle, kalkınma çabalarımıza ilişkin genel öneriler anlamında birkaç hususu paylaşmak isterim. Birincisi: Turizmde çeşitliliğin artırılması. Yani, bu, ülkemiz için, gerçekten kişi başı turizm gelirinin artırılması için bir öneri olarak birlikte müzakere edeceğimiz bir husus. Kış turizmine ilişkin, termal turizme ilişkin, sağlık turizmi, av turizmi gibi alanların desteklenmesi, bu yöndeki projelerin daha fazla artırılmasının ülkemiz için çok önemli olduğunu sizlerle paylaşmak isterim.

Yine, eğitim, kalitenin yükseltilmesiyle ilgili -Eğitim Bakanlığı bütçesinde de konuştuk- genel anlamda, ciddi anlamda mücadele etmemiz gereken bir alan. Bu alanda büyük atılımlar yapıldı buna ilişkin, evet. Ancak, müfredatın geliştirilmesiyle ilgili çalışmalar devam ediyor. Kalkınma Bakanlığı burada nerede? Burada en önemli lokomotif. Her seviyedeki öğrencinin araştırma yapma kabiliyetini geliştirmek, soru sorma yeteneği, yeni bir kişiliğe yönlendirilmesi, yeni bir kişiliğe açık olması noktasında, teşvik edilmesi noktasında Kalkınma Bakanlığımızın -bir daha altını çizerek bu konuda- ciddi anlamda kafa yorması gerekiyor. Ve tabii ki doğal olarak yatırımların eğitime ayrılması noktasındaki destek.

Yine -turizmi söyledik, eğitimi söyledik- kültür projelerinin sayı ve nitelik olarak geliştirilmesi. Geçenlerde Kültür Bakanlığımızın bütçesi konuşulurken bir kaynak ortada, talep ortada. Tabii ki burada çok iş var. Yani, büyük bir medeniyetin temsilcileri olarak kültür alanında yürütülen projeler daha fazla geliştirilmeli. Kültür hazinelerimizin dünyaya tanıtılmasına Kalkınma Bakanlığımız da bundan sonra inşallah çok ciddi, daha fazla katkı vermesini bekliyoruz.

Burada, bölgesel kalkınma çabalarımıza ilişkin önerilerimiz de olacak. Burada, kalkınma ajansları ve 4 tane de bizim, sektörel kalkınma idaresi... Bu konuda çok konuşuldu. Bu konuda gerçekten daha fazla bu kurumların hayatiyetini ve faaliyetlerini destekleyecek... Paydaşlarla buluşmasına bizler de milletvekili olarak nasıl katkı yapabileceksak bu konuda Kalkınma Bakanlığıyla özellikle milletvekilleri olarak, paydaş olarak çalışma noktasında sizin bizlerle, bizim sizlerle daha fazla mesai ihtiyacımız olduğunu düşünenlerdenim. Bölgeme gittiğimde bunlarla ilgili tespitlerim; bilgidir, paylaşımdır, bunlar ne olabilir? Bunlar kapasitenin güçlendirilmesi... 26 adet kalkınma ajansımız bulunuyor. Bu ajansların illerde bulunan ofisleri uzman sayısı bakımından daha fazla geliştirilmeli. Geliştirmek yetmiyor, bunların vatandaşla, dokunduğu kesimle daha fazla temasının artırılması gerekiyor. Zira, yatırımcının desteklenmeye ihtiyacı var. Doğrudan yatırımcının ayağına gidilmesi daha uygun olur diye düşünüyorum.

Yine, bölgesel kalkınma faaliyetlerinin daha odaklı olarak yapılması, her bölgede her faaliyetin desteklenmesi yerine bölgesel önceliklerin ön plana çıkarılması yaklaşımı var. Ancak, bu odakların daha vurgulu hâle getirilmesi, ülkemizin ve dolayısıyla ekonomimizin kalkınması anlamında çok daha faydalı olur diye düşünüyorum.

KOP, GAP, DOKAP ve DAP gibi, özellikle Karadeniz'de DOKAP'la ciddi anlamda çalışmalar yürütüyoruz. Bu anlamdaki temel, ana sorunları ve önerileri paylaşmış olduk.

Ben öncelikle gerçekten, kadrosuyla uzun yıllar bürokrasi tarihimizde gerçekten yeri başka olan DPT, şimdiki adıyla Kalkınma Bakanlığımızın başta Bakanımız olmak üzere çalışanlarına teşekkür ediyor, bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum, Sayın Başkanımıza da teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Taşcı.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcım ve değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kalkınma Bakanlığıyla ilgili güzel konuşmalar oldu. Özellikle Değerli Aydemir, Urfa Milletvekilimiz Cevheri, Ergün Bey, kalkınma, GAP gibi konularla, Urfa’yla, Erzurum’la ilgili çok duygusal konuşmalar yaptılar. Onunla ilgili bir şey söyleyecektim. Özellikle Sayın Aydemir “Estağfurullah, biz tedbir de önermiyoruz ama bazı tespitlerde bulunuyoruz.” dedi çok haklı olarak.

Şimdi, onunla ilgili bir şey söyleyeceğim. Sayın Bakanım, DAP’ın 2016 başlangıç ödeneği 108 milyon lira. Şimdiye kadar, Kasım ayına kadar ne harcanmış biliyor musunuz? 28 milyon lira. Yani, bunları bu kadar önemseyen bu illerimiz, bu bölgelerimiz bu durumda maalesef. 108 milyon lira ödenek konmuş, 28 milyon lira şimdiye kadar harcama yapılmış. Bundan sonra bu ne kadar artabilir, bu kış günü ne kadar harcama yapılabilir bundan sonra?

GAP’la ilgili olarak 85 milyon lira ödenek konmuş, 85,603; harcaması 42 milyon lira. DOKAP’la ilgili olarak 2016’da 76 milyon 300 bin lira başlangıç ödeneği konmuş, 17 milyon lira harcanmış şimdiye kadar, Kasıma kadar. KOP’la ilgili olarak -Mustafa Bey de bu konuyu şey yaptı- 107 milyon ödenek konmuş; ne harcanmış biliyor musunuz, siz de baktınız mı Mustafa Bey? 20 milyon harcanmış, 107 milyon ödenek konmuş.

Şimdi, bunlar önemli projeler bizler için. Bunlarla ilgili olarak gerçekten özel bir gayret gösterilmesi lazım ve hemen hemen 2015 hariç, -siz de tabii bir Karamanlı olarak, Orta Anadolu’yu bilen birisi olarak herhâlde biraz daha ihtimam gösterdiniz- diğer yıllarda, biraz önce söylediğim örneklerdeki gibi başlangıç ödeneği, harcama dengesine bakıyorsunuz, hep aşağıda kalmış, son yedi sekiz yıldan beri bu böyle.

Sayın Bakanım, siz de çok iyi biliyorsunuz ki artık, bu 2008 krizi öncesi liberal politikaların terk edilmesi lazım yani yavaş yavaş kamunun devreye girmesi lazım; üretim için devreye girmesi lazım, kalkınma için devreye girmesi lazım, yatırım yapması lazım, yatırımcı olması lazım, bu anlayışın değişmesi lazım.

Şimdi orta vadeli program, OVP’de, yine bu sene, geçen yıllarda olduğu gibi birçok konuyu kes-yapıştır yapmışsınız. Olmaz mesela, bu anlayışın değişmesi lazım. Özellikle bu yıl değişmesi lazım, şimdiden -Sayın Çakırözer söyledi- OVP’nin değişmesi lazım, şimdiden bununla ilgili bir revizyona gitmeniz lazım belki. Bakın, bir kamu anlayışının gelmesi gerekiyor diyorum. Kamu yatırımlarına artık yavaş yavaş öncelik vermemiz lazım. Yavaş yavaş derken bir an önce onun yapılması lazım.

Sayın Bakanım, şurada OVP’nin 173’üncü maddesi nedir Allah aşkına? Bakın, bir şey okuyacağım, özellikle rica ediyorum: “KİT’ler sosyal amaçlı ve kamu yararına yönelik faaliyetler için mümkün olduğunca görevlendirilmeyecektir.” Ne için görevlendirilecek KİT’ler? Yani, böyle bir OVP maddesi olur mu? Bu, kaç yıldan beri böyle geliyor. 2011’de yoktu, ondan sonraki yıllarda konmaya başladı. E, KİT’ler kamu yararına ve sosyal amaçlı görevlendirilmeyecekse nasıl görevlendirilecek? Artık bu

anlayışımızın değişmesi lazım. Bu anlayış değişmediği sürece, üretim odaklı, bölgesel kalkınmayı teşvik eden, kalkınmayı teşvik eden yatırımlar, sektörel bazda da değerlendirilecek selektif yatırımlar yapmadığımız sürece bu işin altından kalkmamız mümkün değil Sayın Bakanım.

Bugün, bir ilahi tesadüf, doların, dövizin en zirve yaptığı, rekor kırdığı gün Kalkınma Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz. Şimdi, bildiğim kadarıyla, biraz önce Finansal İstikrar Komitesi toplandı, sizin de katılmanız gerek. Ekonomik Koordinasyon Kurulu da toplanacaktı Finansal İstikrar Komitesinden sonra; Sayın Şimşek'in Başkanlığında Finansal İstikrar Komitesi, sonra da EKK toplanacaktı. Toplandı mı, bilmiyorum. Siz olmadan toplanmasının da çok anlamı yok aslında.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Ben gidemiyorum maalesef, görevliyim aslında.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ama, en azından ertelenmesi lazım.

Yalnız, Sayın Bakanım, bu toplantıda, EKK toplantısından sonra anlamlı bir şeyler ortaya çıkması lazım. Yani, piyasalara bir şeyler fısıldanıyor, tamam ama ondan sonrasının da gelmesi lazım. Yani böyle devam ederse, bu şekilde olursa, bunların arkası gelmezse, bu iş iyi yönetilmezse faizlerin çok çok artacağı, beklentimizin üstünde artacağı mukadderdir, sıkıntı çıkarır. Yani bizim, önümüzdeki perşembe de PPK toplantısı var. PPK'nın da artık bu sadeleştirme işini falan bir gözden geçirmesi lazım, artık bir şeylerin farklılaşması lazım. Çok kritik bir dönemeçteyiz, daha dikkatli politikaların izlenmesi lazım. Çok önemli, şimdiden yaptığımız OVP'nin bir anlamı kalmamış, revize edilmesi gerekiyor, daha başlamadan sıkıntı içerisindeyiz. O klasik politikalarımızın artık değişmesi lazım, farklı bir anlayışın gelmesi lazım. Bu finansal ekonomiden, finans ekonomisinden biz çok çektik.

Hâlâ gelişmiş ülkeler, evet, “Kamu harcamalarını artıralım.” diyorlar. Şimdi Trump geldi, Amerika'da dolar rezerv para, onlar kamu harcamalarını artıracaklar. Vergi istemiyor, kamu harcamalarının artmasını istiyor ama rezerv para dolar, her zaman için basabilirler, problem olmaz, kamu harcamalarını artırabilirler ama biz neden kamu harcamalarımızı bu kadar artırıyoruz? Biz de aynı politikaları, benzer politikaları izlemeye çalışıyoruz. Avrupa Birliğinde, AB'de euro rezerv para, onların da bir basma avantajları var, karşılıksız basabiliyorlar ama aynı politikaları bizim izlememiz sakıncalı. Bizim, üretime ağırlık veren...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Keynesyen politika izliyoruz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Özelleştirilmiş Keynesyen ve kamuya değil özel sektöre yükleniyoruz biz de yani özellikle hane halkına ve özel sektöre yükleniyoruz. Keynesyen politikalar şey değiştirdi, kamusal keynesyen değil, artık özelleştirilmiş Keynesyen politikalar şeklini aldı. Buna daha fazla bizim, toplumun ve şirketlerimizin tahammül etmesi mümkün değil. Şu dövizdeki artıştan sonra enflasyonun ne kadar yükseleceğini, önümüzdeki günlerde ne kadar çok ürüne zam yapılacağını siz daha iyi biliyorsunuz. Şimdiden akaryakıtta zam geldi, devamı da gelecektir, büyük sıkıntılar söz konusu olacaktır. Bunlarla ilgili olarak gerçekten radikal bir değişim, bir anlayış olması lazım. Onun için, değerli arkadaşlarımızın söylediği, bu bölge kalkınma çabalarımızın da farklılaşması lazım. Ayırdığımız meblağlar çok düşük meblağlar, bunlar için ayrılan meblağlar düşük meblağlar; bunların artması lazım ki harcamalarımız bunun çok çok altında kalıyor yıllardan beri.

Sayın Bakanım, siz Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığımızı da yaptınız, güzel bir başkanlık süreci de geçirdik. Sizin, özellikle Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışmaları konusunda, bütçe hakkı konusundaki hassasiyetinizi de biliyorum. Şimdi, özellikle bu E cetveli, E cetveli, biliyorsunuz 5018 sayılı Kanun'un dışında, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu dışında yapılan harcamaları gösteren bir cetvel. Mümkün olduğunca bu cetvele madde konmaması lazım, bu cetvelin büyümemesi lazım ama

maalesef, yine 90 kûsur madde var burada. Bunların çoğu da Bakanlığınızla ilgili. Şimdi, 20'nci madde var mesela, bu SODES konusuyla, Sosyal Destek Programı'yla ilgili, İSEDAK'la ilgili konu var, birçok konu var sizinle ilgili. Özellikle, ben E cetvelinin 20, 22, 26, 27, 28'inci maddeleri üzerinde durmak istiyorum. Diğerlerini sonraya bırakayım.

Sayın Başkanım size de sesleniyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kuşoğlu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayıştayın Kalkınma Bakanlığıyla ilgili 2015 Denetim Raporu'nda Şöyle bir bölüm var, denetim görüşünü etkilemeyen bulgular arasında, iki numaralı bulgu Şöyle diyor: “SODES ödeneklerinin, valilikler nezdinde açılan özel hesaplara aktarılmak suretiyle harcanması ve İSEDAK kapsamında yapılan uluslararası toplantı giderlerinin özel hesaptan, 5018 ve 4734 sayılı Kanunlardan tabi olmaksızın gerçekleştirilmesi sakıncalıdır.” diyor ve birkaç yıldan beri bunun üzerinde duruyor. Sonuç olarak diyor ki: “İSEDAK kapsamındaki toplantı giderlerinin, özel hesaptan ve 5018 sayılı Kanun ile 4734 sayılı Kanun'a tabi olarak gerçekleőtirmesi, kamu mali yönetim sistemi açısından bir sorun hâlini almıştır artık.” diyor ve bu yıllardan beri tekerrür ediyor. Ben geçen yıl da bunun üstünde durmuőtum. “Özel hesap mevzuusuyla ilgili hiçbir açıklamaya kurum tarafından gidilmemiőt, bu konuyla ilgili hiçbir açıklama yapılmamıőtır.” diyor kendilerine sorduğumuzda. “Gerek İSEDAK ve gerekse SODES kapsamında yapılan harcamaların özel hesaplar aracılığıyla yapıılıyor olması ve bu Şekilde kamu kaynaklarının kamu harcama hukuku ve bütçe sistemi dışına çıkarılmasını özellikle eleőtiriyoruz, sakıncalıdır.” diyor Sayıştay ve yıllardır söylüyor. “Eleőtirdiđimiz bir diğer husussa, İSEDAK kapsamında yapılan toplantı giderlerinin Bütçe Kanunu'nun E cetveline bir muafiyet hükmü konulmak suretiyle 5018 ve 4734 sayılı Kanunlardan muaf tutulmasıdır.” diyor. “Anayasa'nın 161'inci maddesinin son fıkrasında yer alan ‘Bütçe kanununa bütçeyle ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.’ hükmüne de bu aykırıdır ve Anayasa'ya da aykırıdır.” diyor çok net olarak. Ve İSEDAK ve SODES harcamaları ki 2017 bütçesine de tekrar konmuőt biraz önce söylediğim maddeler hâlinde, bunlar Anayasa'ya aykırıdır. Kaç yıldan beri Sayıştay bu konuyu eleőtiriyorsa da maalesef, bununla ilgili Türkiye Büyük Millet Meclisi bir irade ortaya koyamıyor. Sayın Başkan, isterseniz bu konuyu Sayıştayla da görüőelim, buradan çıkaralım, 2017 Bütçe Kanunu'ndan E cetvelindeki ilgili maddeleri çıkaralım. Bunlar yanlış, Anayasa'ya da aykırı, Sayıştay tarafından da bu belirlenmiőt vaziyette. Bunda ısrar etmeyelim. Yani bunun çok önemli bir Şeyi de yok, bir mahzuru da yok, mahzurunun olmaması lazım. Sonuçta bu harcamalar yine yapılacak ama bir başka yöntemle yapılacak yani 5018 dışına çıkarılmayacak ya da İhale Kanunu'nun dışına çıkarılmayacak ama yine yapılacak, yapılmasında da bir mahzur yok, yapılıőın ama kanun çerçevesinde yapılıőın, doğru bir Şekilde yapılıőın. Değil mi? Yani bunun böyle düzenlenmesi gerekir diye düşünüyorum. İsterseniz Sayıştay denetçi si arkadaşlarımıza söz verelim, bu konuyla ilgili görüőlerini alalım. Bu yanlış bir iş, bunda çok fazla ısrar etmeyelim Sayın Başkanım. Sayın Bakanım, sizin de bilginize sunuyorum.

BAŞKAN – Maliye Bakanlığı bütçesinde görüőürüz bunları.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Maliye Bakanlığı bütçesinde görüőmedik bu kadar spesifik olarak. Maliye Bakanlığı da maalesef konunun ne kadar önemli olduğunu galiba anlamıyor. Özü r dilerim, maalesef öyle yani. Bunun, onlar tarafından öncelikle sahiplenmesi lazım. Çünkü, sonuç olarak Maliye Bakanlığı bu bütçeyi getiren, bu bütçenin sahibi olan bakanlık ama bunları sahiplenmiyor. Özellikle, onların 5018'i sahiplenmesi lazım, maalesef sahiplenmiyor.

Sayın Bakanım, Sayıştaydan bahsetmiőtken Bakanlığınıza şartlı görüş vermiőt Sayıştay. SODES konusu dışında, faaliyet tablosu da yanlış düzenlenmiőt, vergi gelirleri...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – SODES'te bir şeyi tam anlayamadım, SODES'in bir kere Kamu İhale Kanunu'yla ilgisi yok.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Orada da valilikler aracılığıyla ödemeler yapılıyor yani valilikler...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Teklif çağrısına çıkıyorlar kalkınma ajansları gibi. Tabii, bunun yasal zemini bizim mevcut kanunumuzda olmadığı için E cetveli üzerinden kısa süreli Sosyal Destek Programı uygulaması yapılıyor. Ama, bunu kendi içimizde değerlendirelim, eğer devam edecekse kendi yasamıza bunu koymamız gerekiyor. Tabii, buradaki arkadaşlarımızın yaklaşımı şu: Tabii, Sosyal Destek Programı (SODES) sürekli bir faaliyet olmadığı için, kanuna konulmasının da çok uygun olmayacağını ifade etmeleri nedeniyle E cetveli üzerinden bu Sosyal Destek Programı yürütülüyor. Nasıl yürütülüyor? İşte E cetvelinde verilen izin doğrultusunda Bakanlık bu kaynağı valiliklere aktarıyor, valilik teklif çağrısına çıkıyor tüm kesimlere açık olarak ve gelen teklifleri değerlendiriyor, değerlendirdikten sonra bu tahsisatları yapıyor, yine valilikler aracılığıyla yapıyor.

İSEDAK'la ilgili husus da şu: Tabii, bu uluslararası bir toplantı, bu İslam ülkeleri için yapılan bir toplantı. Tabii, toplantının tarihi önceden belli oluyor. Burada Kamu İhale Kanunu'na tabi olması hâlinde birtakım sıkıntılar yaşayabiliriz düşüncesiyle böyle bir hususu koyuyor arkadaşlarımız ama yani bunu değerlendirebiliriz, herhangi bir aksama olmaması düşüncesiyle, uluslararası bir toplantı olması düşüncesiyle bugüne kadar böyle bir yaklaşımı benimsemişler. Ya bunun Kamu İhale Kanunu'nda bir şekilde dercedilmesi gerekiyor veyahut da normal yöntemi Kamu İhale Kanunu'na tabi olarak bunu gerçekleştirmemiz gerekiyor. Bunun da bazı riskleri olduğunu ifade ediyorlar ama bunu değerlendirelim. Ama SODES'le ilgili olarak geçici olup olmadığına karar verip -eğer buna devam etme düşüncemiz olursa- kanunumuza derceder ve bu şekilde desteği, ajanslara nasıl yapıyorsak bu desteği yapabiliriz diye düşünüyorum açıkçası.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan, bu İSEDAK harcamalarının İhale Kanunu'na tabi olmasının bir mahzuru yok. Biliyorsunuz İhale Kanunu mal için, hizmet için ve danışmanlık hizmetleri için açık. Hepsini İhale Kanunu'na tabi olarak yapabiliriz. Hepsine cevaz veriyor. Valililere bu harcamalar konusunda, SODES harcamaları konusunda yetki vermek de bütçe kanununa, gerçekten 5018'e aykırı. Yani bunun yetkisini siz alıyorsunuz, size verilen bir yetki. Bu yetkiyi alıyorsunuz, valiliklere veriyorsunuz. O da doğru değil. Yani o yetki sizde kalsa, valiliklerin tavsiyesiyle siz bu harcamaları yapsanız o ayrı bir konu. Valiliklerin emrine veriyorsunuz parayı.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Ya da yöntemi değiştirilebilir.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Evet.

Ki, 5018 içerisinde de harcanabilir bu. Orada da bir mahzur görmüyorum ama madem öyle diyorsunuz.

Ben, yine sizin faaliyet tablonuzdan iki konuyu sormak istiyorum. Bu sermaye transferleri, yurt içi ve yurt dışı sermaye transferleri 888 milyon. Bunların ayrıntısını verebilirse arkadaşlar, memnun olurum. Yoktu.

Hızla geçiyorum. İstatistik Kurumu için de şartlı görüş verilmiş. 2+3 bulguları var. İç denetim raporunun olmaması, iç denetimin yapılmaması, biraz önce Sibel Hocam'ın söylediği mahzurları da beraberinde getiriyor. Yani kurumda denetimin de olması lazım Sayın Bakanım.

Bir de burada faaliyet tablosunda görebilirsiniz. Geçici personelin ücretleri neredeyse sözleşmeli personel kadar. Bununla ilgili de bilgi verebilirseniz memnun olurum. Yani şöyle: Geçici personel 55 milyon bir gidere sahip, sözleşmeli personel 64 milyon. Yani geçici personelin bu kadar yüksek bir gideri varsa geçici olmaktan çıkarılsın artık.

Ankara Kalkınma Ajansı ile ilgili olarak da şartlı görüş verilmiş. Belediyelerden elde edilen gelirler arasında tutar farklılıkları var ilçe belediyelerinden özellikle. Mesela Çankaya Belediyesi yok. Bazı yerlerde düşük, bazı yerlerde yüksek meblağ alınmış. Nedir sebebi? Onu sormak isterim.

Bu GAP Bölge Kalkınma İdaresi ile ilgili olarak da raporda var, arkadaşlarımız değindiler, hakikaten bu bölge idarelerinin böyle yönetilmemesi lazım. Sayıştay raporunda, performans raporlarında da bu özellikle çok nazik, çok diplomatik lisanla anlatılmış. Böyle devam etmemiz mümkün değil idarelerle ilgili olarak maalesef.

Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi ile ilgili olarak da önemli bulgular var. Özellikle ikisini çok önemli görüyorum. Detayına girmeyeyim ama sonuç olarak radikal bir değişiklik gerekiyor Sayın Bakanım. O dönemeçteyiz.

Size kolaylıklar diliyorum. Böyle bir dönemde görev yapıyorsunuz. Allah kolaylık versin. Bütçelerinizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ama bu E Cetveliye ilgili sorumluluk da sizdedir Sayın Başkan.

BAŞKAN – Bende, tamam.

Evet, son konuşmacımız Sayın Savaş, buyurunuz lütfen.

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyor ve Kalkınma Bakanlığımızın bütçe görüşmelerinin ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

Öncelikle Sayın Bakana yaptığı çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum. 2023 hedefleri doğrultusunda atılan kalkınma adımlarının ülkemizi çok daha ileri seviyelere taşıyacağına gönülden inanıyorum.

Kalkınma Bakanlığımız, henüz yeni kurulan bir bakanlık olmasına rağmen, ülkemizin ekonomik refahının yükseltilmesi, sosyal ve kültürel gelişme hedeflerinin sağlanması ve milletimize çok daha hakkaniyetli, kaliteli bir yaşam standardı sunulması yönünde önemli kurumların yönetimlerini ve projeleri üstlenerek kısa ve uzun vadeli plan ve stratejiler geliştirmektedir. Bu noktada eylem planları, beş yıllık kalkınma planları, uzun vadeli perspektif planlar, orta vadeli programlar, yıllık programlar, yatırım programları, sektörel, bölgesel, tematik stratejiler ve özel programlar hazırlanmakta; makro ve mikro düzeyde analiz ve çalışmalar yapılmaktadır.

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin ölçülmesinde önemli göstergelerden biri olan kalkınma seyirleri tarımdan teknolojiye, nüfustan dış ticarete, küreselleşmeden sanayileşme stratejileri ve beşeri sermayeye kadar birçok konuyla iç içedir.

Her geçen gün gelişen teknoloji, küreselleşen dünya standartlarını değiştirmekte, böylelikle yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmakta ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda yeni kalkınma süreçlerine girilmektedir. Teknoloji, günümüzde uluslararası rekabet gücünü belirleyen temel faktörlerden biri haline gelmiştir. Bu yönüyle bakıldığında gelişmiş sanayi ülkeleri teknoloji üretebilen ekonomiler olarak değerlendirilmektedir. Ülkelerin gelişmişlik seviyesini yukarıya taşımak için teknoloji vazgeçilemez bir

adım olmuştur çünkü teknoloji, hem üretim tekniklerinde kullanılmakta hem de toplumun sosyokültürel değer yargılarını değiştirerek kalkınmanın önündeki bu değer yargılarını ortadan kaldırmaya yardımcı olmaktadır.

Bakanlığımız çeşitli programlar kapsamında sağlık teknolojisi, bilim teknolojisi, savunma teknolojileri, nanoteknoloji, modern tarım teknolojileri, eğitim teknolojileri, bilgi ve iletişim teknolojileri alanında önemli adımlar atmıştır. Ancak, benim üzerinde durmak istediğim asıl husus AR-GE çalışmalarında uygulanan gelişmelerdir. 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun'a yönelik ikincil mevzuat çalışmalarının tamamlanmasıyla birlikte bu alt yapılar için yeni bir fon mekanizması devreye girmiştir. Onuncu Kalkınma Planı'nda yer verilen Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı ile Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programı, yerli teknoloji ve ürün geliştirme kapasitesinin artırılması amacıyla önemli bir adımdır. Ancak ne yazık ki verilere bakıldığında hâlâ daha istenilen seviyelere ulaşamadığı görülmektedir. Araştırmacı insan gücünün ve altyapı araştırmalarının artırılmasıyla sürdürülebilir üretimin hız kazanması ihtiyacı devam etmektedir. Teknoloji transferleriyle birlikte AR-GE*ye ayrılan mali ve beşeri kaynakların artırılması gerekmekte ve böylece mevcut sektörlerin verimliliğinin daha üst düzeylere taşınması beklenmektedir.

Değerli Komisyon üyeleri, bütün bunları yaparken elbette ki yeşil kalkınmayı unutmamak gerekir. Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınma, değinmek istediğim bir diğer önemli husustur. En sade ifadeyle, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama olanaklarını riske atmadan günümüz kuşaklarının ihtiyacının karşılanması durumu olarak tanımlayabileceğimiz sürdürülebilir kalkınma, basit bir kavram gibi görülsa de tüm boyutlarıyla incelendiği zaman karşımıza güçlü bir politika olarak çıkmaktadır. Bu vizyon, düstur edinilmesi gereken kapsamlı ve çok boyutlu bir bakış açısı kazandırmakla birlikte kalkınma politikalarının gündemine gelmiştir. Gelir dağılımı, işsizlik sorununun çözümü, yoksulluğun azaltılması gibi kalkınmanın önünde engel teşkil eden sosyal ve ekonomik boyutlar sürdürülebilir kalkınmayla bağıntılıdır. Eğer bir toplumun sosyoekonomik şartlarında istikrar var ise bu toplumun doğaya karşı gösterdiği tutum da daha sürdürülebilir bir durumdur. Sürdürülebilir kalkınmanın, AK PARTİ iktidarlarının son on dört yıldır sürdürdüğü istikrarlı yönetim sonucu ülkemizde konuşulabilir hâle gelmesi de sanırım bu görüşün göstergesidir. Şöyle diyebiliriz: Bizim gelişmişliğimiz yani kalkınmamız ne kadar ilerideyse doğaya ve doğal kaynaklara karşı olumsuz tutumumuz da o kadar asgari seviyede olacaktır. Sürdürülebilir kalkınma, insanoğlunun ihtiyacı olan gereksinimlerini karşılayan sınırlı kaynakların uzun vadede en verimli şekilde kullanımını sağlar. Bu durum da şüphesiz ki gelecek nesillerimiz için son derece önemlidir.

Birleşmiş Milletlerin, Binyıl Kalkınma Hedeflerinin ardından gündeme getirdiği Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine 2030 yılına kadar ulaşılması öngörülmektedir. Bu doğrultuda, Kalkınma Bakanlığımız da Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini öncelikli politikaları arasına almıştır. Onuncu Kalkınma Planı özelinde hedeflenen "Yaşanılabilir Mekânlar Sürdürülebilir Çevre" başlığında yer alan yaşam mekânlarının ekonomik gelişmeyi destekleyerek afetlere dayanıklı, kültürel değerler esas alınarak oluşturulması, atık su hizmeti verilen belediye nüfusunu yüzde 80'e, düzenli depolamadan yararlanan belediye nüfusunun ise yüzde 85'e ulaştırılması, çevre dostu uygulamaların yaygınlaştırılması, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının hedeflenmesi, bu kapsamda Bakanlığımızın attığı somut adımlardan olmuştur.

Türkiye genç ve dinamik demografik yapısı, hızla büyüyen ekonomisi, doğal kaynakları ile adını dünyanın en güçlü ülkelerinin arasına yazdırmaya en yakın ülkelerden birisidir.

Muhteşem tabiat harikası doğasıyla kalkınma planları yaparak hedeflerine her geçen gün daha da yaklaşmaktadır. Ekonomik, kültürel, sosyal ve biyolojik alanlara bütüncül bir yaklaşımla uygulanacak politikalar atılan adımları daha da kolaylaştıracaktır. Doğal kaynaklara sahip çıkarak onları ekonomiye kazandırmak hem günümüz için hem de gelecek nesiller için büyük katkılar sağlayacaktır.

Bu açıdan, eşsiz doğası, tarımsal verimliliği, antik şehirleri ve yaz turizmine kapı açan merkezleriyle Aydın ilimiz bu kapsamda değerlendirilmesi gereken başlıca illerdir. Aydın iline yapılacak kalkınma yatırımlarıyla ülkemize ekonomik anlamda katkılar sağlanacağına inanıyorum. Özellikle tarımsal kalkınmaya verilen destekle kadın istihdamı da artacak, böylelikle aktif nüfus oranının da olumlu yönde bir yönelme izlenebilecektir.

Kalkınma planları uygulanırken nüfusun tümünü kapsamasına oldukça dikkat edilmelidir. Öte yandan, muhatap alınan kesimin demografik, yerel ve sosyoekonomik yapılarının göz önünde bulundurulması da bu durumun beraberinde gelmektedir.

Türkiye genç, dinamik nüfus profiline sahip bir ülkedir. Bu dinamizmi koruma adına Bakanlığımızın uyguladığı “Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Öncelikli Dönüşüm Programı” önemli düzenlemelere vesile olmuştur. Uygulanan nüfus ve kalkınma programları arasında dengeli bir düzen, ülkemizde iktisadi ve sosyal kalkınmayı daha da yüksek yerlere taşımamıza yol açacaktır. Nüfus artış hızını pozitif yönde kullanacak istihdamlar oluşturmamız ve üretken nüfus miktarını arttırmamız ciddi anlamda faydalar sağlayacaktır.

Değerli Komisyon üyeleri, 2001 ekonomik krizinin ardından millet ekonomik ve siyasal riski ortadan kaldıracak bir oy kullanma refleksiyle hareket etti ve AK PARTİ’yi tek başına iktidar kıldı. Yani bizler milletimizin gösterdiği bu refleksin altında ekonomik ve siyasal istikrar beklentisi olduğunu bilerek işe başladık. Çok şükür ki iktidarımız boyunca özellikle ekonomik hedeflerimize ulaşmak adına çok önemli yollar katettik.

Günümüze gelindiğinde ise yine Kalkınma Bakanlığı bünyesinde koordine edilen kamu-özel iş birliği projeleri ile kamu ve özel sektör yatırımları bütüncül bir bakış açısıyla ele alınarak kamu ve özel sektör yatırımlarının birbirlerini destekleyecek şekilde oluşturulması sağlanmaktadır.

Hükümetimiz tarafından sağlanan siyasi istikrar hızla ekonomiye yansımış ve her yıl ciddi bir büyüme oranları elde edilmiştir. Kalkınma Bakanlığının son yıllarda hayata geçirdiği önemli projeler, bu büyüme ivmesine güç katmış ve katmaya da devam edecektir.

Değerli üyeler, ülkemizin eski büyüme hızlarına tekrar ulaşmasının yakın olduğunu belirtmek isterim. Ülkemiz üzerinde oynanan hiçbir oyunun bu süreçte ayağımıza dolanmasına izin vermeyeceğimizi bir kez daha belirtmek isterim.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın 2017 bütçesinin hayırlı olmasını diler, saygılar sunarım.

BAŞKAN – Sayın Savaş, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, gündemimizde bulunan bütçe ve kesin hesaplar üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, soru işlemi yapacağım. Soru sormak isteyen milletvekillerimizin sisteme girmelerini rica ediyorum.

Sayın Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bugün Adalet ve Kalkınma Partisine ait milletvekillerimizin sunuşlarını dinlerken şaşırımdı biraz. Mensubu bulunduğunuz parti on dört yıldır bu ülkeyi yönetiyor, sanki 1 Kasım'da yeni göreve başlamış gibi temennilerde bulundunuz. Bu da bir başarısızlığı ortaya koymaktadır.

Sorularına gelince, cari açıkla ilgili bir soru sormak istiyorum Sayın Bakan. Cari açıklıdaki azalışın sebepleri konusunda biraz bilgi verebilir misiniz çünkü neticede biz ihracata dayalı bir orta teknolojiye tıkanıdığımız bir noktadayız ürün grubunda. Burada nasıl yani hangi kalemlerinde bir iyileşme oldu?

İhracatın ithalatı karşılama oranıyla ilgili hiç bilgi vermediniz. Dış ticaret hadlerimizle ilgili bilgi vermediniz, bu konularda bilgi verirseniz...

Bir de ihracattaki ithal girdi bağımlılığı noktasında ne durumdayız? Bununla da ilgili bilgi verirseniz sevinirim.

Ayrıca, son olarak, yurt içi tasarrufların düştüğü, yurt içi talebe dayalı bir büyümenin gerçekleştiği, sanayi endeksinin giderek düştüğü, işsizliğin arttığı, TL'nin değer kaybettiği bir ortamda, sizin sunumunuzda belirlediğiniz o niteliksel dönüşümü sağlayacağımız hedeflere nasıl ulaşmayı düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, 2017 yılı programına Tokat Havaalanı alınmış durumda ancak incelediğimizde, 2016 yılında istihlak düzeyinde yüzde 40'lık bir gerçekleştirme olmuş, yüzde 60'ı duruyor ancak acele kamulaştırma gibi bir yol izlenmezse, bu havaalanının yapılışının sekiz on yıl süreceği konusunda endişelerimiz var. Havaalanına inen uçakların pilotları her seferinde, Allah korusun, olası bir tehlikeden söz ediyorlar. Bir an önce havaalanımızın hayata geçmesinde yarar var diyorum. Ne düşünüyorsunuz, bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yine, son bir sorum: TÜİK'ten istediğimiz verileri alamıyoruz. Tüm milletvekillerinin sordukları sorularının karşılığını bulabileceği, 2017 yılında, bize bir istatistikî bilgileri içeren bir kitapçık vermeyi düşünüyor musunuz?

KÖYDES'ten Karadeniz Bölgesi'nin aldığı pay yüzde 29. Bunun illere göre dağılımını öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim, başarılar dilerim.

BAŞKAN – Sayın Arslan...

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Sayın Bakanım, Kırşehir çevre yolu projesi hazır, yatırım programına münferiden alınmasını talep ediyoruz.

Kırşehir, Kapadokya Havalimanı yolu -konuşmanızda da bahsetmiştiniz- Globalden alınmasında fayda var.

Savcılı Pompaj Sulamasının projesi hazır. Bölge seracılıkla geçiniyor, son derece fizibil bir proje.

Kırşehir Kapalı Spor Salonu ve güneş enerjisi için Ahiler Kalkınma Ajansından 3,5 milyon TL'lik bir proje vardır. O projeyi sulı tarımda, güneş enerjisinde kullanmak istiyoruz.

Bir de Kurancılı Belediyemizin arıtma tesisi projesi var SUKAP'ta. Onun da değerlendirilmesi ve Kırşehir'in SODES kapsamına alınmasını istiyoruz çünkü göç veren iliz, tarım ve hayvancılıkla geçiniyoruz, Ahilik şehriyiz, eğitim düzeyimiz yüksek. Karşılığını verebilir ve çekirdek kabuğunu kırabilir diye düşünüyoruz Sayın Bakanım.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Teşekkürler.

Sayın Tekin...

HAYATİ TEKİN (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Samsun Havaalanı 1 Mart itibarıyla en az üç ay süreyle kapatılacak. Neticede 19 santimetreyi bulan pistteki sehim şeklindeki eğilme gösteriliyor. Teknik olarak doğru olabilir ama esas sebep sizsiniz. Bu çökme çok eskiden biliniyor. 31 Aralık 2012 tarihinde resmî raporlara yansıdığı hâlde, ikinci pist için herhangi bir çalışma yapılmamış. İkinci pist, Samsun Uluslararası Havaalanı için zaten elzem ve şarttır. Şimdi ilgisizlik nedeniyle üç ay süreyle kapanacak olan Samsun Çarşamba Havaalanı, Samsun'a ekonomik olarak vereceği zarar, yeni bir piste eş değer ve bedeldir. Bu günah da DPT ve yani yeni Kalkınma Bakanlığına ait bir günahdır. Her halükârda ikinci pisti Samsunlular olarak acil bekliyoruz. Bu konu da yatırım programınızda var mı yoksa ne zaman konacak?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Samsun'da biraz da “Ordu-Giresin Havaalanı için bu işi yaptılar.” diyorlar.

Sayın Aksu, buyurun.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, sosyal güvenlik sistemine bütçeden yapılan transfer 100 milyar lirayı aştı. 2017 için de ilave transfer öngörülmekte.

Nüfusumuzun hızla yaşlandığı bir ortamda sistemin sürdürülebilirliği risk teşkil ediyor. Aynı zamanda bütçe dengelerini de tehdit etmekte olan bu konuda almayı planladığınız ilave bir tedbir var mıdır?

BAŞKAN – Sayın Usta...

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben aslında sorularımı sabahki değerlendirmem içinde sormuştum.

BAŞKAN – Sordunuz zaten.

ERHAN USTA (Samsun) – Dolayısıyla, şimdi soru sormuyoruz diye onlar atlanılmasın lütfen. Bu birincisi.

İkincisi: Bu Samsun'un teşvik sistemindeki yeri konusunda Sayın Bakanı geçen sefer kendisini burada ikna ettiğimi düşünüyorum, “Hakikaten Samsun'a haksızlık ediliyor.” denilmişti. Üçüncü bölgede biliyorsunuz.

BAŞKAN – Siz de o günahın bir parçasısınız.

ERHAN USTA (Samsun) – Efendim?

BAŞKAN – Siz de o SEGE'ler oluşturulurken...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, hayır...

BAŞKAN – Isparta'ya da sizin bir...

ERHAN USTA (Samsun) – O teknik bir çalışma.

Bak, o zaman biraz açalım.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sen kendi soru hakkını kullan, bizimkini niye kullanıyorsun?

ERHAN USTA (Samsun) – Teknik çalışma. Teknik çalışmanın sıkıntıları var. Maalesef, işte TÜİK yeteri kadar veri üretmediği için ve yeteri kadar önceliklendirmede olduğu için... Yani bir kapasite var, yapılan işler var, kapasitenizi iyi önceliklendirmeniz lazım. Yani işte, düzgün millî geliri çıkaramıyorsak bu yanlış bir şeydir başka şeylerle uğraşıp. İşin o boyutuna girmeyeceğim. Yani SEGE çalışması teknik bir çalışma, o çalışmanın içeriğiyle ilgili itiraz edeceğimiz bir sürü yan olur fakat SEGE'yi sıralıyorsunuz, ondan sonra o kırılımlar, hangi şehirden itibaren, işte, 1'inci teşvik, 2'nci teşvik, 3'üncü teşvik bölgesi dediğiniz şey siyasi bir çalışma, siyasi tercihlere göre yapılmış. Orada -geçen sefer tablo üzerinden anlatmıştım, gerekirse tekrar anlatabiliriz- apaçık bir şekilde Samsun'a haksızlık ediliyor. Samsun'un 4'üncü bölgede olması gerekir. Samsun'un dördüncü bölgeye alınması konusunda bir gayretiniz olacak mı, sorum bu.

Bir de son olarak, şimdi, bu sonradan dikkatimi çekti ve çok üzüldüm Sayın Bakan. Bu Katılım Öncesi Ekonomik Program, şu hemen sunumda programın kapağı var. Şimdi, bu Avrupa Birliğine veriliyor malum. Geçmişte -biz bunu kaç yılında vermeye başladık, 2003'ten sonra verilmeye başladı, tam hatırlamıyorum- burada, bunun kapağında Türk Bayrağı ve Avrupa Birliği bayrağı vardı. Şimdi, uzun bir süre öyle verildi. Ben bu işleri yürüten genel müdürlükten de sorumlu müsteşar yardımcısı olunca arkadaşlara bir çalışma yaptırıldı. Katılım Öncesi Ekonomik Program'ı veren ülkelerde kendi bayrağının yanına Avrupa Birliği bayrağı koyan bir tane ülke biz bulamadık. Onun üzerine, ben oradan Avrupa Birliği bayrağını kaldırmıştım çünkü bunu sağlam yapmak durumundaydım. Bakanlar "Ya, niye kaldırıyorsun?" diye, benim millî duygularımdan olmuştur düşüncesiyle, hani, orada eleştiri alırsın diye kendimizi sağlama aldık. Şimdi tekrar buraya Avrupa Birliği bayrağı konulmuş. Sayın Bakanım, bunu niye koyuyorsunuz? Yani, bu Türk Bayrağı'nı niye bu kadar kolay başka bayraklarla birlikte paylaşıyoruz? Yani, bundan haberiniz var mı? Belki haberiniz yoktur. Bunu hangi bürokrat yapıyor sizin haberiniz yoksa? Lütfen, bu konuda bir izahat verir misiniz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, ilçe bazlı SEGE çalışması var mı, varsa ne zaman bitecek?

Diğer sorum da, bu bölgesel kalkınma idarelerinin uzman personel ve kadro sorunuyla ilgili. Onların özlük haklarının iyileştirilmesiyle ilgili bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kalaycı.

Değerli arkadaşlar, soru işlemi bitmiştir.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakana süre verelim.

Sayın Bakanım, bir beş dakika ara ister misiniz, bir 7-8 dakikalık bir ara, 18.00'de başlatayım?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Olur, bir beş dakika, eğer uygun görüyorlarsa.

BAŞKAN – 18.00'e kadar birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.52

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.03

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 14'üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakana söz veriyorum.

Sayın Elvan, buyurun lütfen.

Süreniz kırk beş dakikadır.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; öncelikli olarak Sayın Başkanımız size ve görüşleriyle, eleştirileriyle katkı sunmaya çalışan tüm Komisyon üyelerimize çok teşekkür etmek istiyorum.

Teker teker tüm soruları cevaplandırmaya çalışacağım. Belki bir kısmını yazılı olarak verme zarureti hasil olabilir ama hemen hemen hepsini mümkün olduğu ölçüde cevaplandırmaya çalışacağım.

Öncelikli olarak, birçok Komisyon üyesi milletvekilimizin dile getirdiği bir husus var, o da kalkınma planı ve orta vadeli program hedeflerinin tutturulamadığı yönünde. Bir ülke mutlaka kendisine uzun vadeli bir perspektifte hedef koymalı diye düşünüyoruz. Biz de işte, 2023 yılı hedeflerini ortaya koyduk. Şu anda 2023 yılı hedeflerini de esas alarak 2035 yılı için bir çalışma yapıyoruz Kalkınma Bakanlığı olarak ki yapmış olduğumuz bu çalışma, özellikle On Birinci Kalkınma Planı'mız başta olmak üzere, bundan sonraki süreçte yapılacak kalkınma planlarına bir anlamda altlık oluşturacak olan, yön gösterecek olan bir çalışma olacak.

Ancak, tabii, şunu ifade etmek istiyorum: Özellikle son yıllarda küresel düzeyde öngörülebilirliğin vadesi oldukça kısaldı. Bir örnek vermek istiyorum: IMF son bir yılda rakamlarını tam 4 kez revize etti. Bakınız, büyüme tahminlerini söylüyorum: Ekim 2015'te 3,6; Ocak 2016'da 3,4; Nisan 2016'da 3,2; Ekim 2016'da 3,1'e düşürdü. Yine, IMF dışındaki kuruluşlara baktığımızda, hemen hemen tüm uluslararası kuruluşların rakamlarını revize ettiklerini görüyoruz. Bu, tabii, dünyadaki küresel düzeyde yaşanan değişim, dönüşüm dolayısıyla her ülkeyi öyle veya böyle etkiliyor. Hem içerisi hem de dışarısının getirdiği bazı etkiler söz konusu. Biz de tabii, çalışmalarımızda özellikle son gelişmeleri dikkate alarak verilerimizi revize ediyoruz ve revize edilmiş veriler doğrultusunda birtakım kararlar alıyoruz.

Orta vadeli programa yönelik olarak, evet, şu anda Türk lirasının değer kaybında bir artış, döviz kurunda bir artış söz konusu ama "Bir hafta, on gün içerisinde böyle bir durum oldu." düşüncesiyle "Hemen orta vadeli programı değiştirelim." anlayışı söz konusu değil. Elbette biz bu yaşanan gelişmeleri dikkate alıp kendi çalışmalarımızı buna göre şekillendireceğiz.

Bu hedefler doğrultusunda ortaya koymuş olduğumuz bazı temel alt hedeflerimiz var. "Biz bu hedefe nasıl ve ne şekilde ulaşacağız? Eğitimde nasıl bir strateji ve yaklaşım içerisinde olmalıyız ki biz bu hedefe ulaşalım? Veyahut sanayide nasıl bir dönüşüm gerçekleştirelim ki bu hedefe ulaşalım?"

diyoruz. Bu çerçevede de yine plan dâhilinde, program dâhilinde yapılması gereken çalışmalarını ortaya koyuyoruz. Bu çalışmalarını peyderpey yapıyoruz, ki bir örnek vermek istiyorum, aslında sunuşumda da bu örneği verdim. Evet, Türkiye’de ileri teknoloji ürünlerinin ihracatı oldukça düşük. Biz hedef olarak bunu yükseltmek istiyoruz, bu hedefi daha da yukarılara çekmek istiyoruz.

Yine, Sayın Kuşoğlu’nun ifade ettiği husus, bazı alanlarda kamunun müdahil olması hususu ki bence son derece önemli. Örneğin, biz ileri teknoloji alanında ülkemize bir yandan bu ileri teknolojiyi çekebilmek, yatırımcıyı çekebilmek, diğer taraftan da “Bu yatırımların yapılması yönünde nasıl ve ne şekilde bir altlık oluşturabiliriz?” arayışı içerisinde çalışmalarımızı yürütüyoruz ve bu çerçevede de önemli gelişmeler katettik. Örneğin, sağlık alanında, plazma konusu, ilaç konusunda, MR cihazlarının, ultrason cihazlarının Türkiye’de üretimi konusunda biz firmalara kamu alım garantisi vereceğiz, bunu yapacağız. Bununla ilgili çalışmalarını bürokrat arkadaşlarımız hemen hemen tamamladılar. Dolayısıyla, ileri teknoloji getiren, gerçekten Türkiye’nin ithal ettiği ve cari açığımıza olumsuz etki eden ürünler nelerse bunlara yönelik belirli süreler için kamu alım garantisi vererek Türkiye’de bu yatırımların yapılmasını özendiracağız. Bu yönde çalışmalarımız var, hemen hemen -örneğin sağlık alanında- tamamlanmak üzere. Önümüzdeki günlerde bunları net bir şekilde açıklayacağız ki bizim ihracat içerisindeki ileri teknoloji ürünlerin payı artsın. Örneğin bu husus hem orta vadeli programımızda hem de planımızda yer alan hedeflerden bir tanesiydi.

Yine, ulaştırma alanında, eğitim alanında, diğer birçok alanda yapılması gereken çalışmaların neler olduğu detaylı bir şekilde ortaya konmuş durumda. Şunu ifade edebiliriz: İşte bu çerçevede, özellikle Onuncu Kalkınma Planı’nın uygulamasına yönelik öncelikli dönüşüm programlarını uygulamaya koyduk, 25 öncelikli dönüşüm programımız var. Bu programlarda bir miktar gecikmemiz var. Şu an itibarıyla yüzde 50’nin üzerinde...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne kadar bir miktar ama?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Onu söyleyeceğim, rakamları söyleyeceğim. Şu anda, şu an itibarıyla çalışması tamamlanması gereken öncelikli dönüşüm programlarının tamamlanan kısmı yüzde 51 civarında yani yüzde 50,5-51 şu anda tamamlanmış durumda. Ha, bu neden yüzde 90 değil, neden yüzde 100 değil? Türkiye son iki yılda 4 seçim yaşadı, darbe girişimiyle karşı karşıya kalındı, bazı sıkıntılar yaşandı. Bunları hepimiz yaşadık, hep birlikte yaşadık. Dolayısıyla, özellikle öncelikli dönüşüm programlarımızın bazılarında bir miktar gecikme söz konusu ama şu an itibarıyla bitmesi planlanıp da bitmeyenlerin oranı aşağı yukarı 47-48 civarında bir oran. Yüzde 50 hedefini aşmış bulunuyoruz. 290’ın üzerinde, tam rakamı arkadaşlardan alabilirim...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bu proje mi, miktar mı?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Eylem sayısı. Şu anda...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir eylem bazen...

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Biraz sonra söylerim, notlarımda var, o soruya gelince onu da ifade edeceğim. 296 gerçekleşmiş, zannederseniz 430 küsur üzerine...

ERHAN USTA (Samsun) – Toplam kaç?

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – 1.248 ama onların henüz vakti gelmedi, vakti gelenleri söylüyorum.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Vakti gelen 430’un...

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Evet, 430’un...

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakanım, bir yanlışlık olmasın. 296 tane eylem... Bunlardan niye bizim hiç haberimiz olmadı? Kimsenin haberi yok bu eylemlerin...

KALKINMABAKANILÜTFİELVAN (Mersin) – Hangi eylemlerin? Demek ki takip etmemişsiniz. Eğer isterseniz bunların her birini verebiliriz, hangi eylemlerin tamamlandığını verebiliriz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bakanlık web sitesinde...

ERHAN USTA (Samsun) – Alalım sizden onları.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Elbette.

Sayın Usta'nın bir sorusu vardı, "Altın ve enerji hariç cari açığın gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yükseliyor." şeklinde. Zannedersen Sayın Usta sabit fiyatlar üzerinden bir hesaplama gerçekleştirmiş olabilir çünkü altın ve enerji hariç cari açığın gayrisafi yurt içi hasılaya oranları düşüyor. Yani 2015 yılında örneğin -0,4.

ERHAN USTA (Samsun) – Altın ticareti hariç, enerji fiyat sabitlemesi yapıyorum.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Söylüyorum: Altın ve enerji hariç...

ERHAN USTA (Samsun) – "Altın ve enerji hariç." demiyorum ben.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Altın hariç, cari açığın...

ERHAN USTA (Samsun) – Enerji fiyat düzeltmesi yapıyorum

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi şöyle ifade ettiniz: Altın ve enerjiyi çıkardığımızda... Çünkü petrol fiyatlarında bir değişiklik söz konusu oluyor, dolayısıyla petrol fiyatlarındaki düşüş doğal olarak cari açığı düşürüyor gibi bir anlamı çıkardım ben açıkçası. Şöyle ifade edeyim: 2016 yılında cari açığın gayrisafi yurt içi hasılaya oranını yüzde -4,3 olarak bekliyoruz. Altın hariç cari açığın gayrisafi yurt içi hasılaya oranı -4,8, altın ve enerji hariç cari açığın gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ise -1,5.

Sayın Usta'nın diğer bir sorusu "Petrol fiyatındaki düşüşün büyümeye etkisi nedir, katkısı nedir?" şeklinde.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, hayır 2014'ü de söyler misiniz Sayın Bakanım? Benim formatım farklıydı da önemli değil.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Bunu verelim size, bu verileri verelim.

ERHAN USTA (Samsun) – "Cari açık düşüyor." diyorsunuz da daha bir rakam vermediniz ki düşsün. Sadece 2016'yı verdiniz.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – 2015'te -0,4, daha iyi. 2014 daha iyi, 1,1.

Şimdi, 2016 yılı arkadaşlarımızın elinde hazır yok ama 2015 yılı için veriyorum: 2015 yılında petrol fiyatlarında yaşanan düşüşün büyüme üzerindeki etkisini incelemek için Kalkınma Bakanlığı DPTMAKROM Üç Aylık Simülasyon Modeli çerçevesinde bir analiz yapılmıştır. Buna göre, 2015 yıl genelinde petrol fiyatının 52,5 dolar yerine 99,1 dolar seviyesinde yani 2014 yılı seviyesinde gerçekleştiği varsayıldığında enerji faturasının 20 milyar dolar civarında arttığı görülmüştür. Bunun yanında, ekonominin genelindeki diğer etkiler de hesaba katıldığında büyüme oranının 0,4 puan düştüğü görülmüştür bu yapılan simülasyonda, 2015 yılı için. 2016 yılı için eğer isterseniz arkadaşlarımız bu çalışmayı yapıp size sunsunlar.

ERHAN USTA (Samsun) – 2014 yılını sormuştum.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - “Kayıt dışı ekonominin boyutu henüz resmî olarak hesaplanmadı.” şeklinde... ÖDÖP kapsamında bu çalışma yürütülüyor, Gelir İdaresi Başkanlığı çalışmalarını 2017 yılı sonunda tamamlayacak. Ancak, sizin de ifade ettiğiniz gibi, Schneider’ın çalışmasına göre, Türkiye’de kayıt dışı ekonominin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2003’te yüzde 32,2 iken 2013 yılında yüzde 26,5’e düşmüş, 2015 yılında ise yüzde 27,8 olmuştur.

ERHAN USTA (Samsun) – Pardon Sayın Bakanım, her defasında sözünüzü kesmek istemiyorum ama Sayın Başkan, benim sorduğum soruların cevabı yok burada. Ben diyorum ki: İzafe olarak baktığımızda...

BAŞKAN – Yazılı alırsınız o zaman sorun yok. Sayın Bakan bir bitirsin sunumunu.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, Sayın Bakan şimdi bana cevap veriyor şeklinde söylüyor, arkadaşların verdiği bilgiler, benim sorduğum o değil. Ben “31 tane ülkenin yüzde 44 üzerindeyiz.” diyorum, şimdi yüzde 54 üzerinde bizimki... Nispi olarak yani diyelim ki, hayatın normal akışı içerisinde zaten kayıt dışılıkları... 31 tane ülke var orada bizim haricimizde. Bizim, 2003 yılında onların yüzde 44 üzerinde kayıt dışı ekonomimiz var, 2015 yılında yüzde 54 üzerine çıkıyoruz. O rakamlar bir şey ifade etmez.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Siz öyle bakıyorsunuz, biz de böyle bakıyoruz. Yani siz kendinize yarayacak şekilde bakıyorsunuz ama gerçek şu: Kayıt dışılık düşmüş.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır öyle değil, nispi olarak bakılırsa...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Yani Schneider’ın rakamları da burada.

ERHAN USTA (Samsun) – Atıf yapmadan söylerseniz çünkü benim...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Tamam, peki.

“Eğitim durumuna göre işsizlik nedir?” şeklinde yine bir soru soruldu. Yükseköğretim mezunlarında -Ağustos 2016 yılı için söylüyorum- işsizlik oranı yüzde 14, mesleki ve teknik lise mezunlarında yüzde 11,7, lise mezunlarında 12,9, lise altı eğitim durumunda ise 10,01.

2004 yılında yüzde 20,6 olan genç işsizliği oranı 2014 yılında yüzde 17,9 olmuştur. Genç işsizliği 2015 yılında yüzde 18,5 olmuştur, Ağustos 2016 rakamlarına göre ise yüzde 19,9 olmuştur. Genç işsizlik oranına Avrupa Birliği ülkelerinde bakacak olursak Yunanistan’da genç işsizlik oranı yüzde 49,8, İspanya’da yüzde 48, Hindistan’da yüzde 43, Portekiz’de yüzde 32, Fransa’da yüzde 24,7, Avrupa Birliği ortalaması ise yüzde 20,3. AB ülkelerinin ortalamasının oldukça altında ama yine de yüksek.

Burada Sayın Karabıyık genç işsizliğin oranının yüzde 38 olduğunu ifade etti. Bu oran yüzde 38 değil, muhtemelen farklı bir kaynağı referans etmiş olabilir ama en son rakam itibarıyla 19,9.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Üniversitelerde 23 herhâlde.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şöyle söyleyeyim: Üniversite mezunlarında yüzde 14 işsizlik oranı. Yükseköğretim mezunlarındaki işsizlik oranı yüzde 14.

İstihdamda olanların yüzde 21’i yükseköğretim mezunu –şu an itibarıyla söylüyorum- yüzde 10,1’i mesleki ve teknik eğitim mezunu, yüzde 9,9’u lise mezunu, yüzde 59’u ise lise altı. Şu anda istihdam edilenlerin oranlarını ifade etmek istedim.

Sabit fiyatlarla sabit sermaye yatırım artış hızları zannedersen soruldu. 2010-2015 dönemi için söylüyorum: G20’de yüzde 2,5; OECD ortalaması 2,3; Avrupa Birliği 28’de yüzde 0,7; Türkiye’de ise yüzde 8,8.

Bir başka önemli husus, “Ülkemizde eğitim ve istihdamda olmayanlarla ilgili mevcut durum nedir?” şeklinde bir soru yöneltildi. Türkiye’de 2015 yılında eğitimde istihdamda yer almayan 15-29 yaş nüfusunun oranı yüzde 28,8. Söz konusu oran, elbette, bu yüzde 28,8’lik oran yüksek bir oran ancak söz konusu oran 2005 yılında yüzde 43,6 iken 2013 yılında yüzde 31,2’ye, 2015 yılında ise yüzde 28,8’e gerilemiştir. Dolayısıyla, ülkemizde eğitim ve istihdamda olmayanların oranı aşağı yukarı yüzde 50’li rakamlarda iken yüzde 28,8’e düşmüş ancak hâlen yüksek olduğunu ben de ifade etmek istiyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bunlar neredeymiş? Eğitimde yoklar, istihdamda yoklar.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Efendim?

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Neredeymişler, “Hiçbir yerde görünmüyorlar, eğitimde yok, tahsilde yok, nereye gitmiş bunlar?” diyor.

EBUBEKİR GİZLİGİDER (Nevşehir) – Cumaya gitmişler.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, gayrisafı yurt içi hasılaya oranla 2015 yılından 2016 yılına kamu kesimi genel dengesinin 1,7 puan bozulmasının nedeni soruldu. 2015 yılında dengede olan ve 2016 yılında gayrisafı yurt içi hasılaya oranla yüzde 1,7 açık vermesi beklenen kamu kesimi genel dengesindeki bozulmada -Sayın Usta herhâlde sizin sorunuzdu bu da- toplu sözleşmeden etkilenen bütçe personel harcamaları, sağlık, emeklilik ve sosyal yardım harcamaları, alan genişlemesinden kaynaklanan büyükşehir belediye harcamaları, Savunma Sanayii Destekleme Fonu harcamaları, işsizlik ödeneği harcamaları, aktif iş gücü programları kapsamında yapılan harcamalar etkili olmuştur.

“Plan hedeflerine neden ulaşamıyoruz?” şeklinde... Aslında, bunu açıklamaya çalıştım ama yine de düşüncemizi paylaşmak istiyorum. Birincisi, dünya büyüme oranları son yıllarda uzun dönem ortalamasının oldukça altına inmiştir. En önemli ticaret ortağımız olan Avrupa ekonomilerinin kriz etkileri... Tam olarak bu ekonomiler krizi atlatabilmişlerdir. Orta Doğu ve Kuzey Afrika’daki iç karışıklıklar hem ihracatımızın yavaşlamasına yol açmış hem de bu bölgelere ilişkin ekonomik beklentileri olumsuz yönde etkilemiştir. Bölgemizde yaşanan jeopolitik gelişmeler, küresel likidite koşullarında görülen sıkılaşma, yurt içi yatırımlar ve doğrudan yabancı yatırımların iç ve dış kaynaklı sorunlar nedeniyle plan hedeflerinin oldukça altında kaldığı... Doğrudur bu tespit. Tabii, bunun dışında, 15 Temmuz darbe girişimi de dikkate alınması gereken bir başka önemli husus diye düşünüyorum.

Yine, Sayın Usta bir tablonun çıkarıldığını ifade etmiş idi. Haftalık yayın formatı değiştirilmiş arkadaşlarımız tarafından. Yalnız, benim bilgim yok, onu da ifade edeyim. Yayın yine revize edilebilir diyoruz. Yayından çıkarılmasının özel bir nedeni yok. Tabloda bir veri hariç diğer tüm veriler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından alınmıştır. İstedığınız takdirde bunu...

ERHAN USTA (Samsun) – Yani, 50 tane tablo ilave ediliyor, en önemli tablo çıkartılıyor.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Koyalım, hiçbir sakıncası yok.

ERHAN USTA (Samsun) – Ama yani söyledikten sonra bir anlamı yok.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Niye? Siz niçin buradasınız? Söyleyeceksiniz, biz de yapacağız.

ERHAN USTA (Samsun) – Bu veri niye gizlenmeye çalışılıyor? Hele sizin haberiniz olmadan...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Hayır, bürokrat arkadaşımız niye böyle bir gayret içerisinde olsun ki ya?

ERHAN USTA (Samsun) – Ben de onu anlamıyorum.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Siz bu kurumda bu arkadaşlarımızın yöneticiliğini yaptınız.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben de onu merak ediyorum.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Bilmiyorum yani böyle bir yaklaşım içerisinde olacağına inandığınız herhangi bir arkadaşımız var mı?

ERHAN USTA (Samsun) – Onu bilemem ben.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Beraber çalıştınız.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben vakaya bakarım.

BAŞKAN – Sayın Usta, rica ediyorum, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır ama bu çok önemli bir konu.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Koyarız yani hiçbir sakıncası yok. İsteddiğiniz her veriyi vermeye de hazırız, onu da söyleyeyim.

BAŞKAN – Yani, bu iş DPT hesaplaşmasına dönmeye başladı, onu içeride yaparsınız.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, hayır, Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Lütfen, lütfen...

ERHAN USTA (Samsun) – Bu kullanılan tablo...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Daha ben karışmadım. DPT değil bir kere, Kalkınma Bakanlığı, DPT öldü.

BAŞKAN – Kalkınma Bakanlığı mı diyeceğim? Peki, Kalkınma Bakanlığı.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Yok, öyle bir şey olduğunu ben düşünmüyorum açıkçası.

BAŞKAN – Ama biz rahatsız olduk Sayın Bakan.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Yani, öyle bir düşünce olduğunu düşünmüyorum ben ama yani bunun...

BAŞKAN – Siz düşünmeyebilirsiniz ama şöyle bir rahatsızlık var: Biz bu programı bitireceğiz, ondan sonra ikinci programa başlayacağız.

Buyurunuz.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Evet, şimdi, toplam sabit sermaye yatırımları ile cari açık arasındaki ilişkiye değinildi. 1990-2002 yılları arasında 20,3 milyon dolarlık bir cari açık olduğu, 2003-2016 yılları arasında ise 499,3 milyon dolarlık bir cari açık ifade edildi. Bu dönemde yatırımların değişmediği de ifade edilmiş idi ancak şunu söyleyeyim: Sabit sermaye yatırımlarında aşağı yukarı 3 kat bir artış söz konusu. 1990-2002 yılları arasında yıllık ortalama 646 milyar dolarlık bir yatırım gerçekleşmiş iken dönem toplamı, 2003-2016 döneminde ise yaklaşık 1,9 trilyon dolar; Aşağı yukarı 3 katı bir artış söz konusu.

Burada özellikle şu husus dile getirildi: “Bir taraftan yatırımların artırılması, tasarrufların artırılması ifade edilirken, tüketime yönelik bazı tedbirler alınıyor şeklinde.” ifade kullanıldı. Bu, tabii, makro ihtiyati tedbirlerdeki gevşeme orta ve uzun vadeli bir gevşeme değil, bu, konjonktür nedeniyle ortaya çıkan bir durum. Dolayısıyla, tasarrufta ise bizim bakış açımız orta ve uzun vadeli bir bakış açısı. Tabii ki temel hedefimiz tasarrufları artırmak. Bu yönde de yoğun bir çalışma içerisindeyiz, bunu da özellikle ifade etmek istiyorum. Elbette, BES’in tasarruflara olan katkısı oldukça sınırlı. Bu konuda,

biliyorsunuz, kıdem tazminatı hususu var. Kıdem tazminatıyla ilgili olarak, aslında, biz, Hükümet programımıza bunu koyduk ancak işçi ile işveren arasındaki bu uzlaşmayı sağlamak durumundayız, bu gayretimiz de o yönde. İşçi ve işveren kesimini ortak bir noktaya getirdiğimiz anda kıdem tazminatıyla ilgili düzenlemeyi de yapacağız.

Yine, Sayın Çam'ın bölgesel kalkınma idareleriyle ilgili soruları var, bölgesel gelişme farklılıklarının azalıp azalmadığına yönelik. Aslında, bölgeler arası gelişmişlik farklarında bir azalma söz konusu. Şunu özellikle ifade etmek istiyorum: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan illerimizin birçoğu, bunları teker teker zikretmek istemiyorum ama en son 2011 verisini dikkate alarak söylüyorum çünkü 2014 yılı verisi henüz TÜİK tarafından çıkmadı. 2004 ile 2011 yılını kıyasladığımızda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki birçok ilimizin büyüme hızı Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde. Dolayısıyla, bölgeler arası gelişmişlik farklarında bir azalma söz konusu oluyor ki aşağı yukarı, 2004 yılında en gelişmiş il ile en fakir il arasında 4,5 katlık bir fark varken 2011 yılında bu 3,9 kata kadar düşmüş. 2014 yılı verisi çıktığında da daha sağlıklı bir değerlendirme imkânımız olacaktır diye düşünüyorum.

Bir başka önemli husus, yine bu bölge kalkınma idarelerine yönelik olarak veya daha doğrusu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine yönelik olarak, özellikle bu Cazibe Merkezi Programı çerçevesinde inanın her ili teker teker analiz ettik. Hemen hemen tüm illerimizde organize sanayi bölgeleri dolu durumda. Yani, önemli bir gelişme var bu bölgelerimizde. Ha, belki yüzde 70-75 seviyesinde olan bazı illerimiz var, orada da tahsis yapılmış ancak yatırıma başlanmamış. Dolayısıyla, Cazibe Merkezi Programı çerçevesinde önümüzdeki dönemde yoğun bir şekilde organize sanayi bölgelerinin ya genişletilmesi ya da yeni organize sanayi bölgelerinin yapımına yönelik çalışmalara ağırlık vereceğiz ki, 2017 Yılı Yatırım Programı'nda da OSB'lere ayırmış olduğumuz kaynağı önemli ölçüde artırdık.

Yine, Sayın Çam, GAP'ta sulamaya açılan alanı sormuştu. 2002'de 198 bin 854 hektar, 2015'teyse 488 bin 160 hektar sulamaya açılmış; bölünmüş yol ağıysa 2003'te 304 kilometreyken 2015 yılında 2.183 kilometre olmuş; yatak sayısıysa 2002'de 8.223'ken 2014'te 17 bine ulaşmış.

Yine, Sayın Çam'ın sorusuyla ilgili olarak, GAP Bölgesi'nde ihracat aşağı yukarı son on dört yılda 10 kat artmış, 689 milyon dolardan 6,3 milyar dolara yükselmiş; DAP Bölgesi'ndeyseniz 140 milyon dolardan 1,2 milyar dolara yükselmiştir.

Konya Ovası Projesi kapsamındaki illerdeyseniz 219 milyon dolardan 2,3 milyar dolara; DOKAP kapsamındaki illerimizdeyseniz 506 milyon dolardan 2,2 milyar dolara yükselmiştir.

Yine, Sayın Çam'ın bir başka sorusu, DAP Bölge Kalkınma İdaresinin Stratejik Plan ve Performans Programı'nın, Sayıştay raporuna göre hazırlanmadığı hususu... Biliyorsunuz, DAP, KOP ve DOKAP bölge kalkınma idarelerimiz yeni oluşturulan idarelerimiz. Bu bir eksiklik mi? Evet, eksiklik. Arkadaşlarıma bunu ben de soracağım açıkçası "Niye bu kadar geciktiler?" diye. KOP, stratejik planını hazırlamış ve onaylamış ama 2 idaremizin de stratejik planları hazırlanmış, Kalkınma Bakanlığımıza maalesef daha yeni ulaştırmışlar, bunları da gözden geçirip onaylayacağız. Bu, bir eksiklik. Arkadaşlarımızın bu konuda daha fazla hassasiyet göstermesi gerekirdi diye düşünüyorum ama gereken tedbirleri bundan sonraki süreçte alacağız.

Diğer taraftan, kalkınma ajanslarının stratejik planı olmadığı şeklinde bir soru hemen aklıma geldi. Kalkınma ajanslarının stratejik plan hazırlama zorunluluğu yok ama neden hazırlamıyorlar? Kalkınma ajanslarımızın da böyle, bu tür dokümanları, stratejik planı olması gerektiğini ben de düşünüyorum. İnşallah, önümüzdeki dönemde bu yönde bir talimat vereceğim, ajanslarımız da gerekli çalışmalarını yapacaklar. Şu ana kadar 10 kalkınma ajansımız stratejik planlarını hazırlamışlar.

Sayın Günel “‘10 bin kişiye 30 yatak hedefi.’ denmişti, şimdi durum nedir?” diye sormuştu. Onuncu Kalkınma Planı’nda on bin kişiye düşen yatak hedefimiz 28,4 olup mevcut durumda 26,6’dır.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Şehir hastaneleri dâhil mi?

KALKINMA BAKANANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Söyleyeceğim.

Bu hedefe ulaşmak için 126 bin olan yatak sayısı 137 bin 500’e çıkarılacaktır 2018 sonu itibarıyla; 63 bin olan nitelikli yatak sayısının da 137 bin 500’e yükseltilmesi hedeflenmektedir. Bu çerçevede, 35 bin yatak kamu-özel iş birliği çerçevesinde, 29 bin yatak da yatırım programıyla nitelikli hâle getirilecektir.

Evet, yine, Sayın Günel’in “‘Şehir hastaneleri için hasta doluluk garantisi var mıdır?’” şeklinde bir başka sorusu vardı. İmzalanan kamu-özel iş birliği projelerinde “P1” dediğimiz zorunlu hizmetler için bir doluluk garantisi yok Sayın Günel, P1 için herhangi bir doluluk garantisi yok. Yardımcı hizmetler olan P2, nedir bunlar? Laboratuvar, görüntüleme, temizlik gibi alanlardaysa yüzde 70 doluluk oranı üzerinden garanti verilmektedir.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bir dakika... Laboratuvar...

KALKINMA BAKANANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Laboratuvar, görüntüleme...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – P2’yi biliyoruz da, arkadaşlar bilmiyor.

KALKINMA BAKANANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – He, P1’de, zorunlu hizmetler için herhangi bir doluluk garantisi söz konusu değil. Yani, hastanın tedavisi vesaire, herhangi bir şey söz konusu değil ama bu, bildiğiniz gibi, yardımcı tıbbi hizmetler dediğimiz -mesela, şu an, birçok hastanemizde uygulanıyor alt işveren üzerinden, örneğin, işte, tomografi, MR cihazları çalıştırılabiliyor- bu tür hususlar için yüzde 70 doluluk oranı garantisi verilmiş.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Mesela, bu duruma göre P2 hizmetleri ne kadarına tekabül ediyor şu anda, biliyor mu arkadaşlar acaba?

KALKINMA BAKANANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Onun detayını size daha sonra aktaralım.

Yine, Sayın Günel “‘Şehir hastaneleri için geri ödeme bütçede var mı?’” şeklinde bir başka sorusu. 2017 yılı Sağlık Bakanlığı Bütçesi’nde kira ödemesi için bütçede tertip açılmıştır.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ödendikten sonra kaydediliyor ama, size “‘Açıldı mı?’” derken sadece şu an açılanlar yani. 2 tane mi açıldı şehir hastanesi?

KALKINMA BAKANANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şu an açılmadı hiç.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Nasıl yani, bu yıl 2 tane...

KALKINMA BAKANANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Mersin ve Yozgat’ta açılacak.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – İşte geri kalan, onları bilmiyoruz.

KALKINMA BAKANANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Yine, bir başka önemli soru. Bu, hem Sayın Günel hem de bazı milletvekillerimiz tarafından soruldu “‘Araştırma merkezlerini stratejik AR-GE alanlarında yoğunlaştırmak gerekmez mi, çok sayıda, farklı alanda neden yapılıyor?’” şeklinde son derece haklı bir soru.

Değerli arkadaşlar, şunu ifade edeyim: Özellikle, Kalkınma Bakanlığı olarak araştırma, altyapı projelerinde 8-10 alana yoğunlaşmış durumdayız. Evet, üniversitelerde geçmişteki uygulamaya baktığımızda her bir bölümün, her bir öğretim üyesinin kendine has laboratuvarları vardı. Önce bunu

ortadan kaldırıp bir üniversitemize bir merkezî laboratuvar oluşturulmuş ve bu merkezî laboratuvarı hocalarımız kullansın istedik. Bu gerçekleşti, şu anda aşağı yukarı 100 civarında, 94 tane merkezî laboratuvar tesis edildi. Bu, son dört beş yılda oldu.

İkinci aşamada da nedir? Belirli alanlara uzmanlaşarak özel laboratuvarların kurulması. Örneğin nanoteknoloji alanında, örneğin kök hücre alanında, örneğin ilaç alanında. Son derece spesifik, teknik alanlarda laboratuvarlar kurulmasına yönelik ciddi bir kaynak transferi yapıyoruz, yapmaya da devam ediyoruz ve bu araştırma merkezlerini biz akredite edeceğiz, tüzel kişilik kazandıracamız ve bu merkezler sadece Türkiye'nin değil, belki dünyada önemli bir nanoteknoloji merkezi olacak. Kendisi dışarıdan personel alabilecek, şirket kurabilecek, yurt dışından eleman getirip çalıştırabilecek, istediği gibi hareket edecek. Evet, üniversite bünyesinde böyle bir merkez kuruluyor ama tüzel kişilik kazandırıldıktan sonra da yine üniversiteye hizmet edecek, üniversiteyle iş birliğini kesmeyecek. Böyle bir yapı oluşturuldu, önümüzdeki günlerde akreditasyona başlayacağız. Şu anda 30'a yakın üniversitemizin laboratuvarına -buna vakıf üniversiteleri dâhil- ciddi bir destek vermeye başladık. Henüz vakıf üniversiteleriyle sözleşme imzalamadık. 10 üniversiteyi seçtik -tabii, bir panelden geçti bunlar- bu 10 vakıf üniversitesinde de belirli spesifik alanlar...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Hastane olunca, bir şey sormak istiyorum.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Tabii, buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Çok küçük illere, ilçelere hastaneler yapılıyor. Sağlık Bakanlığı bütçesinde de bunu dile getirdik. Hekimlerimiz zorunlu hizmetleri dolar dolmaz buradan ayrılıp gidiyor. Hâl böyle olunca, 15-20 kilometre mesafedeki ilçelerin orta yerlerine hastaneler yaparak daha rantabl, daha verimli hizmet verebilecek noktaya getirsek, doğru değil mi? Sadece benim ilimde değil, başka illerde de var bu durum. Milletvekili arkadaşlarımızın taleplerine göre oluyor ama siz, onu doğru değerlendirip iyi bir planlamasını yapmakla mükellefsiniz. Bu konuda çok ciddi kaynaklar heba oluyor ve sonuç da alınmıyor. Devasa hastane binaları var ama hekimlerin hiçbiri yok. Diyelim ki Tokat merkezde tam donanımlı hastanede yeter sayıda hekim varsa... İlçelere gidip gelirken aynı anda 3-4 ambulansa rastlamanız mümkün. Bu zafiyettir.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Çok teşekkür ediyorum.

Özellikle şunu da açıkça söylemek istiyorum Sayın Durmaz: Son derece güzel önerileriniz oldu. O önerileriniz için de çok teşekkür ediyorum.

Sayın Cevheri'nin "Hilvan-Siverek bölünmüş yolu bitirilmeli." şeklinde bir ifadesi oldu. Toplam proje uzunluğu 187 kilometre olan yolun tamamı, bölünmüş yol olacak. Şu anda, aslında, bu yol hizmete açıldı. Bunu öncelikle ifade etmek istiyorum. 119, yaklaşık 120 kilometresi BSK olarak yapıldı, kalan kısmını da inşallah BSK olarak tamamlayacağız.

Yine, Sayın Cevheri'nin Mürşitpınar-Şanlıurfa Demiryolu Projesi'yle ilgili bir sorusu vardı.

Mürşitpınar-Şanlıurfa Demiryolu Projesi yatırım programında, 63 kilometre çift hat demir yolu yapımı karakteristiğinde yer alıyor. Bu projeye, Şanlıurfa'nın Suriye sınırından geçen mevcut demir yolu hattına bağlantısı sağlanmış olacak.

Sayın Durmaz'ın sorularına geçmek istiyorum.

Tokat, SODES Programı'na dâhil edilmemiştir, edilmesini istiyorsunuz.

Burada, SODES'le ilgili kararı verirken, özellikle kadın, çocuk, oradaki yoksulluk oranı, birtakım sosyal göstergeler dikkate alınarak illerin bir sıralaması yapılıyor. Buna göre, biz tekrar değerlendireceğiz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Bakanım, doysalar göçmeyecekler.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Evet ancak şunu söyleyeyim: Mevcut çalışmada zaten siz sınırdasınız. Dolayısıyla, alınma ihtimaliniz çok yüksek, onu da söyleyeyim. Buradan söz vermek istemiyorum ama şu anki teknik şeyde sınırda görünüyorsunuz, o sözü vermeyeyim ama ilk alınacak olan illerden birisi Tokat, onu özellikle ifade edeyim.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sayın Bakan, denklik durumunda sınavlarda inisiyatif kullanılıyor.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – İnşallah. Zaten, biliyorsunuz DOKAP’a dâhil ettik Tokat’ı.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Biliyorum, teşekkür de ettim zaten.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - O önemli bir gelişme. İnşallah, bunu değerlendireceğiz ama sınırda olduğunu ifade edeyim.

KADİM DURMAZ (Tokat) – O zaman, bir müjde verelim.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Yine, KÖYDES ödenekleri yine Sayın Durmaz tarafından sorulmuştu.

Şöyle: 2,8 milyar liralık bir ödenek tahsisi yapılmış, bunların il bazında dağılımlarını size takdim edebilirim, teker teker hepsini okumak istemiyorum. Toplamın yüzde 28’i, Tokat ili içinse 138 milyon liralık bir tahsisat yapılmış toplam ama 2017 yılında 2016 yılına göre 2 kat daha fazla KÖYDES ödeneği tahsisatı yapacağız. Bunu da özellikle vurgulamak istiyorum.

Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi sıralamasında ise Tokat’ın durumu iyiye doğru gidiyor, onu söyleyeyim yani Tokat kötü değil.

Şöyle: Tokat, kötüye gitmiyor, 60’lı sıralardan 50’li sıralara düşmüşsünüz. Önümüzdeki günlerde Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi’ni zaten açıklayacağız. Hem il hem de ilçelere yönelik olarak Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi’ni -yani “SEGE” dediğimiz çalışmayı- tamamladık, hem ilçeler için tamamladık hem de iller için tamamladık, önümüzdeki günlerde açıklayacağız ama Tokat’a baktığımda, en son yaptığımız çalışma dâhil, Tokat iyiye gidiyor.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Turhal-Zile-Yozgat bölünmüş yolumuzun 2017 yılında biteceği ifade ediliyordu Sayın Bakanım.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Neresi efendim?

KADİM DURMAZ (Tokat) – Turhal-Zile-Yozgat il sınırı...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Onu arkadaşlarımız not alsınlar, bilahare size bilgi verelim.

Samsun da bu noktada iyiye doğru gidiyor. Onu da söyleyeyim Erhan Bey. Sosyaekonomik Gelişmişlik Endeksi sıralamasında yukarı doğru çıkıyor Samsun yani gelişmişlik durumu iyiye doğru gidiyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Bakanım, benim söylediklerimle ilgili...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Onu çalışıp size sunacağız, onu daha önce ifade ettim.

Sayın Durmaz, yine sizin bir sorunuz: Öncelikli Dönüşüm Programı’ndaki gerçekleştirme oranını sormuştunuz. Yüzde 53.

Yine, Sayın Durmaz, “Tarım alanında dönüşüm anlamında temel olarak neler yapıldı?” şeklinde bir sorunuz oldu.

Tarımsal altyapı yatırımları arasında yer alan arazi toplulaştırmasında 2002 yılındaki 0,5 milyon hektardan, 2016 sonu itibarıyla 5,3 milyon hektara çıktı biliyorsunuz. Toplulaştırmada gerçekten önemli bir başarı elde edildi. Özellikle üretim maliyetlerinin düşürülmesi açısından son derece önemli; ki, ben, bu yıl açıkçası toplulaştırma ödeneğini 2 katından daha fazla, arkadaşlarımızla değerlendirerek artırdım. Toplulaştırmayı biz çok önemsiyoruz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – İstekten zorunluya dönüştürmeyi düşünüyor musunuz?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Sulamada ise 2002’deki 2,3 milyon hektardan 3,2 milyon hektara yükseldi sulanabilen alan.

Kırsal kalkınma desteklerini, biliyorsunuz, yoğun bir şekilde artırdık.

Yine, havza bazında destek için uygulamaya başlayacağız.

Hayvancılık destekleri aşağı yukarı 10 kat arttı son on üç yılda.

Sertifikalı tohum kullanımı ve yerli tohum üretimi, tarım üretimi sürecinde teknoloji kullanımı ciddi şekilde yükseldi. İsterseniz bu rakamları da sizlerle paylaşabiliriz.

Tarımsal ürünlerin ihracatında ise son on dört yıl içerisinde 3 kattan fazla, gıda ürünlerinde ise 5 kattan fazla bir artış meydana geldi.

Yine, Sayın Durmaz’ın “Bölgesel gelişme program ve uygulamalarını nasıl izliyorsunuz, değerlendiriyorsunuz? Performansı nasıl ölçüyorsunuz?” şeklinde bir sorusu söz konusuydu.

Üçer aylık dönemler itibarıyla tüm programlar izlenmekte ve değerlendirilmektedir. Bölge kalkınma idareleri tarafından Bakanlığımıza da bu raporlanmaktadır ama bunların daha profesyonel bir hâle getirilmesi gerektiğini ben de düşünüyorum açıkçası.

Kalkınma ajanslarına yönelik ise şunu ifade edeyim: Bu izleme ve değerlendirme yapılıyor, hem SODES hem de kalkınma ajansları tarafından tahsis edilen ödeneklerin yerli yerinde kullanılıp kullanılmadığına dair bir çalışma başlatıldı. Aslında, bu denetimler rutin, belirli aralıklarla yapılıyor ama İçişleri Bakanlığı müfettişlerince bir çalışma başlattık ve tüm bölgelerimiz taranıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, ilave on beş dakika süre vereceğim, lütfen toparlayınız.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Dolayısıyla, herhangi bir şekilde usulsüz kullanım söz konusu ise bunların gereği yapılacaktır. Bunu, buradan çok açık bir şekilde ifade ediyorum.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Değerli Bakanım, usulsüzlükten öteye bizim başından beri ifade ettiğimiz, sadece tarımsal kalkınma amacına uyma noktasında zafiyet var.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – O zaman şöyle söyleyeyim: Kalkınma ajanslarının gerçekten kurulduğu günden bugüne kadar geçen süre içerisinde özellikle geri kalmış yörelerimize çok önemli katkıları oldu. Yıllardan beri bu işin içerisindeyiz. Ben, sunuşumda da ifade ettim, inanın, on beş yıl önce, on yıl önce, on iki yıl, on üç yıl önce, örneğin Bitlis ilinden, Bingöl ilinden, bırakın özel kesimi kamu kurumlarından bir tane proje bile bakanlıklara gelmiyordu, çünkü böyle bir altyapı yok. Hangi projeyi hazırlayacak da bakanlığa sunacak, bakanlık da bunu yatırım programına alacak. Yoktu bunlar.

Peki, sivil toplum kuruluşlarına bakalım, sivil toplum kuruluşlarının, fizibilite nedir belki birçoğu bölgede bilmiyordu, neler yapılması gerektiğini bilmiyordu, proje nasıl hazırlanır bilmiyorlardı. Binlerce kişiyi eğitim programından geçirdik, proje nasıl hazırlanır, nasıl izlenir, nasıl değerlendirilir, bunların hepsi yapıldı.

Bakın, sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 20 binin üzerinde, ki 5 bin projeye destek verilmiş, proje teklifi alınmış. Eğer o bölgelerde 20 bin proje üretilebiliyorsa, 15 bin, 20 bin proje üretilebiliyorsa demek ki önemli bir gelişme olmuştur demektir. Ha, burada eksikliğimiz nedir? Size katılıyorum, orada özellikle yönetimde vali, belediye başkanı, sanayi, ticaret odası başkanı özellikle değerlendirmelerin, proje değerlendirmelerinin sağlıklı yapılmadığını ifade ettiniz değil mi Sayın Durmaz? Ve belki amaca matuf bazı projelere destek verildiğini de söylediniz, bu tür şeyler bize de geliyor, benim de yapmış olduğum bazı tespitler var, bunların önüne geçeceğiz, bunu özellikle ifade ediyorum. Ve güdümlü proje oranını artıracamız.

KADİM DURMAZ (Tokat) - Kısa bir örnek vereyim: Samsun, Tokat, Amasra ve Çorum, bu 4 ilimizin Orta Karadeniz Kırsal Kalkınma Ajansı var. "Dört yılda bir bir ile mega proje" deniyor, onu da mesela il merkezinde, mesela Tokat'ta il merkezindeki belediye başkanı bir mega projeye iş yerlerini yıkıyor, bir alan açıyor. Tokat'ın 12 ilçesi var, bu 12 ilçede kalkınmaya yönelik, amacına uygun bir şekilde kullanılması lazım. Bir başka sene Çorum yapıyor, Amasra yapıyor, Samsun yapıyor, yani amaç dışı bir kullanım diyorum.. Biraz daha dönüşümü olan, amacına uygun harcanmasının uygun olacağını belirtmek istiyorum.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Durmaz, teşekkür ediyorum.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Yine Sayın Durmaz'ın çok sorusu oldu, "Bu sürdürülebilir kalkınma hedeflerini yerine getirmek için yol haritanız nedir?" şeklinde. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine erişmek için ilk aşamada ülkemizin bu hedefler kapsamındaki mevcut durumunu detaylı bir şekilde analiz ederek politika, proje ihtiyacı bulunan alanları tespit edeceğiz, bu amaçla bir çalışma başlatıldı ve bu çalışmalarımız devam ediyor.

Sayın Bekaroğlu'nun soruları oldu, özellikle Yeşil Yol'a yönelik bir eleştirisi oldu. Şunu ifade edeyim: Yeşil Yol'un yapılmasının temel amacı turizm ve son yıllarda bakalım, özellikle Trabzon, Rize, Artvin, özellikle yurt dışından çok sayıda turist gelmeye başladı bu bölgeye. Şu anda Bursa'dan Trabzon'a doğrudan uçuşlar başladı. Neden? Çünkü Bursa'ya gelen turistler artık Trabzon'a da gitmeye başladılar. Burada Yeşil Yol'un toplam uzunluğunu da söyleyeyim: 2.620 kilometre. Bunun aşağı yukarı yarısı Karayollarına ait yollar. Yani Karayolları Genel Müdürlüğümüzün daha önce açılmış olan bir kısmı asfalt bir kısmı stabilize olan yollar ve mevcut, ilave açılan yerler de o kadar sınırlı ki, onu özellikle söyleyeyim, patika yolların genişletilmesi şeklinde oluyor. Şunu söyleyeyim size: Gümüşhane'de 2,3 kilometre, Artvin'de 15 kilometre, Rize'de 13 kilometre, o kadar, başka yok. Yani bu, çok farklı bir yere çekilmeye çalışılıyor, buradaki temel amacımız mevcut yapıyı bozmadan, doğayı bozmadan o yolun standardının yükseltilmesi. Zaman zaman 1-2 kilometrelik bir bağlantı ihtiyacı olabiliyor, ki patika yollar var aslında, araçlar da geçiyor oralardan, o yolun standardını bir anlamda yükseltmek şeklinde çalışmalar sürdürülüyor, yoksa doğayı tahrip etme gibi bir durum kesinlikle söz konusu değil.

Yine Sayın Kuşoğlu'nun bu bölge kalkınma idareleriyle, aslında Sayın Kuşoğlu'nun sorularına gelmedim ama hemen aklıma geldiği için ifade ediyorum, bu DAP, DOKAP, GAP ve KOP idarelerinin tahsis edilen ödeneği yeterli ölçüde kullanamadığına dair.

Şimdi, tabii, arkadaşlarımız bana notlarını getirdiler, işte bir idaremi diyor ki: "Yüzde 85'ini kullanacağım.", diğeri "Yüzde 90'ını kullanacağım." Ama geçmiş rakamlar bunun böyle olmadığını gösteriyor. Çok açık söylüyorum, buradan ifade ediyorum: Parasını, tahsis edilen kaynağı kullanamayan yöneticiyle ben çalışmam, herkes kendisine çekidüzen versin, buradan arkadaşlarıma söylüyorum. Yani

eğer sana bir ödenek tahsis ediliyor ve bu ödeneği sen kullanamıyorsan senin orada yerin yok, bunu arkadaşlar düzelterekler, düzeltmediği takdirde ben de gereğini yapacağım, buradan çok açık olarak ifade ediyorum.

Yine, Sayın Bekaroğlu demir yoluyla ilgili, demir yolunun kullanımıyla ilgili oranları sormuş idi milyon ton kilometre olarak. 7 milyon ton kilometreden 11 milyon ton kilometreye çıkmış durumda 2002-2015 dönemi.

“Stratejik planlar niçin gelmedi?” Planlar, ifade ettiğim gibi, KOP planı hazır, KOP Başkanımıza da teşekkür ediyorum burada, DAP ve DOKAP planlarını yeni sunmuşlar 2017-2021 için, bunları da Bakanlığımız değerlendirdikten sonra revize yapılması gerekiyorsa yapacağız ve daha sonra onaylayacağız.

Lale Hanım’ın, Sayın Karabıyık’ın sorusu, “Eğitim yatırımları artmıyor.” şeklinde bir ifadesi oldu. Millî Eğitim Bakanlığının aslında yatırımlarında 2,5 katlık bir artış söz konusu, üniversitelerdeki artış ise 3,2 kat, yine toplam eğitim bütçesinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı 2,57’den, 2015 yılında 4,1’e yükseldi.

Sayın Kalaycı’nın bir sorusu KOP’a tahsis edilen ödeneğin diğer bölgelere göre daha az olduğu yönünde. Kişi başına baktığımızda, aslında Sayın Kalaycı’nın ifade ettiği gibi değil. Şöyle ifade edeyim: GAP bölgesinde kişi başına 3.236 TL ödenek tahsis edilmiş, DAP bölgesine 3.543 lira, DOKAP bölgesinde 2.655 lira, KOP bölgesinde ise 3.217 lira. Dolayısıyla...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Yüzölçümü?

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Tabii, yüzölçümünü dikkate aldığımızda, kişi başı nüfusu dikkate aldığımızda aşağı yukarı aynı, çok uzak değil birbirinden ama yüzölçümünü dikkate aldığımızda bu oran elbette az. Ama şunu söyleyeyim Sayın Kalaycı: KOP Eylem Planı’nı, DAP, DOKAP eylem planlarını revize edeceğiz, yeni iller dâhil edildi, bu eylem planına inşallah bu dönemde yeni projeleri alacağız ve önümüzdeki sene inşallah yüzümüz ak bir şekilde bu oranı da yükseltmiş şekilde sizin huzurunuzda inşallah geliriz diye düşünüyorum.

Sayın Özdemir’in kadın istihdamında artış olmadığına dair bir ifadesi oldu.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Yeterli değil.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Veya yeterli olmadığına dair, çok affedersiniz.

Kadınların iş gücüne katılım oranında çok ciddi bir artış var, gerçekten diğer ülkelerle de kıyasladığımızda kadınların iş gücüne katılım oranındaki artış oranı oldukça yüksek, bu, şunu gösteriyor: Kadınlarda inanılmaz bir bilinçlenme var çalışmak için, toplum içerisinde daha aktif rol almak için. Güçlü bir eğilim olduğunu görüyoruz.

Şöyle söyleyeyim: 2004 yılında kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde 23,3. 2016 yılı Ağustos ayı itibarıyla yüzde 33,1; tam 10 puanlık bir artış, ki iş gücüne katılımı 10 puanlık artış çok büyük bir artıştır. Genellikle biz 0,5 puanlık, 1 puanlık artışı bile yüksek olarak niteleriz ama 10 puanlık artış gerçekten çok yüksek. Dolayısıyla inşallah bu artış daha da devam eder, aradaki makası kapatırız, çünkü...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Şöyle bir durum var Bakanım: Nüfus olarak çok yüksek bir kadın nüfusu var, karşılaştığımız zaman birçok Avrupa ülkesiyle çok çok gerideyiz ve yaratılan istihdam alanı da çok eksik.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) - Yine, Sayın Çakırözer'in bir sorusu vardı, SEGE'yle ilgili Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi. Aslında Eskişehir ilimiz 6'ncı, 7'nci sıralarda, Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi açısından. Dolayısıyla, bölge olarak bir alt bölgeye almamız son derece anlamsız.

Yine, bazı arkadaşlarımızın soruları oldu. Örneğin 3'üncü bölgeden 5'inci, 6'ncı bölgeye geçmek gibi.

Şimdi, değerli arkadaşlar, şunu ifade edeyim: Herkes 6'ncı bölgede olmak istiyor. Niye? Daha fazla teşvik olduğu için, ama 3'üncü bölgede olan bir ilimizi 6'ncı bölge yaptığımız takdirde, örneğin Van iline göndermek 6'ncı bölge ise, bir başka ilimiz, daha gelişmiş bir ilimiz, diyelim ki Marmara'da, Ege'de bir ilimiz 3'üncü bölgede ise, eğer biz o ilimizi 6'ncı bölge yaparsak kimse doğruya, güneydoğuya yatırıma gitmez. Yani bu farklılığı mutlaka oluşturmak durumundayız. Bu farklılık olmadığı takdirde o bölgede zaten yatırım düzeyi oldukça düşük, onu yükseltmek istiyoruz, yükseltmek için kullandığımız bir mekanizma.

Yine, Sayın Çakırözer'in bir başka sorusu, bu ESA 2010'a geçiyoruz. Evet, ESA 1995'ten bu ulusal hesaplarda bir miktar millî gelirden artış olacaktır. Neden? Çünkü AR-GE harcamaları girdi olarak değerlendirirken yatırım kapsamına alınıyor ESA 2010'da, yine askerî, savunma amaçlı yatırımlar da yine yatırım programına, kapsamına alınıyor, ESA 2010 gereği, dolayısıyla bir miktar artış olacaktır, ama Avrupa Birliğiyle tam anlamıyla uyumlu hâle gelmiş olacağız.

Yine Çaturoğlu'nun bir sorusu vardı. Batı Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresinin kurulması yönünde. Şimdi, tabii, ihtiyacımız nedir? Yani Bölge Kalkınma İdaresi kurarak, o bölgenin eksikliklerini gidereceğiz anlamına gelmez. Kalkınma Ajansımız var orada. Nedir eksiklik? Bir eylem planının olmaması. Bu bölge için bir eylem planı yapabiliriz, Kalkınma Ajansımızı kullanabiliriz ve hatta ben arkadaşlarıma şunu da söyledim: Bölge Kalkınma İdaresi olmayan bölgelerimize kalkınma ajanslarına bir miktar daha fazla kaynak tahsis edelim ki o boşluğu, o eksikliği gidersin.

Ben, açıkçası, yani Bölge Kalkınma İdaresi kurulmasının, yeni idareler kurulmasının çok doğru olduğunu düşünmüyorum, ama bir eksiklik hissediliyorsa, eylem planı, bunları yapalım, biz sorumluluk alalım, ajansımıza biraz daha fazla miktarda ödenek tahsis edelim ve sorunların çözümü yönünde somut adımları atalım diye düşünüyorum açıkçası.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, süreniz de tamamlandı.

Son cümlelerinizi alayım.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Kalan soruları yazılı da alabiliriz Sayın Bakanım.

Ama son cümlelerinizi alalım.

KALKINMA BAKANİ LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Yalnız, Sayın Kuşoğlu'nun bir sorusu vardı.

Yapılan transferlerle ilgili, Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarına yapılan transfer 571 milyon lira, 2017 yılı için söylüyorum. SODES'e 264,4 milyon lira, kalkınma ajanslarına 531,9 milyon lira, cazibe merkezlerine 104 milyon lira, Birleşmiş Milletler projeleri katkı payı için 6 milyon lira, vakıf üniversiteleri, bilim ve teknolojik araştırma projelerine -biraz önce bahsettim- 53,7 milyon lira, yine 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun çerçevesinde araştırma altyapı projelerine vakıf dışındaki 30 milyon lira, 19,5 lira da İSEDAK için ayrılmış bulunuyor, toplam 1,581 sermaye transferi olarak...

Siz muhtemelen 2016 yılı...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Ben 2015’i sormuştum.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – 2015’i verelim, bana 2017’yi verdi arkadaşlarımız.

Arkadaşlar 2015’i de hemen çıkarırsanız.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – 2015 gerçekleşme, 2017 bütçe.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Tabii, arkadaşlar 2015 gerçekleşmesini lütfen çıkaralım.

Ben, hepinize katkılarınız için gerçekten çok teşekkür ediyorum. Yine arkadaşlarımızdan özellikle Sayın Arslan’ın söylediklerinin her birini not olarak aldım, son derece güzel şeyler söylediniz, öneriler getirdiniz, cidden bize katkı sağlayacak öneriler, bu samimi kanaatimi söylüyorum.

Ben, açıkçası her bir milletvekilimizin önerilerini dikkatli bir şekilde yazdım. Gerçekten çok sayıda makul ve yapılması gereken öneriler var, bunların her birini teker teker değerlendireceğiz, hem iktidar hem de muhalefet partisi milletvekili arkadaşlarımızın her birine çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakanımız teşekkür ediyoruz.

Arkadaşlar, daha görüşmeler devam ediyor, bir hareketlenme var, ama kusura bakmayın.

Sayın Usta, yani formatta bir...

ERHAN USTA (Samsun) – Sadece bir dakika, çok kısa...

BAŞKAN – Peki, siz sorularınızın cevaplanmadığını...

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, hayır.

Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkan, önce sizi bir düzeltelim, yani “bir hesaplaşma” dediniz, hakikaten hiç öyle bir şey asla olamaz, onu kabul etmiyorum. Ben özellikle özenli bir dil kullanmaya çalışıyorum, ama şu cari açık. Yani benim bir sürü karşı söyleyeceğim şeyler var, ancak uzatmanın gereği yok, ama cari açık, özellikle Sayın Bakanım, birbirimizi iyi anlamadığımızı düşünüyorum.

Benim söylediğim şu: Manşet cari açık düşüyor, rakam, ama analiz olarak cari açığa baktığımızda, sizin dokümanlarınız da var, altını hariç yapıyorsunuz, çünkü altın şey değil. Zaten ticarete girmesi girmemesi tartışılan ve istikrarlı bir şey değil.

Altın düzeltmesi, ben enerji fiyat düzeltmesi yapıyorum, siz enerjiyi tamamen dışarı attınız. Öyle yaptığımızda, enerji fiyat düzeltmesi, 2014’e göre, 2016 yılında 3,1 puan cari açık artıyor. Sizin dediğiniz gibi, ben size bunun hemen resmini çekip verebilirim, kâğıdı da verebilirim, temize de çektim, sizin gibi yaptığımızda da altın ticareti ve enerji ithalatı hariç yaptığımızda da altın ticareti ve enerji ithalatı hariç yaptığımızda da 2014 yılında 1,9 olan, fazla olan, cari fazlamız var o zaman, çünkü enerjiyi tamamen dışarı atıyoruz, şimdi eksi 1’e dönüşüyor.

BAŞKAN – Rakamlar da bunun için var zaten.

Teşekkür ediyorum.

ERHAN USTA (Samsun) – 2,9 puan bozuluyor sizin yaptığınız yöntemle.

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – Şimdi, özellikle şunu ifade etmek istiyorum Sayın Başkan, biz her türlü eleştiriye de, her türlü öneriye de sonuna kadar açığız...

BAŞKAN – Yöntem önerisidir...

KALKINMA BAKANI LÜTFİ ELVAN (Mersin) – ...her türlü verimizde de son derece açık ve şeffafız ve ne istiyorlarsa arkadaşlarımız hepsini vermeye de hazırız.

Ben tüm arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Bakanımız, Sevgili Başkanımız da diyelim, sorulara ve eleştirilere vermiş olduğunuz cevaplardan dolayı da teşekkür ediyoruz, ama eksik kalan sorular olabilir Sayın Bakanım, bunları da yazılı olarak arkadaşlar Komisyonumuza gönderirlerse, biz de üyelerimize ve milletvekillerimize takdim edelim.

Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, sırasıyla, bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

Kalkınma Bakanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Kalkınma Bakanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Türkiye İstatistik Kurumu bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Türkiye İstatistik Kurumu 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Konya Ovası Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Böylelikle, gündemimizde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, size de teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, ikinci bölümdeki bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere birleşime saat 20.00'ye kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.14

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.06

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Çok Değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 14’üncü Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Gündemimizde Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Rekabet Kurumu bütçe kesin hesapları ve Sayıştay raporları bulunmaktadır.

Şimdi sunumunu yapmak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanımız Sayın Bülent Tüfenkci’ye söz vereceğim.

Sayın Tüfenkci, süreniz otuz dakikadır.

Buyurunuz lütfen.

II.- SUNUMLAR (Devam)

2.- Gümrük ve Ticaret Bakanı Bülent Tüfenkci’nin 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Sayın Başkan, değerli üyeler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2017 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı kapsamında Gümrük ve Ticaret Bakanlığının bütçesini sunmak üzere buradayız. Bakanlık faaliyetleri, hedefleri hakkında biraz bilgi vermek istiyoruz.

Bakanlık olarak görev ve hedefimiz, Türkiye’nin, ticaretin daha kolay ve daha güvenli yapıldığı bir ülke konumunda olmasını istiyoruz ve bu yönde çalışıyoruz.

Dünyada ticaretin değişen şartları -özellikle gümrük kapılarımızı- ülke olarak bizim de durmaksızın gelişmemizi, idari ve fiziki yapımızı yenilememizi gerekli kılmaktadır. Gümrük hizmetlerimizi çok daha hızlı, etkin bir şekilde sürdürebilmek için ihtiyaç duyulan yerlerde yeni gümrük kapıları ve müdürlükleri açmakta, mevcut kapılarımızı da yenilemekteyiz

Dilucu, Çıldır-Aktaş gümrük kapılarını yenileyerek 2015 sonunda hizmete açmıştık. İran’la açılan Esendere Gümrük Kapımızın da yeniden inşasını tamamladık ve 2016 yılı içerisinde hizmete açtık.

Halkalı Gümrük Müdürlüğümüzü yine Çatalca’daki yeni tesislerimize 2016 yılının Nisan ayında taşımış olduk ve orada faaliyetlerine devam ediyor.

Kapıköy Gümrük Kapımızın temelini 24 Ağustos 2016’da attık. 2017 itibarıyla da -yenileme işlemleri- bu inşaat inşallah bitmiş olacak.

Sarp Gümrük Kapısı’nın daha iyi şartlarda hizmet vermesi için yeniden inşasına başladık ve o da 2018 yılında tamamlanmış olacak.

Gürbulak, Hamzabeyli, İpsala ve Posof-Türkgözü gümrük kapılarımızı yeniden inşa ediyoruz. Hamzabeyli ve İpsala Gümrük Kapılarını da 2017 yılı içerisinde ihale edeceğiz. Habur Gümrük Kapımız gerçekten yoğun bir kapımız ve mevcudu iyileştirme adına biliyorsunuz Tek Durak Projemiz var ve bu Tek Durak Projesi'ne uygun olarak yeniden yapılandırıyoruz.

İstanbul trafiğini rahatlatmak için Erenköy Gümrük Müdürlüğünü şehir dışına taşıyarak Erenköy Lojistik Merkezi ve Gümrük Tesisleri olarak faaliyete geçmesi hususunda TOKİ'yle protokol imzaladık. 2016 yılında Kaçkar Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü, Adıyaman ve Halkalı Gar Gümrük Müdürlükleri de faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Özellikle Cerablus bölgesinde Fırat Kalkanı operasyonu ile sağlanan güvenlik durumunu ve bölgenin acil insani yardım ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak Karkamış Sınır Kapısı'ndan insani yardım malzemeleri ve ihtiyaç duyulan diğer malzemelerin giriş ve çıkışlarında gümrük hizmeti vermeye başlanmıştır. Sayın Başkan ve değerli üyeler; burada da özellikle Gaziantep Valiliğinin koordinasyonunda Öncüpınar'a alternatif ikinci bir ihracat kapımız olması yönünde de çalışmalarımız son aşamaya geldi. Önümüzdeki haftalar içerisinde burayı ihracat kapısı olarak da faaliyete geçirmeyi düşünüyoruz.

Tabii, gümrük alanında Bakanlık çalışmalarımız otomasyon ve dijital hedefler doğrultusunda ilerliyor. Bu anlamıyla elektronik sistemleri esas alan ve sınır geçişlerini hızlandıran faaliyetleri esas alıyoruz. Bu kapsamda hayata geçirdiğimiz bazı uygulamalar şu şekildedir: Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri, kısaca biz buna "BİLGE" diyoruz. Sürekli güncelleniyor, yeni modeller ekliyoruz. Gümrük mevzuatı kapsamında tüm beyanlar elektronik imza kullanılmak suretiyle hızlı ve takip edilebilir bir biçimde gümrük idarelerine elektronik ortamda gönderiliyor.

Yine, Bakanlığımızın geçmiş yıllarda da çok önem verdiği Tek Pencere Sistemi'nin e-belge aşamasının, 2016'da 21 kurum tarafından düzenlenen 116 belge Tek Pencere Sistemi'ne alınarak, ilk aşaması bitirildi. E-başvuru ise bu sene nisan ayında geçici ithalat izniyle başladı. İnşallah, e-başvuruyu da kısa zamanda tamamlayıp Tek Pencere'yi bütünüyle tamamlamış olacağız. Uygulamanın başladığı günden bugüne toplam 1,6 milyondan fazla belgeyi Tek Pencere Sistemi üzerinden verdik. Bu belgeler 4 milyondan fazla kalem oluşturmaktadır.

Konteyner ve Liman Takip Sistemi, konteynerlerin limanlardaki, iç gümrüklerdeki ve kara sınır kapılarındaki hareketlerinin sistem üzerinden izlenmesini hedef almaktadır. Konteyner ve Liman Takip Sistemi de 2015'te başlayıp 2016'da Bursa Gemlik'te ve Mersin'de pilot uygulamaları başarıyla gerçekleştirilmiş, diğer limanlarda da uygulamaya 2017 yılı içerisinde geçilecektir.

Yine, dijital anlamda Elektronik Ticaret Gümrük Beyannamesi, bununla posta idaresi ve hızlı kargo şirketlerine posta ve hızlı kargo kapsamında gelen ve giden eşyanın gümrük işlemlerini dolaylı temsilci olarak yapabilme yetkisi verilmiştir. Bunu özellikle kara yolu taşımacılığında da hayata geçiriyoruz.

Güvenilir ticaret erbabının imkânlarını geliştirme adına onaylanmış kişi statüsü 2002 yılı Temmuz ayında uygulamaya başlamış ve gümrük işlemlerinin süresini azaltmış ve işlemler kolaylaştırılmıştır. Onaylanmış Kişi Statü Belgesi sahibi firma sayısı 2.172'dir. Bu, toplam ithalatın ve ihracatın yaklaşık yüzde 40'ını karşılayan firmaların toplamına işaret etmektedir. Tabii, yeni ve ısrarla üzerinde durduğumuz yetkilendirilmiş yükümlü statüsü 2013 yılında hayata geçirildi ancak o günden 2016'ya gelene kadar fazla ilerleme sağlanmadı. Ama, 2016'daki ısrarlı takiplerimizle ülkemizde 42 firma yetkilendirilmiş yükümlü statüye ulaştı ve biz bunu kısa zamanda, inşallah 2017'nin sonuna kadar 100'e çıkarmayı hedefliyoruz.

E-TIR Projesi, başarıyla uygulanan ve dijital anlamda kolaylık sağlayan bir uygulama. İran'la pilot uygulamalarına başladık ve Gürcistan'la da veri değişimi noktasında çalışmalar tamamlanmış olup teknik testler başlayacaktır.

TIR Elektronik Ön Beyan Sistemi 32 ülkede kullanılmaktadır. Her ülkenin kendi dilinde ön beyan verisi göndermeye imkân tanınmaktadır.

Yine, Elektronik Taşıt Onay Belgesi Sistemi'yle 2016 yılında 10.348 adet belge elektronik ortama taşınmıştır.

Kara sınır kapılarımızda gümrük işlemlerinin sürecini tek aşamaya indirerek işlemleri hızlandırmak amacıyla Tek Durakta Kontrol Projesi'ni başlattık. Pilot uygulama 2014 yılında Kapıkule Sınır Kapısı'nda gerçekleştirildi.

Ayrıca, kara sınır kapılarında gerçekleştirilen tahsilatların kredi kartları ve banka kartları yoluyla da yapılabilmesi yönünde çalışmalarımız devam etmektedir.

Yine, biraz önce de ifade ettiğim gibi Habur Sınır Kapısı'nda da Tek Durak Uygulaması'nı 2017 yılı içerisinde inşallah hayata geçirmiş olacağız.

Tabii, Bakanlığımız özellikle kapılardaki kaçakçılıkla mücadele noktasında etkin ve önemli görev ifa ediyor. 2016 yılının ilk on ayında, uyuşturucu madde, akaryakıt, sigara ve ticari eşya başta olmak üzere, 1 milyar 772 milyon TL değerinde kaçakçılık olayı ortaya çıkarıldı. Uyuşturucu madde kaçakçılığıyla mücadeleye büyük önem veriyoruz. Bakanlığımızca bu yıl içerisinde 16 bin farklı maddenin tespitini yapabilen ve dünyada yeni kullanılmaya başlanan uyuşturucu ve kimyasal madde tespit cihazları temin edilerek personelimizin eğitimleri tamamlandı ve kullanımına da verildi. Hem doğal hem de sentetik uyuşturucuların naklinde transit ülke konumunda olan ülkemizde son dönemlerde tüm sınır kapılarımızda aldığımız yoğun tedbirler ve etkin mücadele etkili olmuş ve Türkiye'nin transit ülke olma vasfını kaybettiğini, yeni transit ülkenin Kuzey Kafkaslara doğru kaydığını görüyoruz. Kaçakçılıkla mücadele amacıyla kullanılan teknik cihazlar ve fiziki altyapımız bu alanda dünyadaki en ileri gümrük idareleriyle aynı seviyededir.

Akaryakıt kaçakçılığıyla mücadele konusunda oluşturulan özel ekibin etkin çalışmalarıyla özellikle sahte fatura, sahte belge ve teminat düzenlenerek yapılan suistimallerin ortaya çıkarılması konusunda başarılı sonuçlar elde edilmiştir. 1 milyar 368 milyon TL'yi bulan usulsüzlük tespit edilerek gerekli işlemler yapılmıştır. Akaryakıt kaçakçılığıyla mücadeleye önemli katkı sağlayacak akaryakıt veri tabanı sistemini de kullanıma açtık.

Gümrük iş ve işlemlerinin tümünde otomasyona geçilmesi hedefi doğrultusunda komuta kontrol merkezini tümüyle yeniledik. Merkezde özellikle ülkemizden transit yüklü eşya taşıyan araç takip sistemleriyle uydu üzerinden takip yapılmakta, kara sularımızda seyir hâlindeki gemilerin hareketleri anlık olarak izlenmekte, sınır kapılarımızdan ve limanlarımızdan her türlü radyoaktif ve nükleer madde uyarısı yapan radyasyon dedektörler on-line olarak takip edilmekte, kaçakçılıkla mücadele kapsamında yürütülen operasyonların koordinasyonunu da burada gerçekleştirmekteyiz ve burada özellikle kapılarımızdaki anlık hareketleri dikkatlice izleyebilmekteyiz.

Bakanlık olarak biliyorsunuz, bir yönümüz de iç ticaret. Özellikle ticaret erbabımızın, esnafımızın, üreticimizin rekabet gücünü ve finansmana ulaşma imkânlarını artırmak, uluslararası pazara açılmasını sağlamak amacıyla birçok projeyi, e-devlet uygulamalarını bürokrasiyi azaltacak şekilde hızla hayata geçiriyoruz. Bunları yaparken ihtiyaç duyulan mevzuat düzenlemelerini Bakanlığımızın tecrübe ve birikimi ile paydaşlarımızla istişare ederek hayata geçiriyoruz. Bütün düzenlemelerimizi –burada samimiyetle ifade ediyorum- özellikle sektörde yer alan paydaşlarla, sektörde faaliyet gösteren

kurumlarla istişare hâlinde mevzuatları düzenliyoruz. Bunları yaparken ihtiyaç duyulan mevzuat düzenlemelerini biz sadece Bakanlığımızın bürokratlarının yapmasını da istemiyoruz, geniş kesimlerle çalıştaylar yaparak harekete geçiriyoruz.

2012 yılında, bildiğiniz gibi, Türk Ticaret Kanunu'nu günümüz sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde yenilemiştik. Yeni Türk Ticaret Kanunu kapsamında ticari yaşamımızda devrim niteliğinde olan birçok yeniliğe de imza attık. Kanuna istinaden Bakanlığımızca bugüne kadar 6 yönetmelik ve 12 tebliği de yürürlüğe koyduk.

9 Ağustos 2016'da yürürlüğe giren yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik kanunda yer alan düzenlemelerle şirket kuruluş işlemlerinde ticaret sicil müdürlüklerini tek temas noktası hâline getirdik. Bu düzenlemeler kapsamında şirket kuruluş işlemlerinin daha kısa sürede ve daha az maliyetle tamamlanmasını sağladık. Şirket tasfiyesinde de tasfiye sonucu mal varlığının dağıtılmasında, bildiğiniz gibi bekleme süresi bir yıld, bu yeni düzenlemeyle bir yıldan altı aya indirildi.

Bakanlık olarak yaptığımız çalışmalarda ticarete güveni de artırmaya çalıştık. Çekle yapılan ödemelerin yaygınlaşması sonucunda çeke duyulan güveni artırmak ve karşılıksız çeki önlemek amacıyla düzenlemeler yaptık. Karşılıksız çek kesenler için adli para cezasını öngördük ve çeke itibar kazandıracak karekodlu çek sistemini zorunlu kıldık. Ticari işlemleri elektronik ortama taşıdık. Kısa adı MERSİS olan Merkezi Sicil Kayıt Sistemi'yle gerçek ve tüzel kişilere ait ticaret sicil kayıtları, sicil ilan işlemleri elektronik ortama taşınarak bundan sonra elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir. Bu sistemle şirket kurma daha kolaylaşmıştır. Ülkemizde 238 ticaret sicili müdürlüklerinin tamamı ticaret sicil hizmetlerini MERSİS üzerinden elektronik ortamda sunmaya devam etmektedir. Bu sistem ile ticari alanda faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilere bir anahtar numara verilmekte, şirket kuruluşları elektronik ortamda yapılabilmekte, sözleşme değişikliği ve sermaye artırımı gibi değişik işlemler de sistem üzerinden yapılabilmektedir. Bununla biz artık şirketleri bir günde kurabilir hâle getirmiş olduk.

Sayın Başkan, değerli üyeler; sebze ve meyve ticaretini şeffaf, izlenebilir ve güvenilir hâle getirmeye çalışıyoruz. Ülkemiz, dünya sebze ve meyve üretiminin yüzde 3'ünü gerçekleştiriyor. Bu miktarın toplam satış değeri ise 75 milyar civarındadır, bu üretiminin yüzde 7'sini de ihraç ediyoruz. Ülke olarak sebze ve meyve ticaretinde büyük bir ticari potansiyele de sahip bulunmaktayız. Bu potansiyelin iyi yönetilebilmesi için hukuki ve ekonomik altyapının kurgulanması gerekmektedir. Bu kapsamda sebze ve meyve ticaretine yönelik olarak 2012 yılında kamuoyunda hal kanunu olarak bilinen yasayı çıkarmış durumdayız. Hal kanunu yürürlüğe girmeden önce sektörde yüzde 70'lere varan kayıt dışılık olduğu hepimizin bildiği bir gerçektir. Yapılan bu yasal düzenlemeler ile sebze ve meyve ticaretindeki kayıt dışılığı azaltmaya çalıştık, baktığımız zamanda önemli ölçüde azaldığını görüyoruz. 2012 yılında kurduğumuz Hal Kayıt Sistemi'yle sebze ve meyve ticareti elektronik ortamda takip edilmekte ve bildirim esasına göre çalışmaktadır. Başka bir ifadeyle, Hal Kayıt Sistemi'ne bildirim yapılmayan ürünler ticarete konu olmamaktadır. Kanunun devreye alındığı 2012'den bu yana 1015 yılına kadar Hal Kayıt Sistemi'ne yapılan bildirimler 14 kat daha artmıştır. Bu çalışmalar sonucunda sebze ve meyvede kayıt dışılık oranının yüzde 70'lerden yüzde 48'lere düşürüldüğünü görüyoruz. Demek ki daha burada yapılacak çok iş var. Sektörde kayıt dışılıkla mücadelemez yaklaşık 16,5 milyar liranın bir başka deyişle kayıt altına alınmasını sağlamıştır. Hal Kayıt Sistemi'ne bildirilecek malların resmî istatistik programındaki ürün listesiyle eşleştirilmesi çalışmasını da tamamladık. Bu çalışma sonunda TÜİK, Hal Kayıt Sistemi üzerinden üretilen verileri daha etkin bir şekilde kullanabilecektir yani bu TÜİK'in işlerini kolaylaştırma adanı önemli bir çalışma. Diğer önemli bir faydası da sebze ve meyve fiyatlarının enflasyona etkisi daha kolay ve doğru ölçülebilecek hâle geliyor.

Perakende olarak satılan sebze ve meyveler için ürün künyesi zorunluluğunu getirdik. Künye bir anlamda o ürünün kimliğini ifade ediyor yani üretim yeri, üreticisi, üretim tarihi, iyi tarım uygulamaları kapsamında ise sertifika bilgisi künyede bulunmaktadır. Bunlara ilave olarak, kısa bir süre önce de ürünün alış fiyatının da künyede yer almasını zorunlu hâle getirdik. Böylelikle tüketicilerimiz sebze ve meyve arz zinciri içerisinde kimler var, kimler kaçta alıyor, satıyor bunu görebilsin istedik. Böylelikle tüketici baskısını aradaki zincir halkasında bulunanlar da hissetsin diye düşündük. Uygulamalarını önümüzdeki günlerde görmüş olacağız.

Hal kanununun uygulanmasında tüm taraflarla birlikte yaptığımız istişare toplantılarına da büyük önem veriyoruz ve devam ettiriyoruz. Bu istişareler sonucunda sektörde yüzde 25'e varan -kamuoyunca da çok tartışılan- yüksek fiyatların temel gerekçelerinden biri olan zayı oranlarını azaltmak için ilave tedbirler alacağız inşallah önümüzdeki günlerde. Gerekirse hal kanununu yeniden yapacağız. Bu çerçevede önümüzdeki dönemde toptancı hallerinin modernizasyonu, soğuk hava depoları, ambalajlama tesisleri ve soğuk zincirde taşıma imkânlarını sağlamak için teşvik dâhil birtakım tedbirleri de bu bütçe içerisinde ele almış olacağız. Temel amacımız, vatandaşlarımızın daha güvenilir ve ucuz sebze ve meyve tüketimini sağlamaktır.

Tabii, burada lisanslı depolar ile tarım ürünlerinin ticaretinde büyük bir dönüşüm başlattık. Faaliyet izni verilen lisanslı depo işletmesi sayısında ve kapasitesinde 2016 yılında büyük bir artış sağladık. 2015 yılı sonunda 9 olan faaliyet izni almış lisanslı depo işletme sayısı 16'ya, 435 bin ton olan lisanslı depo kapasitesi ise 681 bin tona çıktı. Kuruluş izni almış 35 şirketin tamamının lisans alması durumunda ulaşılabilecek toplam kapasiteyse 4 milyon 827 bin 500 tondur. Lisanslı depolarda muhafaza edilecek ürün çeşidini ve depolama kapasitemizi de artırıyoruz. Bu çerçevede kısa bir süre içinde fındıkta lisanslı depoculuk faaliyetine başlanmasını hedefliyoruz. Ülkemizin en önemli tarımsal ürünlerinden olan Antep fıstığının da lisanslı depoculuk sistemi kapsamına alınmasına yönelik olarak Antepfıstığı Lisanslı Depo Tebliği 29 Eylül 2016'da yürürlüğe girdi. Kuru üzümün de lisanslı depolarda muhafazasına yönelik çalışmalarda da son aşamaya geldik. Kuru Kayısı Lisanslı Depo Tebliği'nde yaptığımız değişiklik ile lisanslı depo işletmesinin lisansa tabi kapalı depo kapasitesi minimum 10 tondan 5 bin tona, her bir şubesinin kapalı depo kapasitesi ise minimum 2 bin tondan bin tona düşürülmüş. Asgari ödenmiş sermayelerde de değişiklik yapılarak bu alanda da lisanslı depoculuğu daha geniş çerçeveye yaymaya çalışıyoruz.

Tabii, bununla beraber hayata geçirmemiz elzem olan ve şu anda Başbakanlıkta bulunan ürün ihtisas borsasını da kuruyoruz. Lisanslı depolarda muhafaza edilen ürünleri temsil eden elektronik ürün senetlerinin işlem göreceği, uluslararası düzeyde de faaliyet gösterecek ürün ihtisas borsasının kuruluşuna ilişkin çalışmalarda son aşamaya gelindi. Elektronik ürün senedi piyasasının geliştirilmesine ve derinleştirilmesine yönelik çalışmalarımız bu anlamıyla devam ediyor. 1 Mayıs 2015'te yürürlüğe giren Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un uygulanmasını kolaylaştıracak, elektronik ticarete güven kazandıracak çalışmalarımıza da hızla devam ediyoruz. Bu çerçevede, Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik ile Elektronik Ticarete Hizmet Sağlayıcı ve Aracı Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik de yürürlüğe girdi. Ayrıca, ticari elektronik iletilere yönelik şikâyetlerin etkin ve hızlı bir şekilde sonuçlandırılması amacıyla ticari elektronik iletiler hakkında genelge hazırlandı ve 15 Ağustos 2016 itibarıyla il müdürlüklerimize gönderildi.

Yine, elektronik ticarete, e-ticarete önemli olduğunu düşündüğümüz ve e-ticaretin kapsamını ve kapasitesini geliştirecek güven damgası sistemini de hayata geçiriyoruz. Elektronik Ticarete Güven Damgası Hakkında Tebliğ Taslağı'nı ilgili kurumların görüşlerine açtık. Yine, perakendecilik sektörünün düzenlenmesi noktasındaki çalışmalarımız, alışveriş merkezlerinin nitelikleri, açılışları,

faaliyetleri ve denetimlerine ilişkin usul ve esasları belirledik. Perakendeciler konseyini oluşturuyoruz. İkinci el motorlu kara taşıtları ticaretini, usul ve esaslarını belirleme, haksız rekabeti önleme, kayıt dışılığı azaltma, tüketiciyi koruma adına yönetmeliği hazırladık, bunu da kurum görüşlerine açtık. Aynı şekilde, emlak alım satımında da tüketicilerimizi koruyucu, haksız rekabeti önleyici ve kayıt dışılığı önleyici nitelikteki düzenlemelerimizi de bitiriyoruz. Kısa zamanda bunu da kamuoyu ve kurum görüşlerine açmış olacağız.

Yine, özellikle, perakende işletmelerin açılış, faaliyet ve kapanış işlemleriyle ilgili bilgi paylaşımının elektronik olarak yürütülmesini sağlamaya yönelik Perakende Bilgi Sistemi kısaca PERBİS'in kuruluş çalışmaları da devam ediyor. Böylelikle esnaflarımız ve küçük işletmelerimizin, küçük tacirlerimizin kapı kapı dolaşarak ruhsat, izin, belge almalarının önüne geçmek istiyoruz. Bir noktadan başvurarak o belgelerinin tamamını elektronik ortamda tamamlayıp tek o yerden de onayını alıp gitmesini amaçlıyoruz. Böylelikle hem zaman kaybını hem de para kaybını önlemiş olacağız. Buradaki amacımız da tek bir kapıdan başvursun, tek bir kapıdan da çıksın diye özetliyoruz.

Yine, Mecliste kabul ettiğimiz Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun özellikle küçük işletmelere ve esnaflarımızın finansmana erişimi noktasında önemli bir katkı sunacağını düşünüyoruz. 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girdiğinde, inanıyorum ki özellikle KOBİ'lerin finansmanında yaşadıkları darlığı bir anlamıyla, bir nebze aşmış olacaklar.

Yine, esnafımıza vermiş olduğumuz sıfır faizli krediden tutun da normal hazine destekli kredilere kadar, sübvansane edilen kredilere kadar, genç girişimci esnafımıza verdiğimiz 100 bin lira faizsiz kredilere kadar, kredi imkânlarını da sonuna kadar esnafımıza sunuyoruz. Özellikle, burada, terör mağduru esnaf ve sanatkarlarımızın vadesi gelmemiş taksitlerini erteleme imkânını sağlamıştık. Bakanlar Kurulu kararıyla da Diyarbakır, Mardin, Şırnak ve Hakkâri'de terör olayları nedeniyle işletmeleri zarar gören esnaf ve sanatkarlarımızın bankaya olan borçları taksit tarihinden itibaren bir yıl süreyle faizsiz olarak ertelenmiştir. Yine, Diyarbakır Sur ilçesinde bulunan esnaf ve sanatkarlarımız için 50 bin TL'lik faizsiz kredi çalışmalarını tamamladık ve esnafımız kullanmaya başladı. Tabii, esnaf ve sanatkarlarımıza vergi, sosyal güvenlik ve finans alanlarında da birçok kolaylık yine sağlamış olduk. Özellikle, primlerini düzenli olarak ödeyen esnaf ve sanatkarlarımızın malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinde 5 puanlık bir indirim sağlayarak -belki yetmez ama- kolaylık sağlama adına bir imkân getirdik ve hazine teşviki getirildi. Tabii, Esnaf ve Sanatkarlar Destek Sistemi (ESDES)'i hayata geçirdik. ESDES projesiyle kaybolmaya yüz tutan meslek ve meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf ve sanatkarlar ile yeni iş kuran girişimci ustalara faizsiz kredi uygulamasını başlatmış olduk. Esnaf ve Sanatkarlar Bilgi Sistemi'yle esnaf ve sanatkarlara sicil müdürlükleri tescil, tadil ve terkin işlemlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesini sağladık. 8 Kasım 2016'da Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın teşrifleriyle 5'inci Esnaf ve Sanatkarlar Şûrası'nı gerçekleştirdik ve gerçekten orada önemli kararlar aldık. Özellikle şurada esnaf ve sanatkarlarımızın dile getirdiği, çözümü gereken 13 yeni karar alınmıştır. Bu kararların gerçekleştirilmesi için Bakanlık olarak ilgili tüm kurum ve kuruluşlar nezdinde çalışmalara başladık. Esnaf kardeşlerimizin ekonomik şartlarını iyileştirmek ve mesleklerini daha iyi şartlarda yapmalarını sağlamak için çalışıyoruz ve esnaf ve sanatkarlarımıza sektör analizleri yapıyoruz. Kooperatiflere yönelik, özellikle kooperatifleri yeniden ekonominin unsurları hâline getirmek adına üretici kooperatiflerini yeniden canlandırmayı düşünüyoruz ve bununla ilgili çalışmalarımız son hızla devam ediyor.

Yine, tüketici hakları noktasında, biliyorsunuz, 28 Mayıs 2014'te yürürlüğe giren yasamız kapsamında 23 tane uygulama yönetmeliğini hayata geçirdik. İthalat aşamasına gerçekleştirilen ürün güvenliğinin denetimlerinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesine imkân sağlayan İthalatta Risk

Esaslı Denetim Sistemi (İRİS)'i 2 Mayıs 2016'da hayata geçirdik ve devreye aldık. Bu İRİS'in faaliyete geçmesiyle gerçekten ithalatçılarımız büyük bir rahatlığa kavuştu ve denetimleri biraz daha kolay oldu. 2016 yılında tüketici hakem heyetlerine yapılan ve TÜBİS'te kayıt altına alınan şikâyet sayısı 591.558 adettir, verilen karar sayısı ise 581.461 adet olarak gerçekleştirilmiştir.

Sayın Başkan ve değerli üyeler; Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 2017 mali yılı bütçesi 1 milyar 131 milyon 320 bin TL'dir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 2017 yılı bütçe tasarısının değerli katkılarıyla en iyi şekilde olacağına inanıyorum. Bütçenin ve yapılan çalışmaların ülkemiz için hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakana sunumları için çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sunum yapmak üzere Rekabet Kurumu Başkanımız Sayın Ömer Torlak'a söz veriyorum.

Sayın Torlak, buyurun.

Süreniz on dakikadır.

3.- Rekabet Kurumu Başkanı Prof. Dr. Ömer Torlak'ın 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

REKABET KURUMU BAŞKANI PROF. DR. ÖMER TORLAK – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bilindiği üzere, Gümrük ve Ticaret Bakanlığının ilişkili kurumu olan ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u uygulamakla yükümlü olan Rekabet Kurumu bu sene 20'nci yılına girmiş bulunmaktadır. Tüm mal ve hizmetlerin piyasalarında rekabetin sağlanması, korunması ve geliştirilmesi amacıyla faaliyet gösteren Rekabet Kurumu, kendisine intikal eden başvurular üzerine veya resen harekete geçmek suretiyle sektör ve şirket ölçeği farkı gözetmeksizin tüm sektörlerde faaliyette bulunan teşebbüsler hakkında inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak suretiyle karar almakta ve gerektiği durumlarda kanunda öngörülen idari para cezalarını uygulamaktadır.

Rekabet Kurumumuzda hâlen 133'ü meslek personeli olmak üzere 344 personel görev yapmaktadır. Kurumumuzun 2016 yılı faaliyetlerini özetle belirtmek gerekirse; 2016 yılının ilk on aylık dönemi itibarıyla 278 adet nihai karar alınmış durumdadır. Bu kararlardan 167 adedi birleşme, devralma, ortak girişim ve özelleştirmeye ilişkin kararlar, 27 adedi menfi tespit ve muafiyet konularındaki kararlar, 68 adedi rekabet ihlallerine ilişkin kararlardır. Yargı kararı üzerine yeniden değerlendirmek suretiyle aldığımız karar sayısı 5, diğer hususlara ilişkin alınan karar sayısı ise 11'dir.

Biraz önce bahsettiğim 167 birleşme, devralma ortak girişim ve özelleştirme kararlarından 144 adedine izin verilmiş, 22'si ise kapsam dışı veya izne tabi olmayan işlemler kategorisinde olduğu için bu şekilde sonuçlandırılmıştır, 1 karar geri çekilmiş olduğundan bu karar da bu şekilde sonuçlanmıştır.

68 rekabet ihlaline ilişkin kararlarımız kanunumuzun 4'üncü ve 6'ncı madde kapsamında kartel uyumlu eylem veya hâkim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin konulardan oluşup bu 68 dosyanın 53 tanesi ret, herhangi bir rekabet ihlali olmadığına ilişkin sonuçlanmış; 9 tanesi ise kanunumuzun 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası gereğince ağır bir ihlal olmadığı kanaatiyle ancak teşebbüslere uyarı gönderilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Yine, Rekabet Kurulumuz özelleştirme kapsamında da 5 adet görüş bildirmiştir, 6 karar da ise idari para cezasına hükmedilmiştir. Hâlihazırda 10 konuda soruşturma açılmıştır bu dönem içerisinde, on aylık dönem içerisinde ve yine, bu on aylık dönem içerisinde gıda, tarım, bilgi, iletişim teknolojileri, ilaç, sağlık, tıbbi malzeme, inşaat hizmet ve malzemeleri, kimyasal ürünler, makine teçhizat, mücevherat,

yiyecek ve içecek hizmetleri, ulaştırma ve diğer alanlarda olmak üzere toplam 16 adet soruşturma bu on aylık dönemde tamamlanmıştır. Hâlihazırda ise devam eden toplam 18 soruşturmamız bulunmaktadır. Bu dönem içerisinde kanununun 16/3 maddesi uyarınca yaklaşık 105 milyon 719 bin lira para cezası uygulanırken, yanlış, yanıltıcı bilgi belge verilmesi nedeniyle 7 milyon 552 bin lira ve Danıştay tarafından iptal edilen kararların yeniden değerlendirilmesi neticesinde de 2 milyon 117 bin 667 lira olmak üzere toplam 115 milyon 388 bin 620 lira idari para cezası uygulanmıştır. Bu kapsamda uygulanan idari para cezalarının yine bilindiği üzere Maliye Bakanlığı tarafından tahsilatı gerçekleştirilmektedir.

Bu çerçevede, Kurumumuz aynı zamanda dünyadaki gelişmeleri de dikkate almak suretiyle kanunumuzda var olan birtakım belirgin eksikliklerin tamamlanması çalışmalarını sürdürmektedir. Sınırlı sayıda maddeden oluşan bir kanun değişikliği tasarımız Sayın Bakanlığımızın da uygun görüşüyle belli bir noktaya gelmiştir. Umut ediyoruz ki en kısa sürede özellikle uzlaşma... Sayın Başbakanımızın da orta vadeli planda bahsetmiş olduğu uzlaşma müessesesinin kanunumuzda eksikliği var. Taahhüt konusu, teşebbüslerin bazı taahhütlerle menfi tespit ve muafiyetlerinin dosyalarının biraz daha netleştirilmesi konuları ve nihayet kurumsal kapasitemizi daha etkili ve etkin kullanmak adına ön araştırma ve soruşturma süreçlerine ilişkin birtakım yeni düzenlemelere ihtiyacımız var. Bunlardan oluşan bir kanun değişikliği taslağımız da Bakanlığımızdadır. İnşallah, en kısa sürede yasalaşmasını ümit ediyoruz siz değerli milletvekillerimizin desteğiyle.

Bu kapsamda, ayrıca Kurumumuz gerek ulusal gerek uluslararası ilişkilerini devam ettirmekte, sürdürmekte; bir taraftan da gelişmekte olan ve hinterlandımızda olan ülkelerin rekabet otoritelerinin kaynak ve kapasitelerine katkıda bulunmak, onların bilgi birikimlerini geliştirmek konusunda çabalarını da sürdürmektedir. Bizler de bu arada tabii OECD gibi, UNCTAD gibi, Avrupa Komisyonu gibi ve Uluslararası Rekabet Ağı gibi uluslararası kuruluşlardaki faaliyetlerimizi sürdürmekte ve aynı zamanda bu toplantılarda ortaya çıkan son değişiklikler konusunda hem görüşlerimizi iletmekte hem de bilgi birikimimizi, kurumsal kapasitemizi geliştirmeye çalışmaktayız.

Son olarak, Kurumumuzun 2015 yılı kesin hesabına göre bütçe gideri 50 milyon 929 bin 869 lira olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılı bütçemizi ise 2016 yılı bütçemiz olan 69 milyon 500 bin liralık bütçe rakamının yüzde 12,2 artışı oranında öngörülen 2017 bütçemiz ise yaklaşık 78 milyon lira olarak hesaplanmıştır. Bu bütçemizin de Rekabet Kurumunun hem kapasitesinin geliştirilmesine hem ülkemizin ve teşebbüslerin daha adil bir rekabet ortamında rekabet ederek gelişmelerine katkı sağlayacak faaliyetlerde bulunmamız için hayırlara vesile olmasını diliyor, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Başkana teşekkür ediyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Başkanın konuşma metnini de arkadaşlarımız...

BAŞKAN – Var efendim, Sayın Bakanın metninin son sayfasına bakarsanız, en arkasına bakarsanız orada o metni göreceksiniz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Ne bileyim, aynıısını Sayın Bakan konuşmadı da aynı mı yani?

BAŞKAN – Sayın Başkana teşekkür ediyoruz.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Sayın Bakan özetledi, o da özet olmasın diye.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Zaman geçmiş, kimse kalmamış, biraz hızlanalım dedim.

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Bakanım, Allah razı olsun.

Değerli arkadaşlar, bütçeler ve kesin hesaplar üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

Değerli hazırun, şimdi müzakerelere başlıyoruz.

Öncelikle, bürokrat arkadaşlarımızın sırasıyla kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica edeceğiz.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendileri tanıttı)

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz arkadaşlarımıza.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

f) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

g) Rekabet Kurumu

BAŞKAN – Şimdi müzakerelere geçiyoruz.

Sırasıyla söz istemlerine göre söz vereceğim.

Sayın Kuşoğlu, buyurunuz.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, dediğiniz gibi bu geç saatte yorgun argın, haftanın sonu yorulduk hepimiz de.

Gümrük konusu, ticaret konusu çok önemli tabii ki ama şunu söyleyeceğim: Ben alışamadım 2011'den beri gümrük ve ticaretin yan yana olmasına, bilmiyorum sizin nasıl ama. Gerçekten, bir taraftan gümrük ticareti kısıtlamaya çalışan bir amaçla aşağı yukarı –tam olarak öyle olmasa da- bir anlamda, en azından serbest ticareti engelleme durumunda. Öbür taraftan, ticaret tam tersine serbest yapılmak durumunda; böyle oksimoron bir durum var sizin Bakanlığınızda, alışamadık bir türlü.

Konular da öyle, biraz önce siz özetlemeye çalıştınız sunumunuzda. Gümrükten birdenbire ticarete geçmek çok farklı, esnafın, ticaretimizin sorunlarına geçmek biraz böyle insanı sıkıntıya sokuyor, yoruyor ama çok önemli.

Şimdi, söylemediniz ama vergilerin yüzde 20'sini, bazen yüzde 20'den fazlasını Gümrük Bakanlığı tahsil tahakkuk ettiriyor ve demin baktım siz sunumuzu yaparken, 2017 için ithalde alınan katma değer vergisi 83,7 hedef konulmuş. Dâhilde alınan KDV ne kadar biliyor musunuz? İthalde alınan KDV 83,7 yani 84 milyar tahsilat yapacaksınız gümrükler olarak, dâhilde alınan KDV 57,1; 57 milyar onlar, 84 milyar siz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Dâhilde alınan.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani, dâhildeki tüm mal ve hizmetlerle ilgili olarak -ki Gümrükte sadece mallarla ilgili var, hizmetler genellikle olmaz- dâhildeki mal ve hizmetlerin KDV'si 57, gümrük yoluyla aldığımız, ithalde alınan KDV tutarı 84 milyar, 83,7 milyar lira yani ne kadar büyük bir rakam.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Maliye Bakanlığı bilir onu.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Bir anlamıyla öyle, evet.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bir anlamıyla öyle, evet.

Yalnız, geçmiş yılları bilemiyorum, 2015 hedefiniz 75,1'miş, onu da çıkardım. Ne kadar tahsil edildi, bunu Sayıştay raporunda görmekte mümkün değil. 75,1'miş, onun ne kadarını tahsil edebildik bilmiyorum. Aynı yıl 44 milyarmış dâhilde alınan katma değer vergisi hedefi.

Sayın Bakanım, bu en son Avrupa Birliği ilerleme raporunda da yine bizim her yıl olduğu gibi gümrüklerle ilgili bazı eleştirilerde bulunuluyor ve özellikle, risk temelli bir kontrol sistemine, daha basit bir sisteme geçilmesi tekrar öneriliyor. “Çok iyi bir hazırlık seviyesinde ama ilerleme kaydedilmemiştir.” diyor ve ithalat ve ihracat üzerindeki kısıtlamaların serbest ticaret yönünde, malların serbest dolaşımı yönünde kaldırılması yine isteniyor, aynı şekilde, geçen yıllarda olduğu gibi, Avrupa Birliği ilerleme raporunda.

Sayın Bakanım, siz sunumunuzda değinmediniz ama Gümrük ve Ticaret Bakanlığıyla ilgili Sayıştay raporu oldukça yüklü bir rapor, 2015’le ilgili olarak, siz girmediniz bu konuya ama. Özellikle, bir kesin hesap komisyonu gibi buna değinmemiz lazım. Şartlı görüş verilmiş size Bakanlık olarak. Çok da önemli konular var, müsaadenizle onlara girmek istiyorum çünkü bunlar bir anlamda, Bakanlığınızın çalışmalarının 2015 yılındaki, özellikle, Türkiye Büyük Millet Meclisinden sizin için çıkan ödeneğin nasıl harcandığıyla ilgili bir eleştiri mahiyetinde, çok güzel, önemli eleştiriler. Mesela, şu söylenmiş: “Ekonomi Bakanlığı tarafından iptal edilen yatırım teşvik belgeleri kapsamında sağlanan destek unsurlarının geri alınmasına ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanmadığı tespit edilmiştir.” Bu hakikaten önemli ve çok kapsamlı bir mevzuat analizi de yapılmış. Ekonomi Bakanlığından 2011-2014 yılları arasında, 2012, 2013 ve 2014 yıllarında iptal edilen teşvik belgelerine ait liste istenmiş, 5012 yatırım teşvik belgesine ilişkin liste gönderilmiş. Bunlardan 94 adet yatırım teşvik belgesi kapsamında beyanname düzenlendiği tespit edilmiş ve sonuç olarak -uzatmayayım- sağlanan destek unsurlarının geri alınmasına ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanmadığı... Biliyorsunuz, bir teşvik söz konusuysa firmalara da o kapsamda bazı destekler verilmiştir, en azından, bazı vergiler alınmamıştır. Bunlar, teşvik belgeleri iptal edildiğine göre geri alınması gereken rakamlar. Bunlarla ilgili olarak çok naif bir eleştiride bulunulmuş. Hâlbuki, burada bir kamu zararı var, aslında, Sayıştay raporunun buna da değinmesi lazım. Belki denetçilerin raporunda değinilmiştir ama bize gönderilen raporda yok. Burada ne kadar bir zararın ortaya çıktığının da hesaplanması lazım. Aslında, sizin Sayıştaya verdiğiniz cevapta da bu yok. Siz kabul ediyorsunuz durumu Bakanlık olarak, “Tamam öyledir ama iş yükü fazladır, bundan sonra bilgi işlem çalışmalarıyla bunları halledeceğiz.” diye bir cevap veriyorsunuz. Aslında, burada kamu zararı vardır, bunun müsebbipleri vardır, sorumluları vardır; bunların bir soruşturma konusu olması gerekir diye düşünüyorum. Ama burada belli edilmemiş, belki Sayıştay raporunda, asıl raporda, denetçi raporunda vardır.

Yine, dâhilde işleme rejimi çerçevesinde izin verilmeyecek eşyalar için gümrük müdürlüklerince dâhilde işleme izni verilmiş, bu da önemli bir konu. Bunun da tutarı belli değil ama siz Bakanlık olarak Sayıştaya izin verilmemesi hususunda gerekli tedbirlerin alınmasını teminen çalışmaların başladığını söylemişsiniz yani kabul etmişsiniz, “Evet, dâhilde işleme rejimi çerçevesinde izin vermememiz gereken konularda izin vermişiz.” diye. Bunların listesi de var. Bununla ilgili de bir kamu zararı var, onun da meblağı belli değil ama bu konu da soruşturma açılması gereken bir konu.

Üçüncü bulguyu geçiyorum. “Yap-işlet-devret modeliyle modernizasyonu gerçekleştirilen gümrük kapılarına ilişkin varlık ve yükümlülük kayıtlarının mali tablolarda gerçeğe uygun olarak yer almaması.” Bu da önemli bir konu ama üzerinde durmak istediğim diğer bulgu, “İhracat kredisi garanti kuruluşlarının listesinde kayıtlı kuruluşların garantisi kapsamında yurt dışından sağlanan kredilerin Kaynak Kullanım Destekleme Fonu kesintisine tabi tutulmaması neticesinde ithalde alınan katma değer vergisinin de eksik tahakkuk ettirilmesi.” Böyle bir eleştiri var. Yine burada da rakam belli olmamakla beraber burada da bir kamu zararı söz konusu. Sayın Bakanım, burada da bir soruşturma açılması gerekiyor. Bunlardan dolayı, bu dört bulgudan dolayı size şartlı görüş verilmiş.

Denetim görüşünü etkilemeyen bazı bulguları da var ama bence bunlar da önemli. Mesela, ilki, “Çeşitli ihtiyaçların karşılanmasında Bakanlığın, Bakanlık bütçesinden yapılması gereken birtakım harcamaların iç ticaret hizmetlerini geliştirme payından karşılanması ve elde edilen varlıkların Bakanlık mali tablolarında yer almaması.” Aslında, bu da önemlidir diye düşünüyorum çünkü sonuç olarak sonuç hesaplarını etkiliyor.

Yine, önemli bulduğum, not aldığım bir konu da “Gerçeğe uygun olarak tahsil edilmesi ve ödenmesi gereken fazla çalışma yolluklarının -ki bu belli değil, ne kadar fazla çalışma yolluğunun olduğu- mevzuata aykırı biçimde global olarak tahsil edilmesi ve personel arasında eşit oranda paylaşılması.” Ne kadarlık bir yolluk var, arkadaşlarımız çıkarırlarsa memnun olurum.

Yine, faaliyet sonuçlarıyla ilgili faaliyet tablosunda da sormak istediğim bazı konular var. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri var -arkadaşlarımız not alabilirlerse- 29 milyon liralık. Alınan bağış ve yardımlar var, bağışlar ve özel gelirler var, 8,823 milyon liralık. Bunların detayını verebilirler mi? Diğer gelirler var, 1,612 milyon liralık. Bu diğer gelirler nedir? Burada “faiz geliri, kurumlardan alınan paylar, cezalar” diyor ama daha fazla detay verilebilirse memnun olurum.

Tasfiye Hizmetleri Genel Müdürlüğü için de aynı şekilde, şartlı görüş verilmiş, Bakanlığınıza olduğu gibi. O da önemli, önemsenmesi gerekiyor tasfiye hizmetleriyle ilgili olarak. Sayın Bakanım, geçen yıl da benzeri şekilde Bakanlığınızla ilgili eleştiriler vardı Sayıştay raporunda, bazıları düzeltilmemiş. Bunların önemsenmesi ve düzeltilmesi lazım. İnşallah, önümüzdeki yıllarda kesin hesap komisyonu kurulur, bunlarla ilgili olarak daha ayrıntılı bir çalışma yaparız. Aslında, bunlar hem sayın bakanlarımız için hem de bürokrasi için daha yol gösterici, daha iyi olacaktır öyle bir çalışma yapmamız hâlinde. Bu sene özellikle, ben kesin hesapla ilgili yani geçmiş yıllarla ilgili çalışmalara ağırlık vermeye gayret ettim. Onun için, sizin Bakanlığınızda da bu konu üzerinde durmaya çalıştım.

Bütçelerin hayırlı olmasını diliyorum, hayırlı uğurlu olsun.

Başarılar diliyorum.

Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu ben teşekkür ediyorum.

Sayın Günal, buyurun lütfen.

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, unutmamak adına, hızlıca ben de Bülent Bey’in bıraktığı yerden Sayıştayla ilgili bir iki şey söyleyip diğer bazı hususlara temas edeceğim.

Bunların içerisinde benim en önemli gördüğüm –hepsi birbirinden önemli ama- dâhilde işleme rejimiyle ilgili olanlar. Biz yıllardır, sadece size değil diğer bakanlarımıza da, Ekonomi Bakanımıza da, hepsine söylüyoruz, bu konunun köklü bir şekilde ele alınması lazım. Her seferinde “Yapıyoruz, eylem planında var, 3’üncü madde, 5’inci madde... Dış ticaretle ilgili eylemlerimizde var.” deniliyor ama istenilen hâle gelmiyor ki bu tespit zaten bizim söylediğimiz bazı şeylerin doğru olduğunu gösteriyor. O nedir? Yani amacına uygun kullanılmadığını, ihracatla ilgili şeyleri teşvik etmesi gerekirken iç tüketime yönelik olduğunu söylüyorduk ki şimdi mevzuatın içinde olmayan maddelerin dâhilde işleme rejimine sokulduğu görülüyor. Yani bu, burada bir başıboşluk olduğunun bir göstergesi. Ben ayrıntısına girmek istemiyorum ama bu meselenin köklü bir şekilde ele alınması ve gerçekte başlangıçtaki ortaya koymuş olduğumuz amaca uygun şekilde çalışması için düzenlenmesi gerekiyor, bir. O kadar fazla ayrıntısına

girmeyeyim çünkü burada bütün ayrıntısı var, arkadaşlarımız söylüyor ama ben bundan bağımsız olarak yıllardır bunu söylüyorum. Belli mallarda özellikle çok fazla şikâyetler oluyor “İç piyasaya veriliyor.” diye. Bir taraftan kaçakçılıkla mücadelede bahsediyorsunuz, bir taraftan yani kaçağı bırakın meşru olarak içeriye soktuğumuz bazı mallar var bu sayede. Biz o zaman eğer doğru yapmazsak amaca uygun, çanak tutmuş oluyoruz.

İçeride bazı şeyler de var, teşvik iptalleriyle ilgili olan var. Az önce Sadi Bey içeride söylüyordu. Kaynak kullanımı destekleme primi... Bir tarafta, Bülent Bey dedi ki: “Dışarıdaki daha az.” E, tabii, daha az, tam tahakkuk ettirmediyse az olması normal. Burada da diyor ki... “57” mi demiştiniz? Evet. Yani diğeri 80 küsur, bu 50 küsur o zaman “Tam olarak tahakkuk ettirilmiyor mu?” diye düşünmek lazım. Şimdi, ortada bir sorun varsa bunu hakkaniyetli bir şekilde çözmek lazım ama bir mevzuat varsa da ona uygun, doğal olarak arkadaşlar baktığı zaman bu eksikleri tespit ediyorlar. Ha, onun da bir kullanılış amacı var, Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu da durup dururken çıkmadı, oradan da bir sürü yere belli destekler, yardımlar, teşvikler sağlanıyor. Yani bir şeyi bulmamız lazım. Eğer aksayan bir taraf varsa oturup yine diğer birimlerle beraber istişare etmek gerekiyor. Açıkçası, burada, bunlarda biraz daha dikkatli olmamız lazım. Arada böyle pansuman tedbirlerle değil de sistemi kökten çözecek bazı önlemleri almak gerekiyor diye düşünüyorum.

Şimdi, sizin söylediğiniz şeyler arasında özellikle, baştan... Aslında, ben Bülent Bey’in söylediğine tam katılmıyorum. Bir şey yapalım, birazcık yani sataşma yapayım da Sayın Kuşoğlu’na. Yani “Gümrük burada engelleyici.” dedi, ben tam tersine, dış ticaretin de bunun içinde olması gerektiğini düşünürüm. Konuluş amacı ayrı ama hizmet açısından birbiriyle entegre olduğu için... Tabii, o zaman da eleştirdik, sizinle alakası yok, siz de geldiniz, Bakan oldunuz ama şahsa göre bakanlık olunca... O dönemde “Ayıp olmasın, Hayati Bey’e de bir bakanlık verelim.” diye gümrük bir taraftan ayrıldı, öbürü gitti, gümrük ticareten ayrıldı, ondan sonra iç ticaret dış ticareten ayrıldı falan böyle garip bir şey oldu. Bunlarda yeniden inşallah bir yapılanma olursa yönetimde dikkate almak gerekir.

Ben bu kapsamda gümrüğün sizin söylediğiniz hizmet boyutuyla değil ama -dış ilişkiler kısmında da kısmen değinmişsiniz- gümrük birliğiyle ilgili hususun da politika olarak yani sizin uygulama birimleri ayrı, burada kontrolörlerimiz, arkadaşlarımız var ama şu anda üçüncü ülkelerle olan dezavantajlı durumumuz artık karşılıklı olarak da birtakım restleşmeler yapıyor ama biz tek bu garabeti yaşayan bir ülkeyiz tam üye olmadan Gümrük Birliği Anlaşması’nı sürdüren. Evet, baştan belki “rekabet, teknoloji, know-how” falan dedik ama artık bizim aleyhimize işlemeye başladı, hele hele Avrupa ile Amerika’nın kavgası biter, TTIP’i de yaparlar, bizi de dışarlarsa işte o zaman daha bir garip duruma düşeceğiz. Bu konuda da bir alternatif geliştirilmesi gerekmez mi? Birtakım üçüncü ülkelerle olan dezavantajlı duruma karşı bazı şeyleri çalışmamız lazım ki çok hafif geçmiş dış ilişkiler kısmında Türk Keneşiyle ilgili Türk Konseyinin toplantılarında bazı çalışmalar yapıldığını söylemişsiniz ama daha çok İran, Pakistan’la ilgili ekonomik iş birliği teşkilatı var, onun içerisinde bütün Türk devletleri aynı zamanda üye. Daha önce de bahsetmiş olduğum arşivde yer alan bir nevi Türk gümrük birliğine giden bir çalışma yapılması gerekiyor ki bunun için de şu anda en önemli kurum ekonomik iş birliği teşkilatı yani İran’ı, Pakistan’ı çıkardığımız zaman geri kalan bütün Türk cumhuriyetleri orada üye, daha küçük bir şey. İslam İşbirliği Teşkilatı içerisinde var tercihli ticaret anlaşması ama orası çok büyük ve kurumsal olarak fazla bir kargaşa var, üye çok. Yani bazı İslam ülkelerinde kurumsal yapıda sıkıntılar var. Burada daha çerçevede aşılabilir diye düşünüyorum hem de alternatif ticaret alanları da geliştirmiş oluruz Türk devletleriyle diye düşünüyorum.

Onun ötesinde, az önce ayaküstü size bahsettiğim Alanya özelinden bakarak hâllerle ilgili birtakım şikâyetler geliyor. Ben size şimdi arkadaşların belediyyeye yazdığı dilekçe örneğini de vereceğim ama bir iki tane maddesini söyleyeyim ki hani işin ciddiyeti ortaya çıkmış olsun. Bütün bu talep konusu yazının içerisinde. Şu anda Alanya'da Demirtaş, Alanya, Konaklı ve Payallar olmak üzere 4 tane hâl var. Toplam oturma alanı 148 bin metrekare. Yeni yapılan hâl projesindeki kullanım alanı, tüccar ardiyeleri dâhil, 156 bin metrekare. Yani şu anda sundurma var, ötekilerde, yapılacak olanda yok. Birkaç tane önemli şeyi söylüyorlar, gerçekten benim de dikkatimi çekti. Yeni hâl projesinde 159 adet iş yeri görülüyor, 43 tane ardiye var. Şu anda Antalya Hâline bakınca 144 iş yeri karşılığında 600 ardiye, 100 adet ambalaj ve zirai... Yani yan tesislerin, tam tersine, sorun olan şeyin olmadığını, ihracata uygun bir şekilde paketleme ardiye tesislerine yer verilmediğini söylüyorlar. O zaman bunu dikkate almak lazım çünkü bizim en önemli şeylerden bir tanesi, buradan hem iç piyasada hem dışarıya, muz örneğin, bunlarla ilgili ayrı tesisler gerekiyor. Eğer bunlarla ilgili yerler yoksa... “Soğuk hava veya muz sarartma odaları yok.” diyor, ben ayrıntısını bilmiyorum ama bütün, 100'e yakın komisyoncunun Antalya Büyükşehir Belediyemize verdiği bir şey. Demek ki burada projelerde bir tadilat gerekiyor herhâlde hem yerin artırılması, yanında kamu arazisi olduğunu söylüyorlar, hazine arazisi ama herhâlde orayı da koyarsak bir 50 bin metrekare, toplamda 200'ü falan bulacak ki o yan tesislerin de içine konmasına vesile olacak diye düşünüyorum. Ben size ayrıntısını vereceğim, bir iki husus daha var değineceğim.

Bununla beraber, gıda meselesine girmişken baştan beri söylediğim özellikle bizim bölgede çok daha acil ihtiyaç olan gıda ihtisas organize sanayileriyle ilgili de Türkiye'de belli bölgelerde bunların açılması gerekiyor. Bunların işlenmesiyle ilgili şimdi mesela, “saklanması, depolanması, soğuk hava deposu” dedik ama bütün yan teknolojileriyle beraber... Örnek, soğuk hava deposu olmadığı zaman ne oluyor? Ürünlerimiz telef oluyor, saklayamıyoruz veya işte satış zamanına kadar gidiyor. Bunların yeniden konserve, dondurulma, meyve suyu, birtakım şeyler var biliyorsunuz, çok farklı sektörler var. O amaçla biraz daha normal organize sanayilerinin dışında ihtisas organize sanayilerine bölgesel olarak ağırlık verilmesi ve bu kapsamda başta, bizlerin hep söylediği MHP olarak, ürün borsaları –siz arada bir yerde söylediniz ama çok kısa geçtiği için- genel bir ürün borsasının ötesinde bölgesel olarak... Mesela, arkadaşlarımız bakıyor yani Karadeniz'de bir fındık ürün borsası olarak sadece o ürüne yönelik veya Ege'de bir üzüm ürün borsası... Ticaret borsası ayrı bir şey ama ihtisas borsalarını da hızlı bir şekilde ele almamız lazım, bunun formülasyonunu nasıl yaparsak, bizlerin de önerileri var ama kısaca onları da söylemiş olalım çünkü bizim Antalya'nın yukarıları Burdur, Isparta tarafından sağ olsun Başkan bize ara sıra –şimdi gitti ama- elma getiriyor ama işlemediğimiz zaman, eğer o anda satışı da düşüksek gidiyor veya işte sebzemiz var, domatesimiz var, biberimiz var, yakınında eğer bir organize salça fabrikasının olduğu, hepsinin beraber olduğu bir yer olsa daha farklı bir şekilde değerlendirilecek. Mesafe olarak da tabii satılıyor ama arada ile ulaşım maliyetleri, diğer şeyler giriyor. Onun için belli bölgelerde bazı şeylere yoğunlaşmak ve bunları yapmak gerekir diye düşünüyorum.

Bir iki husus daha söyleyeceğim, arkadaşlarımız bakıyorlar ama çok gece... Rekabet Kurumuyla ilgili de Başkan konuşmasında söyledi, geçmişten bugüne hep söyleniyor, bankalarla ilgili, geçen yine kredi faizleriyle ilgili bir düzenleme vardı, siz daha önce ceza da yazdınız, biliyorum. Geçmiş yıllarda sorduk, “Ne kadarı tahsil edildi, ne kadarı edilmedi, affedildi?” diye. Vallahi, gidiyoruz, bakıyoruz, ben yeniden, iki gün önce sordum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Ek süre, lütfen...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Bitiriyorum Başkanım, müsaadenizle, toparlıyorum. Bir iki Rekabetle ilgili...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Garip yani şimdi, havale ücreti, EFT ücreti, oradan alıyor, kendi hesabı var, kendi bankasının içerisinde başka bir şubeye havale ediyorsun yine ayrı bir hesap var, birisi 30 alıyor, birisi 40 alıyor, birisi 50 alıyor. Böyle garip örnekler görüyoruz ama cezaya geldiği zaman hepsi birden hopturluyorlar, siz ceza yazınca. “Şu kadarını vermeyelim, şunu şöyle yapalım, bunu mahkemeye götürelim.” diye. Gerçekten bu konularla ilgili bir çalışma, yeni bir şey var mı?

Bir taraftan da siz tabii, değişik konulara, hepsine bakıyorsunuz sektörlerin ama medyadaki birtakım şeylerin bir kısmına RTÜK bakıyor. Öbür tarafta iletişim şirketleri var, Bilim Teknoloji Kurulu bakıyor yani bu konularda da kuruluşlarıyla ilgili rekabeti de düzenleyen, kesen yerler var. Ben gerçekten bu medya düzeninden biraz şikâyetçiyim, bu konuda bir çalışmanız var mı? Gazeteler de var çünkü Basın İlan Kurumundan alınan var bunlarla ilgili çalışmalar var, birtakım kayırmalar var ve küçük medya bundan şikâyetçi. Bu konuda da rekabeti düzenleyici bazı çalışmaların yapılması gerektiği kanaatindeyim. Geçen hafta Telekomünikasyon İşletmecileri Derneği’yle konuştum, BTK’yla ilgili kısımlar var ama önümüzdeki haftalarda onların da toplantıları olacak, daha küçük ölçekli olan iletişim şirketleri açısından da söylüyorum, birtakım şikâyetler var, bu konularda bazı çalışmalar var mı, sizin bilginiz var mı diye onu da sormuş olayım Başkanım.

Teşekkür ediyorum, bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Günal.

Sayın Öztürk, buyurun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızın değerli bürokratları, çalışanları, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlarım.

Tabii, gecenin geç vakti ama hem gümrük hem ticaret, ben gümrük alanına değil ticaret alanına değineceğim. Sayın Bakanım, gerçekten büyük bir Bakanlığın başındasınız. Biraz önce Bülent Bey’in dediği gibi yani ikinci Maliye Bakanı gibi sadece gümrükten alınan katma değer vergisinin büyüklüğü dikkate alındığında ülkemizin hem gümrük yönünden hem de ticaret yönünden önemli bir Bakanlığı. Bir zamanlar Sanayi ve Ticaret Bakanlığı olduğu dönemde ben de altı yıl çalışmışım o Bakanlıkta ama ticaret kanalında, sonra bilim, teknoloji oldu.

Sayın Bakanım, ben Giresun milletvekiliyim. Her ne kadar değişik yerlerde de İzmir’de son on yıl sanayicilik yaptıysam da bir dönem FİSKOBİRLİK’te Genel Müdürlük yaptım. ÇAYKUR’da da Genel Müdür Yardımcılığı yaptım, yönetim kurulu üyeliği yaptım yani Karadeniz’de hem fındığın hem çayın olduğu bir bölgeden geliyorum. Tabii, tarım satış kooperatifleri ve birlikleri Türkiye’de bir dönem çok önemli bir fonksiyon ifa ettiler. 1964’ten 1994’e kadar yaklaşık kırk sene tarımı birlikler kanalıyla devletimiz destekledi, 1994’ten 2000’e kadar DFİF kanalıyla kredi yoluyla yine 2000’den sonra da 4572 sayılı Yasa’yla birlikler özerkleşti denildi. Belli bir süre yeniden yapılandırılmaları için bir süre verildi hatta bu konuyla ilgili 600 milyon dolar civarında da Dünya Bankasından kredi alınarak Tarım Reformu Uygulama Projesi geliştirildi. Uzatmayacağım ama neticede bugün sanıyorum 16 tane birlik hayatta, KAYISIBİRLİK hâlâ devam ediyor mu bilmiyorum ama onunla 17’ydi benim bıraktığımda ama TARİŞ’i 4 koyarsak yani 4 tane TARİŞ birliği var, dolayısıyla onlarla beraber bu, 16-19 civarında oluyor.

Bir zamanlar çok önemli fonksiyon ifa eden birlikler, istisnalar olmakla beraber bugün maalesef amaçlanan konumda değiller, bir kısmı öz sermayesini kaybetmiş durumda, bir kısmının işletme sermayesi yok. Dolayısıyla ben hepsini değerlendirmeyeceğim ama kendi şehrimde merkezi olan FİSKOBİRLİK şu anda maalesef fındıkla ilgili bir politika belirleme, piyasa belirleme veya piyasada önemli bir rol üstlenme noktasında değil. Bunun sebepleri çok, bu çok sebeplerden bir tanesini söyleyeceğim. Bundan yaklaşık on yıl öncenin yönetimleri Meclis dışı muhalefet yapmak amacıyla 2004 yılı, 2005 yılı, 2006 yıllarında, 2007 yılı da dâhil sırf Meclis dışı muhalefetle Hükûmeti yıpratmak üzere FİSKOBİRLİK’i batırdılar. O dönemde ben 2003-2004 yıllarında Genel Müdürlük ve yönetim kurulu üyeliği yaptım, olaylı bir şekilde de oradan ayrıldım, sizin Bakanlığınız da o zaman denetim kurulumuza 2 denetçi vererek birliği denetliyordu, bir süre daha devam etti, hâlen devam ediyor mu bilmiyorum. Fakat bugün geldiğimiz noktada 2009 yılından sonra fındıkta hükümetlerimizin uyguladığı alan bazlı desteğe geçildi, yedi yıldır uygulanıyor, bu sene de yine 2017 bütçesi içinde alan bazlı destek bütçeye konuluyor. Öyle bir ürün ki fındık Türkiye için âdeta can damarı yani net olarak 2014-2015 fındık ihracat sezonunda 2 milyar 920 küsur milyon dolarlık ihracat geliri elde ettiğimiz ve potansiyeli de 5 milyar dolara kadar çıkabilecek bir ürünüdür. Bütün Karedeniz bölgesinde de hem çiftçileri hem tacirleri hem sanayicimizi, ihracatçımızı ve topyekûn de ekonomimizi ilgilendiren bir ürün.

Bugünlerde fındıkta bir karmaşa yaşanıyor Sayın Bakanım, bu size de geliyor şikâyetler ama bize o kadar geliyor ki şimdi cep telefonumdan sürekli mesaj geliyor hatta kimisi yani öyle şeyler söylüyorlar ki benim fotoğrafımı gören hemen diyor ki “Sayın Vekilim, orada poz veriyorsun ama ne olacak bu fındığın hâli?” En sonunda yani işimiz fındık gücümüz fındık ya içimiz dışımız fındık oldu. Sezona bu sene rekolte çok düşük olmasına rağmen biz fiyatların daha istikrarlı olmasını bekliyorduk, Giresun kalite 11-11,5 TL fiyatla başladı, 15 TL’lere kadar hatta 16 TL’lere kadar çıktı az da olsa o şeyi gördü. Ordu kalite, Levant kalite dediğimiz fındık da yine 10,5-11’lerden başladı o da 15 liraya kadar gitti ama döviz yükselmesine rağmen yüzde 15 civarında bir yükselmeye rağmen fındık fiyatları tekrar Giresun kalite bugün aldığım fiyatlar 11,5 civarlarında Giresun piyasasında, Levant kalite de 10,5 yani 1 liraya yakın fiyat farkı oluyor. Şimdi bu, bizim çok önemli bir ürünüdür, -tabii, Rekabet Kurumu Başkanına da biraz sonra belki soru olarak yönelteceğim- âdeta piyasada bir boşluk var, âdeta değil, bu boşluk var. Nasrettin Hoca’nın tabiriyle taşlar bağlanmış, köpekler serbest bırakılmış durumda. Evet, piyasa ekonomisi diyoruz, FİSKOBİRLİK var diyoruz. FİSKOBİRLİK’in 240 küsur bin benim bıraktığımda kayıtlı ortağı vardı, şimdi tabii, onların birçoğu silindi belki, ayrıldı vesaire ama hatırladığım kadarıyla 236 bin mi ne ortağı olan dünyanın en büyük kooperatifiydi FİSKOBİRLİK ve ben bıraktığımda da 248 trilyon bugünün parasıyla “cash” parayla bıraktım orayı, 2004 yılında ayrılırken DFİF’e borçları vardı, Hazineye borçları vardı ama onları yapılandırmıştık, nitekim sizin şeyiniz de var yapılmış. O kadar kötü yönetildiği gibi hem bu parayı batırdılar hem öz sermayesinin, gayrimenkullerinin, hisse senetlerinin birçoğunu sırf bu Meclis dışı muhalefet uğruna batırdılar. Neticede geldiğimiz noktada fındık müstahsili âdeta sahipsiz yani bir Hükûmet, iktidar partisi milletvekili olarak bu sözü tırnak içinde söylüyorum, dün de muhalefet partimiz bir araştırma önergesi verdi Mecliste tabii ben de konuştum, araştırma önergesinin aleyhinde oy verdik ama gerçekten fındıkta bir taşların bağlanması, köpeklerin serbest bırakılması gibi bir şey var. Şimdi...

MEHMET GÜNAL (Antalya) – Lehte verseydiniz.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yani ben takdire bırakıyorum dedim, açıkçası şey yaptım ama mesele şu: Araştırma bizim işimiz, araştıralım, soruşturalım, Hükûmet veriyor, gerçekten şu ana kadar alan bazlı destek olarak müstahsile 5 milyarın üzerinde para verdi. Daha önce TMO kanalıyla,

FİSKOBİRLİK kanalıyla çok büyük destekler verdi. Gübre veriyor, işte sigorta desteği veriyor, bir sürü destekler veriliyor, verilmiyor demiyorum ama fındık piyasasında bu başıbozukluğa biz bir şekilde devlet olarak olaya el koyup bu iktidarıyla muhalefetiyle birlikte bir düzen getirmeliyiz.

Aslında konuşacak çok şey var ama ben tekrar söylemek istiyorum üzerine vura vura: Biz bir fındık piyasası düzenleme ve denetleme kurumu gibi -gene bağımsız olsun ama- fındığın ziraatından ticaretine kadar, sanayisine kadar, ihracatına kadar bir koordinasyon sağlayacak, ortam belirleyecek bir kurumun olması lazım. Yani bizim ÇAYKUR’umuz var, çayda iyi yönetildiği için şu anda bir sorun gözüküyor. O, yüzde 100 devlet sermayesi bir İDT diyelim. Fındık tamamen piyasaya bırakılmış. “Kooperatif var.” deniliyor, FİSKOBİRLİK var ama FİSKOBİRLİK şu anda yok, adı var, tabelası var; yönetim, çocuklar iyi niyetle de olsa bir şeyler yapmaya çalışıyor yedi sekiz senedir ama bir şey yapamıyor çünkü o kadar büyük, cesametli bir ürün ki... Türkiye için önemli bir ürün. Bunun yüzde 80-85’ini de dışarıya satmak zorundayız.

Şimdi, tabii, süre az olduğu için ben biraz olayı toparlamaya çalışıyorum. Buraya bir düzen getirmek zorundayız Sayın Bakanım. Piyasaya bıraktık, “Patron piyasadır.” diyoruz, ben de gittiğim her yerde diyorum ki: “Arkadaşlar, alıcı var, satıcı var; sanayici var, tacir var.” Ama Sayın Bakanım, bir masa, bir kasayla adam fındık ticareti yapabiliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ek süre veriyorum.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Şu anda piyasayı bozan ana unsur “emanet usulü” dediğimiz, vatandaşımızın, özellikle gurbetçilerin fındığını emanete vermeleri, bu emanetçilerin de fındıklarını satmaları ve alıcıların ihtiyaçlarını görmeleri neticesinde... Yüksek fiyattan, bunu 14’ten, 15’den aldılar; şimdi onu düşürmeye çalışıyor. Kim? O emanetçiler. Yani piyasada öyle bir şey ki, hem içeride hem dışarıdaki alıcılar ve satıcılar âdeta hesap kesme zamanı fiyatı düşükten kesmek için bir yarış içindeler çünkü işin sahibi yok. Şimdi, Rekabet Kurumu Başkanım oradan bakıyor, “Sahibi yok.” derken, çok özür diliyorum, sizi kastetmiyorum ama bu bir.

Yıllardan beri, bakın, bir marka oluşturamadık. Tamamen Avrupalı çikolata sanayicisinin insafına kalmış durumdayız. Üstüne üstlük geçtiğimiz seneler Türkiye’nin en büyük ihracatçısı kurumunda olan bir şirketimiz Avrupa’nın da önemli, belki de en önemli alıcısı durumundaki bir firmaya satıldı. Ticarettir, satılır, rekabete uygundur, değildir; tamam ama şimdi, piyasada şöyle bir dedikodu var... Sayın Başkanım, bunu da soru olarak size sormuş olayım. Dedikodu şu: Piyasada hem alıcı yönünden hem satıcı yönünden bir monopol ve monopson yani iki tarafta da tekel oluşturulmuş durumda diye iddia var. Bunu araştırıyor musunuz? Rekabet Kurumumuzun tabii ki görevleri içinde. Tabii ki bunu araştıracağız, soruşturacağız ama aslolan, müstahsil... Tarım Bakanlığı tarafından alınan kararlar var, geçen Sayın Tarım Bakanımızla bunu konuştuk. Dedi ki: “Ben bir fındık dairesi kuruyorum.” Henüz kurulmadı.

İki: “Lisanslı depoculuğu harekete geçireceğiz.” Giresun Ticaret Borsası lisanslı depoculuk yapmaya uğraşıyor, “1 Kasım’da açacağız.” dedi Başkan, beni de güya açılışa davet edecek, hep beraber... Hâlâ açamadı, hâlâ bitiremediler, bir sürü sorunları var. Bunlar ne zaman açılacak? Sizin Bakanlığınızı da ilgilendiriyor. Bir an önce devreye girmesi lazım ama yetmez, 17 bin ton kapasitesi var. 2011’de lisanslı depoculukla ilgili kanun çıkmış, 2011’den beri lisans vermeye başlamışsınız, henüz fındıkta bir şey yok. TMO’nun depolarının -geçmişte uğraştılar, bir sürü depolar yaptılar ama- bunların standartları uygun değil. Sayın Tarım Bakanımız dedi ki: “Lisanslı depoculuk yapacağız, fındıkları emanete bırakılmayacağız, buraya alacağız.” Şu anda böyle bir şey yok, devreye alamadık.

Tek yaptığımız şey ne? Eskiden bir rekolte karmaşası vardı, ihracatçılar ayrı rekolte tespit ediyordu, FİSKOBİRLİK ayrıydı, ziraat odaları ayrıydı, herkesin bir rekoltesi vardı, Tarım Bakanlığımız bu sene dedi ki: “Ben el koyuyorum, ben tespit edeceğim ve herkes benim şeyimi baz alacak.” 468 bin ton rekolte tespit etti, TÜİK 620 bin ton rekolte tespit etti. Bak, buna rağmen -TÜİK de bir devlet kurumu- tekrar revize etti; geçen ay, sanıyorum 25 Ekimde şeyini geri çekti, 425 bin tona indirdi. Ya bu ne perhiz bu ne lahana turşusu! Yani bir taraftan Tarım Bakanlığı 468 bin ton diyor... Tabii, herkesin kendine göre bir rekolte şeyi var, ona göre üretim planını veya satış planını yapıyor.

Demek istediğim şu Sayın Bakanım: Gerçekten, fındık, özel olarak dikkate alınması gereken bir ürünümüz, üstün olduğumuz bir ürün. Ben geçen ay Barselona’daki, Reus’taki Avrupa Birliği Tarım Komisyonu ile Türkiye’nin yaptığı toplantıya da katıldım. Fındık Tanıtım Grubu davet etti, gittik. Avrupalılar tabii ki onlar, İtalyanlar yüzde 15 üretiyor dünyada, Fransızlar var, İspanyollar yeniden bahçeleri dikime almışlar, bakıma almışlar; Azerbaycan fındık üretiyor, Gürcistan üretiyor. İhracatçılarımız diyor ki: “Aman, ne olursunuz, fiyatlar yükselmesin, fındık zaten elimizde kalıyor.” Eee? Zaten birçok Avrupalı tacirler Gürcistan ve şeyde bahçe kiralamışlar, satın almışlar, üretiyorlar. Onlara şu teklifi getirdim: “Türkiye’ye diyorsunuz ki: ‘Arzı engelleyin.’ Bakın, siz fındık arzını engelleme yerine Amerikalıların bademde yaptığı gibi biz bütün fındık üreten ülkeler bir araya gelelim. Türkiye, Fındık Tanıtım Grubu kurdu, işte, fuarlara gidiyor, şuraya buraya gidiyor. Hayır, biz birlikte bir ‘board’ kurup ‘Bu fındığı bütün dünyaya nasıl yediririz?’ bunun çalışmasını yapalım.” dedim, bunu dikkate değer buldular, not aldılar Avrupa Birliği Tarım Komisyonu yetkilileri ve diğer şeyler.

Şimdi, biz fındık üretmekten vazgeçemeyiz, bunun şeyi yok yani fındık üretmeye devam edeceğiz. Fındık bahçelerimizin yenilenmesi lazım -bu, Tarım Bakanlığının konusu- çünkü yaşlandılar, verimliliğimiz çok düşük, Giresun’da neredeyse 60, 70 kilolara düştü dönüm başı. Batıda biraz fazla, doğru ama o güzelim alanlar taban araziler, fındıkla bence atıl kullanılıyor, makineli tarım yapabileceğimiz yerler. Dolayısıyla, bir keşmekeşlik var Sayın Bakanım, siz Ticaret Bakanlığı yönünüzle bu işe bakar ve... Bürokrat arkadaşlardan bu işi bilenler var. Benim beraber çalıştığımız arkadaşlarımız da var şu anda sizin kadronuzda, Ramazan Bey gibi, diğer arkadaşlarımız.

Dolayısıyla, fındıkla ilgili özel bir gündem yapıp Bakanlığınızda lütfen şu “fındık piyasası düzenleme ve denetleme kurumu” dediğim bu kavramı... Bunun içeriğini doldurabiliriz, ben illa şey olsun demiyorum ama herkes fındık ticareti yapmasın, piyasayı bozmasın, standart getirelim, Türk fındığına sahip çıkalım yoksa gerçekten, bu nimet bizi çarpar.

Bakın, ben Genel Müdürlüğe geldiğimde Türkiye’nin ihracatı 590 milyon dolardı, 2 milyar 928 milyon dolara kadar çıkabildik. Niye? Biraz sanayicimiz, ihracatçımız fındık türlerini geliştirdi ama müthiş de bir kapasite boşluğu var, atıl kapasite var. Niye? İşte bu planlamayı yapamadığımız için. Devletçi ekonomiyi savunmuyorum ama piyasa ekonomisi de bu kadar da serbest piyasa değil. Köpekler tamamen serbest, taşlar bağlı Sayın Bakanım.

Onun için, ben sözlerimi uzatmak istemiyorum. Çok teşekkür ediyorum ama Rekabet Kurumu Başkanına da bu piyasadaki alıcı ve satıcı yönündeki tekelleşmeyle ilgili bir araştırma, bir soruşturma var mı onu da soru olarak yöneltmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

Bakanlığımızın bütçesi ülkemize hayırlı olsun.

Ordu Milletvekilimiz de yanımda. Fındıkta Ordu Giresun’u geçti şu anda. Kayısı bölgesi Bakanı olarak bizi siz çok iyi anlıyorsunuz.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Kayısındaki sorunlar da fındıktaki sorunlarla aynı olduğu için...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Aynı, evet.

Ben birliklerden girdim ama zaman olmadığı için Sayın Bakanım gidemedim, aslında konuşacak çok konu var.

Çok teşekkür ediyorum.

Hayırlı olsun Bakanlığımızın bütçesi diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Öztürk.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Meclis dışı muhalefet kimdi, MHP mi, başka bir parti mi? Kimi kastettiniz 2004'teki...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bu, Meclis dışı muhalefetti efendim. Yani o günkü FİSKOBİRLİK Yönetim Kurulu Meclis dışından iktidarı yıpratmak için bütün şeylere girdi...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yollara döktü, fındık yaktı falan...

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yani onlara girersem bu fındık hikâyesi benim şirazemi bozuyor. Ben o zaman Genel Müdürdüm. Şimdi, şu beyaz...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – CHP Meclisteydi o zaman.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Mesela Sayın Başbakanımız, o zaman Tayyip Bey – Cumhurbaşkanı- Giresun Hükümet Konağının açılışında -ben de Genel Müdürüm- bana dedi ki: “Piyasada fındık yok, niçin piyasaya fındık vermiyorsunuz?” Bizim elimizde de 124 bin ton fındık var, depolarda çürüyor ama 2004'te don olmuş, 10 bin ton fındık versek sanayici üretim yapacak, Yönetim Kurulu karar almıyor. Niye? Birileri dışarıdan diyor ki: “Satmayın, Hükümet gitti gidiyor.” İnanın böyle ve söz verdiğimiz hâlde... O gün Ali Babacan Bey Devlet Bakanı, Ali Coşkun Bey Ticaret Bakanı, bir araya geldik, 10 bin ton fındık satma kararı aldık. Yönetim Kurulunu topladık, Yönetim Kurulu dedi ki: “Hayır, satmayacağız.” Ben çıldırıyorum çünkü söz verdik, Hazine Müsteşarlığına söz verdik çünkü borcumuz var, DFİF'e borcumuz var, Hazineye borcumuz var. Fındık depoda çürüyor, piyasada ham madde yok, ithal edemiyorsunuz çünkü dünyada yok. Satmadık, sonra kararname çıkardı Hükümet o gün –çok özür diliyorum Başkanım, konu sorulduğu için cevap veriyorum- bizim 124 bin ton fındıktan elimizde kalmıştı 103 bin ton, ben onu işlemiştim biraz bizim entegrede, 103 bin ton fındığın yüzde 80'ine Hazine el koydu -çünkü borçlarımıza karşılık- yüzde 20'sini FİSKOBİRLİK'e bıraktı. Ben Genel Müdür olarak çıldırıyorum, bu fındık elimizden gidecek, yapmayın, etmeyin... FİSKOBİRLİK'i batırma pahasına Yönetim Kurulu bu kararı almadı Başbakana söz verdiği hâlde. Devlet Bakanı Ali Babacan Bey'e, Hazine Müsteşarlığına gittik, orada Yönetim Kurulu olarak söz verdiğimiz hâlde, geldik yönetimle karar alamadık ve tabii, bu benim istifamı getirdi. Ben de dedim ki: “Benim sözleşmem var, ben istifa edemem, beni alın görevden çünkü bu kararınız irrasyonel.” Piyasa yanıyor, dünya yanıyor, yok, satmıyoruz. Sonra yüzde 80'ine el koydu, kararname açık, şu anda Resmî Gazete arşivlerinde bulursunuz. Kararnamede şöyle bir madde vardı: “Bu ihalelere FİSKOBİRLİK şirketleri giremez. Ancak ihalede oluşan ortalama fiyattan fındık alabilir.” Ben kendi fındığımı, kendi şirketlerime Genel Müdür olarak aldırđım, inanın, 80 bin ton fındığı parayla aldırđım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – FİSKOBİRLİK'in fındığını ortalama fiyattan FİSKOBİRLİK'in şirketlerine aldirarak tekrar piyasaya bu fındığı sattım ve onun yüzünden de yönetim beni görevden aldı ama 38 trilyon kâr ettirdim o fındığı aldığımız için.

Neticede o yüzde 20'yle, daha sonra birçok ticarettten ettiğimiz kârlarla 248 trilyon “cash” para, 57 trilyon borçla bıraktığım FİSKOBİRLİK bugün bütün gayrimenkullerini kaybetti çünkü 2006 ve 2007'de TMO 4 bin liraya fındık alırken FİSKOBİRLİK 5 bin liraya aldı. Piyasada -yanlış hesap yaptılar- 7 bin lira, 7.250 liraya aldıkları fındığı, benim bıraktığım paraları ödedikten sonra tekrar Şekerbank'tan kredi aldılar yüzde 26 faizle, 9 bin liraya mal ettikleri fındığı bir kararnameyle 3.200 liraya TMO'ya satarak FİSKOBİRLİK'i batırdılar. Sırf, bak, bu Hükümet yaklaşıyor diye TMO devreye girdi, FİSKOBİRLİK'e yardım etmiyor, bakın... Ben ona girmek istemiyorum çünkü gerçekten inat uğruna FİSKOBİRLİK'i batırdılar.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederiz Sayın Öztürk.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Durmaz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Çok değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, 2017 bütçemizin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Tabii, ülkemizde küresel güçler birçok kararları seri seri aldırıldılar arkadaşlar. 1990'lı yılların ortasında bu Bakanlığın ismi “Gümrük ve Tekel Bakanlığı” idi biliyorsunuz. TEKEL'i elimizden kademe kademe kaybettik. Tabii, “TEKEL” deyince ilk akla gelenlerden biri sigara, diğeri de içki grubu idi. Sigaranın satışı nasıldı? Bir bakkal, market, bir işletmeci sigara alacağı zaman önce TEKEL'in veznesine –sizin tabirinizle- “cash” parayı yatırıyor, sonra da gidip depodan çuvalla ya da arabayla alıp götürüyor idi. Biz böyle bir kaynağı göremedik, elimizden gitti. Tabii, bu da yetmedi, yüz binlerce üreticiyi de beraberinde kaybettik.

Şimdi bakıyorum, gelinen nokta nedir? Sayın Bakanım, bilmiyorum, hiç böyle yaya yürüme fırsatınız oluyor mu? Anadolu'daki illerde şöyle 50-100 metrede bir tane kapısı kadar olan bir dükkân, içeride envaiçeşit kaçak tütün, kaçak kâğıt; bunlar gümbür gümbür satılıyor. Yine, yerli içkilerin sürekli ÖTV'sine yapılan zamlarla çok tercih edilmeyen yabancı içecekler hızla marketlerin reyonunda yerini aldı, müthiş bir satışa da devam ediyor. Şöyle bir algı da var: Yani Hükümet içkinin içilmesini istemeyebilir ama bunun yolu eğitimidir. Yasaklamalarla geçmişte de hiçbir yere gidilmemiş. Bu kararların çok ciddi bir gözden geçirilmesinde yarar var diyorum.

Denetleme noktasında da bu kaçak tütünleri, kâğıtlar ne yapıyor bilemiyoruz. Eskiden TEKEL'in, inhisarın kolcuları vardı böyle, kahvelerden tabaka şey yapar, ona bir ceza yazar, böyle bir sistem vardı ama şu anda aleni satılıyor. Ruhsatlarına baktım bir iki tanesinin “Neyi satıyor bunlar, ne diye almışlar?” diye. Yani dükkânların belediyeden aldığı ruhsatlarında o işlerle ilgili bir şey yok.

Tabii, bu arada, girişimcilik –sunumunuzda gördüm kitapçıkta- ekosistem iyileştirmesinde odaların etkinliği artırma... Buna Sayın Bakanım, bir de sivil toplum örgütlerini, gönüllü çevreci kuruluşları, doğa kuruluşlarını da katalım, biraz daha çeşitlenirse çok daha iyi olacağı görüşüdeyim.

Tüketicileri denetleme noktasında birkaç bakanlık denetliyor ancak o bakanlıkların yaptığı çalışmalarda –geçen sunumlarda da mesela Bilim ve Teknoloji Bakanlığında da tartıştık- 114 bin ürün denetleniyor, 38 bin kalemi üretimden kaldırılıp ceza yazılıyor. Ülkemizde çok ciddi bir denetimsizlik ve

üretilen ürünlerde kalite altı üretim var. Bu anlamda bu kurulun biraz daha aktif olup diğer bakanlıklarla eş güdümlü hâlinde insan sağlığına, çevreye, doğaya zarar veren üretimlerle ciddi bir şekilde mücadele etmesinde yarar var diyorum.

Tabii, Ahilik bizim Anadolu’da iyi bir kültür, iyi bir gelenek. Bilemiyorum, Bakanlığınızın hiç böyle bir çalışması var mı? Geriye doğru, böyle, tarihten gelen Ahilik mesleki şecereleri...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Tabii tabii, çıkardık.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yani bunları böyle bir toparlayıp... Yani biz de bilgi sahibi olalım, bilgilendirilirsek seviniriz çünkü çok önemli bir kültür.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Davet edelim inşallah, hatta Bakanlığımızda bir çayımızı için, size hediye edelim, hem de konuşmuş oluruz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Evet evet. Yani bunlar Anadolu’nun önemli şeyleri.

Kooperatifler her nedense ülkemizde çok fazla karşılık görmüyor. Bunun da temel nedeni, “üretim ve kooperatif” deyince merkezî hükümetler hep bu olaya ön yargılı bakıyor. “Kooperatif” deyince, dağılan Sovyet Bloku ve benzeri şeyleri çağırıştırıyor. 1970’li yıllarda da kooperatiflere böyle bir karşı çıkış vardı ama gelişen dünyada ve modern toplumlarda merkezî hükümetlerin sorumluluklarını azaltma noktasında... Bu kooperatifler ve üretici birlikleri şimdi yeni yeni ülkemizde canlanıyor, can suyu gibi de katkı sunuyor hükümetler. Doğru bir davranış olarak görüyoruz. Dilerim, hedeflerine ulaşmada mesafe alırsınız.

Gümrük idareleri gerek ekonomik gerekse güvenlik açısından bir ülkenin en önemli kurumlarından. Bu sebeple çok iyi yönetilmeleri gerekmektedir. Maalesef hükümetler tarafından, özellikle de Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarında, on dört yıldır tek başına bir iktidar tarafından bunu başarıp belli bir standardı imrenilecek bir noktaya da taşımış değiliz. Her geçen gün yeni vaatler, yeni projeler, yeni araştırmalar ama ortada somut bir sonuç yok.

Yanlış dış politikalar sebebiyle sınır kapılarımız âdeta kevgire dönmüş, güney sınırlarımızda güvenlik olmadığı gibi, kimin girdiği çıktığı da belli değil. Bu ortamda sağlıklı ve şeffaf bir ticaret anlayışıyla işleri yürütmek de mümkün değil.

Akaryakıt istasyonlarında rastgele fiyatlar ve gördüğümüz rakamlar bu ülkede hâlâ bu sektörün yeteri kadar kontrol edilip denetlenemediği ya da gümrük kapılarımızın devletimizin hâkimiyetinde olduğu konusunda ciddi kuşku ve endişeler yaratmaktadır. Ülkemizde yaşanan kaos ortamı, sınır komşularımızdaki olaylar, istikrarsız Hükümet politikaları, ülkenin gelişmesine ve uluslararası rekabette ilerlemesine engel teşkil ediyor. Rekabet edemeyen, büyüme sağlayamayan, işsizlikle mücadele eden bir ülkede ticaret de yeteri kadar gelişmiyor.

Değerli milletvekilleri, Dünya Ekonomik Forumunun Küresel Rekabet Endeksi’nde de Türkiye oldukça geriye düştü. Bu Forum 2015-2016 Küresel Rekabet Raporu’nu açıkladı. Türkiye makroekonomik ortam ve kurumsal yapılanmadaki bozulma sonucu 140 ülke arasında 6 basamak gerileyerek 51’inci sırayı aldı. Yine bu kurulun raporuna göre, ülkeler global büyümedeki yavaşlama ve yüksek işsizlikle mücadele etmek için verimliliklerini artırmak zorunda. Rekabet gücünü artırmadaki başarısızlık, durgunluk ve diğer şoklara karşı dayanıklılığı da tehlikeye sokmaktadır. Türkiye, kurumsal yapılanma ve makroekonomik ortam bileşenlerinde de zayıfladı.

Yine, raporda Türkiye ile ilgili değerlendirmeye gelince; Türkiye’nin 2014 itibarıyla satın alma gücü paritesine göre kişi başına düşen hedef olan 10.482 ABD dolarlık bir gelire ilave bir şey yapamadık. 2015-2016 dönemi Küresel Rekabetçilik Endeksi hesaplarına göre de Türkiye bir önceki yıl 144 ülke arasında 45’inci, ondan önceki yılda da 148 ülke arasında 44’üncü sırada konumlanıyordu. Hassas

siyasi dönem ve jeopolitik çatışmaların birleşmesi sonucuna oluşan belirsizlik ortamı Türkiye'nin kalkınmasında ciddi rolü olan özel sektör yatırımlarının ve özellikle uluslararası yatırımların yavaşlamasına ve ülkemizden kaçmasına sebep oldu. Rapora göre, yatırımların yavaşlamasında yüksek enflasyonun yarattığı belirsizlik ve yerel finansal sektöre duyulan güven ile bu sektörün etkinliğindeki düşüş de rol oynadı. Türkiye'nin, rekabetçilik sıralamasında yaşadığı düşüşte makroekonomik ortamın bozulması da önemli bir rol oynamış gözüküyor. Mantar gibi çoğalan, köylere, kasabalara kadar inen AVM ve süpermarketler küçük esnafı, bakkalı, manavı da bitirdi, kalana da can çekiştiriyor. Küçük esnaf yok olmaya başlayınca AVM'lerin gerçek yüzü de ortaya çıkmaya başladı. Ülke nüfusu 79 milyon seviyesine çıkmışken esnaf ve sanatkârın sayısının artmaması düşündürücü ve üzücü değil mi? Yüz binlerce iş yeri olması gerekirken esnaf her geçen gün bir bir yok olmakta. İstanbul Esnaf ve Sanatkârlar Birliğinin son araştırması AVM'lerin yaygınlaştığı son beş yılda iş yerlerinin kapanış işlemlerini resmî olarak gerçekleştirenlerin sayısının 55 bini aştığını ifade etmektedir. Resmî olmayanlarla birlikte kapanan küçük esnaf sayısının 200 bine yaklaştığı iddia edilmektedir. Sonraki yıllarda bu grafik devam etti, AVM'ler büyüdükçe esnaf kepenk kapatmaya devam etti, küçük esnafın dev sermayelerle rekabet edecek gücü, takati de kalmadı. Küçük kârlarla çalışan esnafın bu giderleri ve zararları telafi etmesi mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ek süre veriyorum.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Özellikle de sokak aralarına kadar giren dev marketlerle rekabet etmesi imkânsız gibi. Oysa, sık sık söylediğimiz, bu yasanın bir an önce, küçük esnafı kollayacak, her biri, daha sıcak ilişkiyi, kaynaşmayı, sohbeti pekiştirecek, kültürümüzün devamını sağlayacak küçük esnafın özellikle korunarak piyasanın çıkarması lazım. Devlet yasalarla esnafı koruyup kollamalı, yok olmasına da izin vermemelidir. Üretici esnaf lehine bu konuda getireceğiniz düzenlemelere de muhalefet olarak gerekli desteğe hazır olduğumuzu da belirtmek isterim.

Yine, Sayın Bakanım, ESDES sistemi güzel bir sistem ancak bu sistemle ilgili 2016 rakamlarını almak istiyoruz. Türkiye'de kaç ilde ne kadar esnafa bütçe ayrıldı, verildi, bunu öğrenmek istiyoruz.

Bir de gümrük kapılarında çok yoğun bir şekilde yapılan organizasyon ve çalışmalardan söz ettiniz Sayın Bakanım. Bu gümrük kapılarımız artık ne zaman güvenilir bir noktaya ulaşacak? Bunun dışındaki alanlardaki geçişlere yönelik önlemlerinizi nedir? Hâlâ kaçak sigaralar satılmakta, kaçak oyuncaklar satılmakta, sağlıksız gıdalar satılmakta ve bunu da ülkemiz insanı çaresiz almak durumunda.

Ben, tekrar, 2017 bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Durmaz.

Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, ben de uzun uzun değerlendirmeler yapmayacağım, sadece esnafımızın sorunları, beklentileri ve önerilerimizi dile getirmeye çalışacağım.

Ben de AVM'lerden başlayayım. Ülkemizde faaliyete geçen her alışveriş merkezi etrafında yer alan çeşitli mesleklerdeki esnaf ve sanatkârı yok ediyor, bu bir gerçek. AVM sayısı 2005'te 88 iken 2015'te 361'e yükselmiş. Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun geçtiğimiz dönem

çıkarıldı, mutlaka esnafın lehine bazı hükümler de yer aldı Sayın Bakanım ama esas sorunu ortadan kaldırmadı. Belli bir kilometre şehir dışına çıkarma projesi maalesef o kanunda yer almadı, o nedenle sorunlar devam ediyor.

Son yıllarda yaşanan gelişmeler, tabii, ekonomideki sorunları daha da yaygınlaştırdı. Gerçekten de bu sıkıntılardan dolayı ticaret ve meslek erbabımız, esnafımız ciddi sorunlar yaşıyor. Şu anda piyasalarda büyük durgunluk var Sayın Bakanım. Baktığımız zaman -geçen yıl da böyleydi gerçi- karşılıksız çekte, protestolu senette, takipli kredilerde yüksek artışlar var. 2015 yılında karşılıksız çek yüzde 37 artmış, protestolu senet tutarı yüzde 23 artmış, sorunlu kredi tutarı yüzde 31 artmış. 2016 yılının verilerine baktığımız zaman da bu artışların devam etmekte olduğunu görüyoruz. Yine, ilginçtir, kayıtlı esnaf sayısında da azalma görülüyor, şöyle ki: Sosyal Güvenlik Kurumunun 2016 Ağustos ayı verilerine göre, bağımsız çalışan zorunlu sigortalı sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 55.607 kişi azalmış. Piyasanın canlanması, esnafın rekabet gücünün artırılması amacıyla mutlaka program uygulamaya konulmalı. Aslında, genel ekonomi açısından da daha önce ilgili bakanlarımızın bütçeleri görüşülürken ifade ettik, şu andaki sıkıntıyı aşmak için özellikle vergi, prim kolaylıkları getiren, teşvik sistemiyle ilgili düzenlemeler içeren bir paket uygulamaya konulmalı.

Baktığımız zaman, esnafımızın çok borçlu olduğunu görüyoruz. Her ne kadar Hükümetimiz esnafımızın borcunun artmasıyla övünüyor ama şu anda sizden, sunumdan aldığım rakama göre 18,9 milyar liraya çıkmış kooperatifler aracılığıyla kullanılan kredi; 2002'de 154 milyon lirayken, şöyle bir katına baktım, tam 123 kat borcu artmış esnafın. Yani, sadece bununla bağlı değil, esnaf bankaların, tefecilerin de kıskacında, hakikaten bir faiz-kredi batağında. Bu konuda bir yapılandırma beklentileri de var. Ayrıca, finansmana ulaşım noktasında bu bankaların kara listeleri nedeniyle sıkıntı yaşıyorlar. Gerçi, daha önce birkaç defa sicil affıyla ilgili kanuni düzenlemeler yapıldı ama buna bankaların çoğu uymadığı için olumlu bir sonuç alınamadı. Daha etkin bir sicil affı çıkarılması konusunda esnafımızın beklentileri var.

Bu arada, ben, bu yıl uygulamaya koyduğunuz bazı kredi uygulamalarıyla ilgili 113'üncü sayfada verdiğiniz rakamlara baktım. Yani, verilen krediler, kaybolmaya yüz tutan kredi hesabı 141 diyorsunuz, usta girişimci 168, 30 bin lira sıfır faizli kredi 47.965, 100 bin lira genç girişimci 11, toplam 48 bin. Yani, bu sayıyı daha büyütme mümkün değil mi Sayın Bakanım? Mesela, genç girişimcinin o kadar propagandasını yapıyoruz ama 11 kişi, sayı çok yetersiz. Bu imkânlardan daha fazla gerek gençlerimizin gerek esnafımızın yararlandırılmasını gerektiğini düşünüyorum.

Esnafımızın sosyal güvenlik sistemiyle ilgili de birçok eşit olmayan uygulamalardan dolayı haklı talepleri var. Mesela -biliyorsunuz, esnafımız SGK sisteminde, yeni sistemde 4/B'li sigortalı olarak biliniyor, ben eski adıyla esnaf BAĞ-KUR'lu diyeceğim- SSK'lılar 7.200 gün prim ödeyerek emekli olurken BAĞ-KUR'lu beş yıl daha fazla ödeyerek yani 9 bin gün prim ödeyerek emekli olabilmekte. Üstelik de en düşük emekli aylığı BAĞ-KUR'luya bağlanmaktadır. Uygulamaya baktığımız zaman, BAĞ-KUR'lular son üç buçuk yılını SSK'lı görünüp daha az süre ve daha çok maaş alma yoluna başvuruyorlar. Burada bir norm, standart birliği sağlamak lazım, esnafımızın bu mağduriyetini gidermek lazım.

Ayrıca, en düşük emekli aylığı BAĞ-KUR'lular alıyor dedim. Geçmişte intibak sözü verilmişti ama yapılan intibak düzenlemesiyle sadece 2000 öncesi SSK emeklileri için kısmi bir iyileştirme yapıldı, diğerleri maalesef kapsamda yoktu. Yani, BAĞ-KUR'lu emeklilerin bu konudaki mağduriyeti devam ediyor.

Yine, esnafımızın öncelikli taleplerinden biri, BAĞ-KUR'lulara yapılan haksızlığın telafi edilmesi. Prim gün sayısında, biraz önce ifade ettiğim emekli aylıklarında eşitliğin sağlanması. Yine, bu yıl uygulamaya konulan, esnafın ödediği aylık sigorta primi asgari ücret nedeniyle yüzde 29 oranında arttı, bu da 568 lira aylık prim tutarına yükseldi. Bu prim yükünün hafifletilmesi için işverenlere sağladığımız aylık 100 liralık prim desteği esnafımıza da mutlaka verilmeli. Zaten mevcut BAĞ-KUR primini ödeyemeyen...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Destek var zaten.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, 100 lira yok efendim.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – 1975 yılında verilmeye başlandı, yüzde 5.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – O ayrı efendim. O, düzenli borcunu ödeyene 5 puanlık indirim.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Esnaf ve işverene de aynı şekilde, düzenli borcunu ödeyenlere yüzde 5 indirim sağlıyoruz.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Onda doğru, benim kastettiğim o değil Sayın Bakan.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Yani, artı, ilave bir şey.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, işverene çalıştırdığı işçiler için, sigortalılar için 100 lira prim desteği verdik.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Tamam, onun dışında başka bir destek verilmiyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, esnaf alamıyor onu.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – İşte, onlar da yüzde 5 indirimden yararlanıyor, yeni getirdik.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Son yaptığımız düzenlemeyle esnaf 5 puanlık prim indiriminden yararlanıyor, aynı, işverenler de yararlanıyordu ondan.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Ondan işverenler yüzde 5 faydalanmıyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Faydalanıyor Sayın Bakanım, 5510'da var. O çok önceki yıllarda yapılmıştı.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Daha önceki şeyde var.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Epeydir yararlanıyor ondan. Borcu yoksa, düzenli borcunu ödüyorsa işverenler yararlanıyordu, şu anda esnaf da buna dâhil oldu.

Benim kastettiğim, çalıştırdığı işçiler için, çalıştırdığı sigortalılar için işverene 100 lira prim desteği verildi, bunu esnafımız alamadı yani bunun da verilmesi.

Biliyorsunuz, esnafımız primini ödeyemediğinden sağlık hizmeti alamayacak bir duruma düştü. Bu nedenledir ki Bakanlar Kurulunun 29 Eylül 2015 tarihli kararıyla 2015 yılı sonuna kadar sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaları sağlandı. Bu süre daha sonra, 14 Aralık 2015 ve 21 Haziran 2016 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla uzatıldı. En son süre uzatımı 21 Aralık 2016'da doluyor. Yani, herhâlde tekrar süre uzatımına gidecek. Çünkü, bu primin altından esnafın kalkması mümkün değil, özellikle küçük esnafın. Aylık 568 lira şu anda esnafın ödediği prim. Yani, Hükümet sağlık hizmetinden

yararlanabilsin diye bir imkân tanıyor ama neticede sorunu çözmiyor, bu da böyle ilanihaye devam etmez yani bunu uzat uzat, sağlık hizmetinden yararlandır... Esas sorunu çözmek lazım. Yani, prim yükünü hafifletmemiz lazım esnafın. Bu 100 liralık prim desteğini esnafımıza vermemiz lazım.

Yine, sosyal güvenlik sistemiyle ilgili, esnafın bir başka sorunu: Geçmiş çalışmalarını emeklilik hizmetine saydıramayan esnafımız var. Özellikle 2000 öncesi hizmetlerle ilgili bu. Yani, vergi mükellefiyeti var, oda kaydı var ama BAĞ-KUR'a tescil işlemi yapılmadığı için, kaydı yapılmadığı için o dönemki hizmetlerini saydıramıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Başkanım, kısa kısa geçeceğim.

Geçmişte kanun da çıkarılmıştı, belli süre verilmişti ama kimisi tam haberdar olamadığından, kimisi yeterli imkânı olamadığından bundan yararlanamadı. Bu, normalde zorunlu sigortalılık süresi. Yani, vergi mükellefi olarak esnaflık yapmış, oda kaydı var, bunlara bir imkân verilip bu sürelerini borçlanma imkânı tanınmalı diyorum.

Esnafımızın bir başka beklentisi, esnaf işsizlik fonunun kurulması. Biliyorsunuz, sigortalı çalışanlar işsiz kaldığı zaman İşsizlik Sigortası Fonu'ndan ödenek alabiliyor ama esnafımız dükkânı kapanınca açıkta kalıyor. Yani, benzer bir uygulama esnafımız için de esnaf işsizlik fonu olarak kurulmalı diyorum.

Bir de şoför esnafımızla ilgili bu ÖTV indirimi bizim de vaadimizdi, güzel oldu. Bunu bir de hurda teşvikiyle desteklersek yani ekonomiye katkısı birkaç yönden olacak. O da nedir? Hâlen 500 binin üzerinde aracın hurdaya ayrılabilir olduğu söyleniyor. Yani, biliyorsunuz, hurda ihtiyacımızın çoğunluğunu ithalat yaparak temin ediyoruz. Yani, bir anlamda hem esnafımızın borçları falan varsa onları da ortadan kaldırmış oluyoruz aracını alarak, böyle bir imkân sağlıyoruz hem de sanayimize bir katkısı oluyor hem de hurda girdisi anlamında ihtiyacımızı karşılamış oluyoruz. Bu da şoför esnafımızın bir başka beklentisi belli bir yaşın üzerinde olan araçlarla ilgili.

Benim şu an ileteceğim konular bunlar Sayın Bakanım.

Bakanlığımız ve Rekabet Kurumu bütçesinin hayırlı sonuçlar getirmesini diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Kalaycı.

Buyurun Sayın Aksu.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunumda Bakanlığın görev ve hedefinin Türkiye'nin, ticaretin daha kolay ve daha güvenli yapıldığı ülke olmasını temin etmek olduğu ifade ediliyor. Sanıyorum bu “daha”lara hızlı, ucuz, kaliteli gibi sıfatların da eklenmesi yerinde olacaktır.

Dünya ticaretinde değişen şartlara ülkemizin de uyumunu teminen başta Bakanlığımız olmak üzere ilgili kurumların hukuki, idari, fiziki, teknik ve mali kapasitesinin dünyadaki gelişmelere uyumlu hâle getirilmesi gerekmektedir. Gümrük hizmetlerini hızlı ve etkin şekilde sürdürmek, kapılardaki beklmeleri sonlandırmak için insan gücü ve teknik kapasitenin artırılması zorunludur. Kuşkusuz bu alanlarda önemli hizmetler yapılmıştır. Ancak, hâlâ daha da iyileştirilmesi gereken problem alanları bulunmaktadır. Bunlardan birkaçını sıralamak istiyorum: Gümrük işlemlerinin yarattığı bekleme ve maddi kayıplar. Farklı eşya tanımından kaynaklı sorunlar. Araç takip sistemi cihazlarına ilişkin sorunlar.

Çalışan kaynaklı sorunlar. Bunlar personel yetersizliği, bilgi eksikliği, suistimaller, usulsüzlükler. Özellikle belli dönemlerde bazı sınır kapılarındaki yoğunluk ve beklemler. Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünün uygulanmasında karşılaşılan sorunlar. Transit beyannamelerinden damga vergisi tahsilatı. Gümrüklerde bilgi teknolojisinin kullanımındaki eksiklikler. Laboratuvarlardaki analiz sürelerinin uzun olması. Fiziki mekânlarda iyileştirme olsa da hâlâ yapılacak, iyileştirilmesi gereken yerlerin bulunması. Kıymet beyanı ile ilgili problemler. Gerekli kontrol ve lisanslarla ilgili sıkıntılar. Kambiyo uygulamalarındaki problemler. Kapılarda yeni çıkan ihtiyaçların yerine getirilmesinde geç kalınması. Kârlılık hesabıyla bunların yerine getirilmesinde çekingen davranılması. Gümrük müşavir yardımcılarının şirket sahibi olmalarıyla ilgili sorunlar. Bu şekilde özet olarak ifade etmek mümkündür.

Tüm bunlar kontrol etkinliğini azaltan teknik ve uygulama sorunları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunlar, özellikle hızın çok önemli olduğu gümrük işlerinin etkin ve verimli şekilde sunumu için çok önemlidir.

Sayın Bakan, konuşmanızda kaçakçılıkla mücadele sırasında 1 trilyon küsur lira ortaya çıkardığınızı ifade ettiniz. Ancak daha 2007 yılında, Sayın Cumhurbaşkanı, o zaman, Başbakanken 38 milyar dolarlık bir akaryakıt kaçakçılığından bahsetmişti ve “son iki buçuk yıl” diyerek yani 2004-2007 arasındaki bir tarihi kastederek bunu ifade etmişti. Dolayısıyla, bu ifade ettiğiniz rakam çok küçük bir rakam. Acaba akaryakıt, sigara, alkol kaçakçılığında ne durumdayız mücadele anlamında? Kamuoyuna yansıyan büyük çapta bir operasyon görmedik. Acaba bu konuda durum nedir? Bilgi verirseniz seviniriz.

Yine, gümrüklerde yolsuzluk iddiaları da öteden beri var olan bir husustur. Yine, kamuoyuna yansıyan birkaç hadise dışında bu alanda da çok fazla kamuoyunun bilgisi yok. Bir başarı sağlandı mı yolsuzluk ve usulsüzlüklerin önlenmesi anlamında? Bu da önemli bir husus.

Denetim konusunda etkinlik sağlanması, aynı zamanda, denetimin bağımsız şekilde bir baskıya maruz kalmadan, denetim elemanlarınınca yapılabilmesine imkân verilmesi hâlinde kuşkusuz yolsuzlukla ve kaçakçılıkla mücadelede başarı sağlanacaktır.

Fındık çok konuşuldu. Fındıkta dünya üretiminin yüzde 75’ini tek başına sağlayan bir ülkeyiz ve her sene, rekolteye de bağlı olmaksızın, son yıllarda üretici kendi ürettiği birim başına maliyeti karşılayamayacak hâle geldi. Bunun bir sürü sebebi olabilir, tartışılabilir fakat biz bunu 4 temel politikayla değerlendiriyoruz. Bunlardan bir tanesi üretim politikası, ikincisi destekleme politikası, üçüncüsü fiyat politikası ve pazarlama politikası.

Şimdi, Giresun Milletvekilimiz de söyledi, ciddi bir tekelleşme var yani hem alıcı hem satıcı tek hâle geldi şu anda. Bu olmadan da bizim başka temel bir problemimiz var. Bakın, bu büyük ihracatçı sayısı zaten 3 tane, 5 taneydi. “Alivre” denilen bir olay var fındıkta. Bu şu demek: Daha fındık dalında yokken yani aralık ayında, ocak ayında, şubat ayında bu büyük satıcılar fındık piyasasının olduğu yerlerde fiyatı belirliyorlar. Örneğin “10 dolara size satacağız.” diyorlar. Şimdi, bu tepeden belirlendiği için ve o kişiler de kâr edeceği için iç piyasada hiçbir zaman... İşte, o 10 dolara satacak, büyük tüccardan 8 dolara alacak ki kâr etsin, o 8 dolara satan bir altındakinden 5 dolara alacak ki o da kâr etsin, 5 dolara satan da üreticiden çok daha düşük fiyata alacak ki o da kâr etsin. Dolayısıyla, fiyat politikasının oluşmasında tersine işleyen bir süreç var. Bunu önlememiz, bunun önüne geçmemiz lazım. Bunu engelleyebilmek için de bizim önerdiğimiz bir yöntem var: Bu sadece fındıkta da değil yani kayısıda, pamukta, “bizim için stratejik ürün” diyebileceğimiz ürünlerde fiyat garanti sistemi uygulansın diyoruz. Bu şu demek: Şimdi, ziraat odaları, FİSKOBİRLİK, üretici birlikleri, kimse ilgililer, bunlar bir araya gelsin, her yıl bir maliyet belirlensin ve devlet, bunun üzerine büyümeden bir pay da koysun -örneğin toplamı 15 lira- ve bunu açıklasın, desin ki: “Ben bu sene 15 liraya sizin fındığınızı alacağım, bunu garanti ediyorum.” O zaman şu olacak: Üretici, şu anda bakım yapmıyor, gerekli ilaçtır, gübredir vesaire, bunları da

koymuyor. Niye? Çünkü, girdi maliyetleri çok yüksek, maliyetini karşılayamıyor ama devlet olarak bu garantiyi biz verirsek o zaman hem kaliteli üretim olur hem de o alivrecilere gün doğmamış olur yani onlar piyasada oluşan üreticiden alınan fiyatın üzerinde bir fiyata bunu satmak zorunda kalırlar.

Pazarlama sorununun olduğunu düşünmüyoruz yani bu denendi, Amerikan fındığı, İtalyan fındığı vesaire ama bu sektör, çikolata sektörü Türk fındığının kalitesini, tadını, lezzetini diğerlerinde bulamadı ve yeniden Türk fındığına döndü. Dolayısıyla, biz, bizim için altın değerinde, kıymetinde olan bu ürünü âdeta sırtımızda bir yük, bir kamburmuş gibi ne yapacağımızı bilemez bir hâlde dönüp dolanıyoruz. O sebeple, süratle bundan vazgeçilmesi lazım.

Tabii, bununla beraber üretim politikası... Şimdi, Çarşamba Ovası'nda da fındık ekiliyor, Düzce'de de ekiliyor, birçok yerde ekiliyor. Bu ekilmiş olanlara belki bir şey yapılamaz ama bundan sonraki süreçte bu ekim alanlarının kontrol edilmesi lazım, desteklemelerin artık üretim odaklı olması lazım ve pazarlama problemlerinin de çözülmesi lazım.

"Lisanslı depoculuk" dediniz, bu çok önemli tabii ki ama bu, bu söylediğim politikaların yanında ikincil öneme sahip bir konu olarak duruyor. Dolayısıyla, fındık konusunda paydaşlarıyla beraber bu işi masaya yatırıp ama tekelcilerin olmadığı bir ortamda bu meseleyi tartışmak lazım diye düşünüyorum.

Ekonomide rekabet sağlanarak tekelci oluşumların önlenmesi, istihdam yaratılması, gelir dağılımındaki dengesizliklerin giderilmesi, yeni girişimcilerin ekonomiye kazandırılması, sosyal barışın korunması, bölgelerarası dengesizliklerin giderilmesi ve yerel potansiyelin harekete geçirilmesi amacıyla esnaf ve sanatkâr kesiminin faaliyetleri desteklenmelidir. Esnaf kesiminin teknoloji kullanım düzeyi ve ürün kalitesi yükseltilerek verimliliği artırılmalı, bilgiye erişimleri kolaylaştırılmalı, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri etkinleştirilmeli ve ana ve yan sanayiyle birlikteliği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, toparlayın Sayın Aksu.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - ... sağlanmalı, elektronik ticaret imkânları geliştirilerek işletmelerarası iş birliği mekanizmaları tesis edilmelidir.

AR-GE faaliyetlerine destek verilerek istihdam edilen iş gücünün eğitim ve beceri düzeyi iyileştirilmeli, tahsis edilen kaynaklar artırılmalıdır. Meslek standartları geliştirilmeli, esnafa ihtisas kimliği kazandırılmalı ve mensubiyet bilinci oluşturulmalıdır.

Esnaf ve sanatkârmızı yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakan büyük marketler zincirinin, küçük esnaf aleyhine gelişen haksız rekabetin önüne geçilmelidir.

Kamyon, otobüs, dolmuş ve taksi şoförlerine primlerini düzenli ödedikleri çalışma sürelerinin her dört yılı için bir yıl fiili hizmet zammı verilmesini öneriyoruz biz.

Bir de yine, MHP olarak, kaçakçılıkla etkili bir mücadele yaparak buradan elde edilecek gelirin yük ve yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunan esnafımıza vergisiz akaryakıt temini için kullanılmasını öneriyoruz.

Sürem bitti ama bir de Sayıştay raporundan bahsetmek istiyorum. Çok ciddi tespitler var burada. Değinildi ama ben de süratle değinmek istiyorum.

Ekonomi Bakanlığı tarafından iptal edilen 5012 adet yatırım teşvik belgeleri kapsamında sağlanan destek unsurlarının geri alınmasına ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanmadığı tespit edilmiş.

Yine, mevzuatta yer alan hükümlere aykırı olarak dâhilde işleme izni verilmeyecek eşyalar için gümrük müdürlüklerince dâhilde işleme izni verilmiş.

İhracat kredi ve ihracat kredi garanti kuruluşlarının listesinde kayıtlı kuruluşların garantisi kapsamında yurt dışından sağlanan kredilerin Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu kesintisine tabi tutulmaması neticesinde ithalde alınan katma değer vergisinin eksik tahakkuk etmesine sebep olunmuş.

Yine, ilginç bir tespit var. “Gümrük ve Ticaret Bakanlığının çeşitli ihtiyaçlarının karşılanmasında Bakanlık bütçesinden yapılması gereken birtakım harcamaların İç Ticaret Hizmetlerini Geliştirme Payından karşılanması, elde edilen varlıkların Bakanlık mali tablolarında yer almaması...” Bunun ayrıntısını okuduğumuzda burada kastedilenin, Bakanlık temsil ve ağırlama giderlerinin buradan karşılandığı söyleniyor. “Gerçeğe uygun olarak tahsil edilmesi ve ödenmesi gereken fazla çalışma yolluklarının mevzuata aykırı biçimde toptan olarak tahsil edilmesi ve personel arasında eşit oranda paylaşılması...” Bu da bir tespit olarak ifade ediliyor.

Son olarak da “Döner sermaye bütçesi içerisinde yer alması gereken kantar payı gelirlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak özel bir hesapta tutulması ve bakanlık harcamalarının Kamu İhale Kanunu hükümlerine uyulmadan bu hesaptan yapılması” bir tespit olarak ifade edilmiş ve eleştirilmiş.

Ben teşekkür ediyorum, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Ayar, son konuşmacı.

HİKMET AYAR (Rize) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; Rekabet Kurulumuzun çok Değerli Başkanı, değerli arkadaşlar; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Ben çok kısa bir konuya temas etmek istiyorum: Sayın Bakanım, Sarp Sınır Kapısı'nın ciddi sorunları var, eminim biliyorsunuz, geçen sene beraber gezmistik zaten orayı. Günlük, hatta saatlik geçişler, sadece akaryakıt almak için -ki akaryakıt orada ucuz olduğu için, Gürcistan tarafında- sadece akaryakıt deposunu doldurmak için giden gelen otobüsler, minibüsler çok uzun kuyruklara sebebiyet vermekte ve gerçek manada ticaret için gidenlere çok ciddi sorunlar yaşatmaktayız orada. Dolayısıyla -eminim ki, arkadaşlarımız ilgileniyordur ama- özellikle ihracatçı arkadaşlarımızın bize gönderdiği raporlar var. Çağırılıp dinlenilirse ilgili arkadaşlar tarafından katkısı olacağını düşünüyorum.

Hele Gürcistan tarafında hizmetlerin daha tıkr tıkr işlediğini, bizde ise bu ızdırabın neden olduğu yönündeki ifadelere biz cevap veremiyoruz. Belki abartı var ama kendim de bir ara gördüm, söylenen kadar olmasa da gerçekten ciddi sorunlar var, bunu size bir kere daha arz etme gereği gördüm.

Yine bir hususa da değinmek istiyorum: Sunumunuzda da belirttiniz, biz de sahadan biliyoruz. Şirket kuruluşları... Gerçekten, önceki dönemlerde bir haftada bile kuruluşunu tamamlamadığımız şirketler olurdu, bir günde, hatta bir gün bile zaman almayan, birkaç saat içerisinde şirketler kuruluyor ama kapatmak istediğiniz zaman aynı kolaylıkta, aynı süre içerisinde kapatamıyoruz, hatta bir yıldan aşağı bir sürede kapatılmıyor. Teknik nedenlerdir bunlar, belki biliyoruz ama bir geçici 7'nci maddemiz vardı, 1 Temmuz 2016'da doldu süresi. Bu madde gerçekten önemli işler gördü, bu maddeyi tekrar uzatamaz mıyız, hatta kalıcı hâle getiremez miyiz diye bir temennimiz var. Yine, bu, esnaf ve mali müşavirlerden aldığım bir temennidir.

Ben bu kadarıyla yetiniyorum. Teşekkür ediyorum, bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Ayar, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşmalar tamamlanmıştır bütçe ve kesin hesaplar üzerinde.

Şimdi, soru işlemi yapacağım.

Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Trump'un gelişinden sonra kesin değil ama Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa Birliği arasında bir transatlantik anlaşması yapılacaktı, bizim de ona göre yeni bir anlaşma yapmamız durumunda bundan istifade edilebileceğimiz ifade ediliyor Hükümet tarafından. Bununla ilgili bir çalışma yapılıyor mu acaba? Yani böyle bir hazırlık, bu yeni anlaşmaya yönelik bir hazırlık çalışması var mı?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Bakanlık ilgileniyor.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sizinle müştereken yürütmesi gerekiyor da onun için.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Ekonomik anlamda yürütülüyor.

BAŞKAN – Sayın Bakan, soruların cevapları için süre vereceğim zaten.

Sayın Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İlimizde Gaziosmanpaşa Üniversitesi, çevremizde 7 ili kapsayacak şekilde bir akredite laboratuvar kurdu. İlimizde de gümrük müdürlüğümüz vardı Sayın Bakanım, kapatmıştınız biliyordunuz. Şimdi, bu laboratuvardan sonra gümrük verileri belli bir noktaya çıkacak ama bu laboratuvar iznini alırken de gümrüğün de hazır olması lazım, o noktada Tokat'ın bir çekim merkezi olması için. Bu kararımızı gözden geçirip gümrük müdürlüğünü açacak mısınız, Tokatlıya bu müjdeyi verebilir miyiz?

İkincisi, az önce de sözünü ettim, ahilik geleneğine yönelik bir şey açılmış zaten ama sadece, bir genel müdürlük olmasa da bir müdürlük bazında bir birim oluşturup birtakım kaynaklar...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKÇİ (Malatya) – Var.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Var mı? Tamam.

Şöyle söyleyeyim: Türkiye'de 7'nci ahilik şeceresi Tokat'ta bir arkadaşta, meraklı bir akademisyen ondan bir örnek aldı. İlgili birimden arkadaşlar adres bilgilerini isterlerse verebilirim, yani Bakanlığımızın kaynaklarında bulunmasında fayda var diyorum.

İyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Bakanım, seçim bölgem Halkalı Gümrüğü Çatalca'ya taşındı fakat orada ziyaret ettiğimizde bazı sorunlardan bahsettiler, özellikle çevre düzenlemesi, yol vesaireyle ilgili sıkıntıların olduğunu söylediler, bunlar kısa zamanda aşılacak mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Soru işlemi tamamlanmıştır.

Sayın Bakanım, şimdi, görüş, eleştiri ve soruları yanıtlamak üzere size süre vereceğim, söz vereceğim.

Buyurunuz.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Şimdi, uzun uzadıya da verebiliriz; arkadaşlar hazırlamış her milletvekilimizin adına hangi soruyu sordular, cevapları yazılı da verebiliriz.

BAŞKAN – Yazılı alabiliriz efendim eğer hazırsa.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Alabiliriz, yazılı alabiliriz.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Yani vaktiniz varsa... Ben peşin vereyim diye Başkan dedi ki: “Biraz bekle, peşin de verebiliriz.” Bak, kitabım peşin geldi Kadim Bey, onun için sıkıntı yok yani bizde.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Sağ olun.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Çünkü ben inanıyorum ki, buradaki bütün arkadaşların soruları ve eleştirileri bu bütçenin ve Bakanlığımızın ihracatlarının bu ülke için daha iyiye, daha doğruya, daha iyi hizmet yapması için getirilen öneri ve görüşler. Biz, baştan teşekkür ediyoruz Başkanım bütün arkadaşlara.

Özellikle son sorudan başlayalım, Faruk Bey’in ifade ettiği yollarla ilgili ve diğer müştemilatlarla ilgili şey hızlı bir şekilde bitiriliyor, orada park da bitirildi, hizmete yeni açılıyor. Karayolları yollarla ilgili işlemlerini bitirdi, bir ufak rötuşu var. Başka da eksiklikler orada tamamlanmış durumda.

Hikmet Bey’in ifade ettiği –burada yok ama- Sarp Sınır Kapısı’nın yeniden inşası noktasında ihalemizi bitirdik, yer teslimini yaptık. Gerçekten çok modern bir kapı inşa ediyoruz. Bittiği zaman artık kimse “Gürcistan’da şu işlemler daha hızlı, bu kadar modern bir kapı.” diyemeyecek, Türkiye’ye yakışan, sıkıntılı ve dar alanda çok modern bir kapıyı da inşa etmiş olacağız.

Yine, Kadim Bey, “Tütün ve tütün mamulleri kaçakçılığını önlemeye yönelik olarak ne yaptınız?” diye sordu. Aynı minvalde Faruk Bey de ifade etti “Son aylarda büyük yakalama yaptınız mı?” diye. Sigarada son aylarda gerçekten Türkiye’nin en büyük yakalamalarını yaptık cumhuriyet tarihinde. Bir gemi, büyük bir gemi sigara kaçakçılığını... Canlı olarak da basınla da paylaştık, Türkiye’yle de o operasyonu yaparken paylaştık ve ciddi bir yakalama yaptık.

Yine, ülkemizin sınır ve liman kapılarında kurulan başta araç ve konteyner tarama sistemleri -biz buna “x-ray cihazları” diyoruz- bagaj x-ray’ları, yoğunluk ölçüm cihazları, videoskop gibi teknik cihazlarla kaçakçılığı önliyoruz, gerçekten son teknolojiyi kullanıyoruz, “backscatter” gibi havaalanlarında uçak altı kargo denetimlerinden tutun da çay ve tütün dedektör köpeklerine kadar hem insan unsurlarını hem yetiştirilmiş uzman köpekleri, aynı zamanda teknolojiyi birlikte kullanıyoruz. Emin olun, son yıllarda, özellikle 2015’ten sonra da gümrük kapıları bu noktada iyi bir standartta.

Tabii, kaçakçılık sadece gümrük kapılarında olmuyordu biliyorsunuz, sınırlarda gerçekleşiyordu. Şimdi, sınırlarımıza örmüş olduğumuz duvarlarla da bunu belli oranlarda düşürdüğümüzü görüyoruz.

Nitekim, sigara üreticilerinin yapmış olduğu bir araştırmada -onlar her dört ayda bir araştırma yapıyorlar- kaçakçılık 2016 yılında yüzde 7,5'lara düşmüş. Bu oran 2015'te yüzde 11,6 imiş, 2016'da yüzde 7,5'a düşmüş. Bu önemli bir oran ve bunun bir kısmının da “free shop”larda satılan sigaralar olduğunu düşündüğünüzde, esasında bu oranın, kaçak sigara oranının çok daha aşağılara çekildiği görülmektedir.

Yine, daha önceki yıllarda, doğru, akaryakıt kaçakçılığı çok daha yaygındı, ama şu anda almış olduğumuz önlemlerle bu çok düşmüş durumda. Şimdi kaçakçılığı, daha çok, sunumda da ifade ettiğim gibi, ÖTV üzerinden, belge üzerinden yapmaya çalışıyorlar, bununla da hem Maliyede hem de bizim Bakanlıkta oluşturduğumuz ekipler ciddi anlamda üzerine gidiyor ve bu orandaki yakalamalarımızı da sizlerle paylaşmış oldum.

Tabii, 2016 yılında 2.450 kilo uyuşturucu madde ele geçirildi. Sadece Mersin’de yapılan operasyonda tek seferde 350 kilo captagon yakalaması gerçekleştirildi, bu da önemli bir oran. Yine, Hamzabeyli Gümrük Kapısı’nda yapılan operasyonlarda tek seferde 700 kilo eroin yakalandı.

Şimdi, şöyle bir durum oldu: Eskiden Türkiye üzerinden Batı’ya doğru -transit ülke konumundaydı Türkiye- kaçakçılık yapıyordu, eroin ve esrar gönderiliyordu Afganistan’dan, İran’dan, şimdi bu biraz daha kuzeye yöneldi. Yapmış olduğumuz denetimler sonucu, gerek İçişleri Bakanlığının Türkiye’de, dâhilde yapmış olduğu denetimlerde gerekse bizim kapılarda yapmış olduğumuz önlemlerle bunu azaltmış olduk.

Şimdi, tersine, Batı ülkelerinden Türkiye’ye eroin ve esrar sokmaların son 2016’da yaşandığını görüyoruz, bunu da ciddi anlamda yapmış olduğumuz denetimlerle de inşallah azaltıyoruz.

Yine, Mehmet Bey yerinde olarak ifade etti “Bölgesel ürün ihtisas borsalarının kurulması noktasında çalışma yapılmakta mıdır?” diye.

Biliyorsunuz ürün ihtisas borsasını kuruyoruz, 8/9/2016 tarihli Bakanlar Kurulu teklifinin gerekli hususu SPK’ya bildirilmiş ve bu noktada da -biraz önce sunumda da ifade ettiğim gibi- Başbakanlıkta, inşallah onu da kısa zamanda hayata geçireceğiz.

Yine, AVM’lerin, küçük esnafla ilgili, işlerini daralttığı noktasında yaygın bir kanı var, ama şunda da herkes herhâlde hemfikir: AVM’lerin mutlaka olması gerektiği, şehirde, illerde olması gerektiği, hatta illerinde AVM olmayan birçok vekilimizin de “İllerimize AVM gelsin.” diye çeşitli girişimlerde bulunduğunu yakinen biliyorum, çünkü AVM’ler de sosyal gelişmişliği artıran unsurlardan.

Bizim esnaflarımızı gerçekten haksız rekabete ve ezici rekabete karşı korumamız gerekiyor. Bunu ben samimi olarak söylüyorum. Ve esnaflarımızı korurken de esnaflarımızı yeni ekonomik sisteme, ekosisteme entegre etmemiz lazım, çünkü insanlar artık daha geniş mekânlarda görerek almak istiyorlar, daha ucuz maliyetle almak istiyorlar. Dolayısıyla, bu anlamıyla esnaflarımızı organize ederek mal alımlarında daha ucuza almalarını, örneğin bakkalların kendi aralarında kooperatif kurarak... Bunu teşvik ediyoruz ve biraz önce Kadim Bey’in söylediği, “Kooperatifleri ekonomiye katmamız gerekir.”, gerçekten katmamız gerekiyor, Bakanlığımız da bu anlamda kooperatifleri ekonominin unsurları hâline yeniden getirmek için büyük çaba sarf ediyor.

Şimdi, biz, “kooperatif” dediğimizde, belki ideolojik zihniyetten öte insanların zihninde... Geçmiş dönemlerde yapı kooperatifleri vardı, insanları mağdur eden, kötü yönetilen veya birtakım özensiz insanların yönetiminde bulunduğu ve yıllarca bitirilemeyen yapılar akla geliyordu ve sağlıksız binalar geliyordu. Şu anda bu imajı bizim tersine çevirmemiz lazım. Bütün gelişmiş ülkelere baktığımızda, Almanya da dâhil, birçok büyük şirketin sahibi kooperatifler. İspanya da öyle, tarımı geliştirme noktasında, tarımdaki ticareti geliştirme noktasında. İşte, Malatya’da, Giresun’da, Karadeniz’de, bizim üretim sahalarımız fındıkta küçük üreticiler, büyük üreticiler değil. Bunları bir araya getirmek lazım. İşte, iyi yönetilirse, biraz önce Cavit Bey ifade etti, kendi döneminde iyi yönetilmesiyle...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – ...çok ciddi anlamda bu birlik kâr etti, kâr edebiliyordu ve piyasayı da kontrol edebiliyordu, ama biz kötü yönetiliyor diye bu tür oluşumları, birlikleri, kooperatifleri yok sayamayız; bunları denetlenebilir, hesap verebilir, şeffaf hâle getirerek esasında yeniden bir çalışma yapmak lazım bütünüyle, bu noktada da Bakanlığımız inşallah bir düzenleme yapacak.

Lisanslı depoculuğa çok önem veriyoruz. Tarım Bakanlığıyla beraber özellikle TMO'nun depoculuk faaliyetinden vazgeçerek, sadece piyasayı düzenleme rolünün devamını o TMO'nun depolarını lisanslı depoculuk hâline getirerek, piyasanın emrine sunmayı, Tarım Bakanlığıyla beraber son aşamaya geldik, çalışıyoruz, inşallah onu da bitireceğiz.

Şimdi, arkadaşlar, Kadim Bey de saate bakıyor kaç oldu diye...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yok, Bakanım, ben müjdeyi bekliyorum.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Nereye, Tokat'a mı?

Sigaramı söylüyordu, tütünleri var ya, Adıyamanlılar diyorlar ki: "Bize kaçak tütün demeyin, çok alınıyoruz." Bütün bunu varsa...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Ama bunun adını ne koyacağız ki? Çuvalarla getirilip pazar yerinde satılıyor.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – İşte, "Kadim Bey, Bülent Bey, Mehmet Bey bize destek versinler, bu tütünü nasıl yasal hâle getirelim, bunu ticari emtia hâline getirelim, bizim tarlamız 1 dönüm, 2 dönüm, buradan yetiştirdiğimiz 1 tonla ancak geçimimizi sağlıyoruz." diyorlar. Dolayısıyla, Batman da öyle...

KADİM DURMAZ (Tokat) – O tren gitti, verdik gitti o tren.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Üretim çoğalıyor, dolayısıyla... Yani o küçük dükkânlara karışma, onu söylemek istiyorlar. Batmanlılar alınıyor yani, onun için...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Şunu söyleyeyim, bizim orada Adıyamanlılar götürüyor o işi.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Yani iyi bir şey, onlar da çalışsın.

Şimdi, tabii, esnafımıza ESDES kapsamında verdiğimiz krediler var. Biz, kredileri, özellikle küçük esnafımızın talepleri doğrultusunda, hem çeşitlendirerek hem de gerçekten onların hayatta kalmaları ve büyümeleri noktasında bir destek olarak görüyoruz.

Şimdi, esnafın sayısının yıllar içerisinde nüfusla orantılı artmamasının sebeplerinden birisi de, biz esnafı büyötmek istiyoruz. Yani bir adam terzi doğdu, terzi ölsün istemiyoruz. Terziye konfeksiyona geçsin, konfeksiyoncuyla atölyeye geçsin, atölyeciye sanayiye geçsin, böylelikle bir silsile oluşsun ve bu desteklerimizle... Mesela küçük esnaf biraz durumu düzeltince KOBİ'leşiyor. Yani gidiyor ticaret odalarına kaydoluyor, ticaret odalarında olan sanayi odalarına kaydoluyor, dolayısıyla toplama baktığımızda çok endişe verici bir durum yok.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Rakam...

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Rakamları arkadaşlar çıkardı, var, onları verelim.

İsterseniz İbrahim Bey "Bitirelim, toparlayalım." diyor.

Başkanım, soruları tek tek arkadaşlarımızın ismine yazdık, peşin olarak verelim.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Alırız tabii, ben bir müjdeyi alayım da.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Tamam, ona göre yapalım inşallah.

O gümrükle ilgili verilere bir bakalım. Çünkü, kapasite yeterli olmadığından kapatılmıştı. Eğer gerçekten Tokat’ın ithalatı, ihracatı standart verilere ulaşırsa biz o müjdeyi seninle beraber veririz inşallah.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza görüş, eleştiri ve sorulara verdiği cevaplardan dolayı teşekkür ediyoruz.

Sayın Bakanım, cevaplanmayan kısımlar varsa yazılı olarak gönderilebilir.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANI BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Bülent Bey’in şeyleri vardı “Ne kadar fazla mesai ödediniz?” diye. Arkadaşlar şimdi getirecekler, rakamlar olduğu için... Arkadaşlarımızdan birisi yardımcı olsun, bunları dağıtalım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bakanım.

Değerli arkadaşlar, değerli hazırım; kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutacağım.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Rekabet Kurumu bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Rekabet Kurumu 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Böylelikle, gündemimizde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporlarının görüşmelerine 21 Kasım 2016 Pazartesi saat 11.00’de devam edeceğiz.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.33

